कथा 113

ભવિતવ્ય વાણી ૧૩૮

વિભાગ ૧-૨-૩-૪

~~121~~

67

(80)

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

कथा ११३

આંખો વગરનો મનુષ્ય બધે અંધકાર જ જુવે છે. આ પુસ્તક તમારા અંધકારમય જીવનમાં પ્રકાશ ફેલાવી તમને ઉજ્વળ આશાનો રાહ બતાવશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જીવનના ગુપ્ત રહસ્યો દર્શાવતુ, સુખદુઃખના સરળ ઉપાયો સૂચવતું, માનવીનું ચારિત્ર્ય, તેની ખાસિયત અને તેની કાર્યશક્તિ સંબંધી યોગ્ય દિશાસૂચન કરતું એક અભ્યાસપૂર્ણ અને કલ્યાણકારી પુસ્તક

ભ વિ ષ્ય વા ણી

વિભાગ ૧–૨–૩–૪

જન્મ તારીખ ઉપરથી ભવિષ્ય, મસ્તકવિજ્ઞાન, ચહેરા ઉપરથી માનવીને પિછાનો, લોકજ્યોતિષ, બારે માસનું વર્ષફળ, રૂ, કપાસ, અનાજ, તેલીબીયાં, ચાંદી, ખાંડ, ઘી વગેરે પદાર્થોની તેજીમંદીની સમજ, વરસાદ તથા પાકના ઉત્પન્નની આગાહી આદિ અનેક ઉપયોગી વિષયો તથા **પુષ્કળ ચિત્રો** સહિત સુધારા વધારાવાળી નવી આવૃત્તિ

★

કર્તા

આનંદકુમાર ભટ્ટ

★

Fortune-Telling is a guide in Life.

એન. એમ. ઠક્કરની કંપની

બુકસેલર્સ. પબ્લીશર્સ.

★

૧૪૦ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ મુંબઈ ૨.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ પુસ્તકની છપાઇ, બાઇન્ડીંગ
જેકેટ પ્રીન્ટીંગ, કાગળો પૂરા
પાડવાનું વગેરે તમામ કામ
રજની પ્રિન્ટરીએ કર્યું છે.

કિંમત રૂા. ૬–૧૨–૦

પહેલી આવૃત્તિ : વિ. સં. ૧૯૯૯ : માઘ
ઇ. સ ૧૯૪૩ : માર્ચ
બીજી આવૃત્તિ : વિ. સં. ૧૯૯૯ : ચૈત્ર
ઇ. સ. ૧૯૪૩ : એપ્રિલ

પ્રકાશક
એન. એમ. ઠક્કરની કં. વતી,
નંદલાલ મોહનલાલ ઠક્કર
૧૪૦, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ
મુંબઇ ૨.

મુદ્રક
રામદાસ ઈ. પટેલ.
રજની પ્રિન્ટરી
૧૪૯, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ
મુંબઇ ૨.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્વ. મુ. શ્રી બાબુભાઈને,
માયાળુ મમતા અને વાત્સલ્ય-
ભર્યા વહાલની સ્મૃતિમાં
તેમની પ્રથમ પુણ્યતિથિએ
એક વિનમ્ર અર્ઘ્ય.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બીજું કથન

એક માસમાં જ આ પુસ્તકની બીજી આવૃત્તિ કાઢવાનો સુયોગ પ્રાપ્ત થાય છે તે આ પુસ્તક પ્રત્યેનો જનતાનો સદ્ભાવ તથા તેની સચોટતા જ અમને કારણભૂત લાગે છે. જ્યોતિષ-શાસ્ત્રના પુસ્તકોની ખપત આપણે ત્યાં કેટલી છે તે તો તેના કર્તાઓ તથા પ્રકાશકો સારી રીતે જાણે છે. નવલકથાનાં જ પુસ્તકો જ્યાં પાંચ-સાત કે દશ વર્ષે પણ બીજી આવૃત્તિનો પ્રકાશ પામી શકતાં નથી ત્યાં આવા પ્રકારના પુસ્તકોની ખપતનો પ્રશ્ન જ સંભવિત થતો નથી. એટલે અમે આ અપૂર્વ અવસરે જગતનિયંતા પ્રભુનો ઉપકાર માનીએ છીએ.

આ બીજી આવૃત્તિમાં અનેક પ્રકારના સુધારા વધારા કરવામાં આવ્યા છે. ગઈ આવૃત્તિમાં અમને જે ખામીઓ જણાતી હતી તેને અમે દૂર કરી છે. યોગ તથા કરણ ઉપરથી પણ સ્વભાવ લક્ષણ કેવી રીતે પારખી શકાય તે પણ અંદર ઉમેરવામાં આવ્યા છે. ઉપરાંત આ પુસ્તકમાં એક વધુ વિભાગ ઉમેરી તેને **ચાર વિભાગવાળું** બનાવવામાં આવ્યું છે. **લોક જ્યોતિષ** એ નામનો **ચોથો વિભાગ** આપણા શહેર તથા ગામડાંઓની પ્રજાને ઉપયોગી થઈ પડે એવા તત્વોવાળો બનાવવામાં આવ્યો છે. **અનાજની** ઉત્પન્ન, **વરસાદની આગાહી, રૂ, ચાંદી, તેલ, બી, કપાસ આદિના ભાવોની વધઘટ, તેજીમંદી જ્યોતિષની દ્રષ્ટિથી કેવી રીતે પારખી શકાય,** અમુક નક્ષત્રો અમુક વાર તથા ગ્રહ રોગોની તેના ઉપર કઈ અસર પડે છે તે બધું સ્પષ્ટતાથી આ વિભાગમાં બતાવવામાં આવ્યું છે. ઉપરાંત **બારે માસનું માસવારનું ભવિષ્ય** પણ એમાં છે. આ ભવિષ્ય મુજબ તથા આ વિભાગમાં આપેલી સૂચનાઓ મુજબ જો વર્તવામાં આવે તો જરૂર પાકની ઉત્પન્ન, વરસાદની આગાહી, દુકાળ, સુકાળ, સંકટ, રાજ્યભય, આદિ જાણી શકાય છે. આપણા પ્રાચીન પૂર્વજો આ વિદ્યાના પ્રખર વિદ્વાન હતા,

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જ્યોતિષ તેમની જીભે રમતું, માનવીનું આયુષ્ય, તેનું સુખદુઃખ આદિ તેઓ તેના મુખ ઉપરથી જ પારખી કાઢતાં, કુદરતનાં ચિન્હોમાં તેમને ભાવિ સંકેત જણાતો અને તેમની જે આગાહીઓ થતી તે કદીપણ અસત્ય પૂરવાર થતી નહોતી. પ્રભુનો ઉપકાર માનો કે આપણો જન્મ આવા પ્રતાપી પુરુષોના જન્મદેશમાં થયો છે. આપણું એ સદ્‌ભાગ્ય છે કે આપણે ઇતિહાસમાં પ્રસિદ્ધ એવા આર્યાવર્તની આ પવિત્ર તીર્થભૂમિમાં, કુદરતની જેના ઉપર સદા મહેર છે એવા પ્રદેશના વાયુનું સેવન કરીએ છીએ. આપણું એ સૌભાગ્ય જન્મોજન્મ કાયમ રહો.

જ્યોતિષની દ્રષ્ટિથી રૂ, ચાંદી, કપાસ, તેલીબીયાં આદિના ભાવોની તજીમંદી જોવાની જે રીત આ પુસ્તકમાં આપવામાં આવી છે તે હિંદના મશહૂર જ્યોતિષી અને ખગોળશાસ્ત્રી સ્વ. પંડિત સુંદરદેવના શિષ્ય **સ્વ. ગજાનન ચિન્તામણિશંકર જોષી** કે જેઓ એક સારા જ્યોતિષી હતા તેમની સ્વાનુભવની મહેનતનું પરિણામ છે. એમણે પોતે આ લખાણની સત્યતાનું સંશોધન કર્યું હતું અને તે એમને તદ્દન સાચુંજ જણાયું હતું.

ભાગ્યને પિછાનવાની બુધ્ધિ દરેકને પ્રભુએ આપેલી છે. જેનામાં એ બુધ્ધિ હોય છે, જેઓ એ બુધ્ધિને પારખી શકે છે તેઓ પ્રભુના દોરવ્યા દોરવાઇ પોતાના ઉજ્જવળ કિસ્મતને દુનિયા સમક્ષ ચમકાવી પુરુષાર્થી જીવન જીવે છે. જેમનામાં એ બુધ્ધિ હોતી નથી, જેઓ એની ઉપેક્ષા કરે છે તેઓ પામર જેવી જીંદગી ગાળી પ્રભુના ઉપહારનો તિરસ્કાર કરે છે. આવાઓ ભલે ઝાકઝમાળ જીવન જીવતાં હોય તો પણ તે કૃત્રિમ જ હોય છે અને જ્યારે એ કૃત્રિમ આવરણ ચીરાઇ જાય છે ત્યારે જ તેમને પ્રભુની સત્યતાનાં દર્શન થઇ જાય છે, ત્યારે જ તેમને 'કિસ્મત'–'ભાગ્ય' જેવી વસ્તુની પ્રતીતિ થાય છે.

જે સુલભ સાધનો મળી આવે તે દ્વારા ભાગ્યને પિછાનો અને મહાન બનો! માનવી જીવનનો આ જ મુદ્રાલેખ હોવો જોઇએ!

—આનંદકુમાર ભટ્ટ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પહેલું કથન

સ્વામી રામને એક સમયે એક માનવીએ પ્રશ્ન કર્યો :—
"તમારી આ પ્રગતિનું રહસ્ય શું ?"

એમણે જવાબ આપ્યો –"મારી જાતને હું પિછાની ગયો હતો અને એટલે જ લોકોને પિછાનવાની ચાવી મારે હાથ આવી ગઈ હતી."

અને આ સત્ય જ છે. તમે તમારી જાતને ઓળખો દુનિયા આખીને ઓળખતાં શીખી જશો. તમે તમારા ગુણ–દોષોને પામી જાવ, તમારી ત્રુટીઓને તમે પારખી લો, તમારી શક્તિઓનો તમને પરિચય થઈ જાય તો તમારી પ્રગતિનો માર્ગ આપોઆપ ખુલી જશે અને દુનિયા તમારી સામે શિર ઝુકાવતી ઊભી રહેશે.

તમારી જાતને પિછાનવાનો એક મુખ્ય માર્ગ છે. અને તે Fortune–Telling-ભવિષ્ય–કથન, ભવિષ્યવાણીનો છે. ભવિષ્ય-કથન, એ એક શાસ્ત્ર છે. એમાં અટકળ નથી. વિજ્ઞાનમાં જેમ પદ્ધતિસરનું સંશોધન અને પ્રમાણ છે તેવું જ આ શાસ્ત્રમાં પણ છે. પ્રત્યક્ષ નિરીક્ષણ ઉપર જ તેની રચના થઈ છે. આપણા પૂર્વજોએ અનેક અનુભવો દ્વારા તેનું સંશોધન કરી તેને સો ટચના સુવર્ણ જેવું સાચું અને સંપૂર્ણ બનાવ્યું છે.

દરેક મનુષ્યને પોતાનું ભવિષ્ય જાણવાની ઉત્કટ ઈચ્છા હોય છે. શિક્ષિત કે અશિક્ષિત, સંસ્કારી કે અણઘડ દરેક પોતાના ભાવિમાં ડોકીયું કરવા આતુર હોય છે. મશહૂર હસ્તરેખાશાસ્ત્રી અને ભવિષ્યવે-તા 'કીરો' (cheiro) કહે છે કે 'મને કોઈ એવો માનવી બતાવો કે જે પોતાનું ભવિષ્ય જાણવા આતુર ન હોય, હું તેની આગળ મારૂં શિર ઝુકાવી દઈશ.' મશહૂર જ્યોતિષીઓ એલન લીયો, સેન્ટ જરમન આદિઓએ પણ આવા જ ઉદ્ગારો કાઢ્યા છે. ભવિષ્ય જાણવાની ઈચ્છા તરફ મનુષ્ય સ્વભાવનું વલણ રહેલું છે અને મનને વાળવા છતાં પણ સ્વાભાવિક રીતે જ મન જ્યોતિષ તરફ વળ્યા વગર રહેતું નથી. આમ જ્યોતિષ, ભવિષ્ય–કથન માણસ જાતના જીવન સાથે સદાય સંકળાયલું રહ્યું છે.

આ પુસ્તકમાં **ત્રણ** વિભાગો પાડવામાં આવ્યા છે. **પ્રથમ વિભાગમાં** જન્મ તારીખ ઉપરથી ભવિષ્ય, **બીજામાં** મસ્તક વિજ્ઞાન અને **ત્રીજામાં** મુખ ઉપરથી માનવીને પિછાનવાની કલા રજુ કરવામાં આવી છે. આમ આ પુસ્તક મનુષ્યના જીવન ઉપર ત્રિવિધ રીતે પ્રકાશ પાડી શકે એવું બનાવવામાં આવ્યું છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મનુષ્યના જીવન ઉપર આકાશી ગ્રહોની સારી નરસી અસર રહ્યા જ કરે છે. ઘણાને શંકા થશે કે હજારો ગાઉ દૂર રહેલાં ગ્રહો, સૂર્ય, ચન્દ્ર, પૃથ્વી ઉપર રહેતાં મનુષ્યોને કેવી રીતે અસર પહોંચાડી શકે? આવી શંકા કરનારાઓ ભૂલી જાય છે કે ભરતી–ઓટ પર ચન્દ્રની અસર હોય છે. અમાસ અને પૂર્ણિમાનો દિવસ અમુક રોગો માટે ભારે ગણાયો છે. મીનના સૂર્ય વખતે ગાંડા મનુષ્યનાં મગજ અધિક વીફરે છે. સૂર્ય અને ચન્દ્ર ગ્રહણ વખતે કેટલાક મનુષ્યો ભારે ઉદાસી અને અસ્વસ્થતા અનુભવે છે. આ શું આ વાતનું પ્રમાણ નથી?

જન્મ તારીખ ઉપરથી ભવિષ્ય જોવાની પ્રથા પશ્ચિમમાં આજે ખૂબ જ પ્રચલિત બની છે. યૂરોપ અમેરિકામાં તો એને લાગતું સંશોધન પુષ્કળ પ્રમાણમાં થતું રહે છે. આ વિદ્યાનું મૂળ આપણો જ દેશ છે. પણ આપણે પ્રમાદી દશામાં રહ્યા. સંશોધન વૃત્તિ ન રાખી, જ્યારે પશ્ચિમના માનસે સંશોધનવૃત્તિ રાખી આ શાસ્ત્રને સમય અનુકૂળ બનાવી તેનો પ્રચાર વ્યાપક બનાવ્યો. તેમની અને આપણી વચ્ચે આટલો ફેર.

જન્મ તારીખ ઉપરથી માનવીનું આખું ભવિષ્ય, તેની કાર્યશક્તિ, તેના ગુણ–અવગુણ, તેની ખાસિયત આદિને જોઇ શકાય છે. આટલું જ નહિ પણ તમે તમારા કુટુમ્બીઓની, તમારા પુત્રો આદિની પણ જન્મ તારીખો જાણતા હો, તો તમે તેમના સંબંધી ઘણું જાણી શકો છો. તેમની કેટલીક ગુપ્ત વાતો, તેમનું રહસ્ય તમે તેમના મુખથી ન જાણી શકો તે આ શાસ્ત્ર દ્વારા તમે જાણી શકો છો. એની દ્વારા તમે તમારી ખામીઓને જાણી તેને દૂર કરવા પ્રયત્ન કરી શકો છો. કયા માણસો તમને અનુકૂળ થઇ પડશે, કયા માણસોની સાથે તમારો સંબંધ વધુ મીઠો જળવાશે વગેરે અનેક બાબતો તમને આ શાસ્ત્ર દ્વારા જાણવાની મળશે. આ વિભાગમાં રજુ થયલું ભવિષ્ય કથન એટલું તો સચોટ છે કે જેમને જેમને તે વંચાવવામાં આવ્યું છે તેઓ પોતાના ગુણો–પોતાની ગુપ્ત શક્તિઓ અને પોતાના સ્વભાવ આદિને એમાં સ્પષ્ટરૂપે આલેખાયલા જોઇ ચકિત બની ગયા છે.

બીજો વિભાગ મસ્તક વિજ્ઞાનનો છે. એમાં મસ્તકશાસ્ત્રની સૂક્ષ્મ ચર્ચા કરી માનવીનું મસ્તક કઇ શકિતઓ બતાવે છે તેની ચર્ચા કરવામાં આવી છે. મસ્તકમાં પણ ભવિષ્ય છૂપાયું છે. મસ્તકના વિભાગો–તેની રચના, દરેક વિભાગમાં કઇ શકિતઓ છે અને તે શકિતઓ કયાં અને શું કામ આપે છે તેની શાસ્ત્રીય રજુઆત એમાં કરવામાં આવી છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ત્રીજા વિભાગમાં માનવીને મુખ ઉપરથી પિછાનવાની રીત આપવામાં આવી છે. માણસના મુખ ઉપરના અંગો જેવા કે આંખ, નાક, ભવાં, હોઠ, કાન, જીભ, ગાલ, કપાળ આદિ વિભાગોમાં છૂપાયલા લક્ષણોને સ્પષ્ટ કરી તેના ગુણ-દોષ, ફળ આદિ બતાવવામાં આવ્યા છે. માણસની આંખો કેવી હોવી જોઇએ ? તેના કપાળ અને નાકનું પ્રમાણ કેવું અને કેટલું હોવું જોઇએ, તેની હડપચી-દાઢીનો આકાર કેવો હોય તો તે સફળ માનવી બની શકે આદિ નાની-મોટી તમામ વાતો એમાં પૌર્વાત્ય અને પશ્ચિમાત્ય એમ બન્ને રીતે ચર્ચવામાં આવી છે.

મુખલક્ષણશાસ્ત્ર એ માનવીને ચહેરા પરથી પિછાની કાઢવાની કળા છે. આ વિદ્યા અતિ પ્રાચીન છે અને તેનો ઇતિહાસ તપાસશું તો તે બહુ જ પ્રાચીન કાળથી એટલે કે રામાયણ-મહાભારતના સમયથી ચાલી આવેલી જણાશે. આપણા ઋષિ-મુનિઓ આ વિદ્યામાં પારંગત હતા. અને સમયે સમયે તેઓ એનો ઉપયોગ વ્યવહારમાં પણ કરતા હતા. પશ્ચિમમાં પણ આ વિદ્યાનો પગપેસારો ઘણાં પ્રાચીન સમયનો માલમ પડી આવ્યો છે. ગ્રીક લેખકો એરીસ્ટોટલ, પ્લેટો અને ગલેન આદિઓએ એના સંબંધી ઉલ્લેખ વારંવાર કર્યો છે. હીપોક્રેટસે તો માણસના ચહેરાઓના રંગ ઉપરથી પણ ભવિષ્ય-કથન જાણવાની રીત શોધી કાઢી હતી. સોક્રેટીસના સમયમાં થઈ ગયેલા ઝોપાઇરસે આ શાસ્ત્રમાં જાણવાયોગ્ય સુધારાઓ રજુ કરી તેમાં ઘણા ફેરફાર કર્યા હતા. આજ ભવિષ્યવેત્તાએ સોક્રેટીસનો ચહેરો જોઇ જે ભવિષ્યવાણી ઉચ્ચારી હતી તે સોએ સો ટકા સાચી પડી હતી. સોક્રેટીસ પણ આવી અજબ શક્તિ જોઇ ચકિત બની ગયો હતો.

ચહેરા ઉપરથી માનવીને પારખવા માટે તેના મુખ ઉપરના બધાં જ અંગનો અભ્યાસ કરવો જરૂરી છે. માત્ર એક જ અંગ ઉપરથી ભવિષ્ય કહી ન શકાય. આંખ, કાન, નાક, કપાળ આદિ કેવા પ્રમાણના છે, એનો સામુદ્રિક દ્રષ્ટિએ કેવો આકાર છે આદિ જોઈ તપાસીને જ પછી ભવિષ્ય ઉચ્ચારવું યોગ્ય છે. આ પુસ્તકમાં મુખ ઉપરના વિવિધ અંગોના જે લક્ષણો આપવામાં આવ્યા છે તેનો અભ્યાસ કરો, તેમાં આપેલી વિગતો જુઓ અને પછી ભવિષ્ય-કથન કહો. આ વિભાગને સમજવાનું સરળ થઇ પડે તે માટે તેમાં પુષ્કળ ચિત્રો પણ આપવામાં આવ્યા છે. અમે તો માત્ર એટલું જ કહીએ છીએ-આ રહ્યું પુસ્તક. એમાં આપેલી વિગતોનો અભ્યાસ કરો, તેને અનુસરો અને પછી જુઓ તેનું પરિણામ. અમને ખાત્રી જ કે તે સાચું જ પડશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ પુસ્તકની રચના કરવા માટે ભારે જહેમત ઉઠાવવામાં આવી છે. વર્ષોના સ્વાનુભવ, સંશોધન તથા પરિશ્રમ બાદ તેનું આ પૂર્ણ સ્વરૂપ અપાયું છે. ગ્રન્થની રચના માટે અનેક પ્રસિદ્ધ પુરુષોનાં સંસ્કૃત, હિન્દી, મરાઠી, ગુજરાતી આદિ પુસ્તકોનો પણ આધાર લેવામાં આવ્યો છે. 'રવિવાર' અને 'કિસ્મત'ના વિદ્વાન તંત્રીશ્રી રા. રા. ઉષાકાન્ત પંડ્યા અને નારણજીભાઈ શુકલની પણ એમાં જે સહાય છે તે બદલ તેમનો તથા રા. રા. શ્રી નાગરદાસ ઈ. પટેલ, રા. રા. શ્રી જયન્તિલાલ વિઠ્ઠલદાસ અને રજની પ્રિન્ટરીના કુશળ સંચાલકોનો પણ આભાર માનીએ છીએ.

અન્તમાં એક મહત્વની વાત જણાવી દેવી જોઈએ. મનુષ્ય સ્વયં પોતે પોતાના ભાગ્યનો વિધાતા છે. એ જેવો બનવા માંગે તેવો બની શકે છે. સોનાનો પદાર્થ સોનાનો જ હોય છે. તેમાંથી કંઈ લોઢું કે સીસું બનતું નથી. જગતનિયંતા પ્રભુએ માનવીને ઉત્પન્ન કર્યો છે. તેના જ અણુમાંથી તેનું સર્જન થયું છે એટલે એ પરમેશ્વર જેવા જ લક્ષણવાળો છે, તેના જેવી જ શક્તિઓ તેનામાં પણ છે. એ શકિત-ઓને ઓળખી તેનો બુધ્ધિપૂર્વકનો ઉપયોગ કરી પ્રભુ જેવા બનવાનો માનવી પ્રયત્ન કરે તો તે જરૂર તેવો બની શકે છે. જે પરમેશ્વરે ભગવાન શંકર અને પાર્વતીને ઘડ્યા, જેણે સમર્થ શકિતશાળી પરશુરામ અને વ્યાસ ભગવાનને ઘડયા, જેણે સ્વામી રામકૃષ્ણ, રામ-તીર્થ અને વિવેકાનંદ જેવાઓને મહાન બનાવ્યા ત્યારે શું માનવી મહાન ન બની શકે ? બને જ. ઇતિહાસ સાક્ષી પૂરે છે. મહાન પુરુષોનાં પ્રેરણાત્મક જીવનો એની ખાત્રી કરાવે છે.

ઇશ્વરે બક્ષેલી જે શક્તિઓ માનવીના દેહમાં છૂપાયલી છે તેને પ્રકટ કરવાનો, તેને જાણવાનો તેણે જરૂર પ્રયત્ન કરવો જોઇએ. કયા વિકારો, કયા લક્ષણો, કયો સ્વભાવ, કઇ વૃત્તિ એ કાર્યમાં વિરોધ નાંખે છે તેનો માનવીએ બારીક અભ્યાસ કરવો જોઇએ અને આ અભ્યાસ જયોતિષ દ્વારા જ કરી શકાય છે. ભવિષ્યવાણી દ્વારા તમારા ગુણ–અવગુણને ઓળખો, તમારી શકિતઓનાં સામર્થ્યને પિછાનો, વિકારી અને ચિત્તને ચલાયમાન બનાવી દેતી વૃત્તિઓને કબજે કરો. તમે મહાન બનશો. જરૂર મહાન બનશો. ભવિષ્યવાણીની આ સો ટકાની સંપૂર્ણ ખાત્રી છે.

મહાશિવરાત્રિ–૧૯૫૫ આનંદકુમાર ભટ્ટ

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અનુક્રમ

★

જન્મ તારીખ ઉપરથી ભવિષ્ય

વિભાગ પહેલો

☆

પ્રકરણ		પાનું
૧ —	**જન્મ તારીખ ઉપરથી ભવિષ્ય શા માટે**	૩
	માનવી જીવન ઉપર સારા નરસાં ગ્રહોની અસર	૩
	સાત્વિક, રાજસ અને તામસ પદાર્થો અને તેની અસર	૪
	બાર રાશિઓ	૫
	અગ્નિતત્વની રાશિઓ	૬
	વાયુતત્વની રાશિઓ	૬
	જલતત્વની રાશિઓ	૬
	પૃથ્વીતત્વની રાશિઓ	૬
	સબળ રાશિઓ	૬
	મધ્યવર્તી રાશિઓ	૬
	દુર્લભ રાશિઓ	૬
	દરેક રાશિમાં સૂર્યનો ફરવાનો સમય ...	૬
	જન્મ તારીખ ઉપરથી ભવિષ્ય કેવી રીતે જોશો ?	૮
	સંધિગત રાશિ કોને કહે છે	૯
	સંધિગત રાશિઓનાં સમય	૯
	આ ભવિષ્ય દર્શનથી લાભ શું ? ...	૯
૨ —	**તા. ૨૧ મી માર્ચથી તે તા. ૨૦ મી એપ્રિલ સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય** ...	૧૧
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ ...	૧૨
	લગ્ન	૧૭
	કૌટુમ્બિક સુખ	૧૭

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

	ધંધો	૧૮
	જીવન–તંદુરસ્તી અને સુખ	૨૦
	તેમના ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું ...	૨૧
	ગુણ	૨૧
	અવગુણ	૨૧
	ભાગ્યશાળી રંગ	૨૧
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક... ...	૨૧
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ	૨૨
	સંધિ સમય	૨૨
	આ તારિખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ	૨૨
૩ —	**તા. ૨૧ મી એપ્રિલથી તે તા. ૨૦ મી મે સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય** ...	૨૩
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ... ...	૨૪
	લગ્ન	૨૯
	કૌટુમ્બિક સુખ	૨૯
	ધંધો	૨૯
	જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ	૩૧
	તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું ...	૩૨
	ગુણ	૩૨
	અવગુણ	૩૨
	ભાગ્યશાળી રંગ	૩૩
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક... ...	૩૩
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ	૩૩
	સંધિ સમય	૩૩
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ	૩૪
૪—	**તા. ૨૧ મી મે થી તે તા. ૨૦ મી જુન સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય** ...	૩૫

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ			પાનું
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ...	...	૩૬
	લગ્ન ...	...	૪૦
	કૌટુમ્બિક સુખ ...	...	૪૦
	ધંધો ...	...	૪૧
	જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ ...	...	૪૨
	તેમના ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું	...	૪૪
	ગુણ ...	...	૪૪
	અવગુણ ...	...	૪૪
	ભાગ્યશાળી રંગ ...	...	૪૪
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક...	...	૪૫
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ ...	...	૪૫
	સંધિ સમય ...	...	૪૫
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ		૪૫
૫—	**તા. ૨૧ મી જુનથી તે તા. ૨૧ મી જુલાઈ સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય...**		૪૬
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ...	...	૪૭
	લગ્ન ...	...	૫૦
	કૌટુમ્બિક સુખ ...	...	૫૧
	ધંધો ...	...	૫૧
	જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ ...	...	૫૩
	તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું	...	૫૫
	ગુણ ...	...	૫૫
	અવગુણ ...	...	૫૫
	ભાગ્યશાળી રંગ ...	...	૫૫
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક ...	...	૫૫
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ ...	...	૫૫
	સંધિ સમય ...	...	૫૬

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ		પાનું
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ	૫૬
૬—	**તા. ૨૨ મી જુલાઇથી તે તા. ૨૧ મી ઑગસ્ટ સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય ...**	૫૭
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશકિત... ...	૫૮
	લગ્ન	૬૪
	કૌટુમ્બિક સુખ	૬૫
	ધંધો	૬૫
	જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ	૬૬
	તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું ...	૬૮
	ગુણ	૬૮
	અવગુણ	૬૮
	ભાગ્યશાળી રંગ	૬૯
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક	૬૯
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ	૬૯
	સંધિ સમય	૬૯
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ	૭૦
૭—	**તા. ૨૨ મી ઑગસ્ટથી તે તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય**	૭૧
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશકિત... ...	૭૨
	લગ્ન	૭૫
	કૌટુમ્બિક સુખ	૭૬
	ધંધો	૭૬
	જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ	૭૮
	તેમના ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું ...	૮૦
	ગુણ	૮૦
	અવગુણ	૮૦

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ		પાનું
	ભાગ્યશાળી રંગ	૮૧
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક... ...	૮૧
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ	૮૧
	સંધિ સમય	૮૧
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ	૮૨
૮ —	**તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે તા. ૨૨ મી અકટૉબર સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય**	૮૩
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ... ...	૮૪
	લગ્ન	૮૮
	કૌટુમ્બિક સુખ	૮૯
	ધંધો	૮૯
	જીવન–તંદુરસ્તી અને સુખ	૯૦
	તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું ...	૯૩
	ગુણ	૯૩
	અવગુણ	૯૩
	ભાગ્યશાળી રંગ	૯૩
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક ...	૯૩
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ	૯૪
	સંધિ સમય	૯૪
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ	૯૪
૯ —	**તા. ૨૩ મી અકટૉબરથી તે તા. ૨૧ મી નવેમ્બર સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય**	૯૫
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ ...	૯૬
	લગ્ન	૧૦૦
	કૌટુમ્બિક સુખ	૧૦૦
	ધંધો	૧૦૦

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ		પાનું
	જીવન તન્દુરસ્તી અને સુખ	૧૦૨
	તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું ...	૧૦૩
	ગુણ	૧૦૩
	અવગુણ	૧૦૪
	ભાગ્યશાળી રંગ	૧૦૪
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક ...	૧૦૪
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ	૧૦૪
	સંધિ સમય	૧૦૫
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ	૧૦૫
૧૦—	**તા. ૨૨ મી નવેમ્બરથી તે તા. ૨૦ મી ડીસેમ્બર સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય**	૧૦૬
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ ...	૧૦૭
	લગ્ન	૧૧૧
	કૌટુમ્બિક સુખ	૧૧૨
	ધંધો	૧૧૨
	જીવન–તંદુરસ્તી અને સુખ ...	૧૧૩
	તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું ...	૧૧૪
	ગુણ	૧૧૪
	અવગુણ	૧૧૫
	ભાગ્યશાળી રંગ	૧૧૫
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક ...	૧૧૫
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ	૧૧૫
	સંધિ સમય	૧૧૫
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ	૧૧૬
૧૧—	**તા. ૨૧ મી ડીસેમ્બરથી તે તા. ૧૯ મી જાન્યુઆરી સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય**	૧૧૭
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ ...	૧૧૮

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ				પાનું
	લગ્ન	...	...	૧૨૩
	કૌટુમ્બિક સુખ	...	...	૧૨૩
	ધંધો	...	...	૧૨૪
	જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ...		...	૧૨૫
	તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું		...	૧૨૭
	ગુણ	...	...	૧૨૭
	અવગુણ	...	...	૧૨૮
	ભાગ્યશાળી રંગ	...	...	૧૨૮
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક		...	૧૨૮
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ	...	...	૧૨૮
	સંધિ સમય	...	...	૧૨૯
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ			૧૨૯
૧૨—	તા. ૨૦ મી જાન્યુઆરીથી તે તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય			૧૩૦
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ		...	૧૩૧
	લગ્ન	...	...	૧૩૪
	કૌટુમ્બિક સુખ	...	...	૧૩૫
	ધંધો	...	...	૧૩૫
	જીવન–તંદુરસ્તી અને સુખ ...		...	૧૩૬
	તેમના ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું		...	૧૩૭
	ગુણ	...	...	૧૩૭
	અવગુણ	...	...	૧૩૮
	ભાગ્યશાળી રંગ	...	...	૧૩૮
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક		...	૧૩૮
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ	...	...	૧૩૮
	સંધિ સમય	...	...	૧૩૮
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ			૧૩૯
૧૩—	તા. ૧૯ મી ફેબ્રુઆરીથી તે તા. ૨૦ મી માર્ચ સુધીમાં જન્મેલાઓ માટેનું ભવિષ્ય			૧૪૦
	સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ		...	૧૪૧

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ		પાનું
	લગ્ન	૧૪૫
	કૌટુમ્બિક સુખ	૧૪૫
	ધંધો	૧૪૬
	જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ	૧૪૭
	તેમના ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું ...	૧૪૮
	ગુણ	૧૪૮
	અવગુણ	૧૪૯
	ભાગ્યશાળી રંગ	૧૪૯
	ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક ...	૧૪૯
	ભાગ્યશાળી મહિનાઓ	૧૪૯
	સંધિ સમય	૧૪૯
	આ તારીખોમાં જન્મેલી નામાંકિત વ્યક્તિઓ	૧૫૦
૧૪—	**ઋતુ, માસ, તિથિ, વાર, નક્ષત્ર, યોગ અને કરણ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ ...**	૧૫૧
	ઋતુ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ... ...	૧૫૧
	માસ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ ...	૧૫૨
	પક્ષ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ... ...	૧૫૪
	તિથિ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ ...	૧૫૪
	વાર ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ... ...	૧૫૭
	નક્ષત્ર ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ ...	૧૫૮
	યોગ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ... ...	૧૬૨
	કરણ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ... ...	૧૬૫
૧૫—	**શુભ–અશુભ તારીખો**	૧૬૮
	નસીબ ખીલવવા માટેના શુભ દિવસો ...	૧૬૮
	અશુભ દિવસો	૧૬૯

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મસ્તક વિજ્ઞાન

વિભાગ બીજો

☆

પ્રકરણ		પાનું
૧૬— મસ્તક અને મન	... ...	૧૭૩
મસ્તક વિજ્ઞાનનો શોધક કોણ?	...	૧૭૩
મસ્તકમાં છૂપાયલું ભવિષ્ય ...	...	૧૭૪
મસ્તકશાસ્ત્ર અને મનની શકિત	...	૧૭૫
મગજ અને મન	... ...	૧૭૫
મગજમાં વિકાર થાય તો?...	...	૧૭૬
મગજ અથવા ભેજું કેવી રીતે કામ કરે છે?	...	૧૭૬
મસ્તકનાં કદ સાથે બુદ્ધિનો સંબંધ	...	૧૭૮
૧૭— મસ્તકનાં જુદા જુદા વિભાગોની રચના અને તેની શકિતઓ	... ...	૧૮૦
મસ્તકને કેવી રીતે મપાય?...	...	૧૮૦
માથું કેટલું મોટું હોવું જોઇએ?	...	૧૮૦
અંગ્રેજોની ટોપીનું માપ કેટલું?	...	૧૮૧
મસ્તકની કુમાશ	... ...	૧૮૨
મસ્તકમાં વહેંચાયલા વિભાગો	...	૧૮૩
એક વિભાગનો બીજા વિભાગ સાથે સંબંધ...		૧૮૬
ઊંચુ અને મોટું કપાળ શું બતાવે છે?	...	૧૮૭
અવલોકન શક્તિ કયાં છે?	...	૧૮૮
સ્વતંત્ર વિચારોની શકિત ...	...	૧૯૦
સફળ ધંધાદારી બનાવનારી શક્તિઓ	...	૧૯૧
હદ બહારની પરોપકારી વૃત્તિઓ કેવી રીતે		

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ			પાનું
	પારખી શકાય ? ...	...	૧૯૨
	સ્વાર્થી ઇચ્છાવાળો ભાગ ...	...	૧૯૩
	કેવી સ્ત્રી સાથે લગ્ન ન કરવાં	...	૧૯૫
૧૮—	**મસ્તકના વિવિધ લક્ષણો ...**	...	૧૯૬
	બુધ્ધિશાળી માનવીનું મસ્તક	...	૧૯૬
	સ્ત્રીઓનું માથું કેવું હોવું જોઇએ ?	...	૧૯૭
	ચોર, ખૂનીઓનાં મસ્તક કેવાં હોય છે ?	...	૧૯૭
	દેશ–વિદેશમાં મસ્તક પરીક્ષા	...	૧૯૮
	મસ્તક માટે ન્યુઝીલેંડવાસીઓનો મત	...	૧૯૮
	મસ્તક માટેની રોમનોની માન્યતા	...	૧૯૯
	ગ્રીસવાસીઓની માન્યતા ...	...	૧૯૯
૧૯—	**માથાનાં વાળ ઉપરથી ભવિષ્ય**	...	૨૦૦
	વિવિધ પ્રકારનાં વાળ ...	...	૨૦૦
	વાળનાં લક્ષણો ...	...	૨૦૧
	ખરબચડા અને કરચલીવાળા વાળ	...	૨૦૨
	લીલા–ભૂરાવાળ ...	...	૨૦૩
	કપાળ પ્રદેશ પર નમતા વાળ	...	૨૦૪
	લાલ વાળ શું સૂચવે છે ? ...	...	૨૦૫
	રાતા–ભૂરા વાળ ...	...	૨૦૬
	કાળા અને સુંવાળા વાળ ...	...	૨૦૬
	રેતાળ રંગના વાળ ...	...	૨૦૭
	ગૂંછળા–કરચલીવાળા વાળ ...	...	૨૦૮
	ઝુલ્ફાં ...	...	૨૦૮
	વાંકડીયા વાળ ...	...	૨૧૦
	વાળનાં સામુદ્રિક લક્ષણો ...	...	૨૧૦
	વાળનો સેંથો ...	...	૨૧૦
	શ્રીમન્ત અને નિર્ધનના વાળ	...	૨૧૧

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મુખ ઉપરથી માનવીને પિછાનો
વિભાગ ત્રીજો
☆

પ્રકરણ			પાનું
૨૦—	**માનવીને કેવી રીતે પિછાનશો**	...	૨૧૫
	મુખલક્ષણશાસ્ત્રની અગત્ય	...	૨૧૬
	ચહેરાદ્વારા નોકરોનો સ્વભાવ જાણો !	...	૨૧૭
	આ શાસ્ત્રને કેવી રીતે શીખવું ?	...	૨૧૮
૨૧—	**કપાળ–લલાટ પ્રદેશ** ...	...	૨૨૦
	કપાળનું ત્રિવિધ કાર્ય ...	...	૨૨૦
	ગોળાકાર કપાળ ...	...	૨૨૦
	સીધું કપાળ ...	...	૨૨૦
	મોટું, ગોળ અને લીસું કપાળ	...	૨૨૨
	કપાળનો મધ્ય ભાગ ...	...	૨૨૨
	સાંકડું કપાળ ...	...	૨૨૩
	પાછળના ભાગ તરફ ઢળતું કપાળ	...	૨૨૪
	કપાળનાં જુદા જુદા લક્ષણો	...	૨૨૪
	સ્ત્રીના કપાળના લક્ષણો ...	...	૨૨૬
	કપાળમાં સામુદ્રિક ચિન્હો ...	...	૨૨૬
૨૨—	**આંખ** ...	...	૨૨૮
	આત્માની આરસી ...	...	૨૨૮
	આંખોમાં જીંદગીનો ભેદ જુઓ !	...	૨૨૮
	નાની અને મોટી આંખ ...	...	૨૨૯
	પાસે પાસે જોડાયલી આંખો	...	૨૩૦
	વિશાળ અને પહોળી આંખો	...	૨૩૧
	લાંબી અને સાંકડી આંખો	...	૨૩૨
	આંખોનો રંગ ...	...	૨૩૨
	કાળી આંખો ...	...	૨૩૨

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ		પાનું
	આસમાની રંગની આંખો	૨૩૮
	તપખીરીયા રંગની આંખો	૨૩૩
	ભૂરી આંખો	૨૩૩
	કાબરચીતરી આંખો	૨૩૩
	અણીયારી આંખો	૨૩૪
	આંખના બીજા પ્રકાર	૨૩૪
	વાતચીત દરમ્યાન આંખ સીધી ન રહેતી હોય તો?	૨૩૫
	આંખ અને વાક્છટા	૨૩૬
	સ્ત્રીઓના નેત્રો	૨૩૭
	યૂરોપ–અમેરિકાની અભિનયપટુ રમણીઓ ...	૨૩૭
	આંખો શક્તિનું માપ બતાવે છે? ...	૨૩૮
	મેરી ડ્રેસલરની આંખો	૨૩૯
	સ્ત્રીઓની આંખ શું સૂચવે છે? ...	૨૪૦
	આંખના સામુદ્રિક લક્ષણો	૨૪૧
	આંખની કીકીઓનો રંગ	૨૪૧
	આંખની પલક	૨૪૨
૨૩—	**આંખ દ્વારા જન્મ સમય જાણો** ...	**૨૪૩**
	તમારો જન્મ સમય આંખપરથી પારખો ...	૨૪૩
૨૪—	**ભવાં – ભ્રમર**	**૨૪૬**
	કેવા ભવાં સારાં અને નરસાં ગણાય ...	૨૪૬
	ભવાંના લક્ષણો	૨૪૭
	ભવાંના થોડાક પ્રકારો અને તેના ગુણ–દોષ	૨૪૮
	સ્ત્રીઓનાં ભવાં અને તેના લક્ષણો ...	૨૫૦
૨૫—	**નાક**	**૨૫૧**
	કેવું નાક સારૂં અને કેવું ખરાબ ગણાય?...	૨૫૧

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

	ગુન્હેગારોના નાક કેવા હોય છે ? ...	૨૫૧
	જુદીજુદી પ્રજાઓના નાક	૨૫૨
	રોમન નાક	૨૫૩
	યાહુદી નાક	૨૫૩
	ગ્રીસીયન નાક	૨૫૩
	અણીદાર નાક	૨૫૪
	ટૂંકુ અને જાડું નાક	૨૫૪
	પાતળું અને વળેલું નાક	૨૫૫
	નાકની દાંડી	૨૫૫
	લાંબુ નાક	૨૫૬
	પહોળા નસ્કોરાં શું સૂચવે છે ? ...	૨૫૬
	ફિલ્સુફોના નાક	૨૫૭
	કવિઓના નાક	૨૫૭
	ધાર્મિક પુરુષોનાં નાક	૨૫૮
	ટૂંકું અને બેઠું નાક	૨૫૮
	સ્ત્રીનું નાક કેવું હોવું જોઇએ ? ...	૨૫૮
	નાકનો સામુદ્રિકશાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ વિચાર ...	૨૫૯
૨૬—	**મુખ અને હોઠ**	૨૬૦
	મુખ	૨૬૦
	મુખનું કાર્ય	૨૬૦
	કામદેવના ધનુષ જેવું મુખ... ...	૨૬૧
	મોટાં મોઢાંવાળો સ્વભાવે કેવો હોય છે ? ...	૨૬૧
	નાના મોઢાંવાળાનો સ્વભાવ ...	૨૬૨
	ઉપસેલું મોઢું	૨૬૨
	આકાર વગરનું મોઢું	૨૬૨
	હોઠ—ઓષ્ઠ	૨૬૩

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ		પાનું
	જાડા હોઠ	૨૬૪
	પાતળા હોઠ	૨૬૫
	હોઠના ખુણાઓ	૨૬૫
	હોઠના વિવિધ લક્ષણો	૨૬૫
૨૭—	**દાંત**	૨૬૮
	દાંતના વિવિધ પ્રકાર અને તેનાં લક્ષણો ...	૨૬૮
	સ્ત્રીનાં દાંત કેવા હોવા જોઇએ ? ...	૨૬૯
૨૮—	**દાઢી હડપચી**	૨૭૦
	લાંબી હડપચી	૨૭૧
	નાની હડપચી	૨૭૧
	ગોળ હડપચી	૨૭૧
	ચોખંડી હડપચી	૨૭૧
	અંડાકાર હડપચી	૨૭૨
	પહોળી ચોખંડી હડપચી	૨૭૩
	ઉપસેલી હડપચી	૨૭૩
	સ્ત્રીઓની હડપચી કેવી હોવી જોઇએ ? ...	૨૭૪
૨૯—	**ગાલ**	૨૭૫
	આખા અને ગોળાકાર ગાલ... ...	૨૭૫
	પાતળા ગાલ	૨૭૫
	ગાલ ઉપરની લાલીનું કારણ શું ? ...	૨૭૫
	ગાલના વિવિધ લક્ષણો	૨૭૬
	કેવા ગાલવાળો સુખી અને દુઃખી બને છે ?...	૨૭૭
	સ્ત્રીઓના ગાલ	૨૭૭
	ગાલ અને માનવીની શોખવૃત્તિ ...	૨૭૭
	સ્ત્રીઓના ગાલના લક્ષણો	૨૭૮

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ				પાનું
૩૦—	જીભ	...	...	૨૭૯
	જીભનું વશીકરણ	...	...	૨૭૯
	જીભનું આકર્ષક કેવી રીતે વધે?		...	૨૮૦
	જીભ પરથી માણસ વર્તાય છે		...	૨૮૦
	કેવી જીભ સારી ગણાય?		...	૨૮૧
	જીભના સામુદ્રિક લક્ષણો	...	...	૨૮૧
	સ્ત્રીઓની જીભનાં લક્ષણો	...	...	૨૮૨
૩૧—	કાન	...	...	૨૮૩
	કાન ઊર્મિસૂચક પણ છે	...	...	૨૮૩
	ટીકાથી ડરનારા કાન	...	...	૨૮૪
	નાના કાન	...	...	૨૮૪
	મોટા કાન	...	...	૨૮૪
	જમણો કાન	...	...	૨૮૬
	ડાબો કાન	...	...	૨૮૬
	કાનની બુટ્ટીઓ	...	...	૨૮૬
	કાનપરથી જુદા જુદા લક્ષણો		...	૨૮૭
	ગુન્હેગારના કાન	...	...	૨૮૭
	સ્ત્રીનાં કાન કેવા હોવા જોઇએ?		...	૨૮૮
૩૨—	ગળું—ગરદન	...	...	૨૯૦
	સ્વતંત્ર સ્વભાવના માણસની ગરદન		...	૨૯૦
	સ્વમાની માણસની ગરદન	...	...	૨૯૦
	પરાધિન માણસની ગરદન	...	...	૨૯૦
	ટૂંકી ગરદન	...	...	૨૯૧
	લાંબી ગરદન	...	...	૨૯૧
	કેવી ગરદન સારી ગણાય	...	...	૨૯૧
	સ્ત્રીનું ગળું કેવું હોવું જોઇએ?		...	૨૯૧

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ			પાનું
૩૩— સ્વર–અવાજ	...	...	૨૯૩
માણસની બોલવાની રીત	...	...	૨૯૩
બેવડી બોલી ધરાવનારા માણસો		...	૨૯૪
અવાજમાં પરિવર્તન પણ થાય છે		...	૨૯૪
અવાજ અને પ્રકૃતિ	...	...	૨૯૪
અવાજનો જાદુ	...	...	૨૯૫
મધુરવાણી જ ઉચ્ચારો	...	...	૨૯૬
અવાજના ફોટાઓ	...	...	૨૯૬
નરમ અવાજ	...	...	૨૯૭
સખ્ત અવાજ	...	...	૨૯૭
સંગીતમય અવાજ	...	...	૨૯૭
ઊંડો અવાજ	...	...	૨૯૭
કોમળ અને પ્રેમાળ સ્ત્રીનો અવાજ		...	૨૯૮
ખોખરો અવાજ	...	...	૨૯૮
ઘંટડીના રણકાર જેવો અવાજ		...	૨૯૮
અવાજના સામુદ્રિક લક્ષણો		...	૨૯૮
૩૪— મૂછ–દાઢી	...	...	૨૯૯
મૂછોના વિવિધ ભાવ	...	...	૨૯૯
૩૫— તમારો ચહેરો કેવો છે?	...	...	૩૦૦
માનવીનાં બે વર્ગ	...	...	૩૦૦
મગજશક્તિથી કામ કરનારનો ચહેરો		...	૩૦૦
પાંચ પ્રકારના ચહેરા	...	...	૩૦૧
લાંબો સાંકડો ચહેરો	...	...	૩૦૨
ગોળ ચહેરો	...	...	૩૦૨
વિવિધ પ્રકારના ચહેરાઓ	...	...	૩૦૩

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ			પાનું
	બચ્ચાશાહી ચહેરો	... ...	૩૦૫
	ચોખંડો ચહેરો	... ...	૩૦૫
	ત્રિકોણાકાર ચહેરો	... ...	૩૦૬
	લંબગોળ ચહેરો	... ...	૩૦૭
	વિશાળ ચહેરો	... ...	૩૦૮
	ચહેરાઓ અને શરીર સ્વાસ્થ્ય	...	૩૦૮
	કપિમુખવાળો ચહેરો	... ...	૩૦૯
	વ્યાપારી ચહેરો	... ...	૩૧૦
	સ્ત્રીનું મુખ કેવું જોઇએ?	...	૩૧૧
	ચહેરાપરની રેખા અને કરચલીઓ	...	૩૧૨
	રેખાઓ અને આયુષ્ય	... ...	૩૧૩
	મસ્તકમાં ગ્રહનાં સ્થાન	... ...	૩૧૪
	શનિરેખા	... ...	૩૧૪
	ગુરૂરેખા	... ...	૩૧૪
	મંગળરેખા	... ...	૩૧૫
	સૂર્યરેખા	... ...	૩૧૫
	શુક્રસ્થાન	... ...	૩૧૫
	બુધસ્થાન	... ...	૩૧૫
	ચન્દ્રસ્થાન	... ...	૩૧૫
	મસ્તકમાં ટાલ હોય તો?	... ...	૩૧૬
	આંખ, કપાળ અને નાક પરની રેખાઓ	...	૩૧૬
	વયની વૃદ્ધિ સાથે ચહેરાઓમાં થતું પરિવર્તન		૩૧૯
૩૬—	**વિવિધ ચહેરાઓનું અવલોકન**	...	૩૨૧
	હીટલરની આંખો	... ...	૩૨૨
	મુસોલીનીનાં ભવાં	... ...	૩૨૨
	કમાલ આતાતુર્કનો ચહેરો	...	૩૨૩

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકરણ		પાનું
જનરલ ગોરીંગનો ચહેરો	...	૩૨૩
લૉઇડ જ્યોર્જનો ચહેરો ...	...	૩૨૩
ચર્ચીલની આંખો અને તેનું નાક	...	૩૨૪
સર સ્ટ્રેફર્ડ ક્રીપ્સનો ચહેરો	...	૩૨૪
પ્રેસીડન્ટ રૂઝવેલ્ટનો ચહેરો ...	...	૩૨૫
રામસે મેકડૉનાલ્ડનો ચહેરો ...	...	૩૨૫
નેવીલ ચેમ્બરલેનનો ચહેરો ...	...	૩૨૬
મહાત્મા ગાંધીજીનો ચહેરો ...	...	૩૨૭
પંડિત જવાહરલાલનો ચહેરો	...	૩૨૮
સ્વામી વિવેકાનંદનો ચહેરો...	...	૩૨૯
ગોપાળકૃષ્ણ ગોખલેનો ચહેરો	...	૩૨૯
અરવિન્દ ઘોષની મુખાકૃતિ ...	...	૩૨૯
મૌલાના અબ્દુલ કલામ આઝાદનો ચહેરો	...	૩૩૦
સરોજીની નાયડુનો ચહેરો ...	...	૩૩૦
ખાન અબ્દુલ ગફ્ફરખાંનો ચહેરો	...	૩૩૧
શું નેપોલિયનનો ચહેરો પત્રકાર જેવો છે?	...	૩૩૧
રમણિય ચહેરા પાછળ છૂપાયલા વિઘાતક તત્વો		૩૩૨
રૂપાળા ચહેરાવાળો ખૂની બન્યો	...	૩૩૨
ખૂનીઓનાં લક્ષણો કેવા હોય છે?	...	૩૩૩
બેવડાં ચહેરાવાળી મુખાકૃતિઓ	...	૩૩૩
એક જ મુખાકૃતિમાં ત્રિવિધ ફેરફાર	...	૩૩૪

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

લોકજ્યોતિષ

વિભાગ ચોથો

☆

પ્રકરણ		પાનું
૩૭—	**બાર મહિનાનું ભવિષ્ય**	૩૩૯
	ચૈત્ર માસનું ફળ	૩૪૦
	વૈશાખ માસનું ફળ	૩૪૩
	જેઠ માસનું ફળ	૩૪૪
	આષાઢ માસનું ફળ	૩૪૬
	શ્રાવણ માસનું ફળ	૩૪૯
	ભાદ્ર માસનું ફળ	૩૫૨
	આશ્વિન માસનું ફળ	૩૫૪
	કાર્તિક માસનું ફળ	૩૫૫
	માગસર માસનું ફળ	૩૫૭
	પોષ માસનું ફળ	૩૫૮
	મહા માસનું ફળ	૩૬૨
	ફાગણ માસનું ફળ	૩૬૪
૩૮—	**બોલતાં નક્ષત્ર**	૩૬૬
	નક્ષત્રો માટેની આગાહીઓ	૩૬૭
૩૯—	**તેજીમંદી**	૩૭૩
	રૂના ભાવની વધઘટ જોવાની રીત ...	૩૭૩
	કપાસનાં ભાવ જાણવાની રીત ...	૩૭૯
	રૂ, ચાંદી, ચોખા, ખાંડ, ઘી, સફેદ સ્ટીલ વગેરેના ભાવની વધઘટ	૩૮૧
	રસકસ, ઘી-તેલ વગેરેના ભાવ જાણવાની રીત...	૩૮૪
	ચાંદીના ભાવ જાણવાની રીત ...	૩૮૫
	સફેદ વસ્તુના ભાવ જાણવાની રીત ...	૩૮૫
	ગ્રહોની અસર	૩૮૬
	દિગ્દાહયોગ	૩૮૮
	ભૂકમ્પ યોગ	૩૮૮

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ચિત્રોનો ક્રમ

☆

ક્રમ		પાનું
૧	શરીરમાં રાશિઓની સત્તા બતાવતું ચિત્ર ...	૭
૨	મેષ રાશિ	૧૧
૩	વૃષભ રાશિ	૨૩
૪	મિથુન રાશિ	૩૫
૫	કર્ક રાશિ	૪૬
૬	સિંહ રાશિ	૫૭
૭	કન્યા રાશિ	૭૧
૮	તુલા રાશિ	૮૩
૯	વૃશ્ચિક રાશિ	૯૫
૧૦	ધન રાશિ	૧૦૬
૧૧	મકર રાશિ	૧૧૭
૧૨	કુંભ રાશિ	૧૩૦
૧૩	મીન રાશિ	૧૪૦
૧૪	મહાન નેપોલિયનનું બુધ્ધિશાળી મસ્તક ...	૧૭૯
૧૫	મસ્તકના મુખ્ય પાંચ વિભાગો ...	૧૮૩
૧૬	મસ્તકના ૪૨ વિભાગો	૧૮૪
૧૭	મસ્તકના ૪૨ વિભાગોની શક્તિઓ ...	૧૮૫
૧૮	વિઠ્ઠલભાઇ પટેલનો વિશાળ કપાળ પ્રદેશ બતાવતો ચહેરો	૧૮૭
૧૯	મોન્ટેગ્યુનો વિશાળ કપાળ પ્રદેશવાળો ચહેરો	૧૮૮
૨૦	મહાત્મા ગાંધીજીનો વિશાળ કપાળવાળો ચહેરો	૧૮૯
૨૧	કાકાસાહેબ કાલેલકરનો સ્વતંત્ર વિચારો તથા ગૂઢ અવલોકન શક્તિવાળો ચહેરો ...	૧૯૦

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ક્રમ		પાનું
૨૨	દેશબંધુ દાસ–પરોપકારીવૃત્તિ બતાવતી મુખાકૃતિ	૧૯૨
૨૩	મહર્ષિ ટાગોર–કવિત્વશક્તિ બતાવતું મુખ	૧૯૬
૨૪	અજંટા યુગની રમણી	૨૦૦
૨૫	અજંટા યુગની રમણીનું બીજું ચિત્ર ...	૨૦૧
૨૬	આધુનિક યુગની ગુજરાતી નારી ...	૨૦૨
૨૭	આછા, વ્યવસ્થિત અને નરમ વાળવાળી સ્ત્રી	૨૦૩
૨૮	ભરાવદાર અને સહેજ જાડા વાળવાળી સ્ત્રી	૨૦૪
૨૯	ટૂંકા કપાવેલા વાળવાળી સ્ત્રી ...	૨૦૫
૩૦	કપાળના વિવિધ પ્રકાર	૨૨૧
૩૧	કપાળના વિવિધ પ્રકારનું બીજું ચિત્ર ...	૨૨૧
૩૨	લૉઇડ જ્યોર્જનું વિશાળ કપાળ બતાવતું ચિત્ર	૨૨૨
૩૩	શ્રી રાજાજીનું ઊંડા અને સાંકડા કપાળવાળું ચિત્ર	૨૨૩
૩૪	શ્રીમતી ઍનીબેસન્ટનું ઊંચું અને પહોળું કપાળ	૨૨૪
૩૫	સુભાષ બૉઝનો વિશાળ કપાળ પ્રદેશ ...	૨૨૫
૩૬	આંખના વિવિધ પ્રકાર	૨૩૧
૩૭	સરદાર વલ્લભભાઇ પટેલની આંખોના ભાવ ...	૨૩૪
૩૮	પંડિત માલવીયાજીની આંખોના ભાવ ...	૨૩૫
૩૯	ગ્રેટા ગારબોની આંખ	૨૩૭
૪૦	જોન ક્રાફર્ડની આંખ	૨૩૮
૪૧	મેરી ડ્રેસ્લરની આંખ	૨૩૯
૪૨	જુડીથ એલનની આંખ	૨૪૦
૪૩	ભવાંના પ્રકાર	૨૪૮
૪૪	નાકના પ્રકાર	૨૫૨
૪૫	પ્રભાવશાળી મુખમુદ્રા અને ઘાટીલા નાકવાળો ચહેરો	૨૫૪
૪૬	પ્રભાવશાળી મુખમુદ્રા અને ઘાટીલા નાકવાળો બીજો ચહેરો	૨૫૫
૪૭	શ્રીમતી કમલાદેવી ચટ્ટોપાધ્યાયનું ઘાટીલું નાક બતાવતો ચહેરો	૨૫૬

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ક્રમ		પાનું
૪૮	સ્વામી દયાનંદનું ઘાટીલું નાક બતાવતો ચહેરો	૨૫૭
૪૯	શ્રીમતી સરોજીની નાયડુનું કવિત્વશક્તિ બતાવતું નાક	૨૫૯
૫૦	હોઠના પ્રકાર	૨૬૩
૫૧	સ્વ. કમલા નહેરૂનો સુંદર હોઠ બતાવતો ચહેરો	૨૬૬
૫૨	દાઢી–હડપચી	૨૭૦
૫૩	લોર્ડ લિનલિથગો: પહોળી અને ચોખંડી હડપચીવાળો ચહેરો	૨૭૨
૫૪	કાનના ત્રણ પ્રકાર	૨૮૫
૫૫	બે પ્રકારના ચહેરા	૩૦૦
૫૬	વિવિધ પ્રકારના ચહેરાઓ	૩૦૩
૫૭	મુખ્ય પ્રકારના ત્રણ ચહેરા	૩૦૪
૫૮	શરદ્ચન્દ્ર ચટ્ટોપાધ્યાયનો ત્રિકોણાકાર ચહેરો ...	૩૦૬
૫૯	રાજેન્દ્રબાબુનો લંબગોળ ચહેરો ...	૩૦૭
૬૦	પ્રેસીડન્ટ વિલ્સનની લંબગોળ મુખાકૃતિ ...	૩૦૮
૬૧	હિન્ડનબર્ગનો વિશાળ અને ચોખંડી ચહેરો ...	૩૧૦
૬૨	ચહેરાની કરચલીઓ	૩૧૨
૬૩	પંડિત મોતીલાલ નહેરૂનો ગોળ ચહેરો ...	૩૧૬
૬૪	લૉર્ડ કર્ઝનનો ગોળ ચહેરો	૩૧૭
૬૫	બૉલ્ડવીનનો નેતાગીરી સૂચક ચહેરો ...	૩૧૮
૬૬	બે બાલકોના ચહેરા	૩૧૯
૬૭	બે યુવાન યુગલના ચહેરા	૩૧૯
૬૮	બે વૃદ્ધ યુગલના ચહેરા	૩૨૦
૬૯	હર હીટલરનો જક્કી અને ક્રોધી ચહેરો ...	૩૨૧
૭૦	મુસોલીનીનો ચહેરો	૩૨૨
૭૧	વડા પ્રધાન ચર્ચીલનો ચહેરો ...	૩૨૪
૭૨	પ્રેસીડન્ટ રૂઝવેલ્ટનો ચહેરો	૩૨૫

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ક્રમ				પાનું
૭૩	રામસે મેકડૉનાલ્ડનો ચહેરો	...	...	૩૨૬
૭૪	પંડિત જવાહર નેહરૂનો ચહેરો...		...	૩૨૭
૭૫	સ્વામી વિવેકાનંદનો ચહેરો...		...	૩૨૮
૭૬	ગોપાળકૃષ્ણ ગોખલેનો ચહેરો...		...	૩૨૯
૭૭	અરવિન્દ ઘોષનો ચહેરો	...	...	૩૩૦
૭૮	મહાન નેપોલિયનનો ચહેરો	...	...	૩૩૧
૭૯	લુંટારા મીલરની મુખાકૃતિ	...	...	૩૩૫
૮૦	પુસ્તકનું દ્વિરંગી જેકેટ	...	...	.....

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

☆
☆☆

☆ મનુષ્ય સ્વયં પોતાના ભાગ્યનો નિર્માતા છે. પ્રભુએ તેને તેવા થવાનો સમય આપ્યો છે. તમારી ઇચ્છા હોય તો એની દયાને આવકારો અને જ્ઞાન વધારવાનો પ્રયત્ન કરો. બળતા અગ્નિમાં હાથ રાખતાં હાથ જ બળી જાય છે. અને માનવીને પોતાની એ મૂર્ખાઇ ઉપર હસવું આવે છે. પરમાત્મા અગ્નિ ઉપર માનવીને હાથ રાખતાં નથી. રોકતો, કે નથી તે અગ્નિને તેના નિયમ વિરૂદ્ધ ઠંડો પાડતો. એ કામ મનુષ્યની જ્ઞાનશક્તિનું છે. આપત્તિના સમયમાં એ જ્ઞાનશક્તિ જ તેને સાચ્ચે માર્ગે દોરશે. ☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભવિષ્યવાણી

" Lady, throw back thy raven hair,
Lay thy white brow in the moonlight bare !
I will Look on the Stars, and look on thee
And read the page of thy destiny "

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

"Know Thyself" and Thy Friends

તમારી જાતને જાણો અને તમારા મિત્રોને પિછાનો.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

☆

જન્મ તારીખ ઉપરથી ભવિષ્ય

☆

વિભાગ પહેલો

आस्ते भग आसीनस्योर्ध्वस् तिष्ठति तिष्ठतः
शेते निपद्यमानस्य चराति चरतो भगः ।
चरैवेति चरैवेति ॥

બેસી રહેનારનું ભાગ્ય બેઠેલું રહે છે, સૂઇ રહેનારનું ભાગ્ય સૂતેલું જ રહે છે, ઊભા રહેનારનું ભાગ્ય ઊભું રહે છે, અને જે ફરે છે, ઉદ્યમ કરે છે, તેનું ભાગ્ય પણ ફરતું એટલે કે સફળ થતું રહે છે, માટે ઉદ્યમ કરો, ઉદ્યમ કરો!!

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જન્મ તારીખ ઉપરથી ભવિષ્ય—શા માટે ?

આ વિશ્વમાં અનેક અદ્રષ્ટ સત્તાઓ આપણા ઉપર રાજ્ય ચલાવી રહી છે. આ અદ્રષ્ટ સત્તાઓ અગ્નિ, વાયુ, વિદ્યુત્ વગેરે સત્તાઓના કરતાં વધુ પ્રબળ છે. જ્યોતિષવિદ્યા દ્વારા તે સત્તાઓનું રહસ્ય ઉકેલો, તેને જાણો અને કેવી રીતે તે સત્તાઓને વશ બનાવી શકાય તે શીખો.

માનવી જીવન ઉપર સારા નરસાં ગ્રહોની અસર

માનવી જીવન ઉપર સારા—નરસાં ગ્રહોની અસર સદા રહેલી જ છે. કોઇને શુભ ગ્રહ સુખ આપે છે તો કોઇને અશુભ ગ્રહ દુઃખ આપે છે. એક જ ગ્રહ કોઇને સુખ અને કોઇને દુઃખ પણ આપી શકવાની શક્તિ ધરાવે છે. આ ગ્રહો કયા નિયમથી મનુષ્યને નડે છે, તેમને સતાવે છે તેનું જ્ઞાન સર્વને થઇ શકતું નથી. જ્યોતિષશાસ્ત્રના જેઓ ઊંડા અભ્યાસી છે, જેઓ પોતાની સૂક્ષ્મબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરી શકે છે તેઓને જ એનું જ્ઞાન લાભી શકે છે.

ઘણાં મનુષ્યો માને છે કે હજારો ગાઉ દૂર આકાશમાં રહેલા ગ્રહોની મનુષ્યના જીવન ઉપર અસર થાય એ ન કલ્પી શકાય

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

એવી વાત છે. આવી દલીલ કરનારાઓ મુખ્યત્વે પશ્ચિમના સિદ્ધાન્તવાદીઓ અને નાસ્તિકો જ હોય છે. પરંતુ તેઓને ખબર નથી કે હજારો ગાઉ દૂર રહેલા ચન્દ્ર તથા સૂર્યની અસર આ પૃથ્વીના પ્રત્યેક પ્રાણી–પદાર્થ ઉપર થયા જ કરે છે. ચંદ્રથી સમુદ્રમાં ભરતી–ઓટ થાય છે. કેટલાક રોગોમાં અમાસ તથા પૂર્ણિમાના દિવસો રોગીઓને માટે ભારે ગણાયા છે. ફાગણમાં અમુક રાશિનો સૂર્ય થયા પછી ગાંડા મનુષ્યોનાં મગજ વધુ ઉન્મત્ત બને છે. શું આ સૂર્ય–ચન્દ્રની અસરનું ફળ નથી ? જ્યારે આ બેની અસરનો આપણે સ્વીકાર કરીએ છીએ ત્યારે દૂર રહેલા બીજા ગ્રહોની આપણા ઉપર શું અસર થતી જ નથી એવું કહેવાનું આપણી પાસે શું પ્રમાણ છે ?

માનવી જીવન ઉપર ગ્રહોની અસરનો સ્વીકાર થયા પછી જાણવું ઘટે છે કે પ્રત્યેક ગ્રહમાંથી તે તે ગ્રહનું ખાસ દ્રવ્ય નિરંતર વહ્યા જ કરે છે, જેમ સૂર્યના પ્રકાશમય અણુઓ સૂર્ય-દ્વારા આપણી પૃથ્વી ઉપર સદા ટપકયાજ કરે છે તે જ મુજબ આકાશમાં રહેલાં ગ્રહોના અણુઓ પણ આપણા પ્રતિ નિરંતર આવ્યા જ કરે છે, અને જે અણુઓનો જેમની સાથે સજાતીય સંબંધ હોય છે તેના પ્રતિ તે આકર્ષાય છે. આવી રીતે આકર્ષાઇ તેની અનુકૂળ અસર તે જન્માવે છે.

સાત્વિક, રાજસ અને તામસ પદાર્થો અને તેની અસર

આ જગતમાં બધા પદાર્થો સાત્વિક, રાજસ અને તામસ એમ ત્રિગુણવાળા છે. તેમાં જે જે સાત્વિક પદાર્થો હોય છે, તેઓ પોતાનાથી વધુ પ્રબળ સાત્વિક પદાર્થોથી પોષાય છે. આવી રીતે બીજા પદાર્થોનું પણ સમજવું. સૂર્ય, ચન્દ્ર તથા બૃહસ્પતિ એ ત્રણ ગ્રહો સાત્વિક છે. એટલે તેઓમાંથી વહેતું સાત્વિક દ્રવ્ય આ જગતનાં બધાં સાત્વિક પ્રાણી પદાર્થોને પોષે છે. બુધ અને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શુક્ર રાજસ હોવાથી તેમાંથી વહેતું રાજસ દ્રવ્ય રાજસ પ્રાણી–પદાર્થોને પોષે છે. બાકીના ગ્રહો તામસ હોવાથી તેઓ તામસ પ્રાણી–પદાર્થોનું પોષણ કરે છે. આ પ્રકારે ત્રિગુણભેદવાળા આ ગ્રહોની પોતાના સજાતીય પ્રાણી–પદાર્થો ઉપર નિરંતર અનુકૂળ અસર થયા કરે છે.

સૂર્યને દરેકના પ્રાણવાયુરૂપી આત્મા કહ્યો છે. દરેકનાં જીવનની એ ધોરી નસ છે. તેનાથી જ જગતની ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ ને લય છે.

બાર રાશિઓ

સૂર્યને આકાશમાં ફરવાના માર્ગનાં બાર વિભાગ પાડવામાં આવ્યા છે. દરેક વિભાગને ‘રાશિ’ નામથી ઓળખવામાં આવે છે. આવી રાશિઓ બાર છે:—

૧–મેષ, ૨–વૃષભ, ૩–મિથુન, ૪–કર્ક, ૫–સિંહ, ૬–કન્યા, ૭–તુલા, ૮–વૃશ્ચિક, ૯–ધન, ૧૦–મકર, ૧૧–કુંભ, અને ૧૨–મીન.

આ રાશિઓમાંથી ગમે તે એક રાશિમાં અથવા રાશિઓના સંધિકાળમાં પ્રત્યેક મનુષ્યનો જન્મ થયો હોય છે. જન્મ સમયે આકાશમાં ગ્રહોની જે સ્થિતિ હોય છે તે પ્રમાણે તેના જીવન ઉપર તે ગ્રહોની વધતા ઓછા પ્રમાણમાં ચોક્કસ અસર થાય છે.

પણ આથી એમ ન સમજવું કે મનુષ્ય ગ્રહોને આધીન છે. મનુષ્ય પોતાની બુદ્ધિનો ઉપયોગ ન કરે અને ગ્રહોની ખરાબ અસર ટાળવાનો પ્રયત્ન ન કરે તો અવશ્ય તે ગ્રહોને આધીન રહે છે જ. પણ તે બુદ્ધિનો ઉપયોગ કરી પ્રયત્નો આદરે તો તે ગ્રહોની ખરાબ અસરને પણ નિવારી તેના ઉપર વિજય મેળવી શકે છે એ એક નક્કર હકીકત છે.

મહર્ષિ વાસિષ્ઠે કહ્યું છે કે:—‘નસીબના બાંધેલા બંધાઇને પ્રયત્નને ન સેવનાર પછી ભલે તે માણસ જેવા જણાતા હોય તો પણ તે પશુ જ છે.’

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મેષ, સિંહ અને ધન એ ત્રણ રાશિઓની ત્રિપુટી અગ્નિ-તત્વની ગણાય છે, મિથુન, તુલા અને કુંભ એ ત્રણની ત્રિપુટી વાયુતત્વની ગણાય છે, કર્ક, વૃશ્ચિક અને મીન એ ત્રણની ત્રિપુટી જલતત્વની ગણાય છે, જ્યારે વૃષભ, કન્યા અને મકર એ ત્રણની ત્રિપુટી પૃથ્વીતત્વની ગણાય છે.

સબળ રાશિઓ

મેષ, વૃષભ, મિથુન અને કર્ક એ ચાર રાશિએ સબળ છે. તેમની સત્તા શરીરના ઉપરના ભાગમાં પ્રવર્તે છે. એટલે કે મેષની સત્તા મસ્તકમાં, વૃષભની સત્તા કંઠમાં, મિથુનની સત્તા સ્કંધ અને હસ્તમાં અને કર્કની સત્તા છાતીમાં પ્રવર્તે છે.

મધ્યવર્તી રાશિઓ

સિંહ, કન્યા, તુલા અને વૃશ્ચિક એ ચાર રાશિઓ મધ્યવર્તી ગણાય છે અને તેમની સત્તા શરીરના મધ્ય ભાગમાં પ્રવર્તે છે. એટલે કે સિંહની સત્તા હૃદયમાં, કન્યાની સત્તા ઉદરમાં, તુલાની સત્તા કટિમાં અને વૃશ્ચિકની સત્તા જનનેંદ્રિયમાં પ્રવર્તે છે.

દુર્લભ રાશિઓ

ધન, મકર, કુંભ અને મીન એ ચાર રાશિઓ દુર્લભ ગણાય છે. તેમની સત્તા શરીરનાં અધોભાગમાં પ્રવર્તે છે. એટલે કે ધનની સત્તા સાથળોમાં, મકરની સત્તા ઘુંટણોમાં, કુંભની સત્તા પગના નળામાં અને મીનની સત્તા પગના પંજામાં પ્રવર્તે છે.

દરેક રાશિમાં સૂર્યને રહેવાનો સમય

સૂર્ય દરેક વર્ષે મેષાદિ બાર રાશિઓમાં મુખ્યત્વે કરીને નીચે બતાવ્યા પ્રમાણેના સમયે રહે છે. જે રાશિમાં એ જે સમયે રહે છે—કે આવે છે તે રાશિને તે ખાસ કરીને અસર પહોંચાડે છે અને તેની અનુસાર જ તે વર્તન કરાવે છે. સૂર્યના આગમન સમયે આ રાશિમાં જન્મનારો ખાસ કરીને તે રાશિની અસર નીચે જ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

રાશિઓની સત્તા શરીરના કયા કયા ભાગમાં પ્રવર્તે છે તે બતાવતું ચિત્ર.

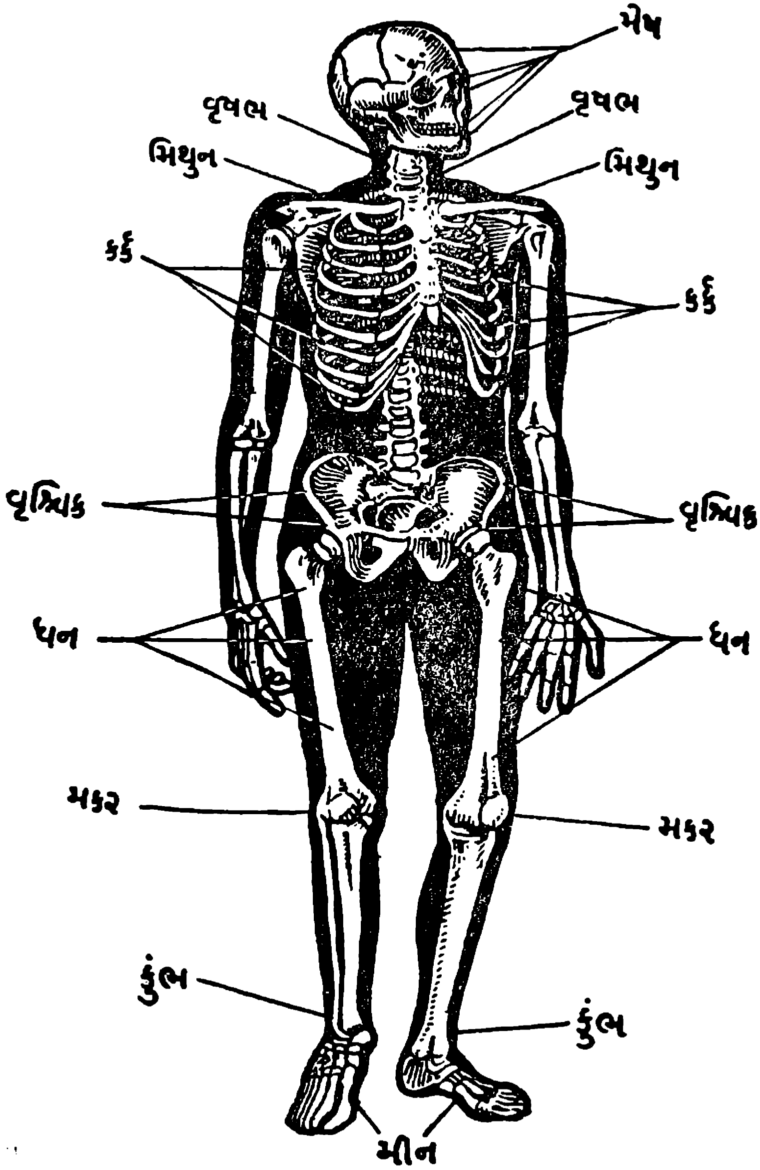

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હોય છે, અને તે અનુસાર તેનું વર્તન, ચારિત્ર્ય, ખાસિયત, બનાવો આદિ ઘડાય છે.

૧	મેષ	– ૨૧ મી માર્ચથી	૨૦ મી એપ્રિલ
૨	વૃષભ	– ૨૧ મી એપ્રિલથી	૨૦ મી મે
૩	મિથુન	– ૨૧ મી મે થી	૨૦ મી જુન
૪	કર્ક	– ૨૧ મી જુનથી	૨૧ મી જુલાઇ
૫	સિંહ	– ૨૨ મી જુલાઇથી	૨૧ મી ઑગસ્ટ
૬	કન્યા	– ૨૨ મી ઑગસ્ટથી	૨૧ મી સપ્ટેમ્બર
૭	તુલા	– ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી	૨૨ મી અક્ટૉબર
૮	વૃશ્ચિક	– ૨૩ મી અક્ટૉબરથી	૨૧ મી નવેમ્બર
૯	ધન	– ૨૨ મી નવેમ્બરથી	૨૦ મી ડીસેમ્બર
૧૦	મકર	– ૨૧ મી ડીસેમ્બરથી	૧૯ મી જાન્યુઆરી
૧૧	કુંભ	– ૨૦ મી જાન્યુઆરીથી	૧૮ મી ફેબ્રુઆરી
૧૨	મીન	– ૧૯ મી ફેબ્રુઆરીથી	૨૦ મી માર્ચ

તા. ૨૧ મી માર્ચથી તા. ૨૦ મી એપ્રિલ સુધીમાં જન્મેલા મનુષ્યની સૂર્ય અનુસાર મેષરાશિ છે તેવીજ રીતે બીજી રાશિઓનું ઉપર મુજબ સમજવું.

તમે જે તારીખે જન્મ્યા હો તે તારીખ જે રાશિમાં આવતી હોય તે રાશિવાળો ભાગ કાઢો અને તેમાં જે લખાણ આપેલું છે તે વાંચી જાવ. આ લખાણ તમને સ્પર્શે છે. એમાં વર્ણવેલા ગુણ–દોષ અનુસાર તમે તમારી શક્તિનું માપ કાઢો અને પછી તે મુજબ વર્તો.

દાખલા તરીકે તમારો જન્મ ૨૩ મી ડીસેમ્બરે થયો છે. ૨૩ મી ડીસેમ્બર મકર રાશિમાં આવી જાય છે. એટલે તમારી સૂર્યની અસર નીચે આવનારી રાશિ મકર છે. મકર રાશિના વિભાગમાં જે લખાણ છે તે દ્વારા તમારૂં ફળ જાણી લેવું. આ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ફળ માત્ર તે સમયની વચ્ચે જન્મેલાઓને જ લાગુ પડે છે. બીજાઓને નહિ. આ મુજબ જેમનો જન્મ જે તારીખમાં આવતો હોય તેમણે તે તારીખવાળું લખાણ જોઇ જવું.

સંધિગત રાશિ કોને કહે છે ?

એક રાશિ પૂરી થઇને બીજી રાશિનો પ્રવેશ થયા પછી ૭ દિવસની અંદર જેનો જન્મ થયો હોય તો તેનો જન્મ સંધિગત રાશિમાં થયેલો ગણાય છે. સંધિગત રાશિઓનું તથા બીજી રાશિઓના લક્ષણોનું એકત્ર ફળ જોવામાં આવે છે.

સંધિગત રાશિનાં સમય

સંધિગત રાશિઓનાં બાર સમય છે અને તે નીચે મુજબ છે :—

૨૧ મીથી ૨૭ મી માર્ચ
૨૧ મીથી ૨૭ મી એપ્રિલ
૨૧ મીથી ૨૭ મી મે
૨૧ મીથી ૨૭ મી જુન
૨૧ મીથી ૨૮ મી જુલાઇ
૨૨ મીથી ૨૮ મી ઑગસ્ટ
૨૨ મીથી ૨૮ મી સપ્ટેમ્બર
૨૩ મીથી ૨૯ મી અક્ટૉબર
૨૨ મીથી ૨૮ મી નવેમ્બર
૨૧ મીથી ૨૭ મી ડીસેમ્બર
૨૦ મીથી ૨૬ મી જાન્યુઆરી
૧૯ મીથી ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી.

આ ભવિષ્ય દર્શનથી લાભ શું ?

કોનો કઇ તારીખમાં જન્મ છે, તેના જ્ઞાનથી અયોગ્ય થનારાં અનેક દુ:ખો ટાળી શકાય છે. ગૃહસ્થાશ્રમી અનેક સ્ત્રી-પુરુષોને બનતી રાશ ન આવવામાં પરસ્પરની પ્રતિકૂળ રાશિમાં થયેલા તેમના જન્મ જ ઘણે પ્રસંગે કારણભૂત બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અમુક તારીખોમાં જન્મેલા માણસોનો સ્વભાવ, તેમના ગુણ તેમનું ચારિત્ર્ય, તેમની કાર્યશક્તિ વગેરે કેવાં છે તે ઉકેલવાનો, જાણવાનો અહીં પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે. આ સમજવાથી પોતાનામાં સારા તેમજ નરસાં કયા ગુણો છે તેની તેમને ખાત્રી થાય. આ પ્રકારના જ્ઞાનથી તે મનુષ્ય પોતાનામાં રહેલાં સારા ગુણોને પ્રયત્નથી પોષવાનો અને નઠારા ગુણોને નિર્મૂળ કરવાનો પ્રયત્ન કરશે, તો તે પોતાના જીવનને અત્યંત ઉચ્ચ પ્રકારનું બનાવી તેને શારીરિક, માનસિક, આર્થિક તથા આધ્યાત્મિક ઉન્નતિનાં અનુભવ કરાવશે.

આ પ્રકારનું ભવિષ્યદર્શન માણસના સ્વભાવને, તેની ટેવને, તેની કાર્યશક્તિને અને તેની સારી–નરસી યોગ્યતાને ખુલ્લાં પાડી દે છે. એટલે આપણે જો સ્હામા માણસની જન્મ તારીખ જાણતા હોઇએ તો આપણને તેના સ્વભાવ વગેરેનું આગળથી જ દિગ્દર્શન થઈ જાય છે. આ દિગ્દર્શન ભવિષ્યમાં આપણને ખૂબ જ સહાયભૂત થાય છે. ઉપરાંત આ ભવિષ્યવાણી દ્વારા આપણે આપણી પોતાની કાર્યશક્તિઓ જાણી શકીએ છીએ અને તે અનુસાર વર્તી આપણે જીવનને અનુકૂળ બનીને રહી શકીએ છીએ. વળી આ ભવિષ્યવાણી દ્વારા આપણે આપણાં સગાં–સ્નેહીઓના સ્વભાવ–ગુણ–ચારિત્ર્ય વગેરે પણ વિના મુશ્કેલીએ જાણી શકીએ છીએ.

આ સિવાય આ ભવિષ્યદર્શન રોજબરોજના બનાવોમાં ઉપયોગી થઇ પડે તેવી ઘણી અગત્યની બીનાઓ તેમજ સત્યોને પ્રકટ કરી દે છે. સ્વભાવ અને ખાસિયતોનો એ પરથી ખ્યાલ કરીને માણસો પોતાના જીવનના ઘણા સારા માઠા પ્રસંગોની આગાહી મેળવી શકે છે તેમજ સાવચેત પણ રહી શકે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૧ મી માર્ચથી તે
તા. ૨૦ મી એપ્રિલ સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

રાશિ નિશાની	... ...	મેઢું, ઘેટું.
રાશિ સ્વામી	... ...	મંગળ.
રાશિ અવયવ	... ...	મસ્તક.
નંગ	... ...	હીરો, ગોમેદ કે યાકુત
લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ	...	૨૨ મી જુલાઇથી તે ૨૧ મી ઑગસ્ટ અને ૨૨ મી નવેમ્બરથી તે ૨૦ મી ડીસેમ્બર સુધીમાં જન્મેલાઓ. (સિંહ અને ધન રાશિ)
મિત્રોમાં-ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ	...	૨૨ મી જુલાઇથી તે ૨૧ મી ઑગસ્ટ અને ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે ૨૨ મી અકટૉબર સુધીમાં જન્મેલાઓ. (સિંહ અને તુલા રાશિ)

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

એક તત્ત્વવાળી રાશિઓ ... ... સિંહ અને ધન.

સૂર્ય મેષ રાશિમાં તા. ૨૧ મી માર્ચે આવે છે અને તા. ૨૦ મી એપ્રિલે વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ

આ તારીખોમાં જન્મેલા માનવીઓ મુખ્યત્વે બે ભાગમાં વિભક્ત થઇ ગયેલાં હોય છે. ઉદ્યોગી અને નિરૂદ્યમી. પહેલા વિભાગના માનવીઓ ખંતીલા અને મહેનતુ હોય છે. તેઓ જાતે મજુરી કરીને જ ખાનારા હોય છે. પારકી મહેનતનો ઉપભોગ કરવાનું તેમને પસંદ નથી. બીજા વિભાગના માનવીઓ કામ-ધંધામાં આળસુ અને મફતનું જ ખાવાવાળા હોય છે.

ઉદ્યોગી વિભાગવાળા માનવીઓ દ્રઢ મનોબળ અને મહાન મનોરથો સેવનારા હોય છે. કાર્ય કરતાં તેઓ થાકતાં નથી અને અવિશ્રાન્ત મહેનત કરે છે. તેઓ સ્વભાવે જક્કી હોય છે. તેમનું આ જક્કીપણું ઘણીવાર સારાં કામ માટે જ હોય છે. તેઓને જ્યારે પોતાનો માર્ગ મળી આવતો નથી ત્યારે તેઓ છેલ્લે પાટલે બેસે છે, અને પોતાનું ધાર્યું કરવા હઠાગ્રહ કરે છે. આમ છતાં પણ તેઓ હોશિયાર, કુશળ અને કાર્યશક્તિમાં તીક્ષ્ણ હોય છે. વ્યવસ્થાશક્તિમાં તેઓ પાવરધા હોઇ કામ કુશળતાની સાથે પાર પાડી દે છે. મેનેજર કે વ્યવસ્થાપક તરીકે તેઓ સારા દીપી ઊઠે છે અને પોતાને સોંપેલા કામને વેગવન્ત બનાવી તેમાં સારી સફળતા મેળવે છે.

નિષ્ક્રિય વિભાગવાળાઓ બીજાઓનું સારું જુવે છે અને તેમાં જ રાચે છે, વગર મહેનતે જે કંઇ મળે છે તેનો તેઓ આનંદની સાથે સ્વીકાર કરી લે છે. આ વિભાગમાં જન્મેલાઓ સ્વભાવે આળસુ, નિરૂદ્યમી અને સહેજ મીઠાં હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પરન્તુ આ બે વિભાગને બાદ કરીએ અને આ રાશિવાળાઓની ખાસિયત તેમજ તેમના ગુણદોષ વર્ણવીએ તો તેઓ ખુલ્લા વિચારવાળા, સ્પષ્ટ બોલનારા અને વર્તને પ્રમાણિક હોય છે. આ તારીખમાં જન્મેલાઓ કોઇપણ કામને તત્કાળ પાર પાડવાના દૃઢ સ્વભાવવાળા, કામમાં ઉત્સાહી અને પોતાના નિશ્ચયમાં ન ડગનારા હોય છે. જે કામને સિદ્ધ કરવાનો તેઓ નિશ્ચય કરે છે તેને સિદ્ધ કર્યા વગર તેઓ જંપતા નથી. વળી તેઓ પોતાની જાતને સ્વયં દોરે છે. કોઇના દોરાયા દોરાવાનું તેમને પસંદ નથી. એક રીતે તેઓ નેતાનું (Leader) પણ કામ કરી શકે એવા ગુણ અને શકિતવાળા હોય છે. પોતાના જીવનસંગ્રામમાં તેઓ એક વીર યોદ્ધા જેવા હોય છે. તેમનું આખું જીવન જહેમતો–પરિશ્રમમાં જ પસાર થઇ જાય છે. અને એમાં જ તેઓ પોતાની જીંદગીની સફળતા જુવે છે.

આ તારીખવાળાઓનાં હૃદયમાં સદાય કામ કરવાની ધગશ રહેલી છે. કંઇને કંઈ કાર્યમાં તેઓ ગૂંથાયેલા હોય છે જ. તેમનું રાશિ અવયવ મસ્તક હોવાથી તેઓ ખાસ કરીને વિચાર અને કાર્યમાં જ માને છે. આળસ તેમને ગમતું નથી. અને આથી જ તેમનું મગજ સદા ઉદ્યમી રહે છે. તેઓ વ્યહવારૂ અને કામમાં આદર્શવાદી હોય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલા મનુષ્યો શૂરવીર અને યુધ્ધમાં અથવા વિવાદમાં કદી પણ પાછા ઉતરતાં નથી. વગર વિચારે તેઓ કદી પણ વિવાદમાં ઝંપલાવતા નથી અને જો કદાચ ઝંપલાવવું પડે તો તેમાં જય મેળવ્યા વગર રહેતાં નથી. કદાચ એમાં તેઓ પરાજય પામે તો તેઓને દારુણ શોક અને ગ્લાનિ થયા વગર રહેતી નથી.

આ માનવીઓના મૌલિક વિચારો ખાસ ધ્યાન રાખવા

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જેવા હોય છે. તેઓ પોતાની સ્વતંત્ર બુધ્ધિ અને વિચાર શકિતથી જ આગળ વધે છે, અને ધંધા–ચાકરીમાં પોતાને તેમજ શેઠને ફાયદો કરી અપાવે છે. તેઓ કુશળ મુત્સદ્દી અને બોલવા ચાલવામાં તેમજ યોજના ગોઠવવામાં અતિ ચાલાક હોય છે.

આમ છતાં પણ આ માનવીઓમાં એક અવગુણ પણ જોવામાં આવે છે. કેટલીકવાર તેઓ પોતાનું સામર્થ્ય હદ-બહારનું આંકી તેના ઉપર અતિ વિશ્વાસ મૂકે છે. તેથી ગજા ઉપરાંતનું કામ લઇને તેઓ દુઃખમાં આવી પડે છે. પ્રત્યેક કાર્યમાં તેમને મળતા વિજયથી ફુલાઇને વગર વિચાર્યે તેમણે જેમાં તેમાં ઝંપલાઇ ન પડવું જોઇએ. આવે પ્રસંગે મળતી નિષ્ફળતાથી થતી નિરાશા અને ચિન્તાથી તેમનાં મગજ નબળાં પડી જાય છે, અને તેમને જ્ઞાનતંતુઓની નબળાઇના વિવિધ રોગ થાય છે.

આ લોકો દરેકમાં માથું મારવાની ખાસિયત ધરાવે છે. જે કોઇ કામની તેમને સલાહ પૂછવામાં આવે તે કામ તેઓ જાણતા ન હશે તો પણ તેમાં તેઓ સલાહ આપવા બેસી જશે. એમની આ જ મોટામાં મોટી ખોડ છે. તેઓ પોતાને જ અનુકૂળ થતાં કામમાં જ ચિન્ત લગાવી બેસી રહે તો જરૂર તેઓ આગળ વધે અને મોટો ફાયદો મેળવી શકે.

આ તારીખમાં જન્મેલાઓનો મોટામાં મોટો અવગુણ અધૈર્ય છે. સ્થૈર્ય અને ધૈર્ય ધરતાં તેઓ શીખે તો તેમનું ઘણું કામ સરળ બની ગયા વગર રહે નહિ. આ બે ગુણ ન હોવાથી અસંખ્ય મનુષ્યો આ જગતમાં નિષ્ફળતાના ભોગ થઇ પડયા છે. ઉતાવળે આંબા પાકતા નથી. વૃક્ષ રોપતાંની સાથે જ કંઇ મોટું થઇ જતું નથી. એટલે પહેલાં કામ કરવું અને પછી તે પરિપકવ થતાં લાંબે સમયે તેમાં સિધ્ધિ મળે. પરન્તુ આવી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ધીરજ આ લોકોનામાં હોતી નથી. તેઓને તો તરતજ ફળ જોઇએ છે. તે મળતાં નથી એટલે તેઓ અધવચ્ચે જ અકળાઇને કામને છોડી દે છે અને તેના મળનારા ફળથી દુર્ભાગી રહે છે.

આ તારીખવાળાઓ પોતાના લોભને વધુ પિછાનનારા હોય છે. જ્યાં પોતાનો સ્વાર્થ દેખાય ત્યાં તેઓ કામ કરવા મંડી પડે છે. કામમાં જો નિષ્ફળતા મળે તો તેઓનો સ્વભાવ કંઇક અંશે અડીયલ અને ઇર્ષ્યાળુ પણ બની જાય છે. આ રાશિવાળાઓ સ્વભાવે કંઇક તામસી, ઉગ્ર, કડક અને ક્રોધી હોય છે.

ટૂંકા સમયમાં તેઓ કામ કરી શકતાં નથી. ટૂંકો સમય તેમજ કામનો ઢગલો જોઇ તેઓ ગભરાઇ જાય છે. આવાઓએ શાન્ત ચિન્તે જ એક પછી એક કામ ઉકેલવાં જોઇએ.

આ લોકો અતિ ઉતાવળાં હોય છે. વિચારની તેમનામાં ખામી હોય છે. અને ઘણીવાર તો અંધ અનુકરણ પણ કરી કામે લાગી જાય છે. અગમચેતીનો તેમનામાં અભાવ હોવાનું માલમ પડી આવ્યું છે. આથી તેઓએ વિચારવંત અને આગળ–પાછળનો ખ્યાલ કરીને જ કામ કરવાની ટેવ પાડવી જોઇએ.

આ મુખ્ય કારણને લઇને જે બાળકો આ તારીખોની અસર નીચે જન્મેલાં હોય તેમને માબાપોએ પ્રેમથી ચાહવા જોઇએ. તેમની જે કંઈ ભૂલ હોય–તેઓ જે કંઈ વગર વિચાર્યું કાર્ય કરી રહ્યાં હોય તે તેમણે પ્રેમ અને માયાથી જ સુધારી તેમને યોગ્ય માર્ગે લાવવાના પ્રયત્નો કરવા જોઇએ જો તેમના તરફ ઉધ્ધત ક્રોધી અને ધાકધમકીભર્યું વર્તન ચલાવવામાં આવશે તો તેમની બુધ્ધિ બુઠ્ઠી થઇ જશે અને તેઓનું મગજ શૂન્ય બની જતાં તેઓ કંઇપણ કામનાં રહેશે નહિ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આકળા સ્વભાવથી આ લોકો ઘણીવાર ભારે ગુંચવણમાં આવી પડે છે. આથી તેઓએ મહત્વનાં કામો હમેશાં એકાંતમાં અને મનની સ્વસ્થ સ્થિતિમાં જ કરવાં. તેઓનામાં અંતર્જ્ઞાન હોવાથી શાંત સ્થિતિમાં તેઓની દ્રષ્ટિ બરાબર પહોંચે છે, અને તેઓ જે કરે છે તે વિજયને આપનાર જ થાય છે. અકળામણ-વાળી સ્થિતિમાં જ તેઓ ગમેતેમ બાફી નાંખે છે.

આ તારીખવાળાઓમાં આત્મજ્ઞાન તેમજ આધ્યાત્મિક શક્તિ છૂપાયલી હોય છે. તેઓ જો ધારે તો પોતાનામાં છૂપાયલી એ શકિતને ઉત્તમ પ્રકારે કેળવી શકે છે. તેઓ મૌનસેવી અને યોગ્ય સામર્થ્યને પ્રાપ્ત કરવાની યોગ્યતાવાળાં હોય છે

દ્રવ્યની બાબતમાં આ તારીખવાળાઓ પ્રમાણિક અને નમ્ર હોય છે. સ્વભાવે તેઓ ઉદાર અને પૈસાનો વ્યય સારા કામમાં કરનારાં હોય છે.

મેષ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાં મનુષ્યોને સૌન્દર્ય ઉપર અત્યન્ત પ્રીતિ હોય છે. સંગીત અને નૃત્યનાં તેઓ ભારે રસિક હોય છે. સ્ત્રીઓ તરફ તેમનું આકર્ષણ હોય છે પરન્તુ આ જાતિને સમજી શકવામાં તેઓ નિષ્ફળજ નીવડે છે.

આ લોકો મિત્રાચારીમાં વફાદાર અને તેને આખર સુધી નિભાવી રાખે એવા હોય છે. મિત્રોને તેઓ સદા આનંદમાં રાખે છે અને તેમના આનંદમાં તેઓ રાચે છે.

આ તારીખમાં જન્મેલાઓએ સિંહ અને તુલા રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓની સાથે મિત્રાચારી રાખી હોય તો તેમને લાભ થયા વગર રહે નહિ. તેમને માટેના ઉત્તમ મિત્રો આ જ છે. પોતાની જ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલા મિત્રો પણ સારો ફાયદો કરાવી આપે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ બહુધા પુરુષના જેવા જ સ્વભાવવાળી હોય છે, આમ છતાં પુરુષ કરતાં તેમનો સ્વભાવ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કંઇક કુમળો હોય છે. પોતાના સગાસંબંધીઓને અથવા પ્રિય-જનોને કોઇ નિંદતું હોય અથવા ગાળો દેતું હોય તો તેઓ એક ક્ષણ પણ સહન કરી શકતી નથી, અને કડક વચનોથી તેમનો બચાવ કરે છે. મેષ રાશિની અસર નીચે જન્મેલી બધી સ્ત્રીઓ સુંદર, આકર્ષક અને પ્રીતિપાત્ર હોય છે.

આ લોકોએ એક વાત ધ્યાનમાં રાખવાની છે. તેમણે ઘણાં કામો લઇને પોતાના બળને વહેંચી ન નાખવું જોઇએ, પણ બની શકે એટલાં થોડાં કામ લઇને આગ્રહથી મચ્યા રહી તે કામ સિદ્ધ કરવાં.

લગ્ન

આ તારીખોની અસરમાં જન્મેલાઓએ પોતાનાં લગ્ન ૨૨ મી જુલાઇથી તે ૨૧ મી ઑગસ્ટ (સિંહ રાશિ) અને ૨૨ મી નવેમ્બરથી તે ૨૦ મી ડીસેમ્બર સુધી (ધન રાશિ)માં જન્મે-લાઓની સાથે કરવાં જોઇએ. એમની સાથે જો લગ્ન કરવામાં આવે તો તેમની વચ્ચે સારો મેળ મળે છે અને તેમનું લગ્નજીવન સુખી અને યશસ્વી બને છે. તેમના સંસર્ગથી ઉત્પન્ન થયેલી પ્રજા પ્રતાપી, વીર્યવાન અને બુદ્ધિમાં તેજસ્વી બને છે,

બીજી તારીખવાળાઓની સાથે જો તેમનાં લગ્ન થાય તો પતિ–પત્નિ વચ્ચે મેળનો અંશ હોતો નથી. તેમની પ્રજા પણ તેજસ્વી હોતી નથી અને કયારેક તો તેમને પ્રજા થતી પણ નથી. આવાઓનો ગૃહસ્થાશ્રમ સુખી થતો નથી. તેમજ તેઓ પરાણે પોતાનું લગ્નજીવન નિભાવ્યે જાય છે.

કૌટુમ્બિક સુખ

આ તારીખની અસર નીચે જન્મેલાં સ્ત્રી–પુરુષો પ્રેમમાં સખ્ત અને પોતાની ઇચ્છા મુજબ ચાલનારા હોય છે. ગૃહ અને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શાન્તિને તેઓ ચહાય છે, અને પોતાના ઉદ્યમી જીવનની પળો-માંથી પણ જેટલો લાભ મેળવી શકાય તેટલો તેઓ લે છે.

આ તારીખવાળાઓનું કૌટુમ્બિક જીવન સુખી હશે. તો પણ તેઓને વારંવાર માનસિક ઉપાધિઓ રહ્યા કરશે. તેમના તાબા નીચેના માણસોને માટે તેમજ સગાં-સ્નેહીઓ-ભાઇભાંડુઓ માટેની ચિન્તા તેમને સતત રહ્યા કરશે. આ રાશિવાળાઓને જુવાનીકાળમાં જ પોતાના કુટુમ્બમાં થયેલાં કેટલાંક મરણો જોવાં પડશે. ટૂંકમાં તે સુખી–એશઆરામ ભરેલું કૌટુમ્બિક જીવન ગાળી શકશે નહિ તોપણ તેને તેના જીવનમાં કોઈ ખાસ ઉપદ્રવ કરાવે એવી કૌટુમ્બિક ઉપાધિઓ નડશે નહિ.

ધંધો

મેષ રાશિની અસરવાળી તારીખોમાં જન્મેલાઓ ધંધાની શોધમાં પોતાનો સમય ગુમાવે એવા હોતા નથી. જે લાભ તેમને મળે છે તે તેઓ તરત જ લઇ લે છે. ગમે તેવી નોકરી પણ તેઓને સંતોષ આપી શકે છે.

આમ છતાં પણ આ રાશિમાં જન્મેલાઓ કેટલીક વખતે ધંધામાં વધુ ચીવટ અને કાળજીભર્યા હોય છે.

આ તારીખવાળાઓ શસ્ત્રવૈદો તેમજ એન્જીનીયરો તરીકે પણ સારૂં કામ કરી શકે છે. મીકેનીકલ અને ટેકનીકલ લાઇન તેમને બંધબેસ્તી થઈ પડે છે. કયારેક તેઓ શેરદલાલ અને કંપનીના એજન્ટો તરીકે પણ પોતાના નસીબને ઝળકાવી તેમાંથી દાળ–રોટલી મેળવી લે છે.

પણ આ રાશિનો સ્વામી મસ્તક અને મગજ પર શાસન કરતો હોવાથી તેમની બુધ્ધિ વિશાળ અને તેજ હોય છે અને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આજ કારણને લઇને ઘણા વૈજ્ઞાનિકો તેમજ સાહિત્યકારો આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલા મળી આવશે. તેઓ બોલવામાં મધુર અને વાચાળ હોવાથી સારા વકતા, વિદ્વાન, પ્રોફેસર કે ભાષણકર્તા પણ થઇ શકે છે.

વર્ણનાત્મક લેખો લખવામાં કુશળ ગ્રંથકારો, ઉત્તમ નિબંધ લેખકો, સુંદર નવલકથાકારો, અને ઉત્તમ કવિઓમાંના ઘણાંઓનો જન્મ આ રાશિની અસર નીચે થયેલો માલમ પડી આવે છે. આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલા પુરુષો ઉત્તમ વકતા અને શિક્ષકો પણ થાય છે.

સ્વીન્બર્ગ, વર્ડ્ઝવર્થ, હેન્સ એન્ડરસન આદિ વિખ્યાત કવિઓ, વાર્તાકારો અને લેખકો આ રાશિની અસર નીચેજ જન્મ્યા હતા. વિલિયમ હારવે કે જેણે શરીરમાં લોહી કેટલી ગતિએ અને કેવી રીતે ફરે છે તે શોધી કાઢ્યું હતું તે પણ આજ તારીખોમાં જન્મ પામ્યો હતો. પ્રસિદ્ધ હિંદી ચિત્રકાર રવિવર્મા અને પ્રસિધ્ધ ઇટાલિયન ચિત્રકાર રાફેલ પણ આજ રાશિની અસર નીચે જન્મ્યા હતા.

આ તારીખોની અસરવાળાઓ સંગીતકાર, નૃત્યકાર અને સિનેમા નટો તરીકે પણ જીવન જીવી શકે છે. એક તો તેમને આ વિષયોનો શોખ હોય છે અને બીજું તેમનામાં હાવભાવની શકિતઓ હોય છે એટલે તેઓ આ ધંધામાં સારી નામના પ્રાપ્ત કરે છે. બેટી બેલ્ફર શાહી નાટયગૃહમાંથી માત્ર ૧૧ વર્ષની વયેજ પ્રશંસાને પામી હતી. મશહૂર સિનેમા નટી મેરી પીકફર્ડ ૫ વર્ષની વયેજ પડદા પરની રાણી બની હતી. ચાર્લી ચેપલીન પણ બાલ્યકાળથીજ કીર્તિને વર્યો હતો. ઉગતી વયમાંજ ખ્યાતિ મેળવી જનારા આ બધાઓ મેષ રાશિની તારીખોની અસર નીચેજ જન્મ્યા હતા.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જીવન–તંદુરસ્તી–સુખ

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓ શરીરે ઊંચા અથવા ઠીંગણા, મજબુત અને ચપળ હોય છે. ખાસ કરીને કૃષ શરીરના, તીક્ષ્ણ વેધક દ્રષ્ટિવાળા, લંબગોળ મુખાકૃતિવાળા, શ્યામ રંગના અને મોટા ખભાવાળા હોય છે.

મેષ રાશિ મસ્તક, મગજ અને ચહેરા પર શાસન કરતી હોવાથી તેની પ્રજા આ ભાગો પર જ વેદનાથી પીડાય એ સ્વાભાવિક છે. માથાની વેદના, નેત્રનો રોગ, જઠરનો વ્યાધિ, લકવો, જ્ઞાનતંતુની નબળાઇના વ્યાધિથી તેઓ પીડાય છે. આ તારીખોમાં અવતરેલાં છોકરાંને દાંત આવે તે સમયે ખાસ કાળજી રાખવી જોઇએ. ઉપરાંત તેના દાંત સાફ રહે તે પણ ધ્યાનમાં રાખવું જરૂરનું છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ શરીરના બાંધાએ મજબુત અને તંદુરસ્ત હોય છે.

આ તારીખવાળાઓને નાક અને મૂત્ર વ્યાધિ પણ થાય. અપચો, ખાંસી થયા કરે, પણ તેની અસર ટૂંકજીવી જ હોય છે.

આ મનુષ્યોએ ચહા, કોફી, તમાકુ, ગરમ મસાલા વગેરે ઉત્તેજક, માદક કે એવા બીજા કોઇ પદાર્થો લેવા નહિ. એનાથી તેમને નુકશાન થવાનો સંભવ છે. સાદો પૌષ્ટિક ખોરાક જ તેમણે લેવો.

આ લોકોએ અગ્નિથી સાવચેત રહેવું જરૂરનું છે. દાઝવું, ઊંચેથી પડી જવું, ઠોકર વાગવી કે પછી બીજા એવા અકસ્માતોના તેઓ વારંવાર ભોગ બને એમ છે. માટે સાવચેતી રાખીને વર્તવું. આ લોકોએ નાણાંની બાબતમાં પણ સાવધાની રાખવી જરૂરની છે. ખર્ચ નિયમસરનો જ કરવો નહિ તો મુશ્કેલીમાં

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મૂકાઇ જવાની પૂરી સંભાવના છે.

એકંદરે આ રાશિની તારીખોવાળાની શરીર સુખાકારી સાધારણ રીતે સારી રહેશે. રાશિનો સ્વામી મંગળ હોવાથી તે વિશેષ પીડા કરી શકે એમ નથી.

તેમના ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

ખુલ્લા મનના, સ્પષ્ટ બોલનારા, આનંદી અને પ્રમાણિક, પ્રેમમાં વફાદાર, બીજાંઓ પ્રત્યે દયાભાવવાળા, લાગણી પ્રધાન અને નજીવી વાતમાં દિલ દુઃખવનારા, ચપળ, ઉત્સાહી, ઉદ્યમી, લીધેલું કામ મૂકે નહિ એવા ખંતીલા, શકિતશાળી, બોલવામાં થાકે નહિ એવા, તકરારી અને લડાઇને ઇચ્છનારા હોય છે.

અવગુણ

કીનાખાજ, અધીરા અને ઉતાવળિયા, સ્વમાન વગરના, ઇર્ષ્યાળુ અને જક્કી, પંચાતિયો સ્વભાવ, દરેક કામમાં માથું મારવાની ટેવ, કયારેક અનીતિમાન, સ્વાર્થી, ઘાતકી અને તકરાર–ટંટો કરી બીજાંઓને રંજાડવાના તેમનામાં અવગુણો છે.

ભાગ્યશાળી રંગ

ભુરો, ગુલાબી અને શ્વેત.

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ : મંગળવાર.
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક : ૭
મંગળ માટેનો ભાગ્યશાળી આંક : ૯
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ : લોઢું.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેનના ભાગ્યશાળી મહિના બે છે. ઑગસ્ટ અને ડીસેમ્બર.

સંધિ સમય

મેષ રાશિ ૨૧ મી માર્ચથી બેસે છે અને તેનો પૂરેપૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે. તેથી માર્ચની ૨૧ મીથી તે ૨૭ મી સુધીમાં જેમનો જન્મ થયો હોય છે તેઓનો મીન અને મેષ રાશિની સંધિમાં જન્મ થયેલો ગણાય છે. આ સંધિમાં પગ અને મસ્તકનો સંયોગ થયેલો હોવાથી, તેમાં જન્મેલાં મનુષ્યોમાં મગજની આશ્ચર્યકારક શક્તિઓ હોય છે. મોટા ઉદ્યોગોની રચના કરવામાં તેઓની બુધ્ધિ સારૂં કામ આપે છે. તેમનામાં અદ્દભૂત ઉત્સાહ, માયા, અને પ્રેમ હોવાથી તેઓને મિત્રો પણ અધિક મળે છે. તેઓ અંતરજ્ઞાન અને ધર્મપ્રિય પણ હોય છે. તેઓ દ્રઢ મંનનાં, વફાદાર અને સ્વચ્છતાને ચહાનારા હોય છે.

આ રાશિમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

રવિવર્મા
મેજર બી. ડી. બસુ
લાઠીના ના. ઠાકોર સાહેબ
ચાર્લી ચેપ્લીન
મેરી પીકફર્ડ
કવિ વર્ડઝવર્થ
સ્વીન્બર્ગ
મહાકવિ શેકસપિયર
મહાન બીસ્માર્ક

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૧ મી એપ્રિલથી તે
તા. ૨૦ મી મે સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

રાશિ નિશાની	... ...	વૃષભ
રાશિ સ્વામી	... ...	શુક્ર
રાશિ અવયવ	... ...	હૃદય અને ગળુ
નંગ	... ...	પાનું, ગોમેદ, અકીક કે સુલેમાની.

લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ... ૨૨ મી ઑગસ્ટથી તે ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર અને ૨૧ મી ડીસેમ્બરથી તે ૧૯ મી જાન્યુઆરી સુધીમાં જન્મેલાઓ (કન્યા અને મકર રાશિ)

મિત્રોમાં–ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ...૨૩ મી અકટૉબરથી તે ૨૧ મી નવેમ્બર અને ૨૧ મી ડીસેમ્બરથી તે ૧૯ મી જાન્યુઆરી સુધીમાં જન્મેલાઓ. (વૃશ્ચિક અને મકર રાશિ)

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ... કન્યા અને મકર.

સુર્ય વૃષભ રાશિમાં તા. ૨૧ મી એપ્રિલે આવે છે અને તા. ૨૦ મી મેએ વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશકિત

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓનો સ્વભાવ મક્કમ અને વ્યવહારૂ હોય છે. કામ કરવાની તેમની શકિત વ્યવસ્થિત અને વધુ કાળજીવાળી તથા ચીવ્વટાઇભરી હોય છે. જે કામ તેઓ હાથમાં લે છે તે પાર પાડયા વગર રહેતાં નથી. મકકમ અને નિશ્ચયાત્મક સ્વભાવ એ આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનો ખાસ સ્વભાવ છે. તેઓ સ્ભાવે જરા નરમ અને કંઇક ઠંઠી પ્રકૃતિનાં પણ હોય છે.

આ લોકો નવી નવી પધ્ધતિનાં ચાહક હોય છે અને જુની રસમ મુજબ કામ કરવાનું તેઓ ઇચ્છતાં નથી. એકનું એક કામ તેઓ વિવિધ રીતે કરે છે, ત્યારે જ ઝંપે છે. કામમાં જરા ધીમા હોય છે તો પણ જે કામ તેઓ કરે છે તે સંપૂર્ણ અને ચોકકસ જ હોય છે,

તેઓમાં વિચારશીલતા ઓછી હોય છે, અને એટલે સાધારણ રીતે જ તેમને પોતાના કાર્યની રૂપરેખાની જરૂર પડે છે. એક વખત તેમને શું કામ કરવાનું છે તે કહેવામાં આવે કે તરત જ તેઓ તે કામ ચોકકસપણે પાર પાડી આપે છે એમાં જરા પણ શંકા નથી. તેમની શારીરિક અને માનસિક પ્રકૃતિ મંદ હોય છે તો પણ જ્યારે તેઓ ગુસ્સે ભરાય છે ત્યારે કોઇની પરવા પણ કરતાં નથી. તે વખતે તેમના મગજની ઉષ્ણતાનો પારો હદ બહાર ચાલી જાય છે, અને તેમને શાન્ત પાડવાં મુશ્કેલ થઇ પડે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કામ કરવામાં તેઓ પોતાનો સ્વાર્થ આગળ ધરે છે. પોતાની બાબતમાં તેઓ ખાસ ધ્યાન રાખી નુકશાન થવા દેતાં નથી. બીજાંઓ સાથે સંબંધ બાંધતાં પહેલાં તેઓ પોતાના લાભલાભનો વિચાર આગળથી જ ગોઠવી રાખે છે.

તેઓ વલણમાં જક્કી અને અણનમ હોય છે. તેઓ પોતાની ઇચ્છા મુજબ જ કામ કરે છે અને તે અનુસાર જ વર્તન ચલાવે છે. તેમનામાં સાહિત્યિક શોખ ભરપૂર હોય છે, અને આથી જ તેઓમાંનાં ઘણાં મહેનતુ અને ઉદ્યમી નીવડે છે. પરિશ્રમ, લોકોની ઉપરવટ થઇને કામ કરવાની શકિત તેમજ જાહેર હિંમતને લઇને તેઓ લોકો ઉપર શાસન ચલાવી શકે છે અને તેમના નેતા બની તેમને દોરવણી આપે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ પોતાના જ સ્વામી હોય છે. પોતાની સ્વેચ્છા મુજબ જ ચાલે છે. તેઓ એક કામમાં ખાસ પાવરધા હોય છે. તેઓ સ્હામા માણસના વિચાર સારી રીતે જાણી જાય છે, અને આથી જ તેઓ પ્રસન્ન થાય તેવાં કામ કરવાની તેમને સરળતા થઇ પડે છે.

આમ છતાં પણ તેમનામાં એક ખરાબ ટેવ છે. આ ટેવ જ તેમની પ્રગતિને રોકે છે. તેઓ ન કહેવા જેવી વાતો ગમે તેને સ્પષ્ટ શબ્દોમાં કહી દેતાં અચકાતાં નથી. ધંધાદારી ગુપ્તતા તેમનામાં નથી. સ્વભાવે તેઓ ઉદાર અને વિશાળ મનનાં હોવાથી તેઓ બધાંને જ પોતાના સાચ્ચા હિતચિંતક ધારે છે અને તેમની આગળ ન કહેવા જેવી વાતો પણ કહી દે છે.

કયારેક તેઓ પોતાની આ નબળાઇ પારખી જાય છે, અને ગુપ્તતા જાહેર કરવા બદલ તેમને પસ્તાવો પણ થાય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલા જુવાનો કામમાં એકધારા અને વફાદાર હોય છે. કયારેક તેમના ભોળપણનો ગેરલાભ પણ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

લેવામાં આવે છે. આ માણસો જ્યારે કોઇનાં દુશ્મન બને છે ત્યારે તે ભારે કરી બતાવે છે. વ્યાપાર–ધંધાને લગતા નિર્ણયો તેઓ જ્યારે શાન્ત અને એકાન્તમાં હશે ત્યારે જ કરી શકશે. ઉશ્કેરાટ દશામાં, લોકસમુહમાં અને તાત્કાળિક નિર્ણય તેમનાથી થઇ શકતો નથી. તેઓ બધાંનું સાંભળે છે પણ પોતાનું ધાર્યું જ કરે છે.

આ તારીખમાં જન્મેલાઓ સ્વભાવે બહાદુર, ભય વગરનાં અને હિંમતવાન હોય છે. મોજમજાહ રંગરાગ તેમને પ્રિય હોય છે અને વખત આવે સખ્ત મજુરીમાંથી છટકી જઇ એશ આરામ કરવા તરફ પણ તેઓ ઢળી પડે છે. શેઠ કરતાં તેઓ નોકર તરીકે વધુ દીપી ઊઠે છે.

આ લોકો જાહેરમાં કામ કરી શકવાની શકિત ધરાવે છે. લોકોની નાડ પારખી તેમને શું ગમે છે. તે તેઓ સારી રીતે સમજી શકે છે. સ્થિર મનોદશાવાળા હોવાથી તેમને સોંપવામાં આવેલા બધા કામ તેઓ ખંત અને વિશ્વાસથી પાર પાડયા વગર રહેતા નથી.

આ લોકોની સહનશકિત અજબ પ્રકારની હોય છે. શારીરિક અને માનસિક બન્ને રીતે તેઓ સહન કરી શકે છે. કાર્ય કરતાં તેમને થાક લાગતો નથી. અને જ્યાં સુધી તેમનું જોશ ટકી રહે છે ત્યાં સુધી તેઓ કામમાં મંડયા જ રહે છે.

સાધારણ રીતે તેમના કાર્ય અને બોલવામાં વજન રહેલું હોય છે. તેમના શબ્દો નિશ્ચયાત્મક અને વજનદાર હોય છે. આથી જ લોકોમાં તેમના પ્રત્યે માન અને પ્રતિષ્ઠા રહે છે.

આ લોકોની સ્મરણશકિત તેજ હોય છે. કોઇ પણ પુસ્તકનાં પાનેપાના તેઓ યાદ રાખી શકે છે. અને આથી જ આ લોકોમાંના ઘણાં સાહિત્યિક ક્ષેત્રમાં સારી સફળતા મેળવે છે.

આ રાશિની તારીખોવાળા ખાસ કરીને વ્યાપાર–ધંધામાં કુશળ હોય છે. વ્યાપાર કેવી રીતે કરવો–તેના ગુપ્ત ભેદો શું

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

છે. બજારમાં માંગ શેની વધુ છે તે તેઓ સારી રીતે જાણે છે. સર થોમસ લિપ્ટન નામનો મશહૂર ચહાનો વ્યાપારી પણ આજ રાશિની તારીખોમાં જન્મ્યો હતો. એણે જે ઢબે અને જે કુશળતાપુર્વક પોતાનો ધંધો આગળ વધારી નામના મેળવી હતી તે આ કથનને બરાબરે ટેકો આપે છે.

આ લોકોને મિત્રો વધુ પ્રમાણમાં મળી આવશે. જીવનમાં જે જે ક્ષેત્રમાં તેઓ પ્રવેશશે તે તે ક્ષેત્રોમાંથી તેમને મિત્રો મળ્યા વગર રહેશે નહિ. મિત્રોની મિત્રતાથી તેમને વખતો વખત લાભ જ થયા કરશે.

આ માણસો સ્વભાવે જક્કી હોય છે એ આગળ જણાવી ગયા છીએ. તેમનો આ સ્વભાવ તેમને ક્યારેક મુશ્કેલીમાં મૂકી દે છે. આમ છતાં પણ મિત્રાચારીમાં તેઓ પૂરા વફાદાર હોય છે. જ્યારે તમારો તે લોકોને પૂરો પરિચય મળી જાય છે ત્યારે તેઓ તમારે માટે કંઇપણ કામ કરતા અચકાતાં નથી. સ્વભાવે તેઓ સંકુચિત મનોવૃત્તિ ધરાવનારાં અને ખંતીલાં હોય છે. પ્રથમ તેઓ પોતાના ઘરને માટે અને પોતાના માણસો માટે જ પ્રયત્નો કરે છે. લાભ સમયે તેઓ પોતાનાં જ આપ્તજનોને ખટાવે છે.

આ લોકો સ્વભાવે આનંદી, કલ્પનાશીલ અને પ્રમાણિક હોય છે. સામાજીક રીતરસમોમાં તેઓ સારી રીતે ભેળાઇ જાય છે. લોકોમાં તેઓ આકર્ષણ પણ ઉપજાવી શકે છે. દેખાવમાં મજબુત અને અજબ પ્રકારની સહનશકિત ધરાવનારા હોય છે. બાળકોનો તેમને શોખ હોય છે અને તેમના. જીવનને યોગ્ય માર્ગે લઇ જવામાં તેઓ આનંદ અનુભવે છે. તેમનો રાશિ સ્વામી શુક્ર હોવાથી તેઓ કુમળાં હ્રદયનાં અને બળિયેલ હોય છે. જરા જેટલા શબ્દો પણ તેમને હ્રદયમાં લાગી જાય છે અને વેદના કરાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સૌન્દર્ય પ્રત્યે તેમને પ્રેમ છે. બધી વસ્તુઓ વ્યવસ્થિત અને કારીગરી યુકત જોઇએ છે પરન્તુ તેને માટે તેઓ પોતાની જાતનો ભોગ આપવા ઇચ્છતાં નથી.

પૈસાની બાબતમાં આ લોકો સખ્ત રીતે પ્રમાણિક અને સીધાં હોય છે. કરકસર કરી શકતાં નથી તોપણ પૈસાનો નકામો વ્યય પણ કરતાં નથી.

આ લોકો સ્વભાવે અહંકારી પણ હોય છે. કયારેક દુર્જનતા પણ ધારે છે અને લોકોમાં ત્રાસ ફેલાવી દે છે. હિંમતવાન હોય છે ખરાં પણ કેટલીક વખતે તેઓમાં ભીરુતા પણ પેસી જાય છે અને તેવે વખતે તેઓ પોતાની જાતને સિફ્ત પૂર્વક બચાવી લે છે.

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓ પોતાના સ્વભાવને કાબુમાં રાખી ખપ પૂરતી વાતચીત કરે, પોતાના જીવનનું એક જ ધ્યેય બનાવે અને સદા નીતિ અને આચાર વિચારથી રહે તો તેઓ જરૂર પોતાની જાતને પ્રગતિશીલ અને ઉન્નત બનાવી શકે છે. ઇશ્વર પ્રત્યેની શ્રધ્ધા અને તેની મોટાઇ પણ તેમણે સ્વીકારવી જોઇએ.

તેમણે સત્ પુરુષોનો સમાગમ કરવો, મનન ઇન્દ્રિયોને કાબુમાં રાખવી, મીતાહારી રહેવું તેમજ વ્યહવારમાં કરકસરવાળા બનવું જરૂરી છે.

આ રાશિની અસર નીચે જન્મેલી સ્ત્રીઓને બીજાના દોરવાઇ જવાનો તેમજ તેના ભોળપણનો ગેરલાભ લેવાવાનો સંભવ રહે છે. આથી માબાપોએ પોતાની પુત્રીની નાનપણથી જ કાળજી લેવી યોગ્ય છે. તેને સારી સોબતમાં રાખવી તેમજ તેનામાં વિકારીવૃત્તિ ન પ્રવેશે તેવું શિક્ષણ આપવું જોઇએ.

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક સ્ત્રીઓ અવિચારી કામ-વાળી હોય છે અને પરિણામ માટે તે બેદરકાર રહે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

લગ્ન

આ તારીખોની અસરમાં જન્મેલાઓએ પોતાનાં લગ્ન ૨૨ મી ઑગસ્ટથી તે ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર (કન્યા રાશિ) અને ૨૧ મી ડીસેમ્બરથી તે ૧૯ મી જાન્યુઆરી (મકર રાશિ) સુધીમાં જન્મેલાઓની સાથે કરવાં જોઇએ. એમની સાથે જો લગ્ન કરવામાં આવે તો તેમની વચ્ચે સારો મેળ રહે છે અને તેમનું લગ્નજીવન યશસ્વી, દીર્ઘ અને કોઇપણ પ્રકારનાં વિરોધ વગરનું બને છે. તેમનાથી ઉત્પન્ન થયેલાં સંતાનો વીર્યવાન, પ્રતાપી અને લાંબુ જીવન જીવનારા હોય છે.

આથી વિરોધી સ્થિતિમાં થયેલા લગ્નો નિષ્ફળ નીવડે છે અને તે પરાણે જ ભોગવવા પડે છે.

કૌટુમ્બિક સુખ

આ તારીખોની અસર નીચે જન્મેલાઓ સુખી અને આનંદી રહેશે. સ્ત્રી, પુરુષ વચ્ચે તેમજ કુટુમ્બનાં બીજાં સભ્યો વચ્ચે તેમને સારો મેળ રહેશે. બીજાં ખરાબ ગ્રહો ન નડે તો સંતાન સુખ પણ તેઓ પૂરા આનંદની સાથે ભોગવી શકે છે. તેમનું પરિણિત જીવન સુખી, સરળ અને આનંદી બનશે.

ધંધો

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓએ ધંધા–નોકરી માટે શિક્ષણ લેવું જરૂરનું છે. એક વખત તેઓ જે શિક્ષણ મેળવે છે તે તેઓ કદી પણ ભૂલી જતાં નથી અને તે માર્ગે ધંધામાં આગળ વધે છે. આ લોકોને કોઇની હૂંફ અને શાબાશી ઘણાં જ જરૂરનાં છે.

આ લોકો મુખ્યત્વે નાણાના વ્યહવારવાળા કામમાં વધુ લાયક નીવડે છે. તેમની નાણાકીય બુધ્ધિ આશ્ચર્યજનક હોય છે. આથી જ તેઓ બેંકર, કેશીયર કે ખજાનચી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તરીકે સારા ફાવી શકે છે. ઉપરાંત મહેતાજી તરીકે, હોટલ મેનેજરો તરીકે તેમજ ડૉકટર, મંત્રીઓ અને દરજીઓ તરીકે પણ તેઓ ઠીક-ઠીક રીતે કામ કરી શકે છે. આ તારીખોમાં જન્મેલાઓમાંના ઘણાં જાહેર ખાતાઓમાં, સરકારી નોકરીઓમાં તથા એવાંજ બીજાં ખાતાઓમાં પોતાનું કિસ્મત ચમકાવી શકે છે.

આ તારીખની અસર નીચે જન્મેલાઓ મીકેનીકસ, આર્ટીસ્ટ, ઇલેકટ્રીશીયન અને ડીરેકટરો તરીકે પણ કામ કરી શકે છે.

આ તારીખની અસર નીચે જન્મેલાઓમાં મોટાં સાહિત્યકારો, લેખકો અને કવિઓ પણ નજરે પડે છે. હેનરી ફીલ્ડીંગ, ડેનીયલ ડીફો, જેરોમી, મહાન કવિ અને ફિલ્સુફ રવિન્દ્રનાથ ટાગોર આદિ મહા પુરુષો આજ રાશિની અસર નીચે જન્મેલાં હતાં.

આ ઉપરાંત મહાન મીચીયાવેલી, એડીસન, એલેકઝાન્ડર પોપ, થોમસ હકર્સલી, મેડમ મેલ્બા, ડ્યુક ઓફ વેલિંગ્ટન આદિ વિવેચકો, વૈજ્ઞાનિકો, રાજદ્વારી નેતાઓ પણ આજ તારીખોમાં જન્મ્યાં હતાં.

ખેતીવાડીનાં કામકાજમાં, બીલ્ડીંગ કોન્ટ્રેકટરો તરીકે ડેકોરેટરો તથા કમ્પાઉડર તરીકે પણ આ લોકો સારૂં કામ આપે છે.

આ રાશિની અસર નીચે જન્મેલી સ્ત્રીઓ સારી નર્સો-આયાઓ બની શકે છે. રાંધવાની કળામાં અને ઘરકામમાં પણ તે પાવરધી હોય છે.

આ લોકોએ એક સુચના ધ્યાનમાં રાખવાની જરૂર છે. બીજાઓની બુધ્ધિથી દોરાવા કરતાં પોતાનીજ સર્જનશકિત રચવી અને તેને આધારે ચાલવું. બીજાઓના આધાર પર રહેવાથી કોઇક સમયે સપડાઇ જવાનો ભય રહે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જીવન-તન્દુરસ્તી અને સુખ

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓ શરીરે કદાવર, મજબુત અને જાડા હોય છે. તેમનાં નાક-મુખ પહોળાં હોય છે. તેમનાં દેહની ચામડી લાલચોળ અને તેજસ્વી હોય છે. તેમના ખભા વિશાળ હોય છે. તેઓ ઉમર લાયક થતાંની સાથે જ કામાવેશમાં આવે છે. તેમનામાં વિકારી વાસના પ્રબળ હોય છે. આથી શરીરને આરોગ્યમય રાખવા માટે તેમણે કસરત તેમજ સત્ પુસ્તકોનું વાચન કરવું અતિ જરૂરનું છે.

તેમનાં શરીરનું કોઈ પણ નબળું અંગ હોય તો તે ગળું કે ગરદન છે. તેમણે પોતાનાં ગળાની સાવચેતી રાખવી અને તેને માફક આવે તેવો જ ખોરાક લેવો. બહુ મોટેથી બોલવું નહિ, અતિશય રડવું નહિ. તેમજ ગળાંને તસ્દી પડે એવું કામ કરવું નહિ. આ લોકો વારંવાર ગળાનાં દરદોથી, ટોન્સીલોથી, દાંતના દરદોથી પીડાય છે.

તેમણે પોતાની છાતી, આંખ, દાંત અને નાકની ખાસ જાળવણી કરવી. નહિ તો એના દરદોથી તેમની તન્દુરસ્તી જોખમાશે અને જીવનનું સાચ્ચું સ્વાસ્થ્ય તેઓ મેળવી શકશે નહિ.

તેઓ ઉદરરોગનાં (Dropsy) દરદોથી પણ પીડાશે. આ દરદ થવાનાં બે કારણ છે. ૧-અતિશય આહાર ૨-વિકારી વાસના. આ રોગમાંથી મુક્ત થવા માટે તેમણે આહાર તેમજ ઈન્દ્રિયો પર કાબુ મેળવવો જરૂરી છે.

તેમનું રાશિ અવયવ હૃદય અને ગળું હોવાથી અવારનવાર આ ભાગ પર હુમલા થાય એ સ્વાભાવિક છે. તો પણ એની સ્હામે તેમણે ઉપાયો તો ચાલુ જ રાખવા જોઇએ. ખુલ્લી હવા અને ચાલવાની ટેવ તેમને સારો ફાયદો આપી શકે એમ છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મગજે લોહી ચઢવું, મૂત્રાશયની પીડા તેમજ પેટના રોગ–જલોદર, ચૂંક વગેરે થવાનો પણ સંભવ છે.

તેમણે સારી સોબત રાખવી, કસરત કરવી, ઉતાવળીયા કામકાજનો ત્યાગ કરવો, ઉત્તેજક અને માદક પીણાં ત્યજવા. તેમના તન્દુરસ્ત જીવન માટેની આ સોનેરી ચાવીઓ છે.

તેમની આર્થિક સ્થિતિ સદ્ધર રહેશે. આર્થિક ઝંઝાવત સહ્યા વગર જ તેમનું જીવન સમાપ્ત થશે. પૈસા કમાવાનું કામ એમને માટે તદ્દન સહેલું જ હશે. પૈસો એમને શોધતો આવશે. આ તારીખોમાંના કેટલાકો વૈભવ વિલાસ અને મોજશોખમાં પૈસાની ધૂળધાણી કરી નાંખશે. આવાઓને પાછળથી પૈસાની તાણ કે ખેંચ પડે. પરન્તુ જેઓ પોતાનું જીવન શાન્તિથી અને કોઈપણ પ્રકારની ધમાલ વગર વિતાવવા ઈચ્છતા હશે તેમને પૈસાની ચિન્તા કદી પણ રહેશે નહિ.

તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

કુનેહબાજ, નિશ્ચયાત્મક અને વ્યવસ્થિત યોજનાવાળા, મક્કમ અને નિયમિત, વૈભવ વિલાસ ઈચ્છનારા અને શાન્તિનાં ચાહક, વિશ્વાસુ તેમજ વિરોધની દરકાર ન કરનારા, લોકમાનસ પિછાનનારા, પ્રમાણિક, આનંદી અને દ્રવ્યના કામમાં ચોકખા હોય છે.

અવગુણ

છેતરનારા, જક્કી અને અહંકારી ને તામસી પ્રકૃતિનાં. આળસુ અને જડ. હિંસાત્મક પ્રવૃત્તિવાળા અને સ્વભાવે લુચ્ચા, ભય સમયે પાછળ પાની કરનારા અને પરિણામે બીજાઓને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જોખમમાં મૂકનારા. અવ્વલ નંબરના સ્વાર્થી અને તૈયાર માલ આરોગનારા હોય છે.

ભાગ્યશાળી રંગ

આકાશી ભુરો, પીળો અને પોપટી.

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ	:	શુક્રવાર.
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક	:	૬
શુક્ર માટેનો ભાગ્યશાળી આંક	:	૬
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ	:	તાંબુ.

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેમના ભાગ્યશાળી મહિના બે છે, સપ્ટેમ્બર અને જાન્યુઆરી.

સંધિ સમય

વૃષભ રાશિ ૨૧ મી એપ્રિલે બેસે છે અને તેનો પૂરેપૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે. તેથી એપ્રિલની ૨૧ મીથી ૨૭ મી સુધીમાં જેમનો જન્મ થયો હોય, તેઓનો મેષ અને વૃષભ રાશિની સંધિમાં જન્મ થયેલો ગણાય છે.

આ સંધિમાં મસ્તક અને હૃદયનો સંયોગ થયલો હોવાથી તેમાં જન્મનારા પુરુષો શરીરે મજબુત હોતાં નથી તોપણ આગ્રહી અને દૃઢ સ્વભાવનાં તો હોય છે જ. અને આથી તેઓ ગમેતેવા સંજોગોને પહોંચી વળવાની તાકાત ધરાવનારા થાય છે.

આ સંધિસમયમાં જન્મનારાઓ સ્વભાવે નિર્ભય, ઉદ્યોગી અને વિજયી મનોદશાવાળા હોય છે. પોતાને જે પસંદ પડે તે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બીજાંને પણ પડવું જ જોઇએ એવી તેમની મનોદશા હોય છે અને આ મનોદશાને નિભાવવા માટે તેઓ ક્યારેક જુલ્મી પ્રકૃતિનાં પણ બને છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

કવિ રવિન્દ્રનાથ ટાગોર
ભાવનગરના મહારાજા કૃષ્ણકુમારસિંહજી
સર જમશેદજી જીજીભાઇ બેરોનેટ
શ્રીઃ મનુ સુબેદાર
થોમસ એડીસન
ઓલીવર ક્રોમવેલ
થોમસ હકસ઼ીલી
મીચીયાવેલી
રોબર્ટ બ્રાઉનીંગ

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૧ મી મેથી તે

તા. ૨૦ મી જુન સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

રાશિ નિશાની	... ...	જોડકું, યુગ્મ, દ્વંદ્વ.
રાશિ સ્વામી	... ...	બુધ
રાશિ અવયવ	... ...	ખભા, હાથ, છાતી, પહોંચા.
નંગ	... ...	વૈડૂર્ય, નીલમણિ
લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ		૨૦ મી જાન્યુઆરીથી તે ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી અને ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે ૨૨ મી અકટોબર સુધીમાં જન્મેલાઓ. (કુંભ અને તુલા રાશિ.)
મિત્રોમાં-ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ		૨૦ મી જાન્યુઆરીથી તે ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી અને ૨૨ મી ઑગસ્ટથી તે ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર સુધી-

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

માં જન્મેલાઓ. (કુંભ
અને કન્યા રાશિ.)

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ... તુલા અને કુંભ

સૂર્ય મિથુન રાશિમાં તા. ૨૧ મી મેએ આવે છે અને તા. ૨૦ મી જુનમાં વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશકિત

આ તારીખની અસર નીચે જન્મેલાં ઘણાંખરાં મનુષ્યોનો સ્વભાવ બેવડી પ્રકૃતિનો માલમ પડશે. એટલે કે એક વખતે તેઓ એક કામમાં મન લગાવે છે તો બીજી ઘડીએ તેમને એ કામ સ્હામે સખ્ત અણગમો અને વિરોધ થાય છે. એમને વાંચવાનું–ઉદ્યમ કરવાનું ગમે છે અને તેની સાથે રમવાનું આળસાઇ રહેવાનું પણ ગમે છે. તેમને પૈસા બચાવવા છે અને ખર્ચ પણ કરવો છે. તેઓ એક ક્ષણે પોતાને સુખી માને છે તો બીજી જ ક્ષણે તેઓ પોતાને દુઃખી પણ ગણે છે. આમ તેમનામાં સંતોષ–અસંતોષ બન્ને એકી સમયે દેખા દે છે.

આ પ્રકારના તેમના પરસ્પરના વિરોધી ગુણો હોવાથી તેમના મનની સ્થિતિ અતિ વ્યગ્ર રહે છે. આ વ્યગ્રતાને કાબુમાં લેવાનું તેમનું કામ ઘણું મૂશ્કેલ જ હોય છે. આથી આ લોકોએ હંમેશા પોતાના સારા સ્વભાવને જ અગ્ર સ્થાને રાખવો અને તેનામાં જ શ્રધ્ધા તેમજ દ્રઢ ભાવ રાખી જીવન નૌકા હંકારવી.

મનના વિકારો ઉપર જય મેળવી ઉચ્ચ ગુણોને જેણે કેળવ્યા નથી તે માણસ આ સંસારમાં દુઃખી થાય છે. એ એક સિધ્ધ વાત છે. મનના વિકારોનો–અંતરમાં રહેલાં દુષ્ટ સ્વભાવનો જડમૂળથી નાશ કરી નાંખવામાં જ આ લોકોનું શ્રેય છે. તેમ કરવા માટે તેમણે પોતાની વલણ આધ્યાત્મિક પદાર્થો તરફ વાળવી જોઇએ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ રાશિની અસર નીચે જન્મનારા માણસો સુખી, આકર્ષક અને અદ્દભૂત કલ્પના શકિતવાળાં હોય છે. તેઓ મુખ્યત્વે મન દ્વારાજ કાર્ય કરે છે. બુધ્ધિવાળા કાર્યો કરવાનું તેમને ખૂબ ગમે છે. કામમાં તેઓ હોશિયાર, ખંતવાળા અને ચપળ હોય છે.

કયારેક આ લોકોનાં સ્વભાવને ઓળખવો પણ મુશ્કેલ થઇ પડે છે. તેઓ સાચ્ચા સ્વરૂપે ઓળખાઇ શકાતાં નથી. હ્રદયમાં તેમને માનની ઇચ્છા હોય છે. પરન્તુ જ્યારે તે મળે છે ત્યારે તેઓ તેની પરવા પણ કરતાં નથી. આ માટે તેમનો વાંક કાઢી ન શકાય. કારણ, આ રાશિની અસર જ તેમનામાં આવો સ્વભાવ રોપે છે.

આગળ જણાવ્યું તેમ આ તારીખવાળાઓ બુદ્ધિ પર જ જીવે છે. એમની બુદ્ધિ તીવ્ર અને અજબ પ્રકારની હોય છે. તેમને જો યોગ્ય દિશાસૂચન કરવામાં આવે અને તેમને સદા બુદ્ધિશાળી કાર્યો જ સોંપવામાં આવે તો તેઓ જરૂર આ દિશામાં આગળ વધે અને સારો યશ મેળવે એ નિશંક છે.

આ રાશિના મનુષ્યો અત્યંત પ્રેમાળ અને ઉદાર હોય છે. બધાંની સાથે તેઓ સભ્ય, વિવેકી અને માયાળુ હોય છે. તેમના આ ગુણોથી તેઓ દરેકને પ્રિય થઇ પડે છે. તેમને પોતાના કુળનું અભિમાન હોય છે. તેમનામાં સ્વાર્થ કે કંજુસાઇ હોતી નથી. ગરીબોનું દુઃખ તેમજ તેમની ચિન્તા તેમને હૈડે હોય છે. સામાજીક કામોમાં તેઓ આગળ પડીને કામ કરે છે, અને કયારેક તો તેઓ પોતાના જાન માલને પણ જોખમમાં મૂકી દે છે. બીજાઓને મદદ કરવા માટે તેઓ ઘણીવાર પોતાના અંગત સ્વાર્થને પણ હાનિ પહોંચાડે છે.

જ્ઞાનની તથા અસાધારણ બુધ્ધિનું સામર્થ્ય મેળવવાની તેઓને ભારે તૃષ્ણા હોય છે. સાહિત્ય અને શિક્ષણનાં વિષયમાં તેઓ ભારે ખંતીલા અને અભ્યાસવૃત્તિ ધરાવનારા હોય છે. કંઇપણ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નવું જાણવાની તેમને સદાય ઇચ્છા જ થયા કરે છે. આ રાશિની અસર નીચે જન્મેલાઓમાંના ઘણા લેખકો તેમજ વક્તાઓ પણ હોય છે.

આ લોકો બે કામ એક સાથે કરવાનું પસંદ કરે છે અને એટલે જ ઘણે ભાગે એક કામ તેઓને અપૂર્ણ રહેવા દેવું પડે છે. આ લોકોને માટે સૌથી સારો માર્ગ એ છે કે તેમણે કામ કરતી વખતે બીજાઓની સાથે સહકાર આદરવો. આમ કરવાથી અપૂર્ણ કામ છોડીને તેઓ જઇ શકશે નહિ અને આ કામ પૂર્ણ કરવું પડશે.

કામના ફેરફારમાં તેમને આનંદ આવે છે, એક કામ પુરૂં ન કર્યું ત્યાં તો તેઓ બીજું કામ કરવા મંડી પડે છે, આવી અસ્થિર મનોદશાને લઇને તેમને જીવનમાં વારંવાર નિષ્ફળતાઓ સાંપડે છે.

આ લોકોમાંના કેટલાકોમાં દીર્ઘ દ્રષ્ટિ પણ હોતી નથી, કામનું શું પરિણામ આવશે તેની કલ્પના કર્યા વગર તેઓ કાર્ય પાછળ ઝંપલાવી દે છે, પરિણામે તેમને નિષ્ફળતા જ મળે છે. આવી જ રીતે તેઓ જેટલું કમાય છે તેટલું તરત જ ઉડાવી દે છે, પરંતુ એકવાર જો તેઓ પોતાના વિકારો અને વાસનાઓ ઉપર અંકુશ મેળવે તો તેઓ ધનનો પુષ્કળ સંગ્રહ કરનારા થાય છે; અને પ્રસંગ આવે મોટી રકમો ઉદારતાની સાથે ખરચે છે. મનને કબજામાં રાખનાર પોતાના જીવનમાં જે ફેરફારો ઉપજાવે છે તે ખરેખર અત્યન્ત આશ્ચર્યકારક જ હોય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલા બાળકોનાં શિક્ષણ માટે તેમના માબાપોએ સાવધ રહેવું જરૂરી છે. તેમને ભણવા માટે ઉત્સાહિત કરવા તેમજ તેમને શિક્ષણમાં રસ પડે તેવા તમામ પ્રયત્નો તેમણે યોજવા જોઇએ. બાળકમાં જો જરા જેટલી પણ નિષ્ક્રિયતા પ્રવેશશે તો આગળ જતાં તેઓ નિરૂદ્યમી અને નકામા બની જશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ તારીખોમાં જન્મનારા બાળકો મહત્વાકાંક્ષી હોય છે પરંતુ તેમની એ મહત્વકાંક્ષા માત્ર માનસિક જ હોય છે. એમને આગળ વધારવામાં આવે તો તેઓની બુદ્ધિ ખીલી ઊઠે છે અને તેઓ એક સારા હાજરજવાબી તેમજ ભાષણકર્તા પણ થાય છે.

આ રાશિની અસર નીચે જન્મનારાઓ ધર્મની માન્યતામાં મક્કમ હોય છે. પરંતુ તેમની એ માન્યતા માત્ર એક ધર્મને માટે જ હોતી નથી. બધાં ધર્મો પ્રત્યે તેઓ સદ્‌ભાવ ધરાવે છે.

બીજી બધી તારીખો કરતાં આ તારીખોમાં જન્મેલાં લોકો, જેવા પ્રેમાળ, ઉદાર, નિઃસ્વાર્થી હોય છે તેવા બીજાં કોઈ પણ હોતાં નથી.

આ તારીખોવાળાઓ વાદવિવાદમાં કે ચર્ચામાં અતિ તીવ્ર બુધ્ધિનાં હોય છે. સ્હામાના વિચારોનું તેઓ તરત જ ખંડન કરી નાંખે છે. પ્રશ્નનાં ઉત્તરમાં તેઓ એવા સવાલો રજુ કરે છે કે જે સાંભળતાં જ વાદવિવાદ કરનારો ઠંડો પડી જાય છે અને વધુ ચર્ચા કરવાનું માંડી વાળે છે. લોકોની નબળી બાજુ જોવામાં તથા તેમની ખામીઓ શોધી કાઢવામાં આ લોકો એક્કા હોય છે. આ તારીખવાળાઓ ચળવળમાં અને રાજકિય–ધમાલમાં પણ સારો ભાગ ભજવી શકે છે.

મિત્રાચારીમાં આ લોકો પ્રતિ શંકાની દષ્ટિથી જોવામાં આવે છે પરંતુ તેમ નથી. તેઓ પ્રમાણિક અને દ્રઢ હોય છે. ઉપરાંત તેઓ અમુક ધ્યેયવાળા પણ હોય છે. મિત્રાચારીને ઠેઠ સુધી નિભાવી રાખે છે.

કેટલીક વખતે આ તારીખની અસર નીચે જન્મનારાઓ વાતોડીયાં અને ગપ્પીદાસ પણ માલમ પડયા છે. આવા લોકો પોતાની વાણી ઉપર કાબુ રાખે અને ખપપૂરતું જ બોલે તો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જીવનમાં તેઓ ઘણું સારૂં કામ કરી શકે એમ છે.

આ તારીખવાળાઓ પોતાના જીવનનાં મધ્યભાગમાં સારો લાભ ઉઠાવી શકે એમ છે. વ્યાપાર–ધંધામાં, નાણાની ઉથલ પાથલવાળા ધંધામાં તેઓ ખાસ કરીને વધુ નસીબવંતા નિવડે છે.

આ રાશિની અસર નીચે જન્મનારી સ્ત્રી કુશાગરી, પતિ પ્રત્યે પ્રેમ રાખનારી અને તેને તાબેદાર હોય છે. સ્ત્રીઓને સૃષ્ટિસૌન્દર્યમાં તેમજ કળામાં રહેલા સૌન્દર્યનો ખાસ શોખ હોય છે. વિવિધ જાતનાં સુંદર રાગો ઉપર તેમજ પુરુષો ઉપર તેમને વધુ પ્રેમ હોય છે. આ તારીખોમાં જન્મનારી કેટલીક સ્ત્રીઓએ તો ઇતિહાસમાં ખૂબ નામના મેળવી છે. રાણી વિકટોરીયા, રાણી ઇલીઝાબેથ, મીસીસ હેલન ફોસેટ વગેરે મહાન નારીઓ આજ તારીખોમાં જન્મી હતી.

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓએ ભય–શંકાનો ત્યાગ કરવો, હૃદયમાં હિમ્મત રાખવી અને જે સુખ દુઃખ પડે તેનો સામનો કરવો. મનને શાન્ત રાખવું, વાણી ઉપર સંયમ રાખવો અને શાન્ત, સૌમ્ય તેમજ થોડું બોલનારા અને વિચારશીલ મનુષ્યોનો સહવાસ સેવવો.

આ તારીખની અસર નીચે જન્મનારાઓએ પોતાનાં લગ્ન ૨૦ મી જાન્યુઆરીથી તે ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી (કુંભ રાશિ) અને ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે ૨૨ મી અકટૉબર સુધીમાં (તુલા રાશિ) જન્મેલાઓ સાથે કરવા જોઇએ. એમની સાથેનો લગ્ન સંબંધ સારો મેળ રખાવે છે એટલું જ નહિ પરન્તુ તેમના સંબંધથી ઉત્પન્ન થયેલી પ્રજા વીર્યવાન, પ્રતાપી અને સદ્ગુણી પણ નીવડે છે.

કૌટુમ્બિક સુખ

આ તારીખમાં જન્મેલાઓમાંના કેટલાક કૌટુમ્બિક સુખ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભોગવી શકાશે નહિ. કારણ તેઓ પોતાનાં સ્વભાવને વશ બની ભટકતી જીંદગી ગુજારતાં હોય છે. ઉપરાંત સ્વભાવની અસ્થિરતા પણ એમાં કારણભૂત બને છે. કેટલાકોને બે વખત પરણવાનો સંયોગ પ્રાપ્ત થાય છે. એને પણ સુખી પરિણિત જીવનમાં વિઘ્ન માનવામાં આવ્યું છે. કેટલાકો એક પછી એક એમ બે સ્ત્રીઓને પણ પરણે એવી શકયતા છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓને સંતતિમાં પુત્રો વધુ થશે. કેટલાક નાનાં છોકરાંઓનાં મરણ પણ તેમને જોવા પડશે. એકંદરે આ લોકોનું કૌટુમ્બિક જીવન તેમની બેધારી મનોવૃત્તિને લઇને જોઇએ તેવું સુખી અને સરળ બનશે નહિ.

ધંધો

આ તારીખોમાં જન્મનારાઓ એજન્ટો અને બ્રોકરો તરીકે સારૂં કામ આપી શકે છે. કારણ આ ધંધામાં કામનો ફેરફાર થયા કરે છે અને આ લોકોનો સ્વભાવ પણ ફેરફારવાળો હોઇ તેમને આ ધંધો બરાબર બંધ બેસતો થઇ પડે છે.

બેરીસ્ટરો, ન્યાયાધિશો, રાજદ્વારીઓ, બેંકરો, હિસાબી કારકુનો, અભિનેતાઓ તેમજ અનુવાદકો તરીકે પણ આ લોકો સારાં દીપી શકે છે. મહેનત કરતાં મગજનાં કામમાં તેમને વધારે ફાવટ આવે છે એટલે તેમાંજ તેમને યશ અને કલદાર બન્ને મળે છે. પૈસાની બાબતમાં આ લોકો વધુ તેજ માલમ પડયા છે. શેર બજારમાં, તેજીમંદીના વ્યાપારમાં કે પછી નાણાની ઉથલપાથલવાળા કામમાં તેમનું કિસ્મત અજબ રીતે ચમકે છે. તેમની જન્મોત્રીમાં બુધ (Mercury) નું સ્થાન જો આગળ પડતું હોય તો આ લોકો તંત્રીઓ, ખબરપત્રીઓ, લેખકો અને છાપખાનાનાં માલીકો પણ થઇ શકે છે.

શિક્ષકો તરીકે પણ તેઓ સારૂં કામ કરી શકે છે. સાહિત્યિક

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શોખ અને શાન્ત જીવન જીવવાની ઇચ્છાને લઇને આ ધંધામાં ઘણાં પોતાની જીંદગી ગાળી રહેલા માલમ પડશે. આ તારીખોમાં જન્મેલા પુત્રોનાં પિતાઓએ પોતાનાં સંતાનોને સારૂં શિક્ષણ આપી તેમને કોઇ શિક્ષણની અથવા તો સાહિત્યિક દિશા તરફ વાળવાનો પ્રયત્ન કરવો હિતકર છે.

ઘણીવાર આ લોકોને આર્થિક મુંઝવણો નડે છે, અને એથી તેમનું કામ અટકી પડે છે. વધુ ચિવ્વટાઇ રાખવામાં આવે અને આગળ પાછળની ગણત્રી કરી પૈસાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવે તો આ મુંઝવણ સહેજે મટી જાય એમ છે.

આ લોકો જબાનમાં મીઠા હોવાથી વ્યાપારી કે પછી કેન્વાસર તરીકે પણ સારી ફત્તેહ મેળવી શકે છે. વ્યાખ્યાનમાં, દલીલબાજીમાં આ લોકો સારા ફાવે છે અને તે કામ તેમને બંધ બેસતું થઈ પડે છે.

ટ્રાવેલીંગ એજન્ટ તરીકે પણ આ લોકો ખૂબ નામના મેળવી શકે એમ છે. કારણ આ લોકોનો સ્વભાવ નવિનતાના ચાહકરૂપ હોવાથી તેમજ નવા નવા અનુભવોનો શોખ હોવાથી તેમના સ્વભાવને અનુકૂળ થઇ પડે એવી આ લાઇન છે.

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓ સાહિત્યિક ક્ષેત્રમાં પણ સારી નામના મેળવી શકે એમ છે. લોર્ડ લીટન, સર થોમસ મુર, પ્રસિધ્ધ ઇટાલિયન કવિ ડાંટે, રશિયાનો ક્રાન્તિકારી કવિ પુશ્કિન, થોમસ હાર્ડી, સર એડવીન આર્નોલ્ડ, ચાર્લ્સ કીંગ્સ્લે આદિ કવિઓ, લેખકો એનાં સૂચક પૂરાવા છે. આ પ્રસિદ્ધ લેખકોનાં જન્મ આજ રાશિની અસર નીચે થયા હતા.

જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ

આ રાશિની તારીખો નીચે જન્મનારાઓનો શારીરિક બાંધો સારો અને મજબુત હોય છે. ઘણાં પાતળા અને લાંબા પણ બને છે. તેમનું મુખ અને આંખો તેજસ્વી અને પાણીદાર

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હોય છે. શરીર સશક્ત હોવા છતાં પણ તેમના શરીરમાં સામાન્ય નબળાઇ રહે છે. તેમને હાથ–પગ હલાવવાની ટેવ વધુ હોય છે.

તેમની શરીરિક અસ્વસ્થતાનું કારણ વધુ પડતાં કામનો બોજો તેમજ ચિન્તા છે, ગજા ઉપરાંતનું કામ તેઓ છોડી દે, શકિત અનુસાર કામકાજ કરે અને ખોટી ચિન્તા ન કરે તો તેઓનું આરોગ્ય સારૂં રહેશે એટલુંજ નહિ પરન્તુ તેમનો માનસિક વ્યાધિ પણ દૂર થઇ જશે અને તેઓ ઉચ્ચ જીવન જીવી શકશે.

ખભા, હાથ અને ફેફસાં પર મિથુન રાશિનું પ્રાબલ્ય હોવાથી આ લોકો એ વિભાગનાં દરદોથી અવારનવાર પીડાતાં માલમ પડી આવશે તેમને ગળામાં, ફેફસાંમાં દરદો થાય છે અને કયારેક તો જ્ઞાનતતુંની બિમારીથી પણ તેઓ પીડાય છે.

ફેફસાં એ આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનાં શરીરનો મુખ્ય ભાગ છે. એટલે શરદીની તેના પર અસર થવાની સંભાવના રહે છે. એમાંથી મુકત થવા માટે તેમણે માંદગી દરમ્યાન શરદીથી સાવચેત રહેવું અને ફેફસાંઓની બરાબર કાળજી રાખવી. જે બાળકોનો જન્મ આ ભાગમાં થયો હોય તેના પિતાઓએ પોતાના પુત્રને શરદી ન લાગે તે માટેના તમામ પ્રયત્નો કરવા જરૂરી છે.

સ્ત્રીઓ પણ આંકડી, હીસ્ટીરીયા આદિના દરદોથી પીડાય છે. બાળકોને દાંતની પીડા સતાવે, કેટલાકોને દમની અસર પણ લાગુ થાય તેવી સંભાવના રહે છે. આ બધા દરદોથી દૂર રહેવા માટે આ લોકોએ આહારશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવો જોઇએ અને પોતાને શું વધુ અનુકૂળ આવશે તે જાણી લેવું જોઇએ. ખોટી ચિન્તા તેમજ ઉશ્કેરાટને તેમણે તિલાંજલી આપી દેવી જરૂરની છે. એમના શરીરનાં અનારોગ્યનું આ પણ એક મુખ્ય કારણ છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેમની આર્થિક સ્થિતિ સાધારણ રહેશે. અને એની ચિન્તા પણ તેઓ કરશે નહિ. પૈસા ભેગા કરવાનું તેમનું કામ નથી. સાહિત્યિક શોખ હોવાથી તેઓ 'સાદું જીવન અને ઉચ્ચ વિચારો' એ સૂત્રને માનનારા થશે, અને તે અનુસાર પોતાનું જીવન જીવવાની પણ મુશ્કેલી પડશે તો પણ તે ક્ષણજીવી હશે અને તેઓ પોતાના ખંત તેમજ અભ્યાસથી સુખી જીવન ગાળી શકશે.

આ લોકો ખોટી ચિન્તા અને વધુ પડતો ઉત્પાત છોડી દે. પોતાનાં મગજને શાન્ત રાખી ખપપૂરતુંજ કાર્ય કરવાનું માથે લે તો તેઓ સારામાં સારૂં જીવનસુખ ભોગવી શકશે.

તેમનું ગુણ—અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

ચપળ અને મનશક્તિની સાથે ઉદ્યમી. મહત્વાકાંક્ષી, માનસિક ઉન્નતિમાં જ રાચનારા, એકી સાથે બે કામ કરવાની નીતિમાં માનનારા, ઝડપી, તીવ્ર બુધ્ધિવાળા, મિત્રચારીમાં તેમજ પૈસાનાં વ્યવહારમાં પ્રમાણિક, ખંતીલા, વિવેકી, પરોપકારી અને માયાળુ હોય છે.

અવગુણ

અતિશય કલ્પનાશીલ અને અસ્થિર મનોદશાવાળા, કંઇક ઢીલા અને બ્હીકણ, અવિશ્વાસુ. કારણ કઇ ઘડીએ તેઓ શું કરશે તે કહી શકાય નહિ. ક્યારેક ઉતાવળીયા અને વાતોડીયા હોય છે.

ભાગ્યશાળી રંગ

લીલો, પોપટી, ભુરો અને નારંગી,

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ : બુધવાર.
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક : ૫
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ : પારો.

ભાગ્યશાળી મહિના

તેમના ભાગ્યશાળી મહિના બે છે. ફેબ્રુઆરી અને અક્ટોબર

સંધિ સમય

મિથુન રાશિ ૨૧ મી મેએ બેસે છે અને તેનો પૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે. એટલે ૨૧ મી મે થી ૨૭ મી મે સુધીનો વખત વૃષભ ને મિથુનની સંધિનો સમય છે. આ સમયમાં જેમનો જન્મ થયો હોય તેઓ વિચારક, શોધક, કલારસિક વગેરે વૃત્તિવાળા બને છે. આ સંધિકાળમાં જન્મનારા પુરુષો અવિવેકી અને જરા તોછડા હોય છે. તેમનામાં લજ્જા હોતી નથી. સ્ત્રીઓ આકળા સ્વભાવવાળી અને પોતાનો ઘણો-ખરો સમય આળસમાં ગુમાવનારી બને છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

લુણાવાડાના ના. ઠાકોર સાહેબ
સર પરશોત્તમદાસ ઠાકોરદાસ
શેઠ પ્રાણલાલ દેવકરણ નાનજી
કવિ ડાન્ટે
કવિ પુશ્કિન
થોમસ હાર્ડી
સર એડવીન આર્નોલ્ડ
મહારાણી વિક્ટોરીયા
મહાન પીટર

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૧ મી જુનથી તે
તા. ૨૧ મી જુલાઇ સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

રાશિ નિશાની ... ... કર્કટ, કર્કટક, કરચલો
રાશિ સ્વામી ... ... ચન્દ્રમા
રાશિ અવયવ ... ... છાતી અને પેટ
નંગ ... ... પાનું, ગોમેદ
લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ ... ૨૧ મી એપ્રિલથી તે ૨૦ મી મે અને ૨૧ મી ડીસેમ્બરથી તે ૧૯ મી જાન્યુઆરી સુધીમાં જન્મેલાઓ. (વૃષભ અને મકર રાશિ)

મિત્રોમાં–ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ...૨૧ મી ડીસેમ્બરથી તે ૧૯ મી જાન્યુઆરી સુધીમાં જન્મેલાઓ. (મકર રાશિ.)

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ...વૃશ્ચિક અને મીન.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સૂર્ય કર્ક રાશિમાં તા. ૨૧ મી જુને આવે છે અને તા. ૨૧ મી જુલાઇએ વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશકિત

આ તારીખની અસર નીચે જન્મનારાઓ લાગણી પ્રધાન હોય છે. જરા જેટલી વાતમાં તેમનું હૃદય ઘવાય છે અને તેમને ભારે સંતાપ થયા કરે છે. સખ્ત અને કરૂણ બનાવો તેઓ જોઇ કે સાંભળી શકતાં નથી.

ઘર અને કુટુમ્બ તેમને પ્રિય છે. એટલે સુધી કે તેઓ એમાં જ સ્વર્ગનાં સુખનો સાક્ષાત્કાર કરે છે. ઘર અને કુટુમ્બની વાતોમાં અપૂર્વ રસ લે છે અને સદાય તેનાં સસંર્ગમાં રચ્યા રહે છે.

ઘર અને કુટુમ્બનાં પ્રેમને લઇને આ તારીખોમાં જન્મ-નારાઓ માતા–પિતા–પતિ અને પત્નિ તરીકે સારૂં કામ કરી શકે છે. ગૃહકલેશ–ગૃહઇર્ષ્યાથી તેઓ દૂર જ રહે છે અને પ્રથમ પોતાનું ઘર, પછી બીજા બધા, એ ન્યાયે જ તેઓ વર્તે છે.

પોતાની કાર્યશક્તિ પર આ લોકોને અખંડ વિશ્વાસ હોય છે અને જ્યાં સુધી તેઓ કાર્ય પૂર્ણ કરતાં નથી ત્યાં સુધી તેઓને ઝંપ વળતો નથી. કાર્ય કરતાં પહેલાં તેઓ કાર્યની સફળતા કે નિષ્ફળતાનો પણ પૂરો વિચાર કરે છે. તેઓ દીર્ઘ-દ્રષ્ટિવાળા અને જાહેર કાર્યો કરવાના શોખવાળા પણ હોય છે.

આ લોકો સાંકડા મનવાળા અને સહેજ કંજુસ પણ માલમ પડયા છે. એમની કંજુસાઇ એમના તેમજ બીજાંના લાભ માટેજ હોય છે, કામ કરવામાં આ લોકો ઉદ્યમી અને કરકસરવાળા હોય છે. સ્વભાવે તેઓ માયાળુ અને આનંદી પણ માલમ પડયા

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

છે. આ તારીખવાળાઓને ભવિષ્યની મોટી ચિન્તા રહે છે અને એને માટે તેઓ સદા કાળજી સેવે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનો બીજો સ્વભાવ પણ નોંધવા જેવો છે. તેમની રાશિ–નિશાની કરચલાની છે. કરચલાની જેમજ તેઓ ધીરૂં પણ મજબુત કામ કરવાનું પસંદ કરે છે તેમની સ્મરણશક્તિ ઘણી જ તીવ્ર હોય છે. અનેક વાતો તેઓ યાદ રાખી શકે છે. વર્ષો પૂર્વેના બનાવો વખત આવે ત્યારે તેઓ વિગત સાથે કહી બતાવે છે. પૈસાનો વ્યય કરવો એ તેમને પસંદ નથી. તક મળતાં તેઓ એનો સંગ્રહ પણ કર્યા કરે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાં બાળકોને અનેક વસ્તુઓ ભેગી કરવાનો શોખ વળગેલો હોય છે. કાગળોની કાપલીઓ, ચિત્રો, રમકડાંઓ, પોસ્ટની ટીકીટો અને સિક્કાઓ એમાં મુખ્ય છે. ગમે એવી રદ્દી ચીજો પણ તેઓ સંઘર્યા કરે છે.

વ્યાપાર–ધંધામાં કે પછી પોતાના ગૃહજીવનમાં તેઓ ખાસ સાવચેત રહે છે. કામના કાગળો–ચોપડીઓની તેઓ સખ્ત કાળજી રાખે છે અને કોઇ પણ વસ્તુ ગેરવલ્લે ન જાય તે માટે પ્રયત્નો કર્યા કરે છે. તેઓ નિયમિત હોય છે અને પોતાના સ્વાર્થમાં પૂરા પાવરધા રહે છે. પહેલાં તેઓ પોતાનો જ સ્વાર્થ જુવે છે અને તે પછી જ બીજાંની કાળજી રાખે છે.

આ લોકોને સ્ત્રીઓ આગળ ફરવાનો, તેમની પ્રશંસા કરવાનો અને તેમની આગળ પોતાની બડાઇ મારવાનો અતિ શોખ હોય છે. જરા જેટલી પણ તક મળતાં તેઓ સ્ત્રીઓ આગળ વાતો કરવાનું ચૂકતાં નથી. આ તારીખોમાં જન્મેલા બાળકો પિતા કે બંધુ કરતાં પોતાની મા–બ્હેન કે બીજાં સ્ત્રી સગાંઓ આગળ વધુ જાય ,છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્વભાવે તેઓ થોડા બ્હીકણ અને આળસુ હોય છે. વાતોમાં તેઓ બાદશાહ તરીકે પોતાની જાતને ઓળખાવે છે પરન્તુ જ્યારે ખરૂં કામ આવી પડે છે, ત્યારે આ લોકોમાંના કેટલાક સલામતી શોધે છે અને કોઇપણ મુશ્કેલ કામ કરવાનું સાહસ તેઓ કરી શકતાં નથી.

વાતચીતમાં તેઓ શરમાળ અને અસ્પષ્ટ હોય છે. જાહેરમાં તેઓ બોલી શકતાં નથી. તેમને પોતાની પ્રતિષ્ઠાનો ધાક સદા રહે છે. અને આથી જ લોકોમાં પોતાનો માનમરતબો જરાય ઓછો ન થાય તેની તેઓ કાળજી રાખે છે. વહેમી માનસ, શંકાશીલ અને બ્હીકણ સ્વભાવ, કરકસર, શાન્તિ અને ખંત એ તેમના સ્વભાવનાં લાક્ષણિક તત્વો છે.

આ લોકો દૃઢ અને જક્કી વલણનાં પણ માલમ પડયાં છે. કામમાં તેઓ જેવા દૃઢ છે તેવાજ દૃઢ તેઓ પોતાનો કક્કો ખરો કરાવવામાં પણ છે. સાથે સાથે શાન્તિના પણ તેઓ ચાહક છે. લડાઇ-ટંટો તેમને પસંદ નથી. વિગ્રહી મનોદશાથી તેઓ સદા દૂરજ રહે છે.

મુસાફરીનો તેમને શોખ છે. દુનિયાનાં નવાં રંગ જોવાની તેમને સદા ઇચ્છા રહ્યા કરે છે. આ માટે તેઓ સમય કે દ્રવ્યનો ભોગ આપવા ઇચ્છતા નથી. પણ તેમના હૃદયના ખુણામાં ઇચ્છા રહ્યા કરે છે કે દુનિયાની મુસાફરી કરી લઇએ.

અહંકાર અને અદેખાઇમાં પણ આ લોકોમાંના કેટલાક ગાંજ્યા જાય એમ નથી. કોઇનું એકદમ ભલું થઇ જાય એવું તેઓ ઇચ્છતા નથી. સાથે સાથે એટલું પણ કહેવું જોઇએ કે તેઓ લોકોનું એકદમ ખરાબ થઇ જાય એવું પણ ઇચ્છતા નથી. એશઆરામના તેઓ ખાસ શોખીન હોય છે.

આમ છતાં પણ તેઓ ઉદ્યમી અને દયાળુ હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેમનું મગજ સદા ક્રિયાશીલ રહે છે. કેટલાકો તો તેમને યાંત્રિકવૃત્તિવાળા પણ કહે છે. આવા સ્વભાવને લઇને તેઓ વ્યાપાર–હુન્નરમાં વિશેષ ફાવે છે.

કેટલીક વખતે આ લોકોની સ્વતંત્રવૃત્તિ ઠીક રીતે ખીલી ઊઠે છે. આવા સંયોગોમાં તેઓ સારા લેખકો કવિઓ અને ઇતિહાસવેત્તાઓ પણ બની જાય છે. પરન્તુ આવા સંજોગો જુજ જ આવે છે.

વૃધ્ધો પ્રત્યે તેઓ માન અને આદરભાવ રાખે છે. તેમની આજ્ઞા ઉથાપવી તેમને ગમતી નથી. સુધારાઓ કરવાનું તેમને પસંદ નથી. એને અપનાવતાં પણ નથી અને જ્યારે અપનાવે છે ત્યારે તેમાં તેઓ પોતાનો સ્વાર્થ જ જુવે છે.

વ્યાપાર–ધંધા સિવાય બીજાં કશામાં તેમની મહત્વાકાંક્ષા જાગતી નથી. યાંત્રિક મગજવાળા હોવાથી કયારેક તેઓ વ્યાપારમાં મોટી સોગટી પણ મારી દે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલા બાળકો કમતાકાત હોય છે. શરદીનો ભય પણ તેમને વારંવાર સતાવે છે. સારી સોબતમાં બાળકોને રાખવામાં આવે, તેમને યોગ્ય વ્યાયામ કરાવવામાં આવે અને પુષ્ટિકારક ખોરાક આપવામાં આવે તો તેમની કમતાકાત દૂર થઇ જાય અને ભવિષ્યમાં તેઓ સમાજને ઉપયોગી થઇ પડે છે.

લગ્ન

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓએ પોતાનાં લગ્ન ૨૧ મી એપ્રિલથી તે ૨૦ મી મે (વૃષભ રાશિ) અને ૨૧ મી ડીસેમ્બરથી તે ૧૯ મી જાન્યુઆરી (મકર રાશિ) સુધીમાં જન્મેલાઓ સાથે કરવાં જોઇએ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ લોકોએ લગ્ન માટે ઉતાવળ કરવી જરૂરની નથી. ધીરજ રાખવી, લગ્ન માટેના પ્રયત્નો અજમાવ્યા કરવા. અન્તે એનાં ફળ મીઠાં જ આવશે. ઉતાવળ કરવાથી પરિણામ દુઃખદાયક આવવાની સંભાવના રહે છે.

કૌટુમ્બિક સુખ

આગળ જણાવ્યું તેમ આ લોકો પોતાના ઘર અને કુટુમ્બને ચાહનારા થશે. પોતાના કૌટુમ્બિક બનાવોમાં તેઓ ઊંડો રસ લેશે. સ્ત્રી બાળકોનું સુખ તેમને મળશે અને તેઓ પણ તેમને પોતાનું સુખ આપી શકશે. આ લોકોને ભાઇઓ તરફથી સુખ મળવાની આશા રહેતી નથી. તેમની તરફથી તેમને નિરાશા જ મળ્યા કરશે.

પાછલા જીવનમાં તેમને પુત્રો તરફથી સારો ટેકો મળશે. ભણીગણીને ધંધે લાગેલા તેમના પુત્રો પિતાના ભારને હળવો બનાવશે અને તેમને બધી ચિન્તાઓમાંથી મુકત કરશે.

આ લોકોને એકથી વધુ સ્ત્રીઓ સાથે લગ્ન કરવાના સંજોગો પણ છે.

ધંધો

આ રાશિમાં જન્મેલાઓ મોટા વ્યાપારીઓ અને કારીગરો પણ બને છે. ખાસ કરીને પ્રવાહી પદાર્થોવાળા ધંધામાં તેમને નસીબ સારી યારી આપે છે. ઘી–તેલ કે દારૂના વ્યાપારમાં તેમનો સિતારો ચમકી ઊઠે છે. દરિયાઇ વ્યાપારમાં કે પછી નૌકાખાતામાં પણ તેઓ ફાવે તેમ છે. નાણાથી ઉથલપાથલવાળા ધંધામાં, મોટા વ્યાપારમાં, કે પછી સટ્ટામાં પણ આ લોકો સારો લાભ મેળવે એવા હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મંગળ તેમને અનુકૂળ આવે તો વૈદ્ય અને ડૉક્ટરી ધંધો, પણ તેમને ફાવી શકે છે પણ આ રાશિમાં જન્મેલાઓનું વધુ ભાગ્ય તો ઘી અને તેલની દુકાનોમાં જ ચમકે છે.

આ લોકોને બરાબર શિક્ષણ મળે અને તેઓ એમાં આગળ વધે તો બુદ્ધિના તેજીપણાને લઇને તેઓ સારા ઈતિહાસ-કારો પણ થઇ શકે છે. લાંબા સમયના અહેવાલો યાદ રાખવાનું તેમને માટે સહેલું છે.

નટ અને નટીઓ તરીકે, હોટલ તેમજ હેરકટીંગ સેલુનો કાઢવામાં પણ આ લોકો ફાવે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ પોતાની બુદ્ધિનો સ્વતંત્ર વિકાસ કરી શકતાં નથી અને એટલે એમાં જન્મેલાઓ મોટા કવિઓ, કર્તાઓ કે ચિત્રકારો તરીકે પંકાતા નથી. તેઓને શિક્ષણ અને જ્ઞાન તરફ પક્ષપાત રહે છે ખરો પરન્તુ તેમનાં મગજ યાંત્રિક બુધ્ધિવાળાં હોવાથી વ્યાપાર અને હુન્નરમાં જ તેઓ વધુ ચમકી શકે છે. આમ છતાં પણ આ લોકોમાંના ઘણા વહીવટદાર તરીકે ન્યાયકર્તા તરીકે તથા જાહેર હિતનાં કામોમાં સારી કાબેલીયત બતાવે છે.

આ લોકો જો પોતાની ઇચ્છા–શક્તિને કેળવે, શ્રધ્ધાને વધુ મજબુત બનાવે તો ભારે મુશ્કેલમાં મુશ્કેલ કાર્યો પર પણ તેઓ વિજય મેળવી શકે છે. આ કથનના ટેકામાં વર્તમાનપત્રોના રાજા લોર્ડ નોર્થકલીફનો દાખલો વધુ પ્રમાણભૂત ગણાશે. લોર્ડ નોર્થકલીફને પોતાનાં વર્તમાનપત્રો કાઢતાં અનેક મુશ્કેલીઓ નડી હતી. સરકાર તેમજ હરિફો તરફથી અનેક અંતરાયો નાખવામાં આવ્યા હતા છતાં પણ તે ડગ્યો નહિ અને તેણે પોતાનું કાર્ય ચાલુ રાખ્યું અને તેનાં પરિણામ સ્વરૂપ તે વર્તમાનપત્રોના રાજાનું બિરૂદ પામ્યો.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જીવન તંદુરસ્તી અને સુખ

આ તારીખોમાં જન્મનારાઓનો શારીરિક બાંધો મધ્યમ હોય છે. તેમનું કદ પણ બહુ ઊંચું તેમજ બહુ નીચું નહિ એવું મધ્યમ હોય છે. તેમનું મુખ ગોળ, ચામડી કોમળ અને સહેજ લીસી હોય છે. મુખનો ઘાટ નાનો અને આંખો ભુરા કે કાળા રંગની હોય છે. શરીરમાં તેઓ બહુ તાકાતવાન જણાતા નથી.

આ લોકોની શારીરિક સ્થિતિ સારી રહેતી નથી. કર્ક રાશિનું આધિપત્ય છાતી અને પેટ પર હોવાથી આ લોકો અવારનવાર એ વિભાગનાં દરદોથી પીડાતાં માલમ પડી આવે છે. પેટનાં દરદો તો તેમને સામાન્ય થઇ પડેલાં માલમ પડશે. શરદી, રૂમેટીઝમ, ક્ષય, આંતરડાંની પીડા આદિ દરદો પણ તેમને વારંવાર સતાવે છે. અપચો, કબજીયાત, ઉબકો આદિ પીડાઓ પણ તેમને ભોગવવી પડે છે.

આ લોકોની તંદુરસ્તી બગડવાનું મુખ્ય કારણ તેમનો પ્રમાદી અને આળસુ સ્વભાવ છે. તેઓ જો બરાબર પરિશ્રમ કરે, ચિન્તા કરવી ત્યજી દે તો તેમના પેટનાં દરદો પણ ઓછાં થઇ જાય. પાચનક્રિયાને ટેકા રૂપ થવા માટે જે મહેનત કરવી જોઇએ તેનાથી આ લોકો દૂર નાસે છે. પરિણામે તેઓ બદહજમી આદિ રોગોનાં શિકાર બની જઇ પોતાની તબીયતનું સત્યાનાશ આણે છે.

આ લોકોએ સાદો ખોરાક લેવો જરૂરી છે, બની શકે તો કયારેક પથ્ય પણ પાળવું. સ્ત્રીઓએ પોતાની છાતીની સંભાળ રાખવી, નહિ તો એમાં વિકાર થતાં વાર લાગશે નહિ. ખરાબ સોબતથી દૂર રહેવું, વાસનાયુકત અને વૃત્તિઓ ઉશ્કેરે એવા

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વાચનથી, વાર્તાલાપથી કે પદાર્થોથી સદાય સાવચેત રહી તેનો ત્યાગ કરવો. માબાપોએ પોતાની કુમળી વયની પુત્રીઓની ખાસ સંભાળ લેવી અને તેમને કુસંગતથી દૂર રાખવી.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓને પાણીનો ભય પણ છે. તેમને પાણીનાં અકસ્માતો નડે. ડૂબે, તેનાથી હેરાન પણ થાય. એટલે બની શકે ત્યાં સુધી પાણીથી સાવચેત રહેવું વધુ સારૂં છે. આ સિવાય બીજાં અકસ્માતો તેમને નથી.

આ લોકોની આર્થિક સ્થિતિ સંતોષકારક રહેશે. તેઓ પોતાનાં કુટુમ્બનું પોષણ કરવા જેટલું તો મેળવશેજ. ઉપરાંત કરકસર કરી થોડીક સંપત્તિ પણ મૂકી જશે. સ્વભાવે ખંતીલા હોવાથી તેઓ એકજ ધંધાને વળગી રહેશે અને એમાં પોતાની જાત–મહેનત ખર્ચી તેમાં જ પોતાના જીવનનો ઉત્કર્ષ સાધશે.

સ્વમાનશીલ તેમજ પ્રમાણિક હોવાથી તેઓ પ્રમાણિક માર્ગો દ્વારાજ પોતાની આજીવિકા મેળવશે. અને એને લઇને કુદરતી રીતે જ કમાણી ઓછી હોય એ સ્વાભાવિક છે. તેઓ જે કંઇ બચાવશે તેની પાઇએ પાઇ તેમની કરકસરવૃત્તિને જ આભારી હશે.

આ લોકોએ પોતાનાં શરીરની જાળવણી માટે પથ્ય પાળવું, સાદો ખોરાક લેવો તેમજ ચાલુ નિયમિત કસરત પણ કરવી જરૂરની છે. મનની ચિન્તાને દૂર કરી સદા પ્રફુલ્લ રહેવું, બીકણપણાનો ત્યાગ કરવો, થાક અને રખડપટ્ટી કરાવે એવા ધંધા ત્યજી દેવા, આળસ, સ્વાર્થ, ઇર્ષ્યાને ત્યજવી, આ તેમના સુખી જીવનનાં સરળ ઉપાયો છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેમના ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

નાજુક લાગણી, ઘર અને કુટુમ્બ પ્રત્યેનો પ્રેમ, સંતાનો પરની માયા, ધન ભેગું કરવા માટેનો ધીરો પણ મક્કમ પ્રમાણિક યત્ન, વૃદ્ધો પ્રત્યેનો પ્રેમ, ખંતીલો અને ક્રિયાશીલ સ્વભાવ, ન્યાયવૃત્તિ, વહીવટી કાબેલીયત આ તેમના સદ્ગુણો છે.

અવગુણ

નબળું મગજ, લડાઇખોર સ્વભાવ, બીકણ મનોવૃત્તિ, આળસુ, સ્વાર્થ, બીજાંઓ પ્રત્યે બીનજવાબદાર, કંજુસ, જક્કી, અહંકારી, અને ખાવામાં બેકાળજીભર્યાં હોય છે.

ભાગ્યશાળી રંગ

લીલો, રાતો કે ભુરો.

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ	:	સોમવાર
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક	:	૨
તેમનો ચન્દ્ર માટેનો ભાગ્યશાળી આંક	:	૭
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ	:	ચાંદી.

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેમના ભાગ્યશાળી મહિના ત્રણ છે. નવેમ્બર, ફેબ્રુઆરી અને માર્ચ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સંધિ સમય

કર્ક રાશિ તા. ૨૧ મી જુને બેસે છે અને તેનો પૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે, એટલે ૨૧ મી જુનથી ૨૭ મી જુન સુધીનો સમય મિથુન ને કર્ક રાશિનો સંધિ સમય છે. આ સમયમાં જેમનો જન્મ થયો હોય તેઓ આપમતીયાં ને સ્વચ્છંદી હોય છે. તેમને મોજશોખ અને ભપકો ખૂબ ગમે છે. મિત્રો તેમજ પાડોસીઓ તરીકે તેઓ સારા દીપી ઊઠે છે. આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓમાંની કેટલીક નખરાબાજ, વિશ્વાસઘાતી અને વિષયી બને છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

ના. પ્રતાપસિંહજી ગાયકવાડ
ના. નટવરસિંહજી–પોરબંદરના મહારાજા સાહેબ
ના. પાલણપુરના નવાબ સાહેબ
લોર્ડ નોર્થક્લીફ
લોર્ડ કીચનર
આઠમો હેનરી
શ્રીમતી કાર્લાઇલ
રોબર્ટ નેલ્સન

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૨ મી જુલાઇથી તે

તા. ૨૧ મી ઑગસ્ટ સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

રાશિ નિશાની	... ...	સિંહ
રાશિ સ્વામી	... ...	સૂર્ય
રાશિ અવયવ	... ...	પાંસળાં, બરડાનો ભાગ અને કરોડ
નંગ	... ...	માણેક, હીરો.
લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ	...	૨૧ મી માર્ચથી તે ૨૦ મી એપ્રિલ, ૨૨ મી નવેમ્બરથી ૨૦ મી ડીસેમ્બર અને ૨૦ મી જાન્યુઆરીથી તે ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી સુધીમાં જન્મેલાઓ. (મેષ, ધન અને કુંભ રાશિ.)
મિત્રોમાં–ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ	...	૨૧ મી માર્ચથી તે ૨૦મી એપ્રિલ, ૨૨ મી નવેમ્બરથી તે ૨૦ ડીસેમ્બર

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અને ૨૦ મી જાન્યુઆરીથી
તે ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી
સુધીમાં જન્મેલાઓ.
(મેષ, ધન અને કુંભ રાશિ.)

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ... મેષ અને ધન.

સૂર્ય સિંહ રાશિમાં તા. ૨૨ મી જુલાઇએ આવે છે અને તા. ૨૧ મી ઑગસ્ટે વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓ અદ્દભૂત આકર્ષણ શક્તિ ધરાવનારા હોય છે. સામા માણસને તેઓ પોતાની શક્તિઓથી મુગ્ધ બનાવી તેમને આકર્ષી શકે છે. મિત્રો તરીકે તેઓ વફાદાર અને પ્રેમાળ હોય છે. તેમનાં હ્રદય નરમ અને દયાળુ હોય છે. પ્રાણીઓ ઉપર થતી હિંસા કે ક્રૂરતા તેઓ જોઇ શકતા નથી અને તરત જ તે સ્હામે પગલાં ભરે છે. આ તારીખોમાં જન્મનારાઓમાંનાં ઘણાં પ્રાણી અને જીવદયા ભક્ત પણ મળી આવશે.

આ લોકો એટલા તો દયાવાન હોય છે કે તેઓ પોતાનાં દુઃખ ભૂલી જાય છે અને બીજાંઓનાં દુઃખનો જ વિચાર કરવા માંડે છે. માંદા માણસને જોતાં તેઓ એકદમ દ્રવી જાય છે અને તેની સારવાર કરવામાં તેઓ પોતાના સમય અને ધનનો પણ ભોગ આપે છે.

પ્રેમ અને માયાળુ સ્વભાવ એ આ લોકોનું સૌથી મોટું વશીકરણ છે. તેનાથી તેઓ લોકોના હ્રદય સર કરી લે છે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અને તેઓ જ્યાં જાય છે ત્યાં માન–સન્માન મેળવે છે. હાજર જવાબી, ચાલાકી અને ગૂઢ જ્ઞાન પણ આ લોકોમાં છે. એટલે તેઓ ગમે તેવા મુશ્કેલ વખતે પણ પોતાની જાતને સંભાળી શકે છે. વાત કહેવાની તેમની ખૂબી અનેરી હોય છે. નાની વાતને પણ છટાદાર બાનીમાં મોટી કહી સંભળાવી તેઓ લોકોનાં મન જીતી લે છે. તેમનાં આકર્ષણનું આ પણ એક મુખ્ય કારણ છે.

ન્યાય કરતાં દયા તેમને વધુ ગમે છે. વિરોધાત્મક વલણ તેમને ગમતી નથી. છતાં જ્યારે તેવી વલણ અખત્યાર કરવી પડે છે ત્યારે તેઓ કોઇનાં ગાંજ્યા જતાં નથી. તેઓ દયાવાન હોવાથી ક્ષમાશીલ સ્વભાવ પણ ધરાવે છે. વૈરવૃત્તિનો તેમનામાં અભાવ જ છે.

સિંહની જેમ જ્યાં સુધી તેઓ શાન્ત હોય છે ત્યાં સુધીજ તેઓ સારા ગણાય છે, પણ જ્યારે તેમને છંછેડવામાં આવે છે ત્યારે તેઓ વિકરાળ બની બેસે છે અને વિરોધની સ્હામે ઝઝુમે છે. કાર્યની સિદ્ધિ માટે તેઓ ગમે તે જોખમ ખેડવા તૈયાર બને છે અને જ્યારે તે કામ તેઓ પાર પાડે છે ત્યારેજ જંપે છે.

તેમનું મન વ્યાવહારીક તેમજ આધ્યાત્મિક બન્ને વિષયો પ્રતિ પ્રીતિવાળું હોવાથી તેઓ લોકોનું કલ્યાણ કરી શકવા સમર્થ બને છે. બીજાઓને તેઓ સત્વર સારો માર્ગ બતાવી શકે છે. વ્યાખ્યાન, દલીલ, ઉપદેશ આદિ દ્વારા તેઓ લોકોનાં મન પર સારી અસર જમાવી શકે છે. આ લોકો જો પોતાનામાં રહેલી આધ્યાત્મિક શકિતને બરાબર કેળવે તો તેઓનામાં સર્વને જ પોતાના વિચારને આધીન કરવાનું અસાધારણ બળ આવે છે. મોટાં તત્વજ્ઞાનીઓ અને જ્યોતિષીઓનું કહેવું છે કે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ રાશિની ખરેખરી અસર જે સ્ત્રી–પુરુષ ઉપર થઇ હોય છે, તેઓ જો મૌનનો માર્ગ સ્વીકારે તો તેઓ આ દુનિયામાં અજિત બને છે.

મુખ્યત્વે આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનાં હૃદય મજબુત હોય છે. તેમની પ્રતિભા પણ અવિરલ હોય છે. સ્વભાવે તેઓ નિર્ભય અને હિંમતવાન હોય છે. ઘણીવાર તો તેઓ પોતાની પ્રતિભાથી જ ધાર્યું કામ પાર પડે છે. આ લોકોને વ્યવહારિકતા ગમે છે અને તેમનાં કામ પણ વ્યહવારૂ જ હોય છે. હવામાં કિલ્લા બાંધવાનું તેમને પસંદ નથી, જે વિચારો ઘડે છે તેને કોઇ પણ હિસાબે તેઓ પાર પાડે છે જ.

સ્વભાવથી જ આ મનુષ્યોમાં અત્યન્ત ચમત્કારિક અંતર્જ્ઞાન હોય છે, અને તેથી તેઓ ઘણું જાણે છે, પણ આ જ્ઞાન તેમને કેવી રીતે થયું, કયાંથી થયું તે તેઓ કહી શક્તાં નથી. તેઓનાં અનુમાન લગભગ ખરાં જ પડે છે. તેમનો અભિપ્રાય સાચોજ હોય છે. આથી બીજાં લોકો તેમની સલાહ અનુસાર જ વર્તવાનું પસંદ કરે છે.

આ લોકો સ્વભાવે નિખાલસ અને ખુલ્લા દિલના હોય છે. અને કયારેક તો તેઓ પોતાના સ્વભાવને લઇને બીજાંઓનાં ભોગ પણ બની જાય છે. આ લોકો મહત્વાકાંક્ષી અને પોતાના પક્ષમાં અગ્રસ્થાન રાખનારા હોય છે. પોતાને સૌ મોટાં ગણે એ માટે તેઓ બનતા પ્રયત્નો કરે છે અને એમાં ગૌરવ લે છે. આવાઓને જો સ્હામાઓ તરફથી માન, ખ્યાતિ અને વાહવાહ મળે તો તેઓ જરૂર તેમનું માન સાચવનારાઓને ન્યાલ બનાવી દે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્વભાવે તેઓ શાસનકર્તા હોય છે. બીજાઓ પર હકુમત ચલાવવાનું તેમને બહુ ગમે છે. તેમના વિચારો ખાનદાન અને ઉચ્ચ હોવાથી બીજાઓનું તેઓ ભાગ્યે જ અહિત કરે છે. તેઓ વિશ્વાસુ અને પ્રમાણિક હોય છે. જાહેર કાર્યોમાં તેમને સારો યશ મળે છે અને તેઓ તરતજ ખ્યાતિમાં આવી જાય છે.

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલા મનુષ્યોમાં કેટલાક ખરાબ અવગુણો પણ હોય છે. તેઓ પોતાના એ અવગુણોને પ્રયત્નથી દૂર કરી શકે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓમાંના કેટલાક અતિ લુચ્ચા, દગો ફટકો કરનારા, બેવચની અને દેવું કરનારા હોય છે. કેટલાક અતિશય ઉગ્ર મિજાજનાં, ઉતાવળીયા, ગરમ સ્વભાવનાં અને વાતવાતમાં લડનારા હોય છે. આવાઓ પવનની સાથે પણ બાચકાં ભરવા તત્પર બની જાય છે. તમોગુણ તેમનામાં મુખ્યપણે રહેલો હોય છે.

આ લોકો સ્ત્રીઓથી સત્વર મોહિત થઇ જાય છે. તેમની વિકારી વાસના એટલી તો પ્રબળ હોય છે કે ભાગ્યે જ તેઓ વ્યભિચારદોષથી મુકત હોય છે. તેઓના આ દોષથી તેઓ અનેકવાર દુઃખ તથા વિપત્તિના ભોગ થઇ પડે છે. ક્યારેક તેઓ બીજાંઓને માટે એકદમ અભિપ્રાય બાંધી દે છે. જો કે આ અભિપ્રાયમાં તેઓ ખરા હોય છે તોપણ આવો ઉતાવળીયો અભિપ્રાય કોઇક વખતે સ્હામાને નુકશાન કરનારો પણ નીવડે છે. એકદમ અભિપ્રાય ન બાંધતાં શાન્તિથી અને ઠરેલપણે તેઓ અભિપ્રાય બાંધે એ તેમને માટે હિતકર છે; જેથી ભવિષ્યમાં તેમને શોક સંતાપ કે ગ્લાનિ થવાનો સંભવ ન રહે.

આ લોકોમાં કેટલાક અસત્યનું આચરણ કરનારા પણ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હોય છે. આવાઓ લોકોને છેતરી તેમના ભોળપણનો લાભ લઇ પોતાનું પેટ ભરે છે. તેમને લડાવી મારવાની પણ ટેવ હોય છે. સાચાનું જૂઠું કરતાં તેમને જરાય વાર લાગતી નથી.

આ લોકો આળસુ સ્વભાવના અને તૈયાર માલ ઝાપટનારા પણ હોય છે. બેઠા બેઠા જો કામ થઇ શકતું હોય તો તેઓ ઊભા થવાની મહેનત જ લેતાં નથી. થોડી મહેનતે કે વગર મહેનતે જો લાભ થતો હોય તો તે લઇ લેવાને આ લોકો જરાય ચૂકતા નથી. તોપણ જ્યારે તેમને કામ કરવાની ફરજ પડે છે– તેમના ઉપર કામ નાંખી દેવામાં આવે છે ત્યારે તેઓ તે કામને સાંગોપાંગ પાર ઊતારે છે જ.

આ તારીખોવાળાઓને ઠઠેરો કરવાનો ભારે શોખ હોય છે. બાહ્ય આડંબર તેમને ગમે છે. શણગાર, મોજશોખનાં પણ તેઓ શોખીન હોય છે, ગૃહસુખની વસ્તુઓ સૌથી સારી કયાં મળે છે, તે ખાસ કરીને તેઓ સારી રીતે જાણે છે. ભોજનની વસ્તુઓ, ઘરના વપરાસની વસ્તુઓ ઉત્તમ પ્રકારની લાવી આપવામાં આ લોકો બહુ બુદ્ધિશાળી હોય છે. તેમને ઘર અને સંતાનો પ્રતિ ખાસ પ્રેમ હોય છે.

બાળકોના વિષયમાં તેઓ કોઇની સલાહ–સૂચના લેતા નથી. પોતાના સંતાનોને તેઓ પ્રેમથી રાખે છે અને તેના ઉત્કર્ષ માટે તેઓ સતત મહેનત કરે છે. આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ વર્તનમાં વિનયી, નમ્ર અને માયાળુ હોય છે પરન્તુ તેમના બાળકોને જો કોઇ જરા પણ ઇજા કરે અથવા તેમને ઠપકો આપે, અથવા તેમને માટે કોઇ કંઇ ફરીયાદ કરે તો તેમનો સ્વભાવ અતિ ગરમ થઈ જાય છે અને કયારેક તો તેઓ ગમે તેમ બોલી પણ ઊઠે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સૂર્યની સત્તાને લીધે આ તારીખોમાં જન્મ પામનારા પુરુષો તામસી અને તાલાવેલીભર્યા સ્વભાવવાળા હોય છે પણ સ્ત્રીઓમાં એવા દોષ હોતા નથી. એનું કારણ એ છે કે નાની વયથી તેમને સાસરામાં પરાધીન જીવન ગાળવું પડે છે અને લજ્જાથી તથા સાસુ–સસરા–પતિ વિગેરેના ધાકથી તેમને વારંવાર પોતાનો સ્વભાવ દાબી રાખવો પડે છે. પુરુષોની જેમ તેમનાથી સ્વતંત્ર અને સ્વચ્છંદી બની શકાતું નથી. આથી તેઓ પુરુષો કરતાં કંઇક ઓછા દોષવાળી હોય છે. તોપણ જ્યારે તેઓ વીફરે છે ત્યારે તોબાહ–તોબાહ પોકારાવે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી ઘણીખરી સ્ત્રીઓ પ્રેમાળ માતા અને ઘરરખુ ગૃહિણીઓ હોય છે. તેઓ પોતાના ઘરને જ પોતાનું સર્વસ્વ માને છે અને તેની ઉન્નતિ માટે અધિક પ્રયાસો કરે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલા બાળકો અતિ લાગણીવાળા, ક્રોધી અને તામસી પ્રકૃતિનાં હોય છે. માતા–પિતાએ તેમને આત્મસંયમ શીખવવાની કાળજી રાખવી જોઇએ. તેમને સન્માર્ગે ચઢાવવામાં અને યોગ્ય શિક્ષણ આપવામાં બહુ જ કુશળતા વાપરવાની જરૂર છે. નહિ તો તેઓનામાં ઘણાં હાનિકારક દુર્ગુણો તથા દોષો પેસી જશે, અને તેને લઇને તેમને લકવો, ક્ષય અથવા ઉન્માદ જેવા વ્યાધિઓ લાગુ પડશે. આ તારીખોમાં જન્મેલાં બાળકોનાં માબાપો ઉપર ભારે ગંભીર જોખમદારી રહેલી છે. બાળકો આગળ તેમણે સારા દ્રષ્ટાંતો રાખવાની અને તે સારી સોબતમાં રહે તે જોવાની તેમની પ્રથમ ફરજ છે. આ ફરજ જો તેઓ ચૂકશે તો બાળકોને દુરાચરણી બની જતાં જરા પણ વાર લાગશે નહિ.

બાળકોની શક્તિ ખિલવવા માટે, તેમનામાં છૂપાયલા સદ્‌ગુણોને બહાર લાવવા માટે તેમને સરળ, લાભકારક અને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આનંદ ઉપજાવે એવા કામોમાં જોડાયલા રાખવા જાઇએ. તેમને જાતજાતની ગમ્મતો અખંડ જોઇએ છે; અને તે તેમને પૂરી પાડવામાં આવે તો તેમની શક્તિઓ અતિ સત્વર ખીલી ઊઠે છે એમાં જરાપણ શંકા નથી. તેઓ નાના સિંહ છે, અને જેમ નાના સિંહને જાતિ સ્વભાવ, પ્રેમ, માયા અને ધૈર્યથી વશમાં લાવી શકાય છે તેમ આ બાળકોને પણ શુભ પરિણામ લાવે તેવા બનાવી શકાય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓએ પોતાનું કલ્યાણ સાધવા લોભને તિલાંજલી આપી દેવી જોઇએ. લોભ એ તેમનો મોટામાં મોટો શત્રુ છે અને તેને લઇને જ તેમનામાં વિકાર દુર્ગુણો પ્રવેશે છે.

સિંહના જેવા તેમનામાં બળ અને હિંમત છે પરન્તુ પ્રમાદીપણામાં તેનો જો તેઓ ઉપયોગ ન કરે તો પછી જીવનમાં તેમને નિરાશા જ સાંપડે છે. માટે બળ અને હિંમતનો ઉપયોગ કરવો, શુદ્ધ વિચારોનું સેવન કરવું. ઉદાસી, ખેદ, ચિન્તા અને ભયને ત્યજી દેવા; કારણ, એ તમારા મનને નિર્બળ બનાવી દે છે. વિજયનું જ નિરંતર ચિંતન કરો, કટુતામાં મધુરતા જોતાં શીખો, દુઃખને સુખ માનો તો જરૂર તમારી ઉન્નતિ છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓની નીચ બુદ્ધિને જો કાબુમાં લેવામાં આવે તો તેઓ ઉમદા ખવાસનાં માનવી બને એમાં જરા પણ શક નથી.

લગ્ન

આ તારીખોમાં જન્મનારાઓએ પોતાનાં લગ્ન તા. ૨૧ મી માર્ચથી તે ૨૦ મી એપ્રિલ, (મેષ રાશિ) ૨૨-મી નવેમ્બરથી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તે ૨૦ મી ડીસેમ્બર, (ધન રાશિ) અને ૨૦ મી જાન્યુઆરીથી તે ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી, (કુંભ રાશિ) સુધીમાં જન્મેલાઓની સાથે કરવા હિતકર છે.

આ લોકોએ પોતાના જીવનસાથીની પસંદગી કરવામાં બહુ સાવધાની રાખવી અગત્યની છે; નહિ તો તેમનું આખું જીવન દુઃખમાં અને ક્લેશ–કંકાસમાં જવાનો સંભવ રહે છે. ઉપર દર્શાવેલા રાશિવાળાઓની સાથે લગ્ન સંબંધ બાંધવામાં આવે તો પ્રજા અત્યન્ત બળવાન અને નિરોગી થાય છે.

આ લોકોએ પોતાના સમાન કુળવાળા અને પોતાના સમાન બુદ્ધિવાળા, અથવા પોતાનાથી સહેજ ઊતરતા કુળવાળા અને સહેજ ઊતરતી બુધ્ધિવાળા મનુષ્ય સાથે લગ્ન કરવાનું ધ્યાનમાં રાખવું.

કૌટુમ્બિક સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ આર્થિક, કૌટુમ્બિક અને સાંસારિક રીતે સદા સુખી રહેશે. સગાં–સ્નેહીઓમાં તેઓ માન-ભર્યું જીવન ગુજારી શકશે. કુટુમ્બની સ્ત્રીઓ તેઓનું કહ્યું માનશે અને તેમની સાથે માનથી વર્તશે. ઘરનાં મુખી તરીકે કાબેલીયત અને મોભ્ભાથી તેઓ વર્તી શકશે. તેમનામાં વ્યવસ્થાશક્તિ હોવાથી તેઓ કુટુમ્બની બાબતોને યોગ્ય ન્યાય આપી સૌનાં મનનું સમાધાન કરાવી શકાશે. કેટલાકોને પુત્રો તરફથી અસંતોષ મળવાનો સંભવ રહેશે. તેમનાથી તેમને જુદા પણ રહેવું પડશે. તેમનું લગ્ન જીવન જોઇએ એટલું સફળ બનવાનો સંભવ નથી.

ધંધો

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ સ્વભાવે સ્વતંત્રવૃત્તિનાં હોવાથી જ્યાં તેમને સ્વતંત્રતા તેમજ હકુમત ચલાવવાનું મળે છે ત્યાં

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેઓ સારૂં કામ કરી શકે છે. સરકારી અમલદારો તરીકે તેઓ સારી ફત્તેહ મેળવે છે. સૈનિકો, રાજદ્વારી નેતાઓ, ટ્રસ્ટીઓ, મકાન–જાગીરની વ્યવસ્થા કરનારાઓ, નાણાશાસ્ત્રીઓ તરીકે પણ આ લોકો સારી કામગીરી બજાવી શકે છે. આ તારીખોમાં કેટલાક રાજ્યકર્તાઓ પણ જન્મે છે.

ધંધા–વ્યાપાર તરીકે આ લોકોને ઝવેરાત અને સોનીનો ધંધો વધુ રીતે માફક આવે છે. એ ધંધામાં જો તેઓ પગપેસારો કરે અને ખંતથી કામ કરે તો તેમાં તેઓ સારી પ્રગતિ કરી શકશે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનાં ગ્રહો જો અનુકૂળ હોય તો તેઓમાંના ઘણાં સારા લેખકો, કવિઓ અને સાહિત્યકારો પણ બની શકે છે. ઘણાં આંગ્લ કવિઓ જેવા કે શેલી, ડ્રાઇડન સાઉધી, કેમ્પબેલ, ટેનીસન વગેરે પણ આ તારીખોની અસર નીચે જ જન્મેલા હતા. પ્રસિધ્ધ નવલકથાકાર સર વૉલ્ટર સ્કૉટ, જ્યોર્જ બર્નાર્ડ શૉ, એલેકઝાન્ડર ડુમા, આઇઝેક વૉલ્ટન, ડ કવન્સી વગેરે સાહિત્યકારો પણ આ તારીખોમાંથી જ જન્મી મહાન બન્યા છે. શુક્રનું સ્થાન તેમની કુંડળીમાં યોગ્ય સ્થાને હોય તો આ લોકો સારા સંગીતકાર અને નૃત્યકાર પણ થઇ શકે છે. અનેક પ્રસિધ્ધ નટો તેમજ નટીઓ પણ આ તારીખોમાં જન્મેલા માલમ પડી આવ્યા છે.

જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનાં શરીર બળવાન અને હૃષ્ટપુષ્ટ તથા તેમનું શરીર પ્રમાણસરનું હોય છે. ખભા પહોળા, મસ્તક ગોળ અને મુખ ગૌર હોય છે. નેત્રો મોટાં, સુન્દર અને નિર્મળ હોય છે. તેમનો અવાજ ગંભીર અને બળવાન હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેમનું હૃદય નબળું હોય છે અને આથી અવારનવાર તેઓ છાતીના દર્દથી પીડાય છે. તેમનાથી તાપ સહેવાતો નથી. આ લોકોમાંનાં ઘણાં મૂત્રાશયનાં દરદોથી પીડાય છે.

પાંસળાં, બરડાનો ભાગ અને કરોડ ઉપર આ રાશિનું આધિપત્ય હોવાથી તેઓ અવારનવાર આ ભાગનાં દરદોથી પીડાતાં માલમ પડી આવ્યા છે. આ ઉપરાંત ફેફસાંની નબળાઈના વ્યાધિ, હૃદયનો રોગ, સખ્ત તાવ, પીડના અને મૂત્રાશયના રોગ તેમજ યકૃતના રોગ, થવાનો સંભવ પણ રહે છે. આ વ્યાધિ લાંબો કાળ ખેદ કે નિરાશા સેવ્યાથી પ્રગટી નીકળે છે. આ માટે તેઓએ પોતાના ખોરાકમાં ખાસ નિયમિતતા જાળવવી જરૂરની છે. ચાવીને ખાવું, સ્વચ્છ હવામાં રહેવું, ચોકખો ભેળસેળ વગરનો ખોરાક લેવો, જોઈતો આરામ ભોગવવો વગેરે કરવાથી તેમની તબીયત અવશ્ય સુધરશે એમાં જરાપણ શંકા નથી.

જુવાન માણસોએ પોતાની વાસનાવૃત્તિને કાબુમાં રાખવી જરૂરની છે. જો એના ઉપરથી અંકુશ નીકળી ગયો તો તેઓ પોતાની જાતને ઉંડી ગર્તામાં ફેંકી દેશે. હદબહારની ચિન્તા, બળતરા તેમજ ગ્લાનિ–શોક તેમણે ત્યજી દેવા જોઈએ.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ દીર્ઘાયુષી હોય છે. કારણ, સ્વભાવે તેઓ સહનશીલ હોવાથી તેમના સ્નાયુઓ પણ તાકાતવાળા અને કસાયલા રહે છે, જે શરીરની તન્દુરસ્તી પર ઘણી સારી અસર ઉપજાવે છે.

દ્રવ્યનું સુખ તેમને પૂરેપૂરૂં હોય છે. આ તારીખોમાંનાં ઘણાં પૈસાદાર પણ માલમ પડયા છે. શનિ અને ગુરૂ જો નડે નહિ તો તેઓને દ્રવ્યની ચિન્તા કદી પણ રહેતી નથી. ગમે તે પ્રકારે તેઓ દ્રવ્ય મેળવી શકે છે. પછી એ પ્રકાર સારો કે નરસો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કેમ ન હોય. સાહિત્યિક કાર્ય કે કાયદાના સલાહકાર તરીકે તેઓ સારૂં કમાઇ શકે છે પણ નોકરી–ચાકરીમાં જ તેઓ પોતાના ભાગ્યનો ઉદય કરી શકે છે.

આ લોકો બોલવાનું ઓછું કરે, થોડાંક કલાક મૌન પાળે, ચિન્તા ત્યજી દે તો તેઓ સારામાં સારૂં જીવન ભોગવી શકે છે. તેમને માટે આરોગ્ય, સુખ, સંપત્તિ અને કીર્તિ મેળવવા માટેની આ સોનેરી ચાવીઓ છે.

તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

કીર્તિ અને માનની ઇચ્છાવાળા, ઉદાર, સામાની દાઝ જાણનારાં નિર્ભય અને હિંમતવાન હોય છે. તેમનામાં અંત-ર્જ્ઞાનની ચમત્કારિક શકિત હોય છે. માનસિક રીતે તેઓ વધુ સુન્દર દેખાય છે. તેમની વાણીમાં ગંભીરતા અને મીઠાશ હોય છે. ન્યાયવૃત્તિ તેમજ ક્ષમાભાવના તેઓ ધરાવે છે અને તેમનામાં વૈરવૃત્તિનો અભાવ માલમ પડે છે. ઠાઠ–ભપકો અને ટાપટીપનાં તેઓ શોખીન હોય છે.

અવગુણ

અહંકારી, જાતને મોટી માનનારા અને કેટલેક અંશે દગો ફટકો કરનારા, સ્વાર્થવૃત્તિ, પ્રસંગોપાત આળસુ અને તૈયાર માલ ઝાપટનારા હોય છે, બેવચની, દેવું કરનારા, ગરમ–ઉતાવળીયા સ્વભાવના અને સ્ત્રીઓથી સત્વર મોહિત થઈ જાય એવા હોય છે. કેટલાક લોકો જુઠ્ઠા અને પારકાંનું હોઇયાં કરી જવાની દાનત રાખનારા પણ હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભાગ્યશાળી રંગ

લાલ અને લીલો.

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ	:	રવિવાર.
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક	:	૪
સૂર્ય માટેનો ભાગ્યશાળી આંક	:	૬
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ	:	સોનું.

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેમના ભાગ્યશાળી મહિના બે છે. એપ્રિલ અને ડીસેમ્બર.

સંધિ સમય

સિંહ રાશિ તા. ૨૨ મી જુલાઇએ બેસે છે અને તેનો પૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે. તેથી જુલાઇની ૨૨ મીથી ૨૮ મી સુધીમાં જેમનો જન્મ થયો હોય તેઓનો કર્ક અને સિંહ રાશિની સંધિમાં જન્મ થએલો ગણાય છે. આ સમયમાં જેઓ જન્મ્યા હોય તેઓ અત્યન્ત હિંમતવાન, ધૃષ્ટ અને ગમે તે કામ કરવામાં અત્યન્ત નિઃશંકપણે વર્તનારા હોય છે. આ લોકો ખુલ્લા દિલના તેમજ પોતાના મનની વાત બીજાંને માલમ ન પાડનારા પણ હોય છે.

આ સંધિ સમયમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ તીક્ષ્ણ લાગણીવાળી અને પતિના કઠોર સ્વભાવ સ્હામે તિરસ્કાર દાખવનારી બને છે. માતા તરીકે તેઓ પોતાનાં સુખનો ભોગ આપનારી તથા પ્રેમાળ હોય છે. ઘરની વ્યવસ્થામાં પણ તેઓ ચતુર હોય છે. આ સમયમાં જન્મનારાઓની સ્મરણશક્તિ અદ્દભૂત હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

લોકમાન્ય તિલક મહારાજ

કરસનદાસ મૂળજી

અવનીન્દ્રનાથ ટાગોર

સર ફિરોઝશાહ મહેતા

મહાન નેપોલીયન

મુસોલીની

હેલ સેલાસી–એબીસીનીયાનો રાજા

ગાલ્સવર્ધી

એલેકઝાન્ડર ડુમા

સર રોજર લુમ્લી–મુંબઇ ઇલાકાના માજી ગવર્નર

સર વૉલ્ટર સ્કૉટ

જ્યોર્જ બર્નાર્ડ શૉ.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૨ મી ઑગસ્ટથી તે
તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

રાશિ નિશાની	રમણી, તરૂણી
રાશિ સ્વામી	બુધ
રાશિ અવયવ	પેટ અને આંતરડાં
નંગ	ગુલાબી, પોખરાજ, માણેક, હીરો
લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ...	૧૯ મી ફેબ્રુઆરીથી તે તા. ૨૦ મી માર્ચ અને તા. ૨૧ મી એપ્રિલથી તે તા. ૨૦ મી મે સુધીમાં જન્મેલાઓ (મીન અને વૃષભ રાશિ)
મિત્રોમાં–ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ...	તા. ૨૧ મી માર્ચથી તે તા. ૨૦ મી એપ્રિલ, અને તા. ૧૯ મી ફેબ્રુઆરીથી તે તા. ૨૦ મી માર્ચ સુધીમાં જન્મેલાઓ. (મેષ અને મીન રાશિ)

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ... વૃષભ અને મકર

સૂર્ય કન્યા રાશિમાં તા. ૨૨ મી ઑગસ્ટે આવે છે અને તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બરે વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ

આ તારીખોમાં 'ડહાપણ જન્મે' છે એવી લોકવાયકા છે અને એટલે જ એમાં જન્મનારાઓ ઉપર ડહાપણની દેવીની અમી દ્રષ્ટિ હોય છે.

આ લોકો પવિત્ર, નિષ્કપટી, સ્પષ્ટ અને ખુલ્લા મનવાળા હોય છે. એમાં અપવાદ પણ હોય છે તોપણ લગભગ ઘણાં તમને ઉપરનાં સ્વભાવવાળા માલમ પડી આવશે. તેમની બુદ્ધિ તેજદાર અને દરેક દિશામાં દોડનારી હોય છે. તેઓ ફિલ્સુફ અને સ્વતંત્ર બુદ્ધિથી કામ કરવાનું પસંદ કરે છે. કામ કરવાની તેમની પધ્ધતિ અનોખી જ હોય છે. તેઓ નવા નવા પ્લાનો શોધી કાઢે છે અને તે મુજબ હાથમાં લીધેલા કાર્યને પાર પાડે છે. કામ કરવામાં તેઓ ચોક્કસ અને કાળજીવાળાં હોય છે એટલે કામની પૂર્ણતામાં તેમને જરાય વિલંબ કે મુશ્કેલી પડતી નથી. આમ છતાં પણ કેટલીક વખતે તેઓ બેદરકાર બની જાય છે અને કામમાં વધુ પડતી સાવચેતી કે હોશિયારી બતાવી કામને બગાડી નાંખે છે.

આ લોકો શિક્ષણમાં તેજ બુધ્ધિનાં હોય છે અને ગમે તે પ્રકારની આકરી પરીક્ષા પણ સહેલાઇથી પસાર કરી જાય છે. તેમનામાં કુશળતા, વ્યાપારી દબદબ પણ હોય છે અને આથી તેઓ સારા વ્યાપારી તરીકે નામના મેળવી શકે છે દરેક કામનાં તેઓ નિષ્ણાત હોય છે. તેનું અભિમાન પણ તેઓ લે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

છે. પોતાના કાર્યમાં તેઓ સદા જાગ્રત રહે છે અને તેને પૂર્ણ કરવા તરફજ તેમની દ્રષ્ટિ રહે છે.

આ લોકો સ્વભાવે ખંતીલા, મહેનતુ અને એકનિષ્ઠાથી કામ કરનારા હોય છે. જ્યારે એકજ લાઇનમાં અને એકજ સમયમાં અમુક કામ કરવાનું તેમને માથે આવી પડે છે ત્યારે તેઓ પોતાના ખરા સ્વભાવનો પરચો બતાવી આપે છે. તેઓ એકી સાથે બે-ત્રણ કામ પણ કરી શકે છે.

તેમની સહનશક્તિ અજબ પ્રકારની હોય છે. તેમની આંખો પણ સ્થિર અને એક દ્રષ્ટિમાંજ આખી સ્થિતિનું માપ કાઢી લે એવી હોય છે. કામ પ્રત્યે તેઓ પોતાની નજર બરાબરજ લગાવી રાખે છે. આ ખાસિયતને લીધે આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ સારા પ્રુફરીડરો પણ બની શકે છે. તેમનામાં ટીકાવૃત્તિ તથા ન્યાયીવૃત્તિ પણ સારા પ્રમાણમાં હોય છે.

સંગીત તેમજ સાહિત્ય ઉપર તેમનો શોખ હોય છે. લાંબી દ્રષ્ટિથી કામને તપાસવામાં, તેને ઉકેલવામાં તેમને આનંદ મળે છે. કાર્યમાં તેઓ સીધાં, ચોકકસ અને ખંતીલા માલમ પડયા છે.

તેમની ચામડી કોમળ અને સુંવાળી હોય છે. સ્વભાવે પણ તેઓ કંઇક કુમળાશભર્યાં, લાગણી પ્રધાન અને નજીવી વાતમાં રીસાઇ જનારા હોય છે.

આ લોકો પ્રેમાળ અને દયાળુ હોય છે. તેમની દયા અને પ્રેમભાવનાનો ઘણાં તરફથી ગેરલાભ પણ લેવાય છે. કેટલાક તો તેમને ઠગી પણ જાય છે, તોપણ તેમની દયાભાવનામાં સમજશકિત હોય છે. અને કયારેક તેઓ સ્હામા માણસને તેના ભલા માટે બેચાર સખ્ત શબ્દો પણ કહી દે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ લોકો કોઇથી છેતરાય એવા હોતા નથી. અને જ્યારે તેઓ છેતરાય છે ત્યારે તેમના શોકનો પાર રહેતો નથી. લોકોને શું જોઇએ છે તે સમજવાની તેમની શકિત અતિ ઉમદા પ્રકારની હોવાથી આ લોકો વ્યાપાર–ધંધા કે હુન્નરમાં સારી નામના મેળવે છે. ખરૂં કહીએ તો આ તારીખો જ ધંધાદારી મનુષ્યો માટે છે.

આ લોકો અનુભવી, સારાસારને સમજનારા, મહેનતુ અને બુદ્ધિવંત હોય છે. પ્રસંગને સાધી લેવાની તેમની કુનેહબુદ્ધિ ભલભલાની પ્રશંસા માગી લે છે. તેઓ શાન્તિને ચ્હાય છે. અને આથી જ પોતાનું જે કંઇ કામ હોય છે તે તેઓ ગુપ્ત રીતે જરાય ઢોલ વગાડયા વગર કર્યા કરે છે. નિયમિત અને વ્યવસ્થિત સ્વભાવ એ આ લોકોની ખાસ ખાસિયત છે. આ લોકોમાંના કેટલાક સંકુચિત મનવાળા પણ માલમ પડી આવ્યા છે.

આધ્યાત્મિક જ્ઞાન તેમનામાં સારા પ્રમાણમાં રહેલું છે. તેઓ જો પોતાનામાં રહેલી ગુપ્ત શકિતઓને વિકસાવે તો તેઓ સારામાં સારા આધ્યાત્મિક અને તત્વજ્ઞાની થઇ શકે છે.

આ લોકોએ પોતાના મન અને બુદ્ધિ સાથે મેળ મેળવવો જરૂરનો છે. તેની એકતાનતાથી કામમાં વધુ ચોકસાઇ આવે છે અને તેમનું કાર્ય સો ટચનું બને છે. બધાંની સાથે તેમને સારૂં બને છે કારણ લડાઇ–ટંટાને તેઓ ધિકકારનારા હોય છે.

આ તારીખવાળાઓ કરકસરવાળાં પણ માલમ પડયા છે. તેઓ પાઇએ પાઇની દેખરેખ રાખે છે. અને આવી રીતે દ્રવ્યનો સંચય કરી પાછલી અવસ્થામાં તેનો ઉપભોગ કરી એમાં જ જીવનની નિવૃત્તિ માને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ લોકો નિયમિત, વ્યવસ્થિત હોય છે. તેમનામાં બીજાઓનાં વ્યાધિ મટાડવાનું ઉત્તમ સામર્થ્ય છે. માનસિક અને આધ્યાત્મિક શક્તિદ્વારા તેઓ સારામાં સારૂં કાર્ય કરી શકે છે.

તેમનામાં કુટુમ્બનાં અભિમાન સાથે ધનનો ગર્વ પણ હોય છે. આ લોકો પોતાના દોષને—પોતાનાં ખોટાં કામને છૂપાવવા માટે ઘણીવાર નિર્દય વાક્પ્રહારથી સામાને આઘાત પણ પહોંચાડે છે.

આ લોકોમાં એક ગુણ ખાસ છે અને તે ગુપ્તતાનો. મિત્રોની, કુટુમ્બની ખાનગીમાં ખાનગી વાત જીવ જતાં પણ તેઓ કદી બહાર પ્રકટ કરતાં નથી. પરન્તુ આ ગુણ ઉચ્ચ પ્રકારનાં માનવીઓમાં જ જોવામાં આવે છે. તેમનાં દેહનાં રૂપ–રંગ લાંબા સમય સુધી ટકી રહે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓને મોટાઈ પસંદ છે. ઘરનું કામ કરવામાં તેઓ પાછળ પડે એવી નથી. પરન્તુ એ કામ કરતાં કોઈ તેમને જોઇ જાય, તે તેમને રૂચતું નથી. લોકોમાં ‘શેઠાણી’ તરીકે ગણાવાનું તેમને ગમે છે અને આથી જ કેટલીક સ્ત્રીઓમાં શેઠાણી સ્વભાવ પણ માલમ પડે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાં બાળકો સૌને પ્રિય થઇ પડે એવા હોય છે.

લગ્ન

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓએ પોતાનાં લગ્ન તા. ૧૯ મી ફેબ્રુઆરીથી તે તા. ૨૦ મી માર્ચ (મીન રાશિ) અને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૧ મી એપ્રિલથી તે તા. ૨૦ મી મે સુધીમાં (વૃષભ રાશિ) જન્મેલાઓ સાથે કરવા જોઇએ.

આ લોકોએ લગ્ન કરવામાં ઉતાવળ કરવી નહિ. પોતાના જીવનસાથીની પસંદગીમાં, તેમણે ખૂબ સાવચેતી રાખવી અને બની શકે તો તેમણે પોતેજ જાતે તેની પસંદગી કરવી. સ્નેહલગ્ન આ લોકોને લાભદાયક થઇ પડે છે.

કૌટુમ્બિક સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનું સામાજિક જીવન સુખની સાથે શાન્તિપૂર્વક પસાર થશે. ઘર—સ્ત્રી પ્રત્યે તેઓ વ્હાનારા થશે. કેટલાકોને સંતતિના અભાવને લઇને માનસિક વ્યગ્રતા રહેશે. બાળકો વગરની સૃષ્ટિ તેમને ખાવા દોડશે પણ જ્યાં કંઇ ઉપાય જ નથી ત્યાં તેઓ શું કરી શકે? કેટલાકોને પોતાના સંતાનોના અકાળ મરણ જોવા પડશે. જેઓને સંતતિ હશે તેઓ બાળકોનાં તોફાની અને વશ ન થાય એવા સ્વભાવને લઇને તેમની દ્વારા સુખ મેળવી શકશે નહિ.

સગાં—સ્નેહીઓ તરફથી આ લોકોને પૂરૂં સુખ મળશે. ભાઇ ભાંડુ વચ્ચે નજીવી તકરાર—બોલાબોલી થતી રહે, કયારેક વાત વધી પણ જાય. તોપણ એકંદરે તેમની વચ્ચે સંપ રહેશે.

સ્ત્રી પ્રત્યેનું સુખ પણ સંતોષ આપનારૂં નીવડશે. જુવાની કરતાં વૃધ્ધાવસ્થામાં સ્ત્રી—પુરુષનો પ્રેમ વધુ દ્રઢ અને બળવાન બનશે.

ધંધો

આ તારીખોમાં જન્મ પામનારાઓને ધંધામાં સફળતા મળવાના અનેક સંજોગો પ્રાપ્ત થશે. વ્યવસ્થાશક્તિ અને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બુદ્ધિની તીવ્રતા હોવાથી તેઓ ગમે તે ધંધાને પોતાનો કરી શકશે. કંપનીઓમાં–વ્યાપારી મંડળોમાં તેઓ સારી રીતે ભળાઇ પોતાની મરજી મુજબનાં સોદા કરાવી શકશે. મોટી કંપનીના મેનેજરો તરીકે, એજન્ટો, વેચનારાઓ કે પછી કમીશન એજન્ટો તરીકે આ લોકો સારૂં કામ કરી શકશે. ખોરાકીનાં સામાનની દૂકાનમાં, રસાયણિક પદાર્થોવાળી દવાની દૂકાનમાં, કે પછી સારૂં શિક્ષણ મેળવ્યું હોય તો છાપનારથી માંડીને તે કર્તા સુધીનાં દરેક ક્ષેત્રમાં તેઓ પોતાનો ડંકો વગાડી શકે છે.

આ લોકો સારા ફોટોગ્રાફરો પણ બની શકે છે. કલાનો તેમને શોખ હોવાથી–કહો કે કુદરતી બક્ષીશ હોવાથી તેમનો હાથ આ કામમાં સારૂં કામ કરે છે.

કેટલાકોને ધંધા કરતાં નોકરીમાં વધુ યારી મળે છે. તેમનો સિતારો કરિયાણાની દૂકાનોમાં, દવાદારૂના વ્યાપારીઓને ત્યાં, પત્રકાર કે પછી કોઇનાં સેક્રેટરી તરીકે સારો ચમકે છે. કોઇપણ ધંધામાં તેઓ પોતાની ખંતીલી કાર્યશકિતને લઇને દીપી નીકળે છે.

રાજદ્વારી પુરુષો તરીકે આ તારીખોની અસરવાળાઓ સારી રીતે ઝળકી ઊઠે છે. મહાન રાજનીતિજ્ઞો આ તારીખોમાં જન્મ પામ્યા છે. સર એડવર્ડ માર્શલ હૉલ, લોર્ડ ઑકસફર્ડ, એસ્કવીથ, સર રોબર્ટ વોલપોલ આદિ મશહૂર રાજનીતિજ્ઞોએ આજ તારીખોમાં પોતાનાં જીવનનો પ્રથમ પ્રકાશ જોયો હતો.

આ તારીખોએ સારાં ફિલસુફો, કવિઓ, વાર્તાકારો અને સાહિત્યકારોને પણ જન્માવ્યા છે. અંગ્રેજી ડીક્ષનેરીનો કર્તા ડૉ. સેમ્યુઅલ જોન્સન, પ્રસિધ્ધ લેખક લોર્ડ ચેસ્ટરફીલ્ડ, જર્મન કવિ ગોથે પણ આમાં જ જન્મ્યાં હતાં.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓને વકીલાત, સંગીત, નાટક, પ્રુફરીડીંગ, ડૉક્ટરી, પોલીસ લાઇન આદિ પણ માફક આવે છે. તેમની નિશાની બુધ હોવાથી તેઓ કારકુની કામમાં ખાસ કરીને વધુ ચાલાક બને છે. આ કારણને લઇને જ કારકુનો, મંત્રીઓ, હિસાબી મહેતાજીઓ વગેરે આ તારીખોમાં જ જન્મેલાઓ વધુ પ્રમાણમાં મળી આવે છે. વળી આ લોકો કાયદાને માન આપનારા હોવાથી વકીલો, દલીલ કરનારાઓ તરીકે પણ ખ્યાતિ મેળવે છે.

જીવન–તંદુરસ્તી અને સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ શરીરે મધ્યમ કદનાં, લંબગોળ મુખવાળા, મધુર સ્વરવાળા અને બુધ્ધિથી ઓપતાં ચહેરાવાળા હોય છે.

આ લોકોની તન્દુરસ્તી ઉત્તમ રહે છે. અને જ્યારે તેઓ માંદા પડે છે ત્યારે તેનું કારણ તેમની અનિયમિત ટેવો જ હોય છે.

તેમની અનારોગ્યતાનું બીજું એક કારણ પણ છે. તેઓ સંપૂર્ણ સારા હોય છે તોપણ તેમને કંઇક પીડા થતી હોય એવો ભ્રમ થયા કરે છે અને આથી જ તેઓ એ ભ્રમનું નિવારણ કરવા માટે જરાજરામાં ડૉક્ટરને ત્યાં દોડી જાય છે. આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનાં ઘર જો તમે તપાસશો તો તે અનેક જાતની દવાઓની શીશીઓથી ભરચક મળી આવ્યા વગર રહેશે નહિ.

આ લોકોએ દવાઓનો ત્યાગ કરી કુદરતી ઉપચારોની અજમાયશ કરવી જોઇએ. દવાઓ તેમનાં આરોગ્યનું સત્યાનાશ વાળી નાંખે છે. ઉપરાંત તેમણે ગરમ અને ઉત્તેજક પીણાંઓનો પણ ત્યાગ કરી દેવો જરૂરનો છે. એનાથી તેમની હોજરીને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હરકત નડે છે અને તેને લઇને અનેક વ્યાધિઓ તેમને સતાવે છે. તેમને માટે રોગોનું એક જ ઔષધ છે અને તે એકાન્ત. આ લોકો એકાન્તને ચહાય છે એટલે તેમણે આવી અવસ્થામાં એકાન્તનો જ આશ્રય લઈ લેવો.

આ લોકોએ બીજું ધ્યાન ખોરાક પચાવવામાં આપવાનું છે. ખોરાક પચી જાય એવો લેવો અને તેને ચાવીને કાળજીથી પેટમાં ઉતારવો. ચિન્તા, ઉતાવળ, પાચન ક્રિયાને નુકશાન કરાવે છે. એટલે તેનો ત્યાગ કરવો અતિ મહત્વનો છે. ખોરાકમાં બેધ્યાન થઇ જતાં અપચો, ચૂંક, જઠર, પેટ, આંતરડા, જ્ઞાન-તંતુની વિધવિધ પ્રકારની વ્યાધિઓ થઇ જાય છે. તેઓ કસરત કરે, કુદરતી ઉપચારો અજમાવે, મિતાહારી રહે તો તેમના જેવા આરોગ્યવાન બીજા કોઇ જ નથી.

પૈસાની દ્રષ્ટિએ આ લોકો પોતાની ટોળીમાં શ્રીમન્ત ગણાય છે. સાધારણ રીતે આ લોકોમાંનાં ઘણાં ધંધાદારી વ્યવસાયવાળા હોવાથી પૈસાદાર બની લક્ષ્મીની મહેરબાની મેળવે છે. જેઓ વ્યાપારી હોતાં નથી, તેઓ સાહિત્યિક ક્ષેત્રમાં ચમકી પૈસાની પરવા પણ કરતાં નથી. ટૂંકમાં અત્યાર સુધીમાં જે તારીખો વર્ણવામાં આવી છે તે બધામાં આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ શ્રીમન્ત અને સુખી માલમ પડયા છે. અલબત્ત જો તેમની કુંડળીમાંનાં ગ્રહો વિપરિત હોય તો આ સુખથી તેઓ વંચિત બને છે અને ભુંડી દશા ભોગવે છે. જેમનાં જન્મ સમયનાં ગ્રહો સાનુકૂળ છે તેઓ જ આ ઉત્તમ પ્રકારનું સુખ-વૈભવ ભોગવવા ભાગ્યશાળી બને છે.

જન્મ સમયે મંગળનો ગ્રહ નડતો ન હોય તો આ લોકોને અકસ્માતો થતાં નથી. તેમને જીવનમાં નિરાશા મળે તો તે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સંતાન તરફની જ. સંતાનની બાબતમાં આ લોકો સુખી નથી. એકંદરે જોતાં તેમનું જીવન શાન્ત અને સરળ બનશે. નાની મોટી ઉપાધિઓ નડશે ખરી પરન્તુ તેને તેઓ સહેલાઈથી પસાર કરી જશે.

આ લોકોએ નિષ્ફળતાનો વિચાર કરવો નહિ. ઉચ્ચ આશા, હિંમત સેવવી. મંદવાડ, દરિદ્રતા, દુઃખ આદિનો દૃઢ નિશ્ચયથી સામનો કરવો અને તેને સહેવા. સ્વાર્થત્યાગ કરી નિયમિત વ્યવસાયથી કામ કરવાથી તેઓ વિજયના ભોગી બને છે.

તેમના ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

ઉચ્ચ ચારિત્ર્યવાળા, મહેનતુ, ખંતથી કામ કરનારા અને ડહાપણવાળા હોય છે. તેમની એકનિષ્ઠા અને સહનશક્તિ ઉંચા પ્રકારની છે. પ્રાણીમાત્ર પ્રત્યે તેઓ દયાળુ અને નરમાશભર્યા રહે છે. દરેક દિશામાં તેઓ પ્રવીણ થવાની શુભનિષ્ઠા સેવે છે. દેશેદેશ મુસાફરી કરવી, જાત જાતનાં હુન્નર–ઉદ્યોગ શીખવા, આધ્યામિક જ્ઞાન મેળવવું એ આ લોકોમાં છૂપાયલા સદ્‌ગુણો છે.

અવગુણ

સ્વાર્થી, ધનનો ગર્વ કરનારા અને પોતાનુંજ કર્યું કરાવનારા હોય છે. કયારેક તેમની વાણી, કલમ બીજાનાં ગેરલાભ માટે વપરાય છે. આવે વખતે તેઓ પોતાનાં સારાં ગુણો ભૂલી જાય છે. તેઓ બધું જાણે છે એવો ડોળ કરનારા, બોલ-વામાં સખ્ત અને સમય આવે ત્યારે મિત્રને પણ છેહ દેનારા

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભાગ્યશાળી રંગ

ઝાંખો વાદળી, સોનેરી, કાળો અને પીળો.

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ	:	બુધવાર
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક	:	૧૦
બુધ માટેનો ભાગ્યશાળી આંક	:	૫
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ	:	પ્લેટીનમ.
બુધ માટેની ભાગ્યશાળી ધાતુ	:	પારો.

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેમને માટેના ભાગ્યશાળી મહિનાઓ ત્રણ છે. ડીસેમ્બર, જાન્યુઆરી અને મે.

સંધિ સમય

કન્યા રાશિ તા. ૨૨ મી ઑગસ્ટે આવે છે અને તેનો પૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે. તેથી તા. ૨૨ મીથી તે ૨૮ મી ઑગસ્ટ સુધીનો સમય એ સિંહ તથા કન્યા રાશિનો સંધિ સમય છે. આ સમયમાં જેમનો જન્મ થયો હોય તેઓ પ્રેમ અને બુદ્ધિનો ઉપયોગ કરનારા, બીજાનાં મનનું સમાધાન કરી તેમને સાચ્ચે રસ્તે દોરવનારા, અન્યનું ભાગ્યે જ અપમાન કરનારા બને છે. આ લોકો વૈદ્ય તરીકે સારી ખ્યાતિ મેળવે છે. ઉત્તમ ઘર અને વસ્ત્રાલંકારનાં તેઓ શોખીન બને છે. સ્ત્રીઓ પ્રેમાળ, ઘરકામમાં પ્રવીણ અને સ્વચ્છ તથા સુંદર રીતે રહેનારી હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

ના. હિંમતસિંહજી સાહેબ–ઇડર સ્ટેટ
ના. ઠાકોર સાહેબ, ધ્રોળ
દાદાભાઇ નવરોજજી
શરદ્ચન્દ્ર ચટ્ટોપાધ્યાય
ગૌરીશંકર ઓઝા
એન. સી. કેલકર
બાલાસાહેબ ખેર
મેડમ સોફીયા વાડીયા
અપ્ટન સીંકલેર
રાણી ઈલીઝાબેથ
ડૉ. સેમ્યુઅલ જોન્સન
જર્મન કવિ ગોથે
એચ. જી. વેલ્સ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે
તા. ૨૨ મી અકટૅાબર સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

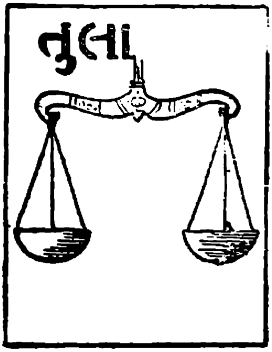

રાશિ નિશાની ... ... તૌલિ, વણિક, તુલા

રાશિ સ્વામી ... ... શુક્ર

રાશિ અવયવ ... ... પેઢું, ગુદા, બરડાનો પાછલો ભાગ

નંગ ... ... હીરો કે લસણીઓ

લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ...૨૧ મી એપ્રિલથી તે ૨૦ મી મે અને ૨૧ મી મે થી તે ૨૦ મી જુન સુધીમાં જન્મેલાઓ. (વૃષભ અને મિથુન રાશિ.)

મિત્રોમાં-ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ...૨૧ મી માર્ચથી ૨૦ મી એપ્રિલ અને ૨૦ મી જાન્યુઆરીથી ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી સુધીમાં જન્મેલાઓ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

(મેષ અને કુંભ રાશિ)

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ... મિથુન અને કુંભ

સૂર્ય તુલા રાશિમાં તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરે આવે છે અને તા. ૨૨ મી અકટૉબરે વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશકિત

આ તારીખોમાં જન્મેલા મનુષ્યો સ્વભાવે મહેનતુ, ધનની ઇચ્છાવાળા, ઉદાર અને ઇશ્વરપ્રેરિત જ્ઞાનવાળા હોય છે. પોતાના ખંતીલા સ્વભાવને લઇને તેઓ કાર્યમાં સફળતા મેળવે છે. જે કામ વધુ કસવાળું જણાય તેને તેઓ પકડી લે છે અને તેની પાછળ વળગેલા રહી તે પૂરૂં થાય છે ત્યારે જ ઝંપે છે.

તેઓ સાહસિક અને હિંમતવાન હોય છે. નુકશાન, દુઃખને સહેવાની તેમની તાકાત બધાઓથી ચઢી જાય છે. તેમની આત્મશ્રધ્ધા પણ અડગ અને ચલિત ન થાય તેવી હોય છે. પોતાના સોબતીઓ, ઉદ્યોગો તેમજ પોતાના કામને તેઓ જાતેજ શોધી કાઢે છે.

ધન મેળવવા માટે તેઓ ઘણીવાર પોતાના અનુમાનોને કામે લગાડે છે. કેટલીક વખતે પોતાનામાં છૂપાયલી ઇશ્વરપ્રેરિત બુદ્ધિનો ઉપયોગ પણ કરે છે અને એને લઇને જ તેઓમાંના ઘણાં શેર દલાલો, સટ્ટા કરનારાઓ, કયારેક કાવત્રાંબાજો અને કયારેક જુગારી–લફંગા પણ થઇ જાય છે.

આ લોકો માયાળુ અને સુશીલ હોય છે. તેઓને નિર્દયતાનો અને કોઇપણ જીવને મારવાનો ભારે ત્રાસ હોય છે. તેમની સાથે કોઇ મનુષ્ય ક્રૂર વર્તન ચલાવે, સખ્ત શબ્દો કહે તો તેમને અસહ્ય દુઃખ થાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ લોકો દરેક કામમાં ચોક્કસ અને મક્કમ હોય છે. પોતાના અમુક ખાસ ગુણો—ન્યાયપ્રિયતા—સમાનતા અને વ્યવસ્થા-શક્તિને લઈને બીજાંઓ કરતાં તેઓ જુદાંજ તરી આવે છે. તેઓ ન્યાયી અને સખ્ત શિસ્તના ચાહક હોય છે. સંગીત, ચિત્રકામ અને રૂપના પણ તેઓ પ્રશંસક હોય છે. ખાસ નોંધવા જેવું તો એ છે કે આ લોકો સ્વચ્છ અને સુરેખ છે. રૂપમાં પણ રૂપાળા અને સુન્દર છે. સ્ત્રીઓ પણ સ્વરૂપવાન અને ગુણવાન હોય છે.

સારી વસ્તુઓ, નવાં વસ્ત્રો અને ભપકો તેમને બહુજ ગમે છે. તેમના આ સ્વભાવને લઈને તેમનામાં કેટલીકવાર ઉડાઉપણું અને વરણાગીપણું આવી જાય છે. પરન્તુ પાછળથી તેઓ પોતાની સ્થિતિ સમજી જતાં જે મળે છે તેનાથી ચલાવી લે છે. તોપણ સફાઈ અને સ્વચ્છતાને તેઓ છોડતાં નથી.

આગળ જણાવ્યું તેમ આ લોકો રૂપવાન હોય છે. તેઓ બીજાંઓને અને મુખ્યત્વે કરીને સ્ત્રીઓને પોતાના તરફ બહુજ આકર્ષે છે. સટ્ટો ખેલવામાં અથવા જુગાર રમવામાં તેઓ ઘણીવાર ઉચ્છૃંખલ થઈ જાય છે અને તેજ પ્રમાણે પોતાની કામનાઓને અને અભિલાષાઓને તૃપ્ત કરવામાં પણ તેઓ અવિવેકી અને ઉચ્છૃંખલ થઈ જાય છે. મોજમજાહનાં નવાં નવાં સાધનો તેઓ શોધ્યાજ કરે છે.

નુકશાન અને દુઃખથી આ લોકોને કશો જ ભય ઉપજતો નથી. કારણ કે તેઓ હંમેશાં ઉત્સાહવાળા, આશાવાળા અને હિંમતવાન્ હોય છે. વિપત્તિથી થયેલી હાનિ કેવી રીતે ટાળવી તે તેઓ સારી રીતે જાણે છે, અને બેવડા બળથી તેને નિવારવા પ્રયત્ન કરે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ લોકોનો એક મોટો દોષ એ છે કે તેઓ પૈસા પાછા આપી શકાશે કે નહિ તેનો પૂરો વિચાર કર્યા વગર લોકોની પાસેથી નાણાં ઉધાર લે છે. એ આપી શકાય તો ઠીક છે પણ જ્યારે ન આપી શકાય એમ હોય ત્યારે તેઓ તે પાછા આપવાનો જરાય પ્રયત્ન કરતાં નથી એટલું જ નહિ પણ કોઇ તેની ઉઘરાણી કરે તો પણ તે તેમને ગમતું નથી. નાણાં ધીરનારે ઉદારતાથી પોતાનાં નાણાં છોડી દેવાં જોઇએ એમ તેઓ ઇચ્છે છે. આમ છતાં પણ તેઓ જાણી જોઇને અપ્રમાણિક થતાં નથી. તેમના જેવી ન્યાયબુધ્ધિ બીજી કોઇ પણ રાશિમાં જન્મેલાં સ્ત્રી–પુરુષોમાં હોતી નથી. અને આ સ્વભાવને લઇને આ તારીખોમાં જન્મેલાઓમાંના કેટલાક ઇશ્વર પ્રતિ શ્રધ્ધા ધરાવનારા અને તેના ભક્ત હોય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનો બીજો એક ખાસ અવગુણ પ્રારબ્ધ પર વિશ્વાસ રાખવાનો છે. તેઓ પોતાનાં નસીબપર હદ બહારનો આધાર રાખે છે અને કેટલીકવાર આ અતિશયતાને લઇને તેઓ નુકશાન પણ ખમી લે છે. આ લોકોને જ્યોતિષ તેમજ અગમ્યવાદ (Occult) પર ખાસ શ્રધ્ધા હોય છે. તે જાણવાને માટે તેઓ વખતોવખત પ્રયત્ન કરે છે. પરન્તુ એમાંનાં થોડાંકજ તેમાં પૂરી સફળતા પ્રાપ્ત કરે છે. આ લોકો જો અગમ્યવાદ અને એવા જ બીજા વિષયો પર પોતાનું પૂરું ધ્યાન લગાવે તો તેઓ જરૂર એ દિશામાં વિકસી શકે અને સારી ખ્યાતિ મેળવી શકે તેમાં જરાય શંકા નથી.

આ લોકોમાંના ઘણામાં અધ્યાત્મ પ્રદેશમાં પ્રવર્તતા વિચારોનો પુષ્કળ સંગ્રહ હોય છે. તેમનામાં પુષ્કળ જ્ઞાન હોય છે અને પદાર્થોનાં આંતર સ્વરૂપ જાણવાનું સામર્થ્ય પણ હોય છે પરન્તુ તે જ્ઞાન તેઓએ કયાંથી મેળવ્યું છે તે તેઓ સમજાવી શકતાં નથી. ગૂઢ દૈવી સામર્થ્યો મેળવવાનું તથા આંતર જ્ઞાનને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મેળવવાનું તેમનામાં અત્યન્ત ચમત્કારિક બળ છે. આવી અસાધારણ શક્તિ હોવાથી જો તેઓ ધાર્મિકવૃત્તિવાળા અને ભગવદ્‌ભક્ત થાય તો કોઇપણ શ્રેષ્ઠ સિદ્ધિ નથી કે જેને તેઓ મેળવી ન શકે.

તેમનો સ્વભાવ ટીકાખોર, ખોડખાંપણ શોધનારો અને મશ્કરો છે. આ સ્વભાવને લઇને કેટલીક વખતે તેમનું લગ્ન જીવન મુશ્કેલીમાં પણ મૂકાઇ જાય છે. તેમનો આ સ્વભાવ તેમને યોગ્ય પત્નિ કે પતિ મેળવી આપવામાં સહાયભૂત થતો નથી. અને એને લઇને તેમનું લગ્નજીવન પણ નિષ્ફળ જવાનો ભય ઊભો થાય છે. આ લોકોની લાગણીઓ અતિ પ્રબળ અને વિચારો ઘણાં મજબુત હોય છે. જરા જેટલી વાત તેમના હૃદયમાં મોટો ડંખ લગાવી દે છે. તેઓ ન્યાયપ્રિય, વિનયવાન અને નમ્ર હોય છે. પોતાના આ સ્વભાવનો તેઓ વખતોવખત ખ્યાલ પણ આપે છે. મિત્રાચારીમાં તેઓ વફાદાર અને ભલાં હોય છે.

તેમનો બીજો એક ગુણ પણ નોંધવા જેવો છે. આ લોકોમાં નકલીયાવૃત્તિ સારા પ્રમાણમાં હોવાથી તેઓ સારાં નટ અને નટી પણ થઇ શકે છે. ઉદાર અને માયાળુ સ્વભાવથી તેમને અનેક પ્રકારનાં મિત્રો મળે છે. એમાંના કેટલાક તેમને ખરાબ માર્ગે પણ લઇ જાય છે. તેમાંથી જો તેઓ પાછાં ન વળે તો જરૂર તેમનું જીવન નિષ્ફળ નિવડે છે અને તેમની કાર્યદિશા પલટાઇ જાય છે. એટલે તેમણે મિત્રોની પસંદગીમાં ખાસ સાવચેતી રાખવી જરૂરની છે.

આ લોકો મોટાં કામો કરવામાં અતિ બહાદુરી બતાવે છે પરન્તુ પોતાનાં બાળકો ઉપર, કુટુંબીજનો ઉપર કે મિત્રો ઉપર

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કંઇ વિપત્તિ આવેલી જુએ તો વિકલ બની ગભરાઇ જાય છે.

આગળ જણાવ્યું તેમ આ લોકોની કલ્પનાશક્તિ અને દીર્ઘ દ્રષ્ટિ સતેજ હોવાથી તેઓ સટ્ટા, રેસમાં સારી ધારણા કરી શકે છે અને સંયમ જાળવી એમાં ઝુકાવે તો તેઓને સારો તડાકો થવાનો સંભવ રહે છે.

પરન્તુ એમાં તેઓ લોભ બતાવે, હદ બહારનું રમે, એ ધંધાની લતમાં તેઓ પડે તો તેમનું અહિત જ થાય છે. પૈસા, કીર્તિનો નાશ થાય છે અને તેમની જીંદગી બરબાદ બની જાય છે. જુગારી સ્વભાવને તિલાંજલી આપે તો તેઓ જરૂર આગળ વધી શકે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ સ્વરૂપવાન અને આકર્ષક હોય છે. પુરુષોના જેટલી તેઓ અવિચારી હોતી નથી. પૈસાની બાબતમાં તેઓ તેમનાં કરતાં પણ વધુ એકાળજીવાળી હોય છે. તેમને પાઇ–પાઇનો હિસાબ રાખવાનો તેમજ ચૂકવવાનો ભારે ત્રાસ હોય છે. પૈસાની બાબતમાં સાવધાનતા રાખવાની તેમને જરાપણ ગમતી નથી. પુરુષોની જેમ સ્ત્રીઓને પણ સુન્દર દેખાવાનો, ટાપટીપ કરવાનો અને રંગબેરંગી વસ્ત્રાલંકારો પહેરવાનો શોખ હોય છે.

લગ્ન

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓએ પોતાનાં લગ્ન ૨૧ મી એપ્રિલથી તે ૨૦ મી મે (વૃષભ રાશિ) અને ૨૧ મી મે થી તે ૨૦ મી જુન સુધીમાં જન્મેલાઓ (મિથુન રાશિ) સાથે કરવા. આ લગ્નથી તેમને પરિણિત જીવનનું સાચું સુખ મળે છે અને સંતતિ તંદુરસ્ત અને દીર્ઘાયુષી બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કૌટુમ્બિક સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓને કૌટુમ્બિક સુખ સારા પ્રકારનું હોય છે. એમનાં જન્મ સમયનાં ગ્રહો જો અનિષ્ટ સ્થાનમાં ન હોય તો તેઓ સંસારી રીતે બધી વાતે સુખી હોય છે. સંપ અને સુખ ઇચ્છનારા હોવાથી તેઓ પોતાનાં ઘરનો વ્યવહાર એવી રીતે ચલાવે છે કે જેથી કુટુમ્બમાં ક્વચિત જ અસંતોષ ભભૂકી ઊઠે છે. આ તારીખોમાં જન્મેલા કેટલાકોને પોતાની જુવાનીનાં સમયમાં બાળકોનાં મરણ જોવા પડશે. તેનાથી તેમનાં મન પર અસર થશે અને આ જીવનથી તેઓ કંટાળી જશે. જુવાની અવસ્થામાં આ લોકોમાંના કેટલાકને તેમનાં વડીલો તરફથી અમુક ધંધો–નોકરી લેવા માટે દબાણ કરવામાં આવશે. તેમની ઇચ્છા ન હોવા છતાં પણ તેમને આ અણગમતી લાઇન લેવી પડશે. જેને લઇને અમુક સમય સુધી અસંતોષ રહેશે પણ તે બાદ ઇચ્છિત ધંધો મળી જતાં એ અસંતોષ સમી જશે.

ધંધો

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ લગભગ બધા જ ધંધામાં સફળતા મેળવી શકે છે. કળા–સૌન્દર્ય પ્રતિ તેમનું ધ્યાન વિશેષ હોવાથી તેઓ નટ–નટી, ચિત્રકાર, સંગીતશાસ્ત્રી, લેખક–કવિ કે પછી કળા–કારીગર તરીકે તેઓ સારી ખ્યાતિ પ્રાપ્ત કરી શકે છે. ઘણા નામાંકિત કવિઓ, લેખકો, અને ગાયકો આ તારીખોમાં જન્મેલાં માલમ પડી આવશે.

આ લોકોનો સ્વભાવ ન્યાયવૃત્તિવાળો હોવાથી તેઓ વકીલો, બેરીસ્ટરો તથા કાયદાના સલાહકારો તરીકે સારા ઝળકી ઊઠે છે. આ જ તારીખોમાં જન્મનારાઓને રાજ્યકારણ તરફ પણ ખાસ રૂચિ રહે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ધંધાની સ્વતંત્ર માલીકી કરતાં તેઓ નોકરે તરીકે કે પછી ભાગીદાર તરીકે સારૂં કામ કરી શકે છે. સ્વતંત્ર સાહસમાં આ લોકો પોતાના સ્વભાવને લઇને કયારેક નિષ્ફળ પણ જાય છે. આ તારીખમાં જન્મેલાઓ શાન્ત સ્વભાવ, ઠરેલ બુધ્ધિ અને ઝડપી નિર્ણય શકિતને લઇને મોટાં ડીરેકટરો કે પછી લશ્કરી અમલદારો તરીકે પણ ઝળકી ઊઠે છે. મહાન સીઝર, ઑગસ્ટસ, લોર્ડ કલાઇવ, લોર્ડ નેલ્સન, માર્શલ ફો આદિ મહાન સેનાપતિઓ આજ તારીખોમાં જન્મ્યા હતા.

ઘણા સી. આઇ. ડી. અમલદારો, ડીટેકટીવો આ તારીખોમાં જન્મેલા મળી આવશે. તુલા રાશિની અસર નીચે જન્મેલાઓ મગજમારી કરવાના કામોમાં પાવરધા હોવાથી તેઓમાંના ઘણા આવાં કામોવાળા ધંધા તરફ આકર્ષાય છે. અને એમાં જ તેઓ પોતાનો વિકાસ સાધે છે.

આ લોકોમાંના કેટલાકો જુગારી માનસ ધરાવતાં હોવાથી જુગાર, રેસ-સટ્ટો રમવા તરફ વિશેષ ધ્યાન દોડાવે છે. પરન્તુ આ બદીજ તેમનું સત્યાનાશ વાળે છે. તેઓ આ જુગારી લત ત્યજી દે, તો તેમનું ભવિષ્ય વધુ ઉજ્વળ બને છે એમાં જરાપણ શંકા નથી. જુગાર ઉપરાંત દારૂની લત પણ તેમણે ત્યજી દેવી જોઇએ.

જીવન-તન્દુરસ્તી અને સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ શરીરે ઊંચા, પાતળા અને મજબુત બાંધાના હોય છે. તેમનું મુખ લંબગોળ હોય છે. બોલવામાં તેમનો વેગ વધારે અને કયારેક તીણા સ્વરવાળા પણ તેઓ હોય છે. તેમની આંખો સુંદર અને વ્યવસ્થિત હોય છે. તેઓ મનોહર રીતે ઝડપથી હલનચલનની ક્રિયાઓ કરી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શકે છે. આ લોકો નિયમિત જીંદગી ગાળનારા અને ઉદ્યમી હોય છે.

પેઢું, ગુદા, બરડાનો પાછલો ભાગ એ તેમના રાશિ અવયવ હોવાથી આ ભાગોમાં થતાં દર્દોથી તેઓ અવારનવાર પીડાશે. ખાસ કરીને પેઢું અને મુત્રાશયનાં રોગો થવાની વધુ સંભાવના રહે છે. મધુપ્રમેહ, ચામડીના તેમજ લોહીના દરદો પણ થાય. ભોજનમાં પૂરેપૂરી કાળજી રાખવામાં આવે, ખાંડ આદિ ગળ્યા પદાર્થો નિયમસર લેવામાં આવે તો આ રોગોથી વિશેષ પીડાવું પડતું નથી. પીવાનું પાણી ગરણાથી ગાળી શુધ્ધ કરીને પછી જ લેવું.

સુખી થવા માટે આ લોકોએ નકામી ચિન્તા તેમજ નિરૂત્સાહી સ્વભાવને તિલાંજલી આપી દેવી જોઇએ. શરીર અને મનને પ્રફુલ્લ રાખી જે સમયે જે સ્થિતિમાં હોય તેમાં આનંદ માણવો. શરીરની આરોગ્યતાનો આજ એક સીધો–સાદો ઉપાય છે.

આ લોકો સ્વચ્છ અને સુરેખ રહેવાનું પસંદ કરે છે. કોઇ પણ પ્રકારનાં મુશ્કેલ અને ગંદા કામનો તેમને ભારે અણગમો હોય છે. તેમનો આ સ્વભાવ તેમની આરોગ્યતા માટે અતિ લાભદાયી છે.

તેમની આર્થિક સ્થિતિ સાધારણ રીતે સારી રહેશે. તેઓ પોતાનો મોભ્ભો ટકાવી રાખશે અને પૈસાની તંગીથી દૂર રહેશે. સમાજમાં તેમની આર્થિક સ્થિતિ સારી ગણાશે અને તેઓ પણ બાંધી મુઠી લઇને ફરશે. નોકરી કે ધંધામાં તેઓને સારા પૈસા મળશે અને પોતાનો જીવનનિર્વાહ તેઓ આનંદની સાથે પસાર કરી શકશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ લોકોમાંના કેટલાકને પોતાનાં સાસરા તરફથી માલ—મિલ્કત મળવાની સંભાવના રહે છે. કન્યા તરફથી તેમને સારી જેવી રકમ મળવાનો ચાન્સ પણ મળે. સાધારણ રીતે આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ નસીબવંતા હોય છે અને ઉદ્યમ કરતાં ભાગ્યમાં વધુ શ્રધ્ધા ધરાવે છે.

કૌટુમ્બિક સુખનાં તેઓ પૂરા ભોગી હોય છે. પતિ–પત્ની, માતા–પિતા કે ભાઇભાંડુ તરફથી તેમને પૂરું સુખ મળે છે. કુટુમ્બનાં ઝઘડાઓથી તેઓ દૂર રહે છે અને કયારેક કોઇ ઝઘડામાં તેઓ ગુંચવાઈ જાય ત્યારે સિફતપૂર્વક તેને પતાવી દઈ તેમાંથી મુક્તિ મેળવી લે છે. શાન્તિને ચહાનારા હોવાથી તેમને આવા ઝઘડા ગમતા જ નથી.

જન્મ સમયના ગ્રહો જો અનુકૂળ સ્થાને હોય તો તેમનું જીવન સુખી અને સરળ રીતે પસાર થાય છે.

આ લોકોમાંના કેટલાકો પોતાનાં જુવાન પુત્રોનાં મરણ જોશે. આ મરણથી તેમને ભારે આઘાત પહોંચશે અને તેમનું મન મુંઝવણમાં રહેશે. આવે સમયે તેમણે પોતાના મન પર કાબુ રાખી શાન્ત બેસી રહેવું અને કોઇપણ પ્રકારનું ઉતાવળીઉં પગલું ભરવું વહિ. નહિ તો અનર્થ થવાનો સંભવ રહે છે.

થોડું બોલવું, શાન્તિ સેવવી, સાદો અને આરોગ્યવર્ધક ખોરાક લેવો, ખૂલ્લી હવામાં ફરવું, આધ્યાત્મિક વૃત્તિ રાખવી અને ઇશ્વર પ્રત્યે શ્રદ્ધા સેવવી. આ તેમનાં જીવનને સરળ અને ઉન્નત બનાવવા માટેનાં સાધનો છે. બને એટલો એનો લાભ ઉઠાવવો, એમાં જ આ લોકોનું હિત છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જ્યારે આ લોકો સાંસારિક મોજમજાહ ત્યજી આધ્યાત્મિક વૃત્તિવાળા થાય છે ત્યારે તેમનાં ત્રાજવાં સમતોલ બને છે. તે સમયે તેઓ જગતનું બહુ જ અદ્ભૂત હિત કરે છે અને લોકોમાં પૂજાય છે.

તેમના ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

દયાળુ, ઉદાર, નમ્રતાવાળા અને ઉદ્દેશસર કાર્ય કરનારા, નસીબને માનનારા, આધ્યાત્મિક વૃત્તિ તરફ પ્રેમ રાખનારા, સાહસિક અને હિંમતવાન, આત્મશ્રદ્ધાવાળા, દુઃખ સહન કરવાની તાકાત ધરાવનારા, અને ચોક્કસ સ્વભાવવાળા હોય છે. સફાઈદાર અને વસ્ત્રોનાં શોખીન. સાહિત્યિક બુદ્ધિવાળા અને ન્યાયપ્રિય હોય છે.

અવગુણ

વાતોડીયા, કયારેક હદ ઉપરાંતનાં ઉદાર, આળસુ, અને બેદરકાર હોય છે. વિકારી અને વાસનાભર્યા સ્વભાવવાળા તેમજ સ્ત્રી પ્રત્યે આસક્તિ ધરાવનારા, નસીબ પર હદબહારની શ્રદ્ધા રાખનારા, ટીકાખોર અને મશ્કરો સ્વભાવ ધરાવનારા હોય છે.

ભાગ્યશાળી રંગ

કાળો અને ઘેરો લાલ.

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ	:	શુક્રવાર.
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક તુલા માટે	:	૮
શુક્ર માટેનો ભાગ્યશાળી આંક	:	૬
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ	:	તાંબુ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેમના ભાગ્યશાળી મહિનાઓ ત્રણ છે. જાન્યુઆરી, ફેબ્રુઆરી, અને જુન.

સંધિ સમય

તુલા રાશિ તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરે આવે છે. અને તેનો પૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે. તેથી તા. ૨૨ મીથી તે તા. ૨૮ મી સપ્ટેમ્બર સુધીનો એ કન્યા તથા તુલા રાશિનો સંધિ સમય છે. આ સમયમાં જન્મેલાઓ રખડેલ અને ઘરમાં ન ટકનારા બને છે. પ્રવાસનાં શોખીન અને નિત્ય નવું નવું જોવાની ટેવ ધરાવે છે. તેઓ રમ્ય, ચિત્તાકર્ષક, નિઃસ્વાર્થી અને માયાળુ સ્વભાવનાં તેમજ વસ્ત્રોનાં શોખીન અન ઘરને ટાપ-ટીપથી રાખનારા હોય છે. સ્ત્રીઓ સુંદર, ઘાટીલા અવયવોવાળી અને ઘરરખુ હોય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

મોગલ શહેનશાહ અકબર
મોગલ શહેનશાહ ઔરંગઝેબ
મહાત્મા ગાંધીજી
ઇશ્વરચંદ્ર વિદ્યાસાગર
શ્રીનિવાસ શાસ્ત્રી
ચિત્રકાર રોરિક
સરાહ બર્નહાર્ટ (નટી)
ડૉ. એની બીસાન્ટ
માર્ટીન લ્યુથર
જુલીયસ સીઝર

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૩ મી અક્ટૉબરથી તે
તા. ૨૧ મી નવેમ્બર સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

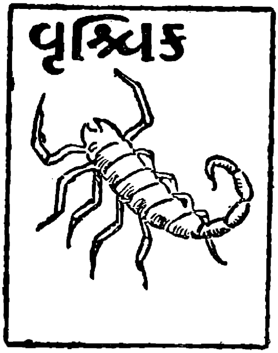

રાશિ નિશાની	વીંછી
રાશિ સ્વામી	મંગળ
રાશિ અવયવ	ગુહ્ય, ગુદા, ઇન્દ્રિય
નંગ	પોખરાજ
લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ ...	તા. ૨૧ મી એપ્રિલથી તે તા. ૨૦ મી મે અને તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે તા. ૨૨ મી અક્ટૉબર સુધીમાં જન્મેલાઓ. (વૃષભ અને તુલા રાશિ)
મિત્રોમાં–ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ...	તા. ૨૧ મી એપ્રિલથી તા. ૨૦ મી મે અને તા. ૧૯ મી ફેબ્રુઆરીથી તા. ૨૦ મી માર્ચ સુધીમાં જન્મેલાઓ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

(વૃષભ અને મીન રાશિ)

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ...કર્ક અને મીન.

સૂર્ય વૃશ્ચિક રાશિમાં તા૦ ૨૩ મી ઑક્ટોબરે આવે છે અને તા. ૨૧ મી નવેમ્બરે વિદાય થઈ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશક્તિ

આ તારીખોમાં જન્મેલા મનુષ્યો સ્વભાવે સ્પષ્ટવક્તા અને હિંમતવાન હોય છે. એમને જે વાત સાચી જણાય છે તે તેઓ જરાય સંકોચ વગર તડ ને ફડ કહી દે છે.

આ તારીખોમાં બે પ્રકારનાં માણસો જન્મે છે. ઉચ્ચ વિચારવાળા અને નીચ વિચારવાળા. તેમનામાં શક્તિ, સત્તા અને દૃઢ કાર્યશક્તિ હોય છે પણ એમની એ શક્તિ કઈ દિશા તરફ વળે છે તેના પર એ આધાર રાખે છે. જો આ શક્તિઓ તેમના મૂળ સ્વભાવ અનુસાર યોગ્ય દિશામાં જ વહે તો તેઓ ઉચ્ચ પ્રકારનાં માનવીઓ બની શકે છે. આ લોકોમાં શક્તિ–સ્વભાવ એકજ પ્રકારનાં હોય છે છતાં પણ તેમના કાર્ય પ્રકાર જુદા હોવાથી તેઓમાં બે ભેદ પડી જાય છે, આ ભેદ તેમનું ચારિત્ર્ય, તેમનો સ્વભાવ તેમની ખાસીયત આદિને ઘડે છે. આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ માટે આ એક નોંધવા યોગ્ય બીના છે.

ઉપર જણાવ્યું તેમ આ લોકોની કાર્યશક્તિ એકજ પ્રકારની છે પરન્તુ તેની પદ્ધતિ અલગ હોવાથી તેઓ ભિન્ન ભિન્ન માર્ગે પોતાની એ શક્તિનો ઉપયોગ કરે છે. લશ્કરને દોરી જનાર સેનાપતિ અને લૂંટારાઓની ટોળીને દોરનારો નાયક એક જ પ્રકારની શક્તિ અને સત્તાથી કામ કર્યે જાય છે. માત્ર કામ કરવાનું તેમનું ક્ષેત્ર અનોખું હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સાધારણ રીતે ખરાબ બુધ્ધિવાળા માનવીઓ આ તારીખોમાં જન્મ લે છે. જો તેઓ પોતાની બુધ્ધિ અને સ્વભાવને કાબુમાં ન રાખી શકે તો તેઓની બુધ્ધિ વીફરી જાય છે અને મગજનું સમતોલપણું ગુમાવી તેઓ મહા પાતકી કામો કરી બેસે છે. આ લોકો પોતાનાં રાક્ષસી સ્વભાવથી બીજાઓને કનડે છે અને ઈર્ષ્યાળુ, અધમ, પાપી કૃત્યોથી આનંદ મેળવી બીજાઓને ત્રાસરૂપ થઇ પડે છે.

પરન્તુ જેઓ પોતાના સ્વભાવ અને મનને કાબુમાં રાખી વર્તે છે તેઓ સારી સફળતા મેળવે છે. ખાસ કરીને તેમની આધ્યાત્મિક શક્તિ સારા પ્રમાણમાં કેળવાય છે અને તેમાં તેઓ પ્રગતિ પણ કરે છે. કેટલાક દાખલાઓમાં તો તેઓ યોગી પણ બને છે, અને પ્રભુ ચિન્તનમાં તલ્લીન રહે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ જેઓ પોતાની પ્રકૃતિને બરાબર સાચવી રહે છે અને મનને કાબુમાં રાખી ન્યાય અને નીતિને માર્ગે ચાલે છે તેઓ સ્પષ્ટ ન્યાયબુધ્ધિ અને સુન્દર વિચાર-શકિત ધરાવે છે. તેમનામાં કલ્પનાની સાથે ટીકાયુક્ત બુદ્ધિ પણ હોય છે. આ લોકો કામની ભૂલ કાઢવામાં અજોડ હોય છે. સ્હામા માણસની ભૂલ કયાં થઇ છે, કયું કામ ખોટું થયું છે તે શોધી આપવામાં આ લોકોની બુદ્ધિ ગજબનું કામ કરે છે બીજાંઓને જે ભૂલ ન જણાય તે તેઓ ચકોર દ્રષ્ટિથી તરત જ પારખી કાઢે છે. વાતો કરવામાં તેમજ રીતભાતમાં પણ આ લોકો પોતાની ખાસ ખાસિયત ધરાવે છે. કેટલાક દાખલાઓમાં તેઓ બહુ વિનયી અને પ્રેમાળ પણ મળી આવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આગળ જણાવ્યું તેમ આ લોકો વિશાળ મનશક્તિ ધરાવે છે. અને જ્યારે તેઓ એક કામ હાથમાં લે છે, ત્યારે તે ગમે તે મુસીબતો આવવા છતાં પણ પાર પાડયા વગર રહેતાં નથી. તેઓ મક્કમ અને દ્રઢ નિશ્ચયાત્મક બુધ્ધિવાળાં હોય છે. આ લોકો પોતાના કામોને ગુપ્ત રાખવાનું યોગ્ય ધારે છે અને તે એટલે સુધી કે જેઓને માટે તેઓ ઊંચો વિચાર અને માન ધરાવે છે તેમની આગળ પણ તેઓ ખાનગીપણું રાખ્યા વિના રહેતાં નથી. તેઓ અભિમાની, શંકાશીલ અને અવિશ્વાસુ પણ હોય છે. આ સ્વભાવ ઉચ્ચ અને નીચ બન્ને પ્રકારનાં માનવીઓમાં મળી આવે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ સ્વભાવે ડંખીલા, બોલવામાં તીખાં અને કેટલીકવાર કામમાં મીઠાં પણ હોય છે. વીંછીની જેમ તેમનાં બોલવામાં, કામમાં અને સ્વભાવમાં ડંખ ભરેલો હોય છે. કેટલીક વખતે તેઓ એટલા આળસુ હોય છે કે તેમને પોતાનું કામ કરવાનું પણ ગમતું નથી. તેઓ બીજાઓને હુકમો આપે છે, દોરે છે, પણ પોતે કામ કરતાં નથી. મિત્રાચારીમાં પણ આ લોકો સ્વાર્થી માલમ પડી આવ્યા છે. મિત્રો જ્યાંસુધી તેમને લાભકર્તા થઈ પડે છે ત્યાંસુધી તેઓ તેમને પાળે છે. પણ જ્યારે એ મિત્રો માથે પડી જાય છે, તેમની પાસેથી કંઇ મળી શકતું નથી. ત્યારે તેઓ તેમને ત્યજી દે છે અને તેમની સાથે દુશ્મનાવટ બાંધે છે.

પતિ–પત્નિ તરીકે આ લોકો વધુ પડતાં શંકાશીલ હોય છે. જ્યારે એક બીજા પ્રત્યેની તેમની આશંકા અન્તિમ રૂપ ધારણ કરે છે ત્યારે તેઓનો સંસાર વિઘ્નમાં આવી પડે છે અને કેટલીક વખતે તો ભયંકર પરિણામ પણ લાવે છે. આથીજ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ તારીખોમાં જન્મનારા લોકોએ અદેખાઇ, શંકાશીલ સ્વભાવ અને ગાંડપણથી સાવચેત રહેવું જરૂરી છે.

માનસિક બુદ્ધિમાં આ લોકો ચઢિયાતા માલમ પડયા છે. વ્યવસ્થા શકિતમાં, લેખનવ્યવસાયમાં પણ આ લોકો કુશળ હોય છે.

તેમનામાં આકર્ષણ શકિતનું તેજ વધુ પ્રમાણમાં હોય છે. વક્તા તરીકે લોકો પર તેઓ સારી છાપ પાડી શકે છે. પ્રભાવ-શાળી વ્યકિતત્વને લઇને તેઓ મિત્રો પણ સારા મેળવી શકે છે.

લખવામાં–વર્ણન કરવામાં પણ આ લોકોની બુદ્ધિ તેજથી ઝળકતી હોય છે. તેમની ભાષા સીધી અને સરળ હોય છે. વર્ણનમાં તેઓ સચોટ વાતાવરણ ખડું કરી શકે છે. આ કારણને લઇનેજ આ તારીખોમાં જન્મેલાં ઘણાં લેખકો વર્ણનાત્મક શૈલીવાળા હોય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલા બાળકોની તેમના મા–બાપોએ ખાસ સંભાળ લેવી જરૂરની છે. તેમને ધાકથી નહિ પણ પ્રેમથી કેળવણી આપવી જોઇએ. મીઠા શબ્દો દ્વારા તેમનામાં ભણવાની રૂચિ થાય તેમ કરવું જોઇએ; નહિ તો તેઓ આડે માર્ગે ચાલી જવાનો ભય રહે છે. આ લોકોને ધાકધમકીથી અને શિક્ષા દ્વારા કેળવણી આપવાથી તેઓ સુધરવાને બદલે બગડે છે અને અન્તે હાથથી ચાલી જાય છે. જે છોકરાઓ પોતાના માબાપને ત્યાંથી નાસી જાય છે, જુદા રહે છે તેઓમાંના ઘણાં આ તારીખોમાં જ જન્મેલા માલમ પડી આવશે.

પૈસાની બાબતમાં આ લોકો સુખી હોય છે પરન્તુ તેમનામાં ઉદાર વૃત્તિનો અભાવ હોય છે. તેઓ દ્રવ્યનો સંચય

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કરે છે અને વૃધ્ધાવસ્થામાં તેનો યોગ્ય ઉપયોગ કરે છે. કંગાલી-યતને તેઓ ધિક્કારે છે.

લગ્ન

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓએ પોતાનાં લગ્ન તા. ૨૧ મી એપ્રિલથી તે તા. ૨૦ મી મે (વૃષભ રાશિ) અને તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે તા. ૨૨ મી અકટૉબર (તુલા રાશિ) સુધીમાં જન્મેલાઓ સાથે કરવા જોઇએ.

કૌટુમ્બિક સુખ

પતિ–પત્નિ એક બીજાં પ્રત્યે પ્રેમથી રહે તો આ લોકોનું સંસાર સુખ અતિ ઉત્તમ રહે છે. સંતાનોની તેમના ઉપર કૃપા હોવાથી તેઓ સારૂં સંતાન સુખ ભોગવી શકશે. પુત્રો અજ્ઞાંકિત ડાહ્યા અને માતા–પિતાને સુખ આપનારા નીવડશે. પતિએ પત્નિ તરફની અને પત્નિએ પતિ તરફની શંકા–વહેમની દ્રષ્ટિને તદ્દન દૂર કરી નાંખવી જોઇએ. જો જરા પણ વહેમનાં વમળમાં તેઓ સપડાયા તો પછી તેમનાં જીવનને સુખી બનાવી શકવાની આશા રહેતી નથી પતિ–પત્નિએ સંપથી રહેવું, વિશ્વાસથી વર્તવું અને કંઇપણ વાતને ગુપ્ત ન રાખવી એ આ તારીખોમાં જન્મેલાઓએ ખાસ ધ્યાનમાં રાખવા જેવી વાત છે.

આ લોકોને મોટાભાઇ તરફથી સારૂં સુખ મળી શકશે નહિ. તેવીજ રીતે નાના ભાઇ તરફથી પણ સુખની આશા રહેશે નહિ.

ધંધો

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ વ્યાપારી પેઢીઓનાં વડાઓ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તરીકે સારી સફળતા પ્રાપ્ત કરી શકે છે. આ માટેનું મુખ્ય કારણ તેમની ચપળ વ્યવસ્થા–શક્તિ અને કાર્ય કુશળતા જ છે. મુશ્કેલીનાં સંજોગોમાં પણ તેઓ શાન્ત રીતે અદ્ભૂત સામનો કરી શકશે.

આ ઉપરાંત આ લોકો વૈદ, ડૉકટરો, શસ્ત્રવૈદો તેમજ મીકેનીક એન્જીનીયરો તરીકે પણ સારી નામના મેળવી શકે છે. કુદરતી રીતે જ તેમનો વલણ રસાયણિકવિદ્યા તરફ વળેલી હોય છે એટલે તેઓ દવાવાળા તેમજ રંગનાર તરીકે પણ સુંદર કાર્ય કરી શકે છે.

આ લોકો માન–ચાંદનાં પ્રેમી હોય છે. તેમનાં કામને લોકો વખાણે–વાહવાહ બોલે તે તેમને ખૂબ ગમે છે. આ ગુણને લઇને સ્વાભાવિક રીતે જ તેમને સરકારી નોકરી વિશેષ પ્રમાણમાં ગમે છે. ઉંચા હોદ્દાઓ લેવા–તે માટે પ્રયત્ન કરવો એ આ લોકોની ખાસ ટેવો છે.

આ લોકોમાંના કેટલાકો સારૂં જ્ઞાન સંપાદન કરે તો તેઓ ડીટેક્ટીવો તરીકે પણ સારી કીર્તિ મેળવી શકે છે. સૂક્ષ્મ અભ્યાસની તેમની ટેવ હોવાથી આ ધંધો તેમને સારી તક અપાવે છે. ટીકાકારો, કટાક્ષકારો ખાસ કરીને આજ તારીખોમાં જન્મેલા માલમ પડી આવે છે.

વૈજ્ઞાનિકો તરીકે પણ આ લોકોને ઝળકતી ફત્તેહ મળે છે. પ્રસિધ્ધ વૈજ્ઞાનિક સર રમન વેંકટ પણ આજ તારીખોમાં જન્મ્યા હતા. લેખકો, ટીકાકારો, પત્રકારો અને જાહેર વક્તાઓ મુખ્યત્વે આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલા મળી આવશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જીવન તંદુરસ્તી અને સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનો વર્ણ શ્યામ રંગનો હોય છે. શરીરે તેઓ મજબુત અને સાધારણ રીતે તન્દુરસ્ત રહે છે. તેમનું મુખ પહોળું અને સહેજ ચોરસ હોય છે.

આ લોકોમાં સંપૂર્ણ તંદુરસ્તીનો અભાવ હોય છે. તેઓ મુખ્યત્વે શરીરની ગુહ્ય ઇન્દ્રિયોની પીડાથી પીડાય છે, અને આ ભાગમાં તેમને અવારનવાર કંઇને કંઇ દર્દ થયા કરે છે. કયારેક આ લોકો હૃદયની માંદગીથી પણ હેરાન થાય છે.

સાદું અને નીતિવાળું જીવન તેમને માટે અતિ અગત્યનું છે. વાસનાઓથી તેઓ પર રહે અને સંયમી જીવન જીવે તો તેમની તંદુરસ્તીને જરાય આંચ આવે એમ નથી.

દ્રવ્યની બાબતમાં આ લોકોની સ્થિતિ સંતોષકારક હોતી નથી. તેઓને અવારનવાર આર્થિક અગવડોમાં ઉતરવું પડે છે અને કયારેક તો એવી મુંઝવણ આવી પડે છે કે જેમાંથી નીકળતાં તેમને નવ નેજાં થાય છે. તેમની આ અગવડો તેમની પોતાની જ ઉત્પન્તિ છે. હાથે કરીને તેઓ આ અડચણોને આમંત્રે છે. આ લોકોમાંના કેટલાકને વૈભવ-વિલાસ ગમતો નથી અને તેઓ સાદું નૈતિક જીવન ગુજારે છે; જયારે બીજાઓ પૂરબહારથી વિલાસી જીવન ગાળી પોતાની જાતને પાયમાલ બનાવે છે.

આવા લોકોને જ્યારે આર્થિક સંકડામણ ઊભી થાય છે ત્યારે તેઓ બીજાઓને બોજારૂપ થઈ પડે છે અને તેમને ત્યાં જ પડ્યા પાથર્યા રહે છે. આવી રીતે પારકું ખાવામાં તેમને આનંદ આવે છે. કામથી તેઓ દૂર નાસે છે અને તેનો ઓછાયો પણ તેઓ પોતાનાં દેહ પર પડવા દેતાં નથી.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આવી વર્તણુકને લઇને સ્વાભાવિક રીતેજ તેમનું કૌટુમ્બિક જીવન મુશ્કેલી, તકરાર અને વિખવાદમાં પસાર થાય છે. આમાંથી જ્યારે તેઓ ત્રાસી જાય છે ત્યારે આધ્યાત્મિક જીવન તરફ વળે છે અને ત્યારેજ તેઓ સુખી થાય છે.

આ લોકોમાંના કેટલાકો કે જેઓ મધ્યમસરનું જીવન ગુજારે છે. તેમનું કૌટુમ્બિક જીવન સાધારણ રીતે સંતોષભર્યું હોય છે. બહારથી તેમને ભલે સંતોષ ન મળતો હોય તો પણ તેઓ પોતાની જાતને સંતોષી ગણે છે અને જે મળે છે તેનાથી રાજી થાય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓને મોટી વયમાં પુત્ર તરફથી સારૂં સુખ મળે છે અને તેમની લગભગ અર્ધી ચિન્તા દૂર પણ થઇ જાય છે.

આ લોકોને નાના-મોટાં અકસ્માતો થતાં રહેશે. બાળ અવસ્થામાં પડવાના-ઇજા થવાના અકસ્માતો વારંવાર બનશે. આ લોકોએ અગ્નિથી સાવચેત રહેવું જરૂરી છે. હથિયારો સાથે ચેડાં કરવાનું પણ તેમણે સાહસ ન કરવું. આ લોકો પોતાના સ્વભાવને કાબુમાં રાખે, નકામી ઉતાવળ છોડી દે અને ઉશ્કેરાટનો ત્યાગ કરે તો ઘણાં અકસ્માતોને તેઓ નિવારી શકે એમ છે.

તેમનાં ગુણ-અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

ન્યાયપ્રિય, ટીકાકાર અને સ્પષ્ટવકતા હોય છે, તેમની પ્રતિભા પણ અજબ પ્રકારની હોય છે અને આથીજ તેઓ સ્હામાને તુર્તજ આંજી શકે છે. પ્રેમમાં ગુપ્તપણું, વફાદારી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેઓ રાખી શકે છે. અભ્યાસવૃત્તિ મુખ્યત્વે આધ્યાત્મિક વિષયો તરફની હોય છે. લડાઇનાં ચાહક હોઇ સેનાપતિ, નાયક તરીકે શોભા આપી શકે છે.

અવગુણ

સ્વભાવે અધીરા, વિષયી અને લોભી હોય છે. જ્યારે તેઓ ક્રોધે ભરાય છે ત્યારે તેમને શાન્ત પાડવા એ મુશ્કેલ થઇ પડે છે. તામસી અને ઇર્ષ્યાળુ ઉપરાંત શંકાશીલ સ્વભાવ પણ ધરાવે છે. આ લોકો કયારેક મિત્રાચારીમાં અવિશ્વાસુ અને હલકાં પણ માલમ પડી આવ્યા છે. ઘાતકી મનોવૃત્તિવાળા હોવાથી તેઓ નિર્દયી દુશ્મન ગણાય છે.

ભાગ્યશાળી રંગ

શ્યામ-ભુરો અને ઘેરો આકાશી.

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ : મંગળવાર.
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક : ૮.
મંગળ માટેનો ભાગ્યશાળી આંક : ૫.
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ : લોઢું.

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેમને માટેનાં ભાગ્યશાળી મહિનાઓ ત્રણ છે. ફેબ્રુઆરી, માર્ચ અને જુલાઇ. માર્ચના શરૂઆતના દિવસો જ તેમને માટે લાભકારી છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સંધિ સમય

વૃશ્ચિક રાશિ તા. ૨૩ મી અકટૉબરે આવે છે અને તેનો પૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે. તેથી તા. ૨૩ મીથી તે તા. ૨૯ મી અકટૉબર સુધીનો સમય એ તુલા અને વૃશ્ચિક રાશિનો સંધિ સમય છે. આ સમયમાં જેમનો જન્મ થયો હોય તેઓ નવા વિચારો, નવી રીત-રસમોનાં શોધકો હોય છે. સ્વતંત્ર બુદ્ધિવાળા, પોતાના મોભ્ભાને વળગી રહેનારા અને હઠીલા સ્વભાવવાળા પણ હોય છે. આ લોકો પોતાની બુદ્ધિથી મુશ્કેલીનો તોડ અજબ રીતે કાઢી તેમાંથી ઉગરી જાય છે. બીજાંઓને ઠપકો આપવામાં આ લોકો કુશળ હોય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યકિતઓ

ઝાંસીની રાણી લક્ષ્મીબાઇ
વાડાસિનોરના નવાબ સાહેબ
કેશવચન્દ્ર સેન
સીસ્ટર નિવેદીતા
બીપીનચન્દ્ર પાલ
પંડિત જવાહર નહેરૂ
સર રમન ચન્દ્રશેખર વેંકટ
'કીરો'-મશહૂર ભવિષ્યવેત્તા
સાતમા એડવર્ડ
પ્રેસીડન્ટ રૂઝવેલ્ટ
પ્રેસીડન્ટ ગારફીલ્ડ

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૨ મી નવેમ્બરથી તે
તા. ૨૦ મી ડીસેમ્બર સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

રાશિ નિશાની	ધન્વી, ચાપ
રાશિ સ્વામી	ગુરુ
રાશિ અવયવ	જાંઘ અને તેની પાછળનો ભાગ.
નંગ	માણેક, હીરો.
લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ...	તા. ૨૧ મી માર્ચથી તે તા. ૨૦ મી એપ્રિલ, અને તા. ૨૨ મી જુલાઇથી તે તા. ૨૧ મી ઑગસ્ટ સુધીમાં જન્મેલાઓ. (મેષ અને સિંહ રાશિ.)
મિત્રોમાં–ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ...	તા. ૨૧ મી મે થી તા. ૨૦ મી જુન અને તા. ૧૯ મી ફેબ્રુઆરીથી તા. ૨૦ મી માર્ચ સુધીમાં જન્મેલાઓ. (મિથુન અને મીન રાશિ)

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ... મેષ અને સિંહ

સૂર્ય ધન રાશિમાં તા. ૨૨ મી નવેમ્બરે આવે છે અને તા. ૨૦ મી ડીસેમ્બરે વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશકિત

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ નરમ પ્રકૃતિનાં હોવા છતાં પણ સ્વભાવે બહાદુર, હિંમતવાન, મક્કમ અને ગણત્રીબાજ હોય છે. તેઓ દરેક ક્ષેત્રમાં આગળ થવાની ઇચ્છા સેવે છે. ઊંચામાં ઊંચું સ્થાન તેઓ મેળવે એવી તેમની મહત્વાકાંક્ષા હોય છે. આ સ્વભાવને લઇને તેઓ દરેક બાબતમાં માથું મારે છે અને ઘણાં કામમાં ધારી સફળતા પ્રાપ્ત કરે છે. તેઓ ચતુર અને ઝડપી હોય છે. જ્યારે તેઓ એક કામ કરવાનો નિર્ણય કરે છે. ત્યારે તે પાર પાડયા વગર રહેતાં નથી. પરન્તુ આમ કરતાં તેઓ કેટલીક વખત પોતાનું કામ બગાડી નાંખે છે અને નાનું-મોટું નુકશાન વહોરી લે છે.

આ લોકો ગણત્રીબાજ અને કયું નિશાન કયાં પડશે તેની સચોટતા જાણનારા છે, અને તેથી તેમનામાં ભવિષ્ય જાણવાનું સામર્થ્ય પણ છૂપાયલું છે એવું બીજાને ભાન થાય છે. તેઓ પોતાની જ બુદ્ધિથી જ્યારે કામ કરે છે ત્યારે તેમાં ભાગ્યે જ નિરાશા મેળવે છે. પરન્તુ જ્યારે બીજાનાં દોરવ્યા દોરાય છે ત્યારે તેમને કેટલીકવાર છક્કડ ખાવી પડે છે.

આ લોકો કામગરા અને પારકી પંચાતમાં ઉતરતા જ નથી. પોતાનું કામ ભલું અને પોતે ભલા એ રીતે જ તેઓ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વર્તે છે. નવરા બેસવાનું તેમને પસંદ નથી. કામમાં જ તેઓ રચ્યા રહે છે. કામમાં તેઓ બારીક બુધ્ધિ વાપરનારા અને આદિથી અન્ત સુધી તેને તપાસનારા હોય છે.

આ લોકોનું હૃદય સાગર જેટલું વિશાળ હોય છે. તેમના પેટમાં અનેકની વાતો ગુપ્ત રીતે સચવાઇ પડી રહે છે. તોપણ તેઓ ગુપ્ત રીતે કાર્ય કરનારા હોતા નથી. તેઓ જે કંઇ કામ કરે છે તે પ્રકટ જ કરે છે. માણસને સાચું કહી દેવાનું તેમને ગમે છે. તેઓ સ્વભાવે ખુલ્લા, પ્રમાણિક અને શુધ્ધ મનના હોવાથી તેમને મિત્રો પણ સારા પ્રમાણમાં મળી રહે છે. સત્ય અને ન્યાયને તેઓ ચહાય છે.

તેઓ પ્રમાણિક અને દ્દઢ મનનાં હોવાથી બીજાંના ઉપર તેમનો પ્રતાપ પડે છે. તેમના વાતાવરણમાં જ કોઇ એવું સામર્થ્ય રહેલું હોય છે કે જેઓ તેમની મર્યાદામાં આવે છે તે સર્વ તેમના તેજથી દબાય છે. તેમનું કહેવું સામામાણસને ખરૂં ન લાગતું હોય તોપણ તેમના શબ્દોમાં એવું સામર્થ્ય રહેલું હોય છે કે તે સાંભળનારના હૃદયમાં ચોંટી જાય છે.

આ લોકો દુશ્મનો તરીકે પણ ઉદાર અને ન્યાયી હોય છે. તેમનું હૃદય નરમ અને પ્રેમાળ હોવાથી તેઓનું મન ઘાતકી–હિંસાત્મક પગલાં લેતાં અચકાય છે. તેઓ ઉતાવળથી બીજાંઓને જે કંઇ નુકશાન કરી બેસે છે તે માટે પાછળથી તેમને પસ્તાવો થાય છે અને ફરીથી એવું ન કરવાનો તેઓ નિશ્ચય કરે છે.

સામાનું દુઃખ જોઇને તેઓ પણ દુઃખી બની જાય છે. તેને મદદ કરવાની તેમનામાં ધગશ ઉત્પન્ન થાય છે અને જ્યારે તેને મદદ કરે છે ત્યારે જ તેઓ ઝંપે છે. તેમના આવા ઉદાર અને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભલા સ્વભાવનો ક્યારેક ગેરલાભ પણ લેવાય છે. ઉપકારનાં બદલામાં તેમને અપકાર પણ મળે છે જ્યારે આવા બનાવો વારંવાર બને છે ત્યારે તેઓ મદદ ન કરવાનાં નિશ્ચય ઉપર આવે છે.

તેઓ વાસનાને કાબુમાં રાખી નૈતિક જીવન જીવી શકે છે. સંયમી, એકમાર્ગી અને મિતાહારી હોવાથી તેમનું આરોગ્ય પણ સારૂં રહે છે. સંસારને ચાહનારા અને સુખી કૌટુમ્બિક જીવન વિતાવવાનું તેઓ વધુ પસંદ કરે છે.

આગળ જણાવ્યું તેમ આ લોકો ઝડપી નિર્ણય કરનારા હોય છે. તેમનાં મગજ અતિ વેગથી દોડે છે અને એમાં ક્યારેક તેઓ ભૂલ પણ કરી નાંખે છે. આવી રીતે થયેલી ભૂલનો સ્વીકાર કરવાનું પણ તેઓ ચૂકતા નથી. ભૂલ સ્વીકારવામાં તેઓ ગૌરવ લે છે.

બાહ્ય રૂપરંગમાં આ લોકો આકર્ષક હોય છે. તેમનાં નેત્રમાં તેજ હોય છે અને તેને લઇને તેઓ સ્હામા માનવી ઉપર ધારી અસર જમાવી જાય છે. સ્વભાવનાં આનંદી, નિર્ભય અને સાહસિક હોય છે. પોતાનું કર્તવ્ય કરવામાં તેઓ કોઇથી ગાંજ્યા જતા નથી. આ તારીખોમાં જન્મેલા થોડાઓલા મનુષ્યો ઊંચા અને પાતળા હોય છે, અને તેઓ ઘણું કરીને શાંત અને તીવ્ર બુધ્ધિનાં હોય છે. જેમની વૃત્તિ ચંચળ હોય છે તેઓ વધારે તાકાતવાન અને લઠ્ઠ હોય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ સ્વભાવે સુંદર અને કહ્યાગરી હોય છે. તેઓ પોતાના ઘરની વ્યવસ્થા ઉત્તમ પ્રકારે રાખી શકે છે. પત્ની તરીકે, માતા તરીકે તેઓ બહુ ઉત્તમ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નીવડે છે. બાળકો ઉપર અને પશુઓ ઉપર પણ તેમનો અપાર પ્રેમ હોય છે. તેઓ દૃઢ મનની, માયાળુ, નમ્ર, ઉદાર, મોટા મનની અને બહુ શાણી હોય છે.

પતિને માર્ગ સૂચન કરવામાં તેઓ સદા તત્પરજ રહે છે. તેઓ સેવક અને સલાહકાર એમ બન્ને રીતે વર્તે છે. પતિને વફાદાર રહેવામાં તેમજ પોતાનું શિયળ સાચવવામાં આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ ખાસ ચીવટવાળી માલમ પડી છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલા બાળકો સીધાભોલા, નિર્દોષ અને ભોળાં હોય છે. તેમને ઠગવાનો–છેતરવાનો પ્રયત્ન કરવો એ પાપ કરવા જેવું છે. સ્વભાવે તેઓ ઉદ્યોગી અને કંઈને કંઈ કામ કરવામાં જ મનને પરોવેલું રાખે છે. મા-બાપોએ તેમને તેમની પસંદગીનાં જ કામો સોંપવા જોઈએ. સ્વભાવે તેઓ અત્યન્ત લાગણીવાળા હોવાથી તેમને બહુ જ નજીવી જેવી વાતમાં દુઃખ અને આઘાત લાગે છે, તેથી તેમની સાથે પ્રેમભરેલું વર્તન જ રાખવું ઇષ્ટ છે. તેમને સારી સોબતમાં રાખવા, તેમની ઇચ્છા સંતોષવી અને તેમની બુદ્ધિ ખીલે તેવું કામ તેમને સોંપતા રહેવું.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓને ઉચ્ચ શિક્ષણ મળે તો તેઓ મોટાં તત્ત્વજ્ઞાનીઓ પણ થઈ શકે છે. મોટા સંત પુરુષો–યોગીઓ આજ તારીખોમાં જન્મેલા માલમ પડી આવશે.

આ લોકોમાં આત્મવિશ્વાસની ખામી હોય છે. સફળતા–નિષ્ફળતાનો જ વિચાર તેમના મગજ પર અસર કર્યા કરે છે. પરિણામે તેઓ કામ ઉપર બરાબર ચિત્ત લગાવી શકતાં નથી. ધર્મની બાબતમાં તેઓ કયારેક દાંભિક માલમ પડી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આવ્યા છે અને માન અને કીર્તિને માટે જ કામ કરતાં હોય એમ લાગે છે.

આ લોકો કદી પણ વૃધ્ધ થતાં નથી. દેખાવમાં તેમના ચહેરા ઉપર સદા આનંદી વાતાવરણ જ હોય છે. બોલવા–ચાલવામાં તેઓ રંગીલા હોય છે અને દુ:ખ કે શોકને ધ્યાનમાં પણ લેતાં નથી.

કયારેક આ લોકો નજીવી બાબતને રજની ગજ બનાવી દે છે, અને તેને માટે ધુવાંપુવાં થઇ જાય છે. આ તેમની એક મોટામાં મોટી ખોડ છે. તેમણે ક્રોધને જીતવો જોઇએ અને બોલવામાં કાબુ પણ રાખવો જોઇએ. જો કે બધાંજ આવો અવગુણ ધરાવતાં નથી તોપણ ક્રોધ અને વાણીને વશ રાખેલા કામના છે. શત્રુરૂપે આ લોકો ઉદાર છે એમ આગળ જણાવ્યું છે તો પણ તેઓ પોતાનાં અપમાનને ભૂલતાં નથી અને વખત આવે તે બાબતનો ટાણો પણ લગાવી દે છે.

બીજાંઓની ભૂલોને ક્ષમા બક્ષવાનો સુસ્વભાવ તેમણે કેળ-વવો જરૂરી છે. જો તેઓ તેમ ન કરે તો તેમનો અભ્યુદય થતો નથી. વિશાળ મન રાખવાથી અધિકારી તરીકે, હાથ નીચેનાં માણસોને તેઓ ઘણીવાર ભારે ત્રાસ ઉપજાવનારા પણ થઇ પડે છે,

લગ્ન

આ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓએ પોતાનાં લગ્ન તા. ૨૧ મી માર્ચથી તે તા. ૨૦ મી એપ્રિલ (મેષ રાશિ) અને તા. ૨૨ મી જુલાઇથી તે તા. ૨૧ મી ઑગસ્ટ (સિંહ રાશિ)

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સુધીમાં જન્મેલાઓ સાથે કરવા જોઇએ. આ તારીખોમાં જન્મેલાઓની સાથે તેઓ લગ્ન કરે તો તેમનું લગ્નજીવન સુખી અને યશસ્વી નીવડે છે.

કૌટુમ્બિક સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનું કૌટુમ્બિક સુખ સારા પ્રકારનું હોય છે. જેમ જેમ કુટુમ્બ સંખ્યા વધતી જાય છે તેમ તેમ આ લોકોને જવાબદારીઓ વધે છે. અને એનું પાલન કરવામાં તેઓ ચુસ્ત બને છે. કૌટુમ્બિક ઝઘડા તેમને પસંદ નથી. સુખ અને સંપ જ તેઓ ઝંખે છે અને આ મેળવવાને માટે તેઓ કેટલીક વાર પોતાની મહેનતો તેમજ ધનનો પણ ભોગ આપે છે.

ધંધો

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓને કોઇપણ ધંધામાં સારી સફળતા મળી શકે છે. તેઓ પોતે એકજ ધંધાને વળગીને બેસી રહેતાં નથી પરન્તુ સત્તર ધંધામાં પોતાનું ચિન્ત લગાવે છે અને એમાં ફત્તેહ પણ મેળવે છે. આથી જ આ લોકોને અમુક એક ધંધામાં નાંખવા નહિ. પરન્તુ તેમની ઇચ્છા હોય તે લાઇન તેમને જાતેજ પસંદ કરી લેવા દેવી.

સ્વાભાવિક રીતે આ લોકોની વૃત્તિ ધાર્મિક કામો પ્રત્યે વિશેષ હોય છે. એટલે તેઓ સારા ઉપદેશકો, વ્યાખ્યાનકર્તાઓ તેમજ ગુરૂઓ થઇ શકે છે. એ પછી બીજી ફત્તેહભરી લાઇન કાયદાને લગતી છે. વકીલ–બેરીસ્ટર તરીકે તેઓ સારા ઝળકી ઊઠે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જો શરીર સ્વાસ્થ્ય સારૂં હોય તો તેમણે પોલીસ કે લશ્કરી નોકરીમાં પણ જોડાઇ જવું જોઇએ. કારણ, અહીં તેમને તેમના સ્વભાવને લઇને સારી તક મળી જાય છે અને તેઓ એક સાધારણ સિપાઇથી આગળ વધીને મોટા ઇન્સ્પેકટર કે જનરલ સુધી પણ પહોંચી જાય છે.

વ્યાપાર ધંધામાં તેઓ એકલાં કે પછી ભાગીદારીમાં પણ સારો યશ મેળવી શકે છે. ઉચ્ચ પ્રકારના માનવીઓ પોતાના રાશિ નિશાન ધનુષની જેમ દરેક કામમાં સીધાં સડસડાટ ચાલ્યા જાય છે અને પ્રમાણિકતાપૂર્વક તે કાર્ય અદા કરે છે.

ફાલતુ અને નજીવા કામો આ લોકોને ગમતાં નથી. તેઓ એના તરફ પૂરતું ધ્યાન પણ આપતાં નથી. જે ક્ષેત્રમાં તેમને પૂરતો ફાળો મળી રહે છે તે જ ક્ષેત્રમાં પડવાનું તેઓ વધુ પસંદ કરે છે.

ફિલ્મ કંપનીઓમાં પણ આ લોકોને સારો ચાન્સ મળી આવે છે. અનેક વાર્તા લેખકો, નટ–નટીઓ આ તારીખોમાં જન્મેલાં માલમ પડી આવશે.

વકીલો, ડૉકટરો, વ્યાપારીઓ, એજન્ટો, સેક્રેટરીઓ વગેરે આ તારીખોમાં જ જન્મેલા હોય છે. તેમને માટે આ ક્ષેત્રો સારા છે અને પોતાની કાર્યશક્તિ અનુસાર એમાંથી તેઓ સારો લાભ મેળવી શકે છે.

જીવન–તંદુરસ્તી અને સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનો શારીરિક બાંધો મજબુત અને દેખાવડો હોય છે. પાતળાઓ પણ તાકાતવાળા અને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હિંમતવાન હોય છે. સશક્ત શરીર હોવા છતાં પણ આ લોકો અવારનવાર રોગથી પીડાયા કરે છે.

આ લોકોને મુખ્યત્વે ફેફસાંની નિર્બળતાના, સંધિવાના અને જઠરનાં વિવિધ વ્યાધિઓ થાય છે. છાતીના રોગથી, ચિન્તાથી અને જો રવિની અસર નીચે તેઓ પીડાતાં હોય, તો ક્ષય રોગથી પણ તેઓ પીડાય છે.

સ્વસ્થ પ્રકૃતિ રાખવા માટે તેમણે વધુ પડતું કામ છોડી દેવું જોઇએ. શાન્ત ચિત્ત, પ્રફુલ્લ હૃદય અને નિયમિત કામ તેમને માટે ખાસ જરૂરનાં છે. તેઓ ઘોડેસ્વારી, તરવાની કસરત વગેરે કરે તો તેમનાં શરીરને તે લાભકર્તા થઇ પડે છે.

પૈસાની બાબતમાં આ લોકો ખાસ કાળજીવાળા માલમ પડી આવ્યા છે. તેઓ પૈસા બચાવી જાણે છે, પણ મખ્ખીચુસ કે હલકટ હોતાં નથી. તેમની પાસે પૈસાનો સંગ્રહ સારો જેવો હોય છે. કારણ કે વિપત્તિના સમયને માટે મનુષ્યે દ્રવ્યનો સંચય કરી રાખવો જોઇએ, એ નિશ્ચયને સેવનારા તેઓ હોય છે. ધન રાશિમાં જન્મેલી કોઇક જ સ્ત્રી કે પુરુષ ધનવિનાનું મળી આવશે. ઉદ્યોગ અને ધન સંચય એ આ તારીખમાં જન્મેલાઓનું જીવનસૂત્ર છે.

તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

સદાય આગળ વધનારા, ખંતીલા, ઉદ્યમી અને ચીવટથી કાર્ય કરનારા, વિશ્વાસુ, દ્રવ્ય સંચયી, એકમાર્ગી, ભવિષ્ય માટે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આશાવાદી અને આનંદથી રહેનારા. મિત્રો માટે વફાદાર તેમજ તેમને માટે ખરી શ્રધ્ધાથી કાર્ય કરનારા. પ્રમાણિક, દ્દઢ મનથી રહેનારા, અને ધાર્મિક મનોવૃત્તિવાળા હોય છે.

અવગુણ

આત્મવિશ્વાસમાં ઢીલા અને કયારેક ભ્રમિત મનોદશાવાળા, તોછડા, ધર્મની બાબતમાં દંભી, માન–આબરૂ માટે કામ કરનારા અને કયારેક કામનાં ચોટ્ટા બની જાય છે. ક્રોધી, બોલવામાં કાબુ વગરનાં અને ડંખીલા હોય છે.

ભાગ્યશાળી રંગ

પીળો.

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ :	ગુરુવાર
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક ધન રાશિ માટે :	૪
ગુરુ માટેનો ભાગ્યશાળી આંક :	૩
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ :	ટીન

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેમને માટેના ભાગ્યશાળી મહિનાઓ ત્રણ છે. એપ્રિલ, ઑગસ્ટ અને અર્ધો માર્ચ.

સંધિ સમય

ધન રાશિ તા. ૨૨ મી નવેમ્બરે આવે છે અને તેનો પૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે. તેથી તા. ૨૨ મીથી તે તા. ૨૮ મી નવેમ્બર સુધીનો સમય એ વૃશ્ચિક અને ધન રાશિનો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સંધિ સમય છે. આ સમયમાં જેમનો જન્મ થયો હોય તેઓ બોલવામાં, વ્યવહારમાં મીઠા, વિનયી અને નકલવૃત્તિમાં નિષ્ણાત હોય છે. આ લોકો અનીતિવાળા પણ હોય છે, આથી તેમનું પતન પણ તરત જ થાય છે. તેઓમાં ભયનું નામનિશાન હોતું નથી એટલે યોધ્ધા, લડવૈયા, વકીલ કે રાજદ્વારી તરીકે તેઓ સારા ઝળકી ઊઠે છે. આ સમયમાં જન્મનારા મનુષ્યો બુદ્ધિમાં તેજસ્વી અને પ્રતાપી હોય છે. સ્વભાવે તેઓ ઇર્ષ્યાળુ અને સંતાપ કરનારા પણ નીવડે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

જદુનાથ સરકાર
હાજી મહમદ અ. શીવજી
વિઠ્ઠલદાસ દામોદરદાસ ગોવિંદજી
વીન્સ્ટન ચર્ચીલ
વોરન હેસ્ટિંગ્સ
સર વૉલ્ટર સ્કૉટ
થોમસ કાર્લાઇલ
'માર્ક ટ્વીન'

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૧ મી ડીસેમ્બરથી તે
તા. ૧૯ મી જાન્યુઆરી સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

રાશિ નિશાની ... ... બકરો
રાશિ સ્વામી ... ... શનિ
રાશિ અવયવ ... ... ઢીંચણ
નંગ ... ... ચંદ્રકાન્ત, શ્વેત ગોમેદ
લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ... તા. ૨૧ મી જુનથી તે તા. ૨૧ મી જુલાઇ અને તા. ૨૨ મી ઑગસ્ટથી તે તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર સુધીમાં જન્મેલાઓ. (કર્ક અને કન્યા રાશિ)
મિત્રોમાં–ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ...તા. ૨૧ મી એપ્રિલથી તે તા. ૨૦ મી મે, તા. ૨૨ મી ઑગસ્ટથી તે તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર અને તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે તા. ૨૨ મી અકટૉબર સુધીમાં

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જન્મેલાઓ. (વૃષભ, કન્યા
અને તુલા રાશિ)

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ... વૃષભ અને કન્યા

સૂર્ય મકર રાશિમાં તા. ૨૧ મી ડીસેમ્બરે આવે છે અને તા. ૧૯ મી જાન્યુઆરીએ વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશકિત

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ શનિના ગ્રહની અસર નીચે હોય છે. મકર રાશિની નિશાની બકરો છે. આ પ્રાણી સ્વભાવે જડ હોવા છતાં પણ ઉદ્યમી છે અને તે ઊંચા માર્ગે જ ચઢવાનું પસંદ કરે છે. મોટા મોટા ડુંગરો, ટેકરાઓ પર ચઢવાનું–રખડવાનું તેને બહુ ગમે છે.

આ લોકો સ્વભાવે જકકી અને હઠાગ્રહી હોય છે. આમ છતાં પણ તેઓ ખંતીલા, મહેનતુ, સેવાભાવી અને ઉત્સાહી હોય છે. તેઓ વિચારવંત, ચપળ અને દૃઢ નિશ્ચયી હોય છે અને એટલાજ માટે લીધેલા કોઇપણ કામને તેઓ પૂરૂં કર્યા વગર ઝંપતા નથી. તેઓ મોટા ચિન્તક અને તત્વજ્ઞાની હોય છે. પરન્તુ તેમના જીવનની સફળતા તો ધંધાદારીમાંજ સમાયલી છે.

આ લોકો સ્વભાવે મહત્વાકાંક્ષી હોય છે. તેમની ઇચ્છા એટલી તો તીવ્ર હોય છે કે તેઓ નિષ્ફળતા–પોતાની મર્યાદાને પણ જોતાં નથી અને ઉત્સાહમાં ને ઉત્સાહમાં કામ કરવા મંડી પડે છે. હજારોવાર નિષ્ફળતા મળે, તેમનાં માર્ગમાં અંતરાયો નાંખવામાં આવે તો પણ તેઓ તેના વિચારને પોતાનાં મગજમાંથી દૂર કરતાં નથી. આ તારીખોમાં જન્મેલો એક સાધારણ માણસ પણ પોતાના મનમાં લક્ષાધિપતિ બનવાની ઇચ્છા સેવે છે. તેના મનમાં એજ વિચારો રમ્યા કરે છે કે હું કયારે મોટો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શ્રીમન્ત અને ઉદ્યોગપતિ બનું. આ તારીખોમાં જન્મેલો એક સાધારણ સૈનિક તેમજ નોકર પણ ભવિષ્યમાં મોટા સેનાપતિ તથા વ્યાપારી બનવાની તીવ્ર આકાંક્ષા સેવે છે. આવા મહાન બનવા માટે તેઓ પ્રયત્નો પણ કરે છે, યોજનાઓ પણ ઘડે છે; પરંતુ જ્યારે તેઓ તેનો અમલ કરે છે ત્યારે તેમાં તેમને ધારેલી સફળતા પ્રાપ્ત થતી નથી. બુદ્ધિની દ્રષ્ટિએ તેઓ અતિ ઉત્સાહી અને આશાવાદી હોય છે, અને તેઓ પોતાને મોટા નેતા કે ઉપરી માને છે.

આ તારીખોમાંના કેટલાકો સ્વભાવે નેતા જ હોય છે. સરદાર બનવાને જ તેઓ જન્મેલા હોય છે. કોઇના હાથ નીચે રહેવું તેમને પસંદ નથી. ધીરે ધીરે તેઓ પોતાનો માર્ગ કાપતા જાય છે અને અન્તે ટોંચ સુધી પહોંચી જાય છે. ધીરજ અને સહિષ્ણુતાથી તેઓ પોતાનું મુશ્કેલમાં મુશ્કેલ કાર્ય પણ પાર પાડી શકે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ સ્વભાવે અભિમાની, લોભી, મોટા–મોટા વિચારો કરનારા, કંજુસ, ખંતીલા, પ્રપંચી, ધીમાશવાળા, સાવધ, સ્વતંત્ર અને પોતાના જાતિબળમાં વિશ્વાસવાળા હોય છે. તેઓ શુધ્ધ અંતઃકરણવાળા અને સ્પષ્ટવકતા પણ બને છે. આ લોકો કયારેક સુંદર વક્તા પણ હોય છે. જેઓ વકતા નથી હોતા તેઓ પણ સ્પષ્ટ અને સાચું બોલવાવાળા તો હોય છે જ. તેમનું બોલવું સામા માણસને કયારેક ખોટું પણ લગાડે છે. અને પાછળથી તેનો રંજ પણ તેમને થાય છે. દરેક બાબતમાં તેઓ પોતાનો સ્પષ્ટ અને ખુલ્લા દીલનો અભિપ્રાય આપે છે. તેમની કેટલીક વાતો ટીકાયુક્ત, બુદ્ધિવાળી પણ હોય છે.

આ લોકો અભિમાની, સ્વતંત્ર અને ઊંચા વિચારવાળા

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હોય છે એ વાત ખરી છે તો પણ તેઓનું અભિમાન અહંકારમાં પરિણમતું નથી. સ્વમાનની બાબતમાં તેમજ શિસ્તમાં જ તેઓ અભિમાની બને છે. કામમાં કદાચ તેઓ કુશળતા ન બતાવી શકે પરન્તુ એની રચના બતાવવામાં તો તેઓ જરૂર જ હોશિયાર હોય છે. ઘણે ભાગે આ લોકો પડદા પાછળજ કામ કરે છે અને જ્યાં સુધી તેમને સફળતા મળ્યા કરે છે ત્યાં સુધી તેઓ પૂરા ઉત્સાહી બને છે પરન્તુ જ્યારે તેમને નિષ્ફળતા મળવા માંડે છે ત્યારે તેમનો ઉત્સાહ ઓછો થતો જાય છે. આ લોકોમાંના ઉચ્ચ વર્ગનાં માનવીઓમાં પ્રેમ, સુખ અને સુંદરતાનો સમન્વય થયેલો માલમ પડે છે. અને કુદરતી રીતે જ તેમનામાં ભવિષ્ય દ્રષ્ટા બનવાની શકિતઓ હોય છે. આ લોકોમાં યોગ તેમજ આધ્યાત્મિક ગુપ્ત બાબતોનો સારો શોખ હોય છે અને તે જાણવા માટે ભારે ઉત્સાહી હોય છે. સમાજનું કામ કરવામાં, લોકોને પોતે કેવી રીતે મદદ કરી શકે તે માટે તેમજ બીજાં જનહિત કાર્યો કરવામાં તેમની બુદ્ધિ સદા પરોવાયલી જ રહે છે અને એમાં તેમને આનંદ આવે છે. અભ્યાસનો, સાહિત્યનો તેમને શોખ હોય છે, અને આ દિશામાં તેઓ સારી પ્રગતિ પણ કરી શકે છે. વિદ્યાર્થીઓમાં તેઓ સારી પ્રશંસા મેળવે છે. આ લોકો સ્પષ્ટ વક્તા તેમજ સાદા હોવાથી બોલવામાં અનેક લોકોને આકર્ષી શકે છે.

સ્વતંત્ર વ્યકિતત્વવાળા હોવાથી તેમનામાં આત્મશ્રધ્ધા તેમજ સ્થિર બુધ્ધિ પણ હોય છે. આથી કામમાં ધારે તો તેઓ સફળતા પણ પામી શકે છે.

આ લોકોની બુદ્ધિનો વ્યય આડે માર્ગે કરવામાં આવે, તેમને સારી સોબત, સંસ્કાર ન મળે તો ઉપર જે ગુણો દર્શાવ્યા છે તેનાથી વિપરીત ગુણો પણ ધરાવતાં થઇ જાય એવી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ચોક્કસ સંભાવનાઓ રહેલી હોય છે. કારણ તેઓ હલકી મનોવૃત્તિ સેવે તો તેમનામાં ખરાબ કાર્યો કરવાની શકિત આવી જાય છે અને આ શકિત એટલી તો પ્રબળ બને છે કે તેઓ ગમે તેવા દુષ્ટ કાર્યો કરતાં પણ અચકાતાં નથી. આમ થાય તો તેઓ ઘાતકી સ્વભાવનાં, વેરવૃત્તિનાં તરસ્યા અને બીજાંનાં દુઃખમાં રાચનારા બની શકે છે. જ્યારે તેમને નિષ્ફળતા મળે છે ત્યારે તેઓ ઉદાસ અને નિસ્તેજ બની જાય છે. તેમને જીવવું પણ ઝેર જેવું બની જાય છે અને તેવે વખતે તેઓ ન કરવાનું કરી બેસે છે. આવા લોકો જુવાન અવસ્થામાં હોય તો આપઘાત કરવા પણ તત્પર બની જાય છે. આ તારીખોમાં જન્મેલા પુત્રોના પિતાઓએ પોતાના સંતાનથી સાવધ રહેવું જરૂરી છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ ઘણીવાર એકલપેટા હોય છે. મિત્રમંડળીમાં તેઓ ભળી શકતાં નથી. તેમનાં મન સંકુચિત હોય છે અને એટલે જ તેઓ કેટલીકવાર બીજાંઓનો પ્રેમ–વિશ્વાસ સંપાદન કરી શકવામાં નીષ્ફળ નીવડે છે.

આ લોકો સમર્થ વિચારકો, સ્વાભાવિક વકતાઓ અને શિક્ષકો હોય છે. વગર અટકે આખો દિવસ શ્રમ કરનારા અને બીજાંને આનંદ આપવામાં કુશળ હોય છે. તેઓ માયાળુ, વિશ્વાસુ અને ઉદાર પણ હોય છે. એકવાર મિત્રતા થઇ તો પછી તે મિત્રતા કદાપિ છોડતાં નથી. મિત્રો સાથેનાં હદ ઉપરાંતનાં સંબંધને લીધે તેમના ઉપર કેટલીક વખતે સંકટ પણ આવી પડે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાં સ્ત્રી કે પુરુષનો વિચાર ફેરવવા માટે કદી પણ પ્રયત્ન કરશો નહિ. કારણ આ લોકો પોતાની

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જક્કી વલણ માટે ઘણાં પ્રસિદ્ધ બનેલાં છે. ઉપરાંત આ લોકો વિશ્વાસુ અને માલીકને વફાદાર પણ હોય છે. માલીકનાં લાભો અને ગેરલાભો શામાં સમાયલા છે તે તેઓ સારી રીતે જાણે છે. તેઓ ભાગ્યેજ ટંટો કે ફરિયાદ કરે છે. પોતાનાં કામમાં જ રચ્યા રહેવાનું તેમને પસંદ છે. સોંપેલું કાર્ય પછી ભલેને મુશ્કેલ હોય તોપણ તેઓ તે પાર-પાડે છે જ

પૈસાની લેવડદેવડ અને વ્યહવારમાં આ રાશિવાળાઓ સખ્ત પ્રમાણિક અને નિયમીત હોય છે, પરન્તુ વિચારશકિત ટૂંકી હોવાને લઇને તેઓ કેટલીક વાર મોટી નુકશાનીમાં પણ ઊતરી જાય છે. આમ છતાં પણ પૈસાની થાપણ મૂકવા માટે, વ્યહવાર બાંધવા માટે આ લોકો અતિ વિશ્વાસુ અને ખાત્રીવાળા હોય છે. કોઇનું દેવું રૂએ તેવી તેમની જરાય ઇચ્છા હોતી નથી. તેમની છેલ્લી પાઈ સુધી પણ તેઓ કરજ ચૂકવે છે.

તેઓ મોટાં પેટનાં હોવાથી ગુપ્ત વાતને પેટમાં રાખી શકે છે. તેમને વારસો મળવાનો પણ સંભવ હોય છે. પૈસાનો તેઓ સંચય કરે છે અને તેનો નકામો વ્યય કરતાં નથી.

આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ સુંદર, બુદ્ધિશાળી, સમજુ અને પૈસાની કાળજીવાળી ને ઉત્તમ ગૃહવ્યવસ્થા કરનારી હોય છે. આ સ્ત્રીઓમાં ઘણીવાર બે અવગુણો નજરે પડે છે. સ્વાર્થવૃત્તિ અને અવિશ્વાસ. એને લઇને તેઓ હદબહારનું બોલે છે અને કયારેક એમાં પોતાનું જ અહિત કરી બેસે છે.

સર્વ રીતે જોતાં આ તારીખવાળાઓ પ્રમાણિક અને ઉમદા દીલનાં હોય છે. આ લોકો પોતાની જાતે જ આગળ વધે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

છે. જો તેમની પ્રગતિનું પ્રમાણ મંદ હોય તો પણ તેઓ પોતાનાં માર્ગમાંથી પાછી પાની કરતાં નથી ને આગળને આગળ વધ્યા કરે છે.

લગ્ન

આ તારીખવાળાઓએ પોતાનાં લગ્ન જીવનમાં સફળતા મેળવવી હોય તો તેમણે ૨૫ વર્ષની વય પછી જ લગ્ન કરવા હિતકર છે. તેમના લગ્નનાં લાયક સાથીઓ તા. ૨૧ મી જુનથી તે તા. ૨૧ મી જુલાઇ (કર્ક રાશિ) અને તા. ૨૨ મી ઑગસ્ટથી તે તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર (કન્યા રાશિ) સુધીમાં જન્મેલાઓને જ ગણાવી શકાય. આ તારીખોમાં જન્મેલાઓની સાથે તેમનો લગ્ન સંબંધ બંધાય તો તેમનું લગ્નજીવન સુખી અને સરળ નીવડે છે. આ લોકોએ પોતાનાં લગ્નજીવનને સરળ બનાવવા માટે ઉપરની તારીખોમાં જન્મેલાં સ્ત્રી કે પુરુષો સાથે જ લગ્ન કરવાં જોઇએ.

કૌટુમ્બિક સુખ

આ લોકોને કૌટુમ્બિક સુખ યોગ્ય પ્રમાણમાં મળતું નથી. સાંસારિક વિપત્તિઓ, ઝઘડાઓનો તેમને અવારનવાર સામનો કરવો પડે છે અને તેમાં તેઓને પોતાની સારીય શક્તિ તેમજ દ્રવ્ય વેડફી નાંખવું પડે છે.

તેમનું ચલિત માનસ, આધ્યાત્મિક વૃત્તિ તેમજ ગેબી વિદ્યા પરત્વેનાં શોખને લઇને પણ તેમને કયારેક કૌટુમ્બિક સુખમાં વિઘ્ન ભોગવવું પડે છે. આ સ્વભાવને લઇને તેઓ ઘણીવાર પોતાનાં ઘર તરફ નિષ્કાળજી બતાવતાં પણ થઇ જાય છે. આવી ત્રિશંકુ સ્થિતિમાં ન તો તેઓ આધ્યાત્મિક અભ્યાસ કરી શકે છે કે ન તો ઘર તરફ પૂરી કાળજી રાખી શકે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ધંધો

આ લોકોમાં ધાર્મિકવૃત્તિનો અંશ વધુ પ્રમાણમાં રહેલો છે એટલે તેઓ ધર્મગુરૂઓ, પૂજારીઓ, શાસ્ત્રજ્ઞો તેમજ ઉચ્ચાધિકારીઓ તરીકે સારૂં જીવન ગાળી શકે છે.

આ સિવાય આ લોકો સરકારી કે વહીવટી નોકરીમાં પણ સારૂં કામ કરી શકે છે. એક સાધારણ કલાર્ક તરીકે પ્રવેશી તેઓ પોતાની આપમેળે ઊંચા હોદ્ધા ઉપર ચઢી જાય છે. જમીન તેમજ મકાનનાં બાંધકામને લગતાં ધંધામાં તેમને સારી યારી મળે છે. આ લોકો વૈજ્ઞાનિક શોધખોળોમાં અને સંશોધનકર્તા, લેખક તથા કર્તાઓ તરીકે સારૂં કાર્ય કરી શકે છે. દરેક ક્ષેત્રમાં તેઓ માથું મારે છે અને જેમાં તેમને વધુ ફાવટ આવે છે તે કામ પાછળ તેઓ મંડ્યા રહે છે. ટૂંકમાં કહીયે તો આ તારીખોમાં જન્મેલા લોકો સ્થિર નોકરી–ધંધામાં સારી રીતે ફાવે છે અને આગળ વધતાં મોટાં હોદ્દા સુધી પહોંચી જાય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓને સંગીત, સિનેમા, નૃત્ય, ચિત્રકામ અને ગુંથણ–ભરત આદિ વૈભવ–વિલાસ અને કળાનાં સાધનોમાં ખાસ રસ પડે છે. પુરુષોને સાધારણ રીતે રાજકિય અને કાયદાકાનૂનને લગતી બાબતો વધુ પ્રમાણમાં ગમે છે. તેઓ કારીગરો, કેમીસ્ટો, શોધખોળ કરનારાઓ પણ બને છે અને પોતાની લાઇનને દીપાવે છે.

આ સમયમાં આંગ્લભાષાનાં કેટલાક શ્રેષ્ઠ વક્તાઓ પણ જન્મ્યા છે. ગ્લેડસ્ટન, શેરીડન આજ તારીખોમાં જન્મ્યાં હતાં.

આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ ઘરકામમાં પ્રવીણ અને મહેનતું હોય છે. તેઓ પોતાની ફરજ સારી રીતે સમજે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પતિ પ્રત્યે, ગૃહ પ્રત્યે તેમજ બાળકો પ્રત્યે તેઓ પ્રેમ અને માયાથી વર્તે છે અને તેમને સંતોષ આપે છે. તેમનો સ્વભાવ દયાળુ અને પ્રેમાળ હોય છે. આથી એક નર્સ તરીકેનાં ધંધામાં પણ તેઓ સારી નામના મેળવી શકે છે.

આ લોકોએ પોતાનાં કામમાં સાવધપણું રાખવું અને દૃઢ મનથી કાર્ય કરી કામો પતાવવા.

જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલા લોકો ઠીંગણા, શ્યામવર્ણવાળા, કાળા વાળવાળા ને સુંદર તથા આકર્ષક નેત્રોવાળા હોય છે. તેમના શરીરનો બાંધો સાધારણ રીતે મજબુત હોય છે પણ જેમ જેમ પાકટ વય થતી જાય છે તેમ તેમ તે સુધરતો જાય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનું જીવન તેમનાં કિસ્મત કરતાં તેમના પોતાનાં પર જ વધુ નિર્ભર રહે છે. આ લોકો વયમાં પાકટ થશે પરન્તુ દીર્ઘાયુષી જીવન માટે તેમણે પોતાનાં ફેફસાં-ઓની વધુ કાળજી લેવી પડશે. ખુલ્લી હવા તેમજ ગ્રામ્યજીવન આ તારીખોમાં જન્મેલાંઓને વધુ અનુકૂળ થઇ પડશે. આ લોકોએ ઠંડી ઋતુમાં સાવચેત રહેવું, હદ ઉપરાંતની મહેનત ન કરવી. કારણ તેથી અજીર્ણ, ઉદાસિનતા આદિ વ્યાધિ થાય છે. તેમને ઢીંચણનાં, ચામડીનાં, લોહી વિકારનાં અને સંધિવાયુનાં દરદો થવાનો સંભવ રહે છે.

ખોરાક મધ્યમ અને પચે એવો જ લેવો જોઇએ નહિ તો પેટની પીડા વધી જશે અને આરોગ્ય જોખમમાં મૂકાશે.

આ લોકોએ નિરાશાને તથા ઉદ્વેગને તિલાંજલી આપી દેવી જોઇએ આ બન્ને તેમનાં સ્વાસ્થ્યને માટે ઘાતક છે. તેમણે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આનંદી સ્વભાવ રાખવો, સારી સોબતમાં રહેવું અને મનને પ્રફુલ્લ બનાવે તેવા કાર્યો કરવા જોઈએ. આ લોકોએ ખાસ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે તેમની અનારોગ્યતા બહારનાં કરતાં મન સાથે ઘણો સંબંધ ધરાવે છે એટલે મન જ જો તંદુરસ્ત હશે તો પછી તેમનું સ્વાસ્થ્ય બગડવાનો જરાપણ સંભવ રહેતો નથી.

આ લોકોને પૈસાનું તેમજ આર્થિક સુખ સારા પ્રમાણમાં છે. એ સુખ તેઓ જે રીતે માંગે છે તે રીતે મળશે નહિ. ઝડપથી પૈસાદાર થવાની કલ્પના કરવી એ ઉન્નતિનો દ્રોહ કરવા જેવું છે. સ્થિર રીતે અને નિયમિતતાથી આ લોકોને દ્રવ્ય મળ્યા કરશે. એટલે એક રીતે કહીએ તો આ લોકોનું આર્થિક જીવન સુખી અને સરળ બનશે.

આ લોકોમાંનાં કેટલાકો વારસદાર પણ બનશે. વારસામાં તેમને દ્રવ્ય કરતાં મકાન કે જમીન સારા પ્રમાણમાં મળશે. મફતનાં પૈસા મેળવવાનાં પ્રયત્નોમાં જો આ લોકો પડશે તો તેઓ માત્ર નાણાંજ નહિ પરન્તુ કીર્તિ પણ ગુમાવશે. પૈસાનો મોહ તેમને માટે એક અતિ લપસણો માર્ગ બનશે એટલે એનો તેમણે ત્યાગ કર્યેજ છૂટકો છે.

કયારેક આ લોકોને ધનની તૃષ્ણા સતાવે છે પણ ખરી. તે મેળવવા તેઓ પ્રયત્નો કરે છે. એમાં તેમને સફળતા મળી હોય એમ જણાય છે પણ ખરૂં. પરન્તુ જ્યારે તે લેવા હાથ લાંબો કરે છે ત્યારે તેમનાં હાથમાં આવવાને બદલે તે દૂર ચાલી જાય છે. અને જ્યારે આવું થાય છે ત્યારે તેમની નિરાશાનો પાર રહેતો નથી. આ બનવાનું કારણ દીર્ઘદ્રષ્ટિની ખામી અને પોતાનાં પરનો અતિ વિશ્વાસજ છે. આ દૂર કરવો ઘટે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ લોકોને અનેક અકસ્માતો થવાનો સંભવ છે. એટલે તેઓએ શસ્ત્રો તેમજ હથિયારોથી સાવચેત રહેવું જરૂરી છે. પાણીના અકસ્માતો જેવાં કે ડૂબવું, પડી જવું આદિ પણ થવાની સંભાવના રહે છે. એનાથી પણ ચેતતા રહેવું. પડી જવાના તેમજ ઇજા પામવાના અકસ્માતો આ લોકોને માટે સાધારણ છે.

વૃધ્ધાવસ્થામાં તેઓને અનેક લીલી-સૂકી જોવી પડશે. જીંદગીના કરૂણ બનાવો તેમને આજ અવસ્થામાં જોવાના-સાંભળવાના મળશે.

જીવનને સુખમય બનાવવા માટે આ લોકોએ વાંચવાની તથા મનન કરવાની ટેવ વધારવી હિતકર છે. એકી સાથે વધુ કામો કરવા નહિ. એક કાર્ય સંપૂર્ણ થયા બાદ જ બીજું કામ હાથમાં લેવું, નહિ તો ધંધમાંથી હાથ ઘસતાં રહી જશો. ઉદાસ અને ખિન્ન બનવા કરતાં આનંદી અને ઉદાર બનવું. કંજુસાઈ ત્યજવી, હદ ઉપરાંત શ્રમ ન કરવો અને જીવનને એવી રીતે જીવવું કે જેથી લાભ જ મળ્યા કરે.

તેમનાં ગુણ-અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

ન્યાયી, ઉદ્યમી, શાંત અને ધીરજવાળા, માન માટે આગ્રહ સેવનારા, કયારેક વિચારક અને સ્વતંત્રતાને ચાહનારા હોય છે. વિચાર, વર્તનમાં પ્રમાણિક અને ખુલ્લા મનનાં તેમજ સ્પષ્ટ વક્તા પણ હોય છે. કયારેક નિરાશામાં આનંદ માણનારા અને સંકટોમાં પણ હસતું મુખ રાખનારા હોય છે. ગુપ્ત વાત રાખવામાં

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બાહોશ અને જરૂર પડે મિત્રને માટે મરી ફીટવાની પણ તમન્ના ધરાવે છે નિરાભિમાની, સાવધ અને મોટાં મનોરથો સેવનારા હોય છે.

અવગુણ

લોભી, શરમ વગરનાં અને કયારેક બીજાનું અહિત કરનારા પણ હોય છે. સ્વાર્થી, માન ભૂખ્યા અને પોતાનાં કાર્યમાં પૂરા પાવરધા હોય છે. આ લોકો શંકાશીલ અને નિરાશાથી પીડાતા હોય છે. પહેલી નિષ્ફળતા તેમને માટે એટલી વિઘાતક હોય છે કે તે તેમના ઉત્સાહ અને શક્તિનો નાશ કરી દે છે. આ લોકો અતિ બોલકણા પણ હોય છે.

ભાગ્યશાળી રંગ

ભૂરો, કાળો, ઘેરો રાખોડી અને જાંબુડો.

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ : શનિવાર.
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક : ૩
શનિ માટેનો ભાગ્યશાળી આંક : ૮
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ : સીસું

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેમને માટેનાં ભાગ્યશાળી મહિનાઓ ત્રણ છે. મે, સપ્ટેમ્બર અને એપ્રિલની આખરના દિવસો.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સંધિ સમય

મકર રાશિ તા. ૨૧ મી ડીસેમ્બરે આવે છે અને તેનો પૂરેપૂરો પ્રવેશ થતાં છ દિવસ લાગે છે. તેથી તા. ૨૧ મીથી તે તા. ૨૭ મી ડીસેમ્બર સુધીમાં જેમનો જન્મ થયો હોય તેઓનો ધન અને મકર રાશિની સંધિમાં જન્મ થયેલો ગણાય છે. આ સંધિ સમયમાં જન્મેલાં મનુષ્યો વધારે સુખી, મહત્વનાં કામો કરનારા અને બુધ્ધિમાં પાકટ તથા જ્ઞાની હોય છે. સંગીત તેમને આનંદ-કર્તા થઇ પડે છે. પ્રેમને માટે તેઓ લગ્ન કરે છે. આ લોકો સ્વભાવે ચોક્કસ, નિયમિત, કુશળ અને લલિતકલાનાં જાણકાર પણ હોય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

વ્યોમેશચન્દ્ર બેનરજી
મહાદેવ ગોવિંદ રાનડે
લોર્ડ કર્ઝન
રૂડીયાર્ડ કીપલીંગ
ગ્લેડસ્ટન
વુડરો વીલ્સન
જોન ઑફ આર્ક
બેન્જામીન ફ્રાંકલીન

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૦ મી જાન્યુઆરીથી તે

તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

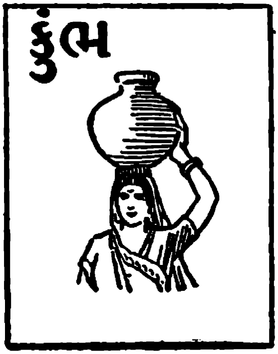

રાશિ નિશાની	પણિયારી, ઘટ, પાણી લઇ જનાર
રાશિ સ્વામી	શનિ
રાશિ અવયવ	ઢીંચણ નીચેનો ભાગ
નંગ	શનિ કે લસણીઓ
લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ...	તા. ૨૧ મી મે થી તા. ૨૦ મી જુન, અને તા. ૨૨ મી જુલાઇથી તે તા. ૨૧ મી ઑગસ્ટ અને તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે તા. ૨૨ મી અકટોબર સુધીમાં જન્મેલાઓ. (મિથુન, સિંહ અને તુલા રાશિ)

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મિત્રોમાં-ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ...તા. ૨૨ મી જુલાઇથી તે તા. ૨૧ મી ઑગસ્ટ અને તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે તા. ૨૨ મી અકટૉબર સુધીમાં જન્મેલાઓ. (સિંહ અને તુલા રાશિ)

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ... મિથુન અને તુલા

સૂર્ય કુંભ રાશિમાં તા. ૨૦ મી જાન્યુઆરીએ આવે છે અને તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરીએ વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશકિત

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ 'ખરા માણસાઇ' સ્વભાવવાળા હોય છે. પૂરા માણસ થવાને માટે જે તત્વો જરૂરી છે તે બધાં તેમનામાં હોય છે અને તેમને જો યોગ્ય માર્ગદર્શન તેમજ સારી સોબત મળે તો તેઓ જરૂર એક નંબરના માનવી બની શકે છે એમાં જરા પણ શંકા નથી.

આ લોકો લોકહિતના કાર્યોજ કરે છે અને જો તેમને સારૂં શિક્ષણ આપવામાં આવે તો તેઓ જરૂર માણસજાતના સેવકો થઇને રહે છે. તેમનાં મન વિશાળ અને ખુલ્લા હોવાથી તેઓ દરેકને પછી ભલેને તે ગમે તે જ્ઞાતિનો, ગમે તે દેશનો કે ગમે તે રાષ્ટ્રનો હોય તો પણ તેને તેઓ ભાઇ ગણે છે અને તેવી રીતે તેની સાથે વર્તે છે.

પરન્તુ આજ તારીખોમાં જન્મેલા માણસો કે જેઓને પૂરૂં શિક્ષણ મળ્યું નથી, જેમની બુધ્ધિએ વિકાસ સાધ્યો નથી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેઓ સંકુચિત મનનાં બને છે અને તેમની લોકકલ્યાણની ભાવના માત્ર જ્ઞાતિ કે અમુક સમુદાય પૂરતીજ બને છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ સ્વભાવે પરગજુ અને ઉમદા સ્વભાવનાં હોય છે. તેઓ પોતાના પરોપકારી અને દયાવાન સ્વભાવને લઇને લોકોમાં પ્રીતિપાત્ર બને છે. આ લોકો એટલા બધા લાગણીવશ હોય છે કે, કોઇનું દુઃખ તેઓ ખમી શકતાં નથી અને એ જાણે પોતાને જ થયું હોય એમ માની લે છે. સ્વભાવે તેઓ નરમ હોવાથી તેમનાથી કંઇ પણ દુઃખ, શોક કે આઘાત ખમી શકાતો નથી. આ લોકો ઉર્મિલ, ભોળા અને નીતિવાન હોય છે. તેઓ વિચાર અને વર્તનમાં આદર્શવાદી અને સાચ્ચા હોય છે. તેમના વિચારો ઉચ્ચ અને જનહિતને લાભદાયી થઇ પડે એવા જ હોય છે.

આ લોકોમાં બુધ્ધિ અને ન્યાયવૃત્તિ સારા પ્રમાણમાં હોય છે. સુધારા માટે તેઓ મરી ફીટે છે અને જુનવાણી તત્વોનો નાશ કરવા પ્રયત્નો આરંભે છે. તેમના સુધારા પ્રથમ ઘરથી જ શરૂ થાય છે અને તે બાદ દેશવ્યાપી બને છે.

મિત્રાચારીમાં આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ ખાસ ધ્યાન ખેંચે એવા હોય છે આ લોકો મિત્રતાને અંત સુધી નિભાવી રાખે છે. અને તેમને સંપૂર્ણ વફાદાર રહે છે. જરૂર પડે ત્યારે કોઇપણ પ્રકારની મદદ આપતાં તેઓ અચકાતાં પણ નથી. તેમની સહનશકિત અજબ હોય છે. તેઓ કોઇના સખ્ત શબ્દો કે કાવત્રાં સહી શકે એવાં હોતાં નથી. અપમાનને તેઓ ભૂલી શકતાં નથી અને વારે ઘડીએ તેને યાદમાં રાખી સામાને તે સંભળાવ્યા કરે છે. તો પણ એટલું તો ચોકકસ છે કે, મિત્રાચારીમાં આ લોકો નિર્મળ અને લાભકર્તા જ થઇ પડે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ લોકો સ્વભાવે શાન્ત, વિશ્વાસુ, માયાળુ, નિરપરાધી, કુદરત પ્રેમી અને સારી સમજવાળા હોય છે. હુન્નર–ઉદ્યોગોને ચહાય છે અને તેમાં કંઇને કંઇ સુધારા કર્યા કરે છે. તેમનામાં અસાધારણ ગુણો અને શક્તિઓ છે છતાં પણ તેઓ આળસુ અને પ્રમાદી હોય છે. ધનનો સંચય કરવો ગમે છે.

તેમને સંગીત, કલા અને સાહિત્યનો શોખ હોય છે છતાં પણ આ લોકોમાંનો ઘણો ભાગ તત્વજ્ઞાન અને આધ્યાત્મિકતા તરફ જ વળે છે. માણસને સમજવાની ચાવી તેમની પાસે હોવાથી તેઓ સ્હામાને તરત જ પિછાની જાય છે અને તેનાં સ્વભાવ અનુસાર વર્તન ચલાવી તેનું દીલ જીતી લેછે. આ લોકોમાં પવિત્ર ભાવો હોવાથી ધાર્મિક સાહિત્ય તરફ તેમની રૂચિ હોય છે અને એમાંના કેટલાક તો સારા જ્યોતિષીઓ, અગમ્યવાદીઓ તેમજ તત્વ-જ્ઞાનીઓ પણ બને છે.

તેઓ સારા વિવાદકર્તા અને વાતચીતમાં સચોટ હોય છે. તેમને હરાવવા એ મુશ્કેલ કાર્ય છે. તેમની બુધ્ધિ મુખ્યત્વે યાંત્રિક કારીગરીનાં કામમાં અને તેમાંય ઇલેકટ્રીકને લગતાં કામમાં સારી ખીલી ઊઠે છે.

વ્યાપાર–ધંધા અને નાણાખાતામાં તેઓ ઝળકી ઊઠે છે. એ દિશામાં તેમની બુધ્ધિ આશ્ચર્યકારક કાર્ય કરી બતાવે છે. પરન્તુ તેમને વધુ સફળતા તો બીજાનું કામ કરવામાંજ મળે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ પોતાનાં લાગણી પ્રધાન સ્વભાવને કાબુમાં રાખે અને મનશકિત પર વિજય મેળવે તો એવું એક પણ કાર્ય નથી કે જે તેઓ ન કરી શકે. જવાબ-દારીવાળા કામોમાં તેઓ સારા પ્રકાશી ઊઠે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

લોકસભાઓમાં, મેળાવડાઓમાં અને જાહેર સમારંભોમાં આ લોકો સારો ભાગ લે છે. નાટક–સિનેમા અને મિજલસોને તેઓ ચહાય છે. લોકસમૂહમાં આનંદથી ભળે છે છતાં પણ તેમને હૃદયમાં લાગ્યા કરે છે કે તેઓ એકલાં–અટૂલાં છે. કોઇ તેમને પૂછતું જ નથી.

લોકોને નમાવવા માટે, તેમને વશ કરવા માટેનું એક અમોઘ શસ્ત્ર તેમની પાસે છે. અને તે શસ્ત્ર છે–આંખ. તેમની આંખમાં આકર્ષણ છે અને આ આકર્ષણને લઇને જ તેઓ ભલ-ભલાંને પોતાને વશ બનાવી શકે છે–તેમની પાસેથી ધાર્યું કામ કરાવી શકે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલા બાળકોને નિયમિતતાની ટેવ પાડવી. તેમની પાસેથી ઠરાવેલા સમયે જ કામો કરાવવાં. ધાક ધમકી તેમને બતાવવી નહિ. તેમ કરવાથી તેમની બુધ્ધિનો વિકાસ ન થશે અને તેઓ નરમ બનવાને બદલે લાંઠ બની જશે. બાળકોને ખુલ્લી હવા આપવી જરૂરની છે.

લગ્ન

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓએ પોતાનાં લગ્ન તા. ૨૧ મી મે થી તા. ૨૦ મી જુન, (મિથુન રાશિ) તા. ૨૨ મી જુલાઇથી તે તા. ૨૧ મી ઑગસ્ટ (સિંહ રાશિ) અને તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તે તા. ૨૨ મી અકટૉબર (તુલા રાશિ) સુધીમાં જન્મેલાઓ સાથે કરવા જોઇએ.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ લગ્ન કરતાં મિત્રાચારીનો સંબંધ વધુ રાખતાં જણાય છે. લગ્ન તેમને મન માત્ર લગ્ન જ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નથી પરન્તુ જીવનભરની ગાઢ મૈત્રીનું ચિન્હ છે અને આથી જ તેઓ પતિ કે પત્નિ તરીકે સારા નીકળે છે, અને પોતાના ગૃહજીવનને ઉજાળે છે. ઘર અને બાળકો પ્રત્યે તેમની દ્રષ્ટિ પ્રથમ હોય છે. પ્રેમાળ પિતા અને પ્રેમાળ માતા તરીકે આ લોકો મુખ્ય કરીને સફળ નીવડે છે. તેમનાં બાલકો પણ સાધારણ રીતે હોશિયાર ને બુધ્ધિવાળાં હોય છે.

કૌટુમ્બિક સુખ

કૌટુમ્બિક સુખ શું છે તેનાથી આ લોકોમાંનો ઘણો ભાગ અજ્ઞાન જ હોય છે. અસંતોષ અને તકરાર તેમનાં જીવનમાં મુખ્ય ભાગ ભજવે છે. કુટુમ્બ ક્લેશને લઇને તેઓને જે શાન્તિ મળવી જોઇએ તે મળતી નથી. પરિણામે તેમનું જીવન અકારૂં જેવું બની જાય છે. આમ છતાં પણ તેઓ આ અશાન્તિને નભાવી લે છે અને સહનશીલતાથી તેનો સામનો કરે છે. કેટલાક લોકો કે જેઓમાં આ સહનશીલતાનો અભાવ હોય છે તેઓ કોઇ વિઘાતક કામ પણ કરી બેસે છે.

ધંધો

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ લેખકો, ડૉકટરો, કર્ત્તાઓ, કવિઓ અને કેળવણીકારો હોય છે. મશહૂર કવિ યીટ્સ, પ્રસિદ્ધ લેખક રોબર્ટ લુઈ સ્ટીવન્સન અને ફિલ્સુફ રસ્કીન આજ તારીખોમાં જન્મ્યા હતા. આ તારીખોમાં જન્મનારા સ્ત્રી અને પુરુષો બન્નેની વૃત્તિ લખવાની પ્રવૃત્તિ તરફ વિશેષ પ્રમાણમાં માલમ પડે છે.

મોટા રાજદ્વારીઓ અને અર્થશાસ્ત્રીઓ પણ આ તારીખોમાં જન્મેલા માલમ પડી આવે છે. આ તારીખોમાં જન્મેલાઓની બુદ્ધિ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વિજ્ઞાનવાદ તરફ વિશેષ પ્રમાણુમાં વળેલી હોવાથી મોટા વૈજ્ઞાનિકો પણ આ તારીખોમાં જ માલમ પડી આવે છે. ગેલીલીઓ, ન્યુટન, ડારવીન આદિ વૈજ્ઞાનિકો પણ આજ તારીખોમાં જન્મ્યા હતા.

આ લોકોની બુદ્ધિમાં નવિનતા હોવાથી તેમજ તેમનો સ્વભાવ સુંદર અને સરળ હોવાથી તેઓને ફિલ્મ–નાટકમાં પણ સારો ચાન્સ મળી શકે છે. આવા કામોમાં તેમની બુદ્ધિ સ્વતંત્ર સર્જન કરે છે અને લોકોમાં તે વખણાય છે પણ ખરાં.

જે કામમાં તેમને સ્વતંત્રતા હોય છે, જેમાં જવાબદારીનું તત્વ હોય છે તે કામમાં તેઓ સારી સફળતા મેળવે છે. ગુલામીને–આધીનતાને તેઓ ધિક્કારે છે કોઇના તાબેદાર બનીને કામ કરવામાં તેમનો વિકાસ રૂંધાય છે અને એને લઇને તેમને નિષ્ફળતા જ મળે છે. જે ધંધામાં મન અને બુદ્ધિનો સંયોગ થયેલો હોય છે તે કામમાં તેઓ સંપૂર્ણ સફળતા પ્રાપ્ત કરે છે.

આ લોકો સંગીતશાસ્ત્રી, મંત્રી, હુન્નરી, ભાષા–જ્ઞાની, ઇલેકટ્રીક ધંધાદારી, રેલ્વે નોકરીયાત તેમજ એન્જીનીયરો તરીકે સારા ઝળકી ઊઠે છે.

વ્યાપારીઓ અને ધંધાદારીઓ તરીકે પણ તેમને સારી સફળતા મળે છે. તો પણ જે ધંધાદારી કુનેહ તેમજ ગુપ્તતા હોવી જોઇએ તેનો તેમનામાં અભાવ હોવાથી તેઓ કેટલીકવાર નિષ્ફળ જાય છે અથવા તો તેમને મોટી ખોટ સહેવી પડે છે.

જીવન–તન્દુરસ્તી અને સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ આરોગ્યની દ્રષ્ટિએ સુખી હોય છે. તેઓ ઉંચા, સુંદર, પ્રતાપી અને નિર્મળ હોય છે. તેમના

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શરીરનો બાંધો મજબુત અને કસાયલો હોય છે પરન્તુ મુખ્યત્વે કરીને તેમનું હૃદય નરમ હોય છે. આ તારીખવાળાઓ હૃદય-રોગથી પીડાતાં પણ મળી આવે છે. ૪૦ વર્ષની વય પછી આ લોકોએ ખાસ સંભાળવું. લોહીની મંદ ગતિ, કંપારી, પગમાં કળતર, જ્ઞાનતંતુની નબળાઇ અને તેને લઇને વ્યાધિ આદિ રોગો સહેવા પડે છે.

આ લોકોએ આંખની સંભાળ લેવી ખાસ જરૂરની છે. યુવાવસ્થામાં જો આંખની સંભાળ ન લેવામાં આવે તો વૃધ્ધાવસ્થામાં એ પીડા કરનારી થઈ પડે છે.

આ તારીખવાળાઓ ભાગ્યેજ પૈસાનો વ્યય કરનારા અને ઉડાઉ હોય છે. સાધારણ રીતે પોતાનાં અંગત ખર્ચ માટે જેટલી રકમ તેઓ વાપરતાં નથી તેટલી તેઓ પારકાંને માટે વાપરે છે. એકંદરે તેઓ પોતાના પૈસાનો ઉપયોગ માણસજાતનાં ભલાં માટે અને સદ્‌માર્ગોમાંજ કર્યા કરે છે.

આ લોકોએ ચોખ્ખી હવા તેમજ વ્યાયામ કરવો જરૂરી છે. સારી સોબત રાખવી, મધ્યમ ખોરાક લેવો, ચિંતા, સંશય તેમજ વ્યાકુળતાને ત્યજી દેવી.

તેમનાં ગુણ–અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

લોકસેવકો, સુધારકો, બીજાનું ભલું કરવાની તમન્ના રાખનારા, સાદું જીવન અને ઉચ્ચ વિચારો ધરાવનારા, દયાળુ, માયાવાળા, નરમ અને કામમાં પરિશ્રમી હોય છે. તેમની યાદ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

દારત શક્તિ તીવ્ર અને વિચારમાં મજબુત મનવાળા હોય છે. મિત્રાચારી ટકાવી રાખનારા અને પારકાંનું દુઃખ સહન ન કરી શકે એવા સ્વભાવવાળા પણ હોય છે.

અવગુણ

પોતાનાં દેખાવમાં અભિમાન ધરાવનારા, થયેલું માન–અપમાન ન ભૂલનારા, કેટલીક વાતોમાં જક્કી અને વૈરવૃત્તિવાળા હોય છે. ક્યારેક ગુપ્ત ઇચ્છાઓ સેવનારા, કપટી અને કામમાં ધીરા પણ હોય છે. કંજુસ અને એકલવાયા સ્વભાવને લઇને તેઓ લોકોનાં ટીકાપાત્ર પણ બને છે.

ભાગ્યશાળી રંગ

રૂપેરી, આકાશી ભૂરો અને રાખોડી.

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ : સોમવાર અને શનિવાર.
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક : ૨.
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ : પ્લેટીનમ.

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેમને માટેનાં ભાગ્યશાળી મહિનાઓ ત્રણ છે. મે, જુન અને અકટૉબર.

સંધિ સમય

કુંભ રાશિ તા. ૨૦ મી જાન્યુઆરીએ આવે છે અને તેનો પૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે. તેથી તા. ૨૦ મીથી તે તા. ૨૬ મી જાન્યુઆરી સુધીનો સમય એ મકર અને કુંભ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

રાશિનો સંધિ સમય છે. આ સમયમાં જેમનો જન્મ થયો હોય તેઓ સુખી, બુદ્ધિશાળી અને ચોક્કસાઇભર્યા સ્વભાવવાળા હોય છે. સ્વભાવમાં શાંત અને કામકાજમાં પણ ચાલાક નીવડે છે. ક્યારેક વધુ પડતા ઉદાર તેમજ હઠીલા પણ બને છે. આ સમયમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ પણ ઘરકામમાં કુશળ અને બોલવામાં ચતુર હોય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

નાના ફડનવિસ
દિનબંધુ એન્ડ્રૂઝ
ના. વિજયસિંહજી–રાજપીપળા
ના. મહારાવલજી ઇન્દ્રસિંહજી–વાંસદા
કવિશ્વર દલપતરામ
કવિયત્રી સરોજિની નાયડુ
પંડિત ગટુલાલજી
સર કાવસજી જહાંગીર
સ્વીડનબર્ગ
ચાર્લ્સ ડીકન્સ
અબ્રાહમ લિંકન

✡

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૧૯ મી ફેબ્રુઆરીથી તે

તા. ૨૦ મી માર્ચ સુધીમાં જન્મેલાઓ માટે

રાશિ નિશાની	માછલી, મત્સ્ય
રાશિ સ્વામી	ગુરુ
રાશિ અવયવ	પગના તળીયાં
નંગ	લસણીઓ, હીરો
લગ્નમાં સૌથી લાયક સાથીઓ...	તા. ૨૧ મી જુનથી તે તા. ૨૧ મી જુલાઇ અને તા. ૨૩ મી અકટૉબરથી તે તા. ૨૧ મી નવેમ્બર સુધીમાં જન્મેલાઓ. (કર્ક અને વૃશ્ચિક રાશિ)
મિત્રોમાં–ધંધામાં સૌથી લાયક સાથીઓ...	તા. ૨૨ મી ઑગસ્ટથી તે તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર, તા. ૨૧ મી જુનથી તે તા. ૨૧ મી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જુલાઇ અને તા. ૨૩ મી અકટૉબરથી તે તા. ૨૧ મી નવેમ્બર સુધીમાં જન્મેલાઓ (કન્યા, કર્ક અને વૃશ્ચિક રાશિ)

એક તત્વવાળી રાશિઓ ... ... કર્ક અને વૃશ્ચિક

સૂર્ય મીન રાશિમાં તા. ૧૯ મી ફેબ્રુઆરીએ આવે છે અને તા. ૨૦ મી માર્ચે વિદાય થઇ જાય છે.

સ્વભાવ–ગુણ અને કાર્યશકિત

આ તારીખોમાં જન્મેલા મનુષ્યો દેખાવડા, લાગણીશીલ, અસ્થિર મનોદશાવાળા તથા ચીવટવાળા હોય છે. પરંતુ, જ્યારે તેઓનો જુસ્સો નરમ પડી જાય છે–કામમાં જ્યારે તેઓ એકદમ જ બાજી ખોઇ બેસે છે ત્યારે તેઓ ચિંતાતુર, ઉદાસ અને હતાશ બની જાય છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ બે પ્રકારનું જીવન જીવતાં જોવામાં આવે છે. અને એ બે પ્રકાર એકબીજાંથી તદ્દન ઉલટાં જ માલમ પડી આવે છે. ફત્તેહ અને નિષ્ફળતા, અંધકાર અને પ્રકાશ જેમ એક બીજાંથી વિરૂધ્ધ જાય છે તેમ આ લોકો પણ બે પ્રકારનાં માનસવાળા મળી આવે છે. એક વર્ગ એવો છે કે જે કામમાં મહેનતુ, ખંતીલો, ઉતાવળીયો તેમજ તક માટે વલખાં મારતો હોય છે જ્યારે બીજો વર્ગ શાન્ત સ્વભાવવાળો, જુવાન માનસ ધરાવનારો, વિજ્ઞાનને ચાહનારો અને ઇતિહાસ, મુસાફરી આદિ વિષયો પ્રતિ રસ લેનારો હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સામાન્ય રીતે જોતાં આ લોકો શાંતિવાળા, દયાળુ, ઉદાર, ચાલાક અને બીજાંનું દુઃખ જાણનારા હોય છે. દ્રવ્યની બાબતમાં આ લોકો ખાસ સાવચેત હોય છે અને ભવિષ્યની તૈયારી પણ રાખવાનું ચૂકતાં નથી તેમને કોઇનાં આશ્રય નીચે રહેવાનું ગમતું નથી. આ વિચારજ તેમને ચિન્તા જેવો થઇ પડે છે અને એટલે કેવી રીતે આખી જીંદગી સ્વાશ્રયી જાય તેનીજ તૈયારીમાં તેઓ રચ્યા રહે છે. પોતાનાં બાલ–બચ્ચાંઓ પણ સ્વતંત્ર જીવન ગુજારે, તેમને કોઇનાં ઓશિયાળાં ન થવું પડે તે ચિન્તા પણ તેમને નિરંતર સતાવે છે. પોતાના વ્યવહારમાં તેઓ સીધા, ન્યાયી અને પ્રમાણિક હોય છે અને આથી જ કયારેક તેમને સખ્ત અને જક્કી સ્વભાવવાળા પણ ગણી લેવામાં આવે છે.

આ લોકોને અનેક પ્રકારના વિષયોનું જ્ઞાન હોય છે. દરેક વિષયનાં તત્વોને તેઓ જાણતાં હોય છે અને આથી જ કેટલીકવાર તેમને ‘ડીક્નેરી’ પણ કહેવામાં આવે છે. ઇતિહાસ જ્યોતિષ, ફિલ્સુફી આદિ વિષયોમાં તેમને રસ હોય છે અને તેઓ તેનો અભ્યાસ કરવા પણ લલચાય છે.

આ લોકોમાંના કેટલાક લુચ્ચા, કપટી અને પ્રપંચી યુક્તિ-વાળા પણ મળી આવે છે. જ્યારે કેટલાક પ્રમાણિક અને સારા પણ હોય છે. તેમનાં હૃદય વિશુધ્ધ હોય છે છતાં બીજાંના વિશ્વાસે રહી તેમનાથી ખોટું કાર્ય પણ થઇ જાય છે. તેઓમાં ઊંડો ગુપ્ત પ્રેમ, પ્રમાણિકપણું ને હદ ઉપરાંત વિશ્વાસ હોય છે. એને લઇને તેમને કેટલીકવાર ઠગાવાની ધાસ્તી પણ રહે છે.

તેમનામાં અમુક કામ કરવાની તમન્ના તેમજ શક્તિ પણ હોય છે. પરન્તુ પોતાના પરનાં આત્મવિશ્વાસના અભાવને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

લઇને તેઓ એ કામ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે. પોતાની જાત પર તેમને વિશ્વાસ આવતો નથી અને આથી કયારેક તો તેઓ એ કામ પાછળ ચિન્તા પણ કરી તેની પાછળ જ રાત–દિન ગાળે છે. આ લોકોમાં એક ગુણ મુખ્ય છે અને તે એ કે જે કામ તેમને સોંપવામાં આવ્યું હોય છે તેને તેઓ ખંત–ચીવ્વટથી પાર પાડયા વગર રહેતાં નથી. સમૂહમાં કામ કરવા કરતાં તેમને એકલાંજ કામ કરવાનું પસંદ છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલા ઉદાર હોય છે એ વાત ખરી છે પણ તેઓની ઉદારતાનો સદુપયોગ થતો નથી અને કેટલીક વખતે તેમની ઉદારતાનો ગેરલાભ પણ લેવાઇ જાય છે. આ લોકો બીજાંઓની અસર નીચે દબાઇ જાય છે. કારણ તેમનામાં પોતાના વિશ્વાસનો અભાવ હોય છે અને એને લઇને કયારેક ખત્તા પણ ખાઇ બેસે છે.

બીજી તારીખોમાં જન્મેલાઓ કરતાં સૌથી વધુ મુશ્કેલી, જોખમો–ત્રાસ વગેરે આ તારીખોમાં જન્મેલાઓને જ ભોગવવા પડે છે અને એને લઇને જ તેઓ ઘડાય છે. દરેક જોખમે–મુશ્કેલીએ તેમની કસોટી થાય છે. તેમને વધું જાણવાનું અને શીખવાનું મળે છે અને આમં તેમનામાં અજબ પમાડે એવી સહનશક્તિ અને તાકાત આવે છે. આ લોકો સૌથી વધુ વિશ્વાસુ અને ભરોસાદાર માનવીઓ છે. તેમને કહેલી ગુપ્ત વાત સચવાઇ રહે છે અને તે બહાર જવા પામતી નથી. આ લોકો પરોપકારી હોય છે. દુઃખીને મદદ કરવામાં તેઓ પોતાનું કામ પણ છોડી દે છે.

આ લોકો સ્વભાવે ઉદાર છે પરન્તુ જ્યારે તેઓને પોતાનાં ભવિષ્યનો વિચાર આવે છે ત્યારે તેઓનું મન સંકુચિત

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બની જાય છે. અને તેઓ બોલ્યા કરતાં થોડું આપે છે. આ માટેનું મુખ્ય કારણ ભવિષ્ય માટેની બ્હીક જ છે.

પૈસાના વ્યયમાં પણ આ લોકો એક રીતે વિચિત્ર માલમ પડયા છે. કેટલીક વખતે તેઓ પોતાને માટે કંજુસાઈ કરે છે, કરાવે છે, ત્યારે કેટલીક વખતે તેઓ લખલૂટ ખર્ચ પણ કરે છે. કયારેક આ લોકો ભોળાપણાને લઇને બીજાઓના શિકાર જલદી બની જાય છે.

આગળ જણાવ્યું તેમ આ લોકોમાં બે પ્રકારનાં માનવીઓ મળી આવે છે. એક પ્રકારનાં માનવીઓમાં મોજશોખની વૃત્તિ હોય છે અને તેઓ બહારના આડંબર, ભપકા અને મોજવિલાસને તાબે થઈ જઇ મનમાન્યા વૈભવ ભોગવી લે છે. બીજાં પ્રકારનાં માનવીઓ એવા મોજશોખને નાપસંદ કરે છે અને સખ્ત રીતે તેને દાબી દઇ સંયમવૃત્તિ બતાવે છે. પહેલા પ્રકારના માનવી-ઓમાં લુચ્ચા, વિષયી, નાહિંમતવાન, તકરારી તેમજ છળકપટવાળા માનવીઓ મળી આવે છે જ્યારે બીજા પ્રકારનાં માનવીઓમાં સાધુ પુરુષો, મહાત્માઓ, ઉદ્યોગવીરો, સાચ્ચાબોલા અને પ્રતાપી માણસો મળી આવે છે.

આ તારીખવાળાઓએ મુખ્યત્વે કરીને એક વાત ખાસ ધ્યાન રાખવાની છે. અને તે સ્વભાવ ઉપર કાબુ મેળવવાની. જો તેઓ પોતાના સ્વભાવ ઉપર કાબુ મેળવી લે, વાસનાઓને, ખોટી ઇચ્છાઓને દાબી દે તો તેઓ જરૂર પોતાની જાતને સારે માર્ગે વાળી શકે છે. પરન્તુ એમાં જો તેઓ જરા ઢીલું મૂકે તો તેઓ ઇચ્છાઓનાં ગુલામ બની જાય છે. અને પછી એ નાવ કયાં જઇ અટકે તે કહી શકાય નહિ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ લોકોને દરિયાનો શોખ હોય છે. પાણીમાં તરવું, મુસાફરી કરવી, પાણી પાર ધંધો કરવો તેમને ખૂબ ગમે છે. આવા લોકો પોતાનું રહેવાનું સ્થાન પણ દરિયા કે નદી કિનારે જ બાંધે છે.

આ લોકોમાં કલાનો પણ શોખ હોય છે અને આથી જ આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ કવિઓ, ચિત્રકારો, સંગીતકારો તથા સાહિત્યકારો તરીકે સારા પ્રમાણમાં મળી આવે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી સ્ત્રીઓ પુરુષો કરતાં ઘણી જ બેદરકાર, ઘરમાં બગાડ કરનારી અને ધાંધલભર્યા સ્વભાવવાળી હોય છે.

લગ્ન

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓએ પોતાનાં લગ્ન તા. ૨૧ મી જુનથી તે તા. ૨૧ મી જુલાઇ (કર્ક રાશિ) અને તા. ૨૩ મી અક્ટોબરથી તે તા. ૨૧ મી નવેમ્બર (વૃશ્ચિક રાશિ) સુધીમાં જન્મેલાઓ સાથે કરવા જોઇએ. આ લોકોએ તુલા તથા ધન રાશિવાળાઓ સાથે લગ્ન કરવાં નહિ.

ઉપરની તારીખોવાળા સાથે લગ્ન કરવાથી તેમનું લગ્ન-જીવન સુખી, સરળ અને આનંદી બને છે. પતિ–પત્નિ વચ્ચે સારો બનાવ રહે છે અને એકબીજાનું માન પણ જળવાય છે.

આ એક જ રાશિની તારીખોમાં જન્મેલાઓનાં લગ્ન એક–મેકની સાથે કરવામાં આવે તો તે નિષ્ફળ નીવડે છે એ ખાસ ધ્યાન રાખવા જેવું છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કૌટુમ્બિક સુખ

આ લોકો પોતાનાં કૌટુમ્બિક જીવનમાં ખાસ સાવચેત રહે છે. કુટુમ્બ પ્રત્યે તેઓ પ્રેમાળ હોય છે. સ્ત્રી–બાળકોને ચહાય છે તોપણ તેમની સાથે કયારેક સખ્ત રીતે પણ વર્તે છે. તેમની આ સખ્તાઇ કુટુમ્બના ભલા માટે જ હોય છે એ પણ એક ધ્યાન ખેંચવા જેવી બીના છે. કુટુમ્બનું ગૌરવ જાળવવામાં તેમજ તેની શિસ્ત જાળવવામાં તેઓ મક્કમતાથી સખ્ત રીતે કામ લે છે અને એ શિસ્ત તેઓ પોતાના માણસો પાસેથી પળાવે છે પણ ખરા. કુટુમ્બનો સંતોષ એ તેમનો સંતોષ હોય છે. એકંદરે આ લોકોનું કૌટુમ્બિક જીવન સુખી અને ખટરાગ વગરનું હોય છે.

ધંધો

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓ ખાસ કરીને જળમાર્ગના પ્રવાસીઓ હોય છે. ધંધામાં ખલાસી, સફરી, વ્યાપારી, કેન્વાસર, કમીશન એજન્ટ કે પછી મુસાફરો તરીકે આવી તારીખોમાં જન્મેલાઓ સારા પ્રમાણમાં મળી આવે છે. હોટલ માલીકો, શેર દલાલો તેમજ રખેવાળો પણ તેઓ બને છે.

ખાસ કરીને નામાના મહેતાજીઓ, ખજાનચીઓ, કારકૂનો આ લોકો અધિક પ્રમાણમાં હોય છે. તેમને જો સારૂં શિક્ષણ આપવામાં આવે અને તેમના ઉપર પૂરો વિશ્વાસ મૂકવામાં આવે તો આ લોકો ઊંચા જવાબદાર ઓધ્ધાઓ અને જોખમી કામો-વાળી જગ્યાઓ પણ શોભાવે છે. પાણી અને દરિયાને લગતાં દરેક કામમાં તેઓ સફળ નીવડે છે. કેપ્ટન તરીકે તથા દરિયાઇ અમલદાર તરીકે આ લોકો સારૂં કામ કરી શકે છે. દરિયાપારના

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ધંધામાં આયાત–નિકાશના વ્યાપારમાં કે પછી વહાણવટામાં તેમનો સિતારો સદા તેજ જ નીવડે છે.

આ લોકોને સાહિત્ય તરફ પણ રૂચિ હોય છે. એટલે ઘણાં વાર્તાકારો, કવિઓ, સંગીતશાસ્ત્રીઓ પણ બને છે. સ્વાભાવિક રીતે જ આ લોકો અગમ્યવાદ તરફ ઝુકેલા હોય છે એટલે તેમને એમાં શ્રધ્ધા હોય છે એટલું જ નહિ પરન્તુ જ્યોતિષ, નસીબ, વગેરેને માને છે પણ ખરા. ઈતિહાસ, તત્વજ્ઞાન અને જેબ્રી સૃષ્ટિનું જ્ઞાન એ તેમનાં પ્રિય વિષયો છે. આ તારીખોમાં ઘણાં ભવિષ્યવેત્તાઓ પણ જન્મે છે.

જીવન–તંદુરસ્તી અને સુખ

આ તારીખોમાં જન્મેલાઓનાં મુખ ભરાવદાર, નેત્ર સૌમ્ય ને જરા માદકભર્યાં હોય છે. તેમની આંખમાં એક પ્રકારનું આકર્ષણ છે અને એને લઈને તેઓ સ્હામા માનવીને આકર્ષી શકે છે. તેમનાં ખભાં ગોળ હોય છે. શરીરનો બાંધો મજબુત હોતો નથી.

આ લોકોએ ખાસ કરીને પગ અને ઘુંટણો તેમજ તળીયાંઓ સંભાળવા જરૂરી છે. કારણ આજ ભાગોમાં તેમને વારંવાર નાની મોટી ઇજાઓ થયા કરે છે.

આ લોકોને દમ, ક્ષય, અપચો, લોહી વિકાર, શરદી, સંધિવા આદિ દરદો થવાનો સંભવ રહે છે. મસ્તક અને પીઠ પણ વારંવાર દુખ્યા કરે છે. આ બધી પીડાઓનું મૂળ કારણ તેમની પાચનશકિતની ન્યુનતા જ છે. તેમણે સાત્વિક ભોજન, રૂચિકર ખોરાક લેવો. સ્વચ્છ હવા અને થઇ શકે તેટલોજ શ્રમ વેઠવાની

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ટેવ પાડવી. ચિન્તાથી પણ આ લોકોનાં સ્વાસ્થ્યને ખૂબ નુકશાન પહોંચે છે. માટે તબીયત સાચવવા તેમણે ચિન્તાને પણ તિલાંજલી આપી દેવી જોઇએ.

ડૉકટરી દવાઓ લેવાનું તેમણે ત્યજી દેવું જોઇએ. કારણ દવાઓનું વધુ પડતું સેવન તેમની તન્દુરસ્તીને નુકશાન પહોંચાડે છે. આ લોકોએ સારી સોબતમાં રહેવું પણ આવશ્યક છે. કારણ સોબત તેમના પર જલદી અસર કરે છે. સ્વચ્છ અને ચોકખા રહેવાથી પણ તેમના સ્વાસ્થ્યને લાભ મળે છે.

આર્થિક લાભાલાભનો વિચાર કરીએ તો તેમનું આર્થિક જીવન ઘડી-ઘડીએ બદલાતું માલમ પડશે. એક સમયે તેઓને સારો તડાકો પડતો જણાશે તો બીજી જ પળે તેઓ મુશ્કેલીમાં મૂકાયલા માલમ પડશે. ટૂંકમાં કહીએ તો આ માનવીઓનું ભાગ્ય સદા ફરતુંજ રહેશે. પરન્તુ એકંદરે જોતાં આ લોકોને નાણાંની અછત નડશે નહિ.

ક્રોધ, ઇર્ષ્યાને ત્યજી સર્વદા વિશુધ્ધ જીવન ગુજારવું. સારી સોબત રાખવી. ધાર્મિક તેમજ ઇતિહાસ-જીવનચરિત્રો આદિને લગતાં ગ્રન્થોનું અધ્યયન કરવું. ચીડિયા થવું નહિ. કોઇનાં કામની આડે ન આવવું અને પોતાનાં જ કામમાં રચ્યા રહેવું. તેમના જીવનને સુખી અને ઉન્નતમય બનાવવા માટેની આ સોનેરી ચાવીઓ છે.

તેમનાં ગુણ-અવગુણનું સરવૈયું

ગુણ

દીર્ઘદૃષ્ટિવાળા, વિશ્વાસુ, ખંતીલા, ઊંચી આશા સેવનારા, ઉદાર તેમજ નિઃસ્વાર્થી, દરેકનું ભલું ઇચ્છનારા, પરોપકારી,

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શાન્તિને ચાહનારા, ચાલાક તેમજ લાગણીવશ હોય છે. સોંપેલું કામ પાર પાડનારા તેમજ ભવિષ્યની ચિન્તા ધરાવનારા પણ હોય છે.

અવગુણ

આત્મશ્રધ્ધાનો અભાવ, આગળ પડીને કામ કરવામાં શિથિલતા બતાવનારા તેમજ મુશ્કેલીના સમયે વ્યાકુલ બની જનારા હોય છે. શબ્દોમાં આ લોકો અતિ ઉદાર માલમ પડે છે પરન્તુ કાર્યમાં થોડી શિથિલતા બતાવે છે. તેઓ કંજૂસ પણ હોય છે.

ભાગ્યશાળી રંગ

રાખોડી, લીલો, ગુલાબી અને શ્વેત

ભાગ્યશાળી દિવસ અને આંક

તેમનો ભાગ્યશાળી દિવસ	:	ગુરૂવાર
તેમનો ભાગ્યશાળી આંક	:	૬
તેમની ભાગ્યશાળી ધાતુ	:	ટીન

ભાગ્યશાળી મહિનાઓ

તેમને માટેનાં ભાગ્યશાળી મહિનાઓ બે છે. જુલાઇ અને નવેમ્બર.

સંધિ સમય

મીન રાશિ તા. ૧૯ મી ફેબ્રુઆરીએ આવે છે અને તેનો પૂરો પ્રવેશ થતાં ૭ દિવસ લાગે છે. તેથી તા. ૧૯ મી થી તે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તા. ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી સુધીનો સમય એ કુંભ અને મીન રાશિનો સંધિ સમય છે, આ સમયમાં જેમનો જન્મ થયો હોય તેઓ સ્વભાવે વિલક્ષણ બને છે. તેઓ કાન્તિવાન, પરાક્રમી થાય છે અને આપબળે ઝઝુમે છે. ધન પ્રાપ્તિની ઇચ્છાથી તેઓ ધંધામાં નિયમિત અને સચ્ચાઇ તથા પ્રમાણિકપણાને વળગી રહે છે. કયારેક તેઓ વચન આપવામાં બેદરકારી પણ બતાવે છે અને ભળતાંજ વિષયો તરફ રસ બતાવી પોતાની જાતને વિવિધરંગી પૂરવાર કરી બતાવે છે. વૈભવ વિલાસને તેઓ ચહાય છે અને સમય આવે તો તેઓ એના છંદમાં પૂરા લપેટાયલા પણ રહે છે.

આ તારીખોમાં જન્મેલી કેટલીક નામાંકિત વ્યક્તિઓ

રાજકવિ કલાપી

કાર્ડીનલ ન્યુમેન

ઇબ્સન

ડેવીડ લીવીંગ્સ્ટન

રોબર્ટ કલાઇવ

જયોર્જ વોશિંગ્ટન

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ઋતુ, માસ, તિથિ, વાર, નક્ષત્ર, યોગ અને કરણ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ

☆

જે પ્રકારે માણુસની જન્મ તારીખ ઉપરથી સ્વભાવ–ગુણુ આદિ પારખી શકાય છે તેવી જ રીતે એ કઈ ઋતુમાં, કયા માસમાં, કઇ તિથિએ તથા કયા નક્ષત્ર આદિમાં જન્મ્યો છે તે પરથી પણુ તેનું ચારિત્ર્ય, તેનાં ગુણુ–લક્ષણુ આદિ પારખી શકાય છે. આપણુા પ્રાચીન સંસ્કૃત ગ્રન્થોમાં આ વિશેનું જ્ઞાન અતિ પ્રમાણુમાં સમૃધ્ધ થયેલું છે. અહીં નીચે એ વર્ણુવામાં આવે છે.

ઋતુ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણુ

ઋતુ ૭ છે. આ ૭ ઋતુ જુદા જુદા ગુણુ ધરાવે છે. એટલે સ્વભાવિક રીતે જ એમાં જન્મનાર ઉપર ઋતુની અસર આવે છે. આ ઋતુએ માણુસમાં નીચેનાં લક્ષણો આણે છે:—

વસંત ઋતુ—આ ઋતુમાં જન્મનાર બુધ્ધિશાળી, શિક્ષિત, નીતિવાન, સંપન્તિશાળી, રૂપવાન તથા સંગીત, નૃત્યનો શોખીન અને વૈભવ વિલાસ ભોગવવાની ઇચ્છાવાળો થાય છે. એ પવિત્ર ભાવવાળો પણુ બને છે.

ગ્રીષ્મ ઋતુ—આ ઋતુમાં જન્મનાર ઐશ્વર્યવાળો શ્રીમન્ત, લાંબા વાળવાળો, તેજસ્વી, હિમ્મતવાન અને જળમાં રમણુ કરનારો થાય છે. એ કુવા, વાવ, ધર્મશાળા આદિને પરોપકાર માટે બંધાવનારો પણુ થાય છે.

વર્ષા ઋતુ—આ ઋતુમાં જન્મનાર કફવાયુની અસરવાળો, સ્ત્રીપ્રેમી, ગાડી ઘોડાનો શોખીન તથા ઠાઠ–ભપકો રાખવાની વૃત્તિવાળો થાય છે. ખેતીવાડીનો એને ખાસ શોખ હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શરદ ઋતુ—આ ઋતુમાં જન્મનાર લડાઇ–ટંટાનો રસિક, વ્યાપારમાં ચાલાક, ગુણી, લાલચુ, ધાર્મિકવૃત્તિવાળો, વાયુપ્રકૃતિ-વાળો તથા ક્રોધી થાય છે.

હેમંત ઋતુ—આ ઋતુમાં જન્મનાર રાજ્યમાં મોટો ઓધ્ધો ભોગવે અથવા તો પ્રસિધ્ધ પામે, ઉદાર બુદ્ધિવાળો, ધમાત્મા, સુકર્મો કરનારો, નરમ અને સદા આનંદમાં મગ્ન રહેનારો બને છે.

શિશિર ઋતુ—આ ઋતુમાં જન્મનાર અતિ આહાર કરનારો, મહાબળી, સુખી, પવિત્ર, મિષ્ટાન્ન શોખીન, માન અપમાન સમજનારો, વિનયી તથા દંતરોગી થાય છે.

☆

માસ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ

માસ બાર છે. આ બાર માસ જ્યોતિષની દ્રષ્ટિએ જુદા જુદા ગુણ ધરાવે છે. એમાં જન્મનાર તે ગુણની અસર નીચે આવે એ સ્વાભાવિક છે. એ માણસમાં નીચેના ગુણો જન્માવે છે.

ચૈત્ર માસ—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે માણસ સત્કર્મી, વિનયી, સુખી, ભોક્તા, વિવિધ પ્રકારના ભોજનનો શોખીન, દાનશીલ અને મોટો ઓધ્ધાદારી બને છે.

વૈશાખ—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે માણસ સારા લક્ષણવાળો, લાંબો વિચાર કરનારો, ગુણી, સશક્ત, વિષયી, ચતુર અને દાનશીલ થાય છે.

જ્યેષ્ઠ—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે ચંચળ ચિત્તવાળો બને છે. કામમાં એ મંદ હોય છે તો પણ ચતુર, ક્ષમાવાન અને પર્યટનનો શોખીન બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અષાઢ—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે નિર્ધન, ખર્ચાળ, સહેજ ઉડાઉ અને વિલાસ-વૈભવનો શોખીન બને છે બોલવામાં એ સંયમી હોય છે. શુભ કર્મ કરનારો તથા ઉપકારનો બદલો વાળવાવાળો બને છે. એ ખેતીવાડીનો શોખીન હોય છે તેમજ રોગી અને મૂર્ખ પણ હોય છે.

શ્રાવણ—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે પુત્રવાન, મિત્રો-સંબંધીઓ ધરાવનારો, વાત-કફ પ્રકૃતિવાળો અને સાધારણ મોજીલો બને છે. એ વેદકર્મમાં પ્રવીણ અને ધાર્મિક વૃત્તિવાળો પણ બને છે.

ભાદ્ર—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે સુખ-દુઃખમાં સમાન બુધ્ધિ દાખવનારો, પાતળાં શરીરવાળો, ભોગી, દાતાર, કફ પ્રકૃતિવાળો, મંદ તબીયતવાળો અને નરમ સ્વભાવ ધરાવનારો બને છે. એ આકર્ષક પણ હોય છે.

આશ્વિન—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે રાજ્યમાં ઓધ્ધો ભોગવનારો, વિદ્વાન, ગુણી, શ્રીમન્ત, દાની તથા અનેક સુગુણો ધરાવનારો અને અલ્પજીવી બને છે.

કાર્તિક—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે ધનિક, વાચાળ, સત્કર્મી, શૂરવીર, દીર્ઘ દ્રષ્ટિવાળો, આળસુ અને બુદ્ધિશાળી બને છે.

માર્ગશીર્ષ—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે સારા શીલવાળો, કુશળ, જ્ઞાની, ધર્મ ઉપર શ્રદ્ધાવાન, પુણ્યશાળી અને દાનેશ્વરી બને છે.

પોષ—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે આપ્ત બળવાળો, ગુપ્ત ચિન્તાથી પીડાતો, યોગિક શક્તિવાળો અથવા તો તે વિદ્યા પ્રતિ રસ ધરાવનારો અને શ્રધ્ધાળુ બને છે.

માઘ—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે સમયને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સમજી આચરણ કરનારો, બુદ્ધિશાળી, ઔષધી જાણનારો, ચકોર, તપસ્વી અને શત્રુને દમનારો થાય છે.

ફાગણ—આ માસમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે રંગકળાઓમાં કુશળ, સંગીત શોખીન, વિલાસી સ્વભાવવાળો, કોમળ અંગવાળો, સ્ત્રીઓને વહાલો, શ્રીમન્ત, કામી અને બધા પ્રકારની કળાઓનો ચાહક બને છે.

☆

પક્ષ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ

પક્ષ ૧૫ દિવસનો બને છે અને તે બે છે. કૃષ્ણપક્ષ અને શુકલ પક્ષ આ પક્ષમાં જન્મનાર પણ અમુક ખાસ ગુણો ધરાવે છે, અને તે નીચે મુજબનાં છે;—

કૃષ્ણ પક્ષ—આ પક્ષમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે સદા આનંદમાં રહેનારો થાય છે. એનામાં વિનય, શીલ અને ખંત હોય છે. સ્વભાવે એ ચંચળ તથા કાન્તિવાન પણ બને છે.

શુકલ પક્ષ—આ પક્ષમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે સદા પ્રતાપી અને શીલવાન રહે છે. કયારેક નબળી ક્ષણોમાં તે નિર્બળ પણ બની જાય છે. સંતતિ સુખ ભોગવનારો તથા સ્વભાવે તે દાનશીલ અને નરમ બને છે. તે દીર્ઘ આયુષ્યવાળો અને સ્ત્રીને વશ થનારો પણ બને છે.

☆

તિથિ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ

તિથિ પંદર છે. એમાં પણ કેટલાક ખાસ ગુણ રહેલા છે. એની અસર એમાં જન્મનાર ઉપર પડે છે અને તે નીચે મુજબની હોય છે.

પ્રતિપદા (પડવો)—આ તિથિએ જન્મનારો રાજ્યમાંથી નાણા મેળવનારો, વિદ્વાન, સારા ગુણવાળો તથા બુદ્ધિશાળી બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

દ્વિતીયા (બીજ)—આ તિથિએ જન્મનાર આનંદી, પ્રસન્ન ચહેરાવાળો, સંગીત–કળા વગેરેમાં પ્રવીણ, દયાળુ, સત્યવાદી, અને નરમ બુદ્ધિવાળો બને છે.

તૃતીયા (ત્રીજ)—આ તિથિએ જન્મનાર શ્રીમન્ત, વિકારી બુદ્ધિવાળો, બળવાન, દ્રઢ, ચંચળ, કંજુસ તથા ધીર બને છે.

ચતુર્થી (ચોથ)—આ તિથિએ જન્મનાર વાદવિવાદનો શોખીન, અધર્મ દ્વારા દ્રવ્ય પ્રાપ્ત કરવાની કામનાવાળો, લોભી, ચપળ, કંજુસ તથા દેવાદાર બને છે.

પંચમી (પાંચમ)—આ તિથિએ જન્મનારો રાજ્યમાં માન પામનારો બને, કુટુમ્બ–વિસ્તારવાળો, દયાળુ, સત્યવાદી શ્રીમન્ત તથા બુધ્ધિશાળી બને છે.

ષષ્ટી (છઠ)—આ તિથિએ જન્મનારો ચામડીના દર્દથી અવારનવાર પીડાતો રહે છે. આમ છતાં પણ તે બળવાન, કીર્તિવાન, સ્ત્રી લંપટ, વિદ્યા અને યશ મેળવનારો અને ચતુર પુરુષ બને છે.

સપ્તમી (સાતેમ)—આ તિથિએ જન્મનારો જ્ઞાની, ગુણી, પ્રભુ પ્રતિ વિશ્વાસ ધરાવનારો અને સુપાત્ર બને છે.

અષ્ટમી (આઠેમ)—આ તિથિએ જન્મનારો વિજયી, દયાળુ, માન–કીર્તિ મેળવનારો, સ્ત્રી, સંતાન–કુટુમ્બ પર પ્રેમ રાખનારો અને કુનેહબાજ બને છે.

નવમી (નોમ)—આ તિથિમાં જન્મનાર સખ્ત શબ્દો બોલનારો, સ્પષ્ટ વકતા, સ્વભાવે તીખો, વિતંડાવાદી, કામલોભી, ગાનતાન પ્રેમી અને લોકોને અકારો થઇ પડે તેવો હોય છે.

દશમી (દશેમ)—આ તિથિમાં જન્મનાર સ્વભાવે ઉદાર, વિનયી, પ્રભુ પ્રત્યે આસ્થા–ભકિત રાખનારો અને ધર્મ–કર્મમાં

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ચોકખો બને છે. એ પવિત્ર, ચાલાક અને બુધ્ધિવાળો પણ હોય છે.

એકાદશી—આ તિથિમાં જન્મનારો સ્વભાવે ક્રોધી, દાન-શીલ, જય મેળવનારો અને નિર્મળ બુદ્ધિવાળો બને છે. વ્યાપારમાં પ્રવીણ તથા હુન્નર કારીગરીમાં ચિન્ત લગાવનારો બને છે.

દ્વાદશી (બારસ)—આ તિથિમાં જન્મનારો કીર્તિ મેળ-વનારો, વતનને વફાદાર રહેનારો, સુખી તથા વિવિધ શોખ ભોગવનારો, રતિમાં ચંચળ, સારા ભાગ્યવાળો બને છે.

ત્રયોદશી (તેરસ)—આ તિથિમાં જન્મનારો ગુણી, રૂપવાન, સશક્ત અને સારાં ગુણોવાળો બને છે.

ચૌદસ—આ તિથિમાં જન્મનારો સાહસિક, ક્રૂર, શૂરવીર, ખેલાડી બુધ્ધિવાળો, જરા અભિમાની તથા ગુમાની હોય છે. એ કોઇનું પણ સહન ન કરી શકે એવો બને છે.

પૂર્ણિમા (પૂનેમ)—આ તિથિમાં જન્મનારો ધાર્મિક, આનંદમાં રહેનારો, નરમ, સુંદર શબ્દો બોલનારો તથા પ્રભુ પ્રતિ શ્રધ્ધા ધરાવનારો બને છે.

અમાવસ્યા—આ તિથિમાં જન્મનારો દુઃખી બને છે તો પણ ધનિક હોય છે જ. તેનું આ ધન ક્લેશ-કંકાસથી પ્રાપ્ત થયેલું હોય છે. એ મંદભાગી, નિર્બળ અને વ્યાકુળ ચિન્તવાળો હોય છે.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વાર ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ

વાર સાત છે. જ્યોતિષની દ્રષ્ટિએ દરેક વારમાં કંઇ ને કંઇ ગુણ છૂપાયલા છે. એટલે જન્મનારની ઉપર એ ગુણો ઉતરે છે, અને તે નીચે મુજબનાં હોય છે:—

રવિવાર—આ દિવસે જેનો જન્મ થયો હોય તે માણસમાં પિત્ત પ્રકૃતિની અસર હોય છે. સ્વભાવે એ તામસી અને જરા જરા વારમાં ક્રોધી બની જાય છે. શૂરવીર, લડાઇ–ઝઘડામાં અગ્રગામી અને કયારેક વિનયી તથા પ્રમાણિક પણ હોય છે. એ રાતા અને કાળા રંગ મિશ્રિત અંગવાળો હોય છે.

સોમવાર—આ દિવસે જેનો જન્મ થયો હોય તેનામાં કફ પ્રકૃતિની ખાસ અસર હોય છે. સ્વભાવે એ શાન્ત, સુશીલ અને નરમ બને છે. સુખ–દુખમાં એ સમતાવાળો થાય છે. એ ઠીંગણો, ગૌરવર્ણવાળો, વિશાળ છાતીવાળો અને સારી બુધ્ધિવાળો થાય છે.

મંગળવાર—આ દિવસે જેનો જન્મ થયો હોય તે ધનિક, સાહસ કરનારો અને સત્વગુણો ધરાવનારો બને છે. શરીર નરમ હોય છે તો પણ સમય આવે તો લડાઇ તકરારમાંથી પાછો હઠતો નથી. એ થોડા બોલો, મીઠા સ્વભાવવાળો ગંભીર, ક્ષમાશીલ અને રાતાં તથા લાંબા નેત્રવાળો બને છે.

બુધવાર—આ દિવસે જેનો જન્મ થયો હોય તે સુંદર, ધીર વચન કહેનારો, શ્રીમંત તથા કુનેહબાજ હોય છે.

ગુરૂવાર—આ દિવસે જેનો જન્મ થયો હોય તે પંડિત લક્ષણવાળો બને છે. બધા ગુણો તેનામાં હોય છે. બોલવાની છટાવાળો, કંઇક સંયમી અને સ્વતંત્ર બુધ્ધિવાળો બને છે.

શુક્રવાર—આ દિવસે જેનો જન્મ થયો હોય તેના વાળ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કાળા ભમ્મર હોય છે. મુખ પર સદા હાસ્ય ફરકતું રહે છે. કળા–કૌશલ્યમાં એ ચતુર હોય છે.

શનિવાર—આ દિવસે જેનો જન્મ થયો હોય તે શરીરે દુબળા દેહવાળો થાય છે. તેનામાં તમો ગુણની અસર ખાસ પ્રમાણમાં રહે છે. વૃધ્ધાવસ્થા એને ઝડપથી આવે છે. એ બીહામણો, ક્રોધી, મેલા મનનો તથા બળીયેલ બને છે.

☆

નક્ષત્ર ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ

નક્ષત્ર ૨૮ છે. જ્યોતિષની દ્રષ્ટિએ દરેક નક્ષત્રમાં કંઇને કંઇ ખાસ ગુણ રહેલા છે. જેનો જે નક્ષત્રમાં જન્મ થાય છે તેનામાં એ નક્ષત્રનાં ગુણની અસર વધતા ઓછા પ્રમાણમાં જરૂર છૂપાયલી હોય છે.

અશ્વિની—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેનામાં સત્વગુણ મુખ્યપણે રહેલો છે. એ વિનયી, સંપત્તિશાળી, ધનિક અને વૈભવવિલાસ ભોગવનારો બને છે.

ભરણી—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે માણસ ધૂર્ત બુધ્ધિવાળો, રમત–ગમત શોખીન, નિરોગી, અપવાદી તથા કીર્તિને કલંક લાગે તેવા કામો કરનારો થાય છે.

કૃત્તિકા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે માણસમાં અનેકવાર ખોટાં લક્ષણો હોય છે. એ અસત્યપ્રિય, ભટકનારો, પરસ્ત્રી લંપટ તથા અસ્થિર મનોદશાવાળો બને છે.

રોહિણી—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે ધાર્મિક બુધ્ધિવાળો, સર્વ વિદ્યા સંપન્ન તથા બોલવા ચાલવામાં ચતુર અને મિતભાષી બને છે. એ પવિત્ર અને સાચ્ચા બોલો પણ હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મૃગશિર્ષ—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેનામાં શિકારી તત્વો મુખ્યપણે રહેલા છે. એ નીતિવાન, ગુણી, તથા મોટા-મોટા માનવીઓની સાથે મિત્રાચારી બાંધનારો બને છે. એ ધનિક તથા ચતુર પણ હોય છે.

આદ્રા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેનામાં ક્રોધ મુખ્યપણે દ્રષ્ટિગોચર થાય છે. કરેલાં ઉપકારોને તે ભૂલી જાય છે. તૃષા, ભૂખ તેને સતાવે છે. ઉપરાંત તેજહિન દેહવાળો પણ તે હોય છે. આ માણસ હિંસક અને અભિમાની સ્વભાવ પણ ધરાવે છે.

પુનર્વસુ—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે ક્રોધી, પ્રતાપી તથા સર્વ રીતે સુખી થનારો નીવડે છે. એ ક્યારેક ઉપકારને ભૂલી જનારો પણ થાય છે.

પુષ્પ—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે પ્રસન્ન વદનવાળો, સુશરીરવાળો, માતૃપિતૃ ભક્ત, સ્વધર્મનું પાલન કરનારો તથા નીતિવાન બને છે.

આશ્લેષા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે ખરાબ ચેષ્ટાવાળો બને છે. દુઃખ અને કષ્ટથી તેનું ગુજરાન થાય છે. સ્વભાવે ભટકેલ, દુષ્ટ, પાપી તથા વિકારી મનોદશાવાળો એ બને છે.

મઘા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે પિતૃભક્ત, કઠોર સ્વભાવવાળો, કામી તથા કંઇક ધર્મભિરૂ પણ બને છે.

પુર્વા ફાલ્ગુની—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેનામાં સાહસિક ગુણો હોય છે. સ્વભાવે એ શૂરવીર, ત્યાગી, ધૂર્ત, મીઠાબોલો, તથા ક્રૂર બને છે. એ પણ કામી હોય છે.

ઉત્તરા ફાલ્ગુની—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તે વિશાળ બુદ્ધિવાળો, કીર્તિમાન, સુશીલ તથા દયાળુ હોય છે.

હસ્ત—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે પ્રભુ ભજનમાં મગ્ન રહેનારો, શ્રદ્ધાળુ, કુશળ તથા નીતિમાં રહેનારો હોય છે.

ચિત્રા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે વિચિત્ર બુદ્ધિવાળો, પ્રતાપી, ચતુર, સુંદર દેહવાળો તથા ઉડાઉ બને છે.

સ્વાતિ—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેનું શરીર ઘાટીલું તથા કાન્તિવાળું હોય છે. એ શ્રીમન્ત તથા માન મરતબો મેળવનારો બને છે. બોલવામાં એ મીઠો અને વિવેકી હોય છે.

વિશાખા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે માતૃપિતૃ ભક્ત, વિનયી તથા સંપત્તિશાળી બને છે. એ લોભી અને છટાદાર વાણીવાળો પણ બને છે.

અનુરાધા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે કીર્તિ તથા કાન્તિવાળો અને બુધ્ધિશાળી બને છે. એનો ઘણો ખરો સમય પરદેશમાં જ વ્યતિત થાય છે.

જયેષ્ઠા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે મહા પ્રતાપી, યશવાન તથા તેજસ્વી બુધ્ધિવાળો બને છે. એ ક્રોધી પણ હોય છે.

મૂળ—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે શ્રીમન્ત, સુખી, સત્કર્મ કરનારો તથા પ્રેમી બને છે. એ દુઃખી, હિંસક ભોગી અને માની બને છે.

પૂર્વાષાઢા—આ નક્ષત્રમાં જેનોં જન્મ થયો હોય તે વાક્ચાતુરીવાળો, સુશીલ, મધુરવચની, શ્રીમન્ત તથા ચંચળ પ્રકૃતિવાળો બને છે. તેનામાં બીજાં પણ કેટલાક સારા ગુણો છૂપાયલા હોય છે. એ સ્ત્રીને જીતનારો તથા વિલાસી બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ઉત્તરાષાઢા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે સત્કર્મી, વિજયની પ્રાપ્તિ કરનારો, દાની, શૂરવીર અને સમજુ બુદ્ધિવાળો બને છે. એનામાં નગરશેઠ થવાનાં બધાં ગુણો હોય છે.

અભિજિત—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેનામાં સુંદર સ્વભાવ માલમ પડે છે. એ પ્રભુ ભજનમાં આસ્થા ધરાવે છે તથા ધાર્મિકવૃત્તિવાળા કામો કરે છે.

શ્રવણુ—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેનામાં સ્વભાવ મેળ સારા પ્રમાણુમાં હોય છે. એ ધનિક તથા શાસ્ત્રવેત્તા બને છે.

ધનિષ્ઠા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેનામાં શીલ, નમ્રતા, દયા, વિનય આદિ ગુણો સારા પ્રમાણુમાં હોય છે. એ કીર્તિ મેળવનારો પણ બને છે.

શતભિષા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે સાહસિક બુદ્ધિવાળો, સાચું બોલનારો, સુશીલ, રસિક તથા ચાલાક બને છે.

પૂર્વા ભાદ્રપદા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે વિજયી, શત્રુને દમનારો, ઇન્દ્રિયો પર કાબુ મેળવનારો તથા સંયમી બને છે.

ઉત્તરા ભાદ્રપદા—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે કુળવાન, આકર્ષક, સુકર્મી તથા કાન્તિવાળો હોય છે. એ વાણીમાં મીઠો અને વિવેકી હોય છે.

રેવતી—આ નક્ષત્રમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેનામાં કેટલાક સદ્ગુણો ખાસ તરી આવે છે. એ સાચું બોલનારો વિનયી, સજ્જનશીલ સ્વભાવવાળો તથા માન–આબરૂ મેળવનારો બને છે. એ રૂપાળો અને સર્વાંગી હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

યોગ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ

યોગ સત્તાવીસ છે. એમાં પણ કેટલાક ખાસ ગુણ રહેલા છે. એની અસર એમાં જન્મનાર ઉપર પડે છે, અને તે નીચે મુજબની હોય છે.

વિષ્કુંભ—આ યોગમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે પુત્રવાન, સદા સ્વાધીનમાં રહેનારો, સુખ, સંપત્તિને ભોગવનારો તથા મિત્રાદિને મેળવનારો થાય છે.

પ્રીતિ—આ યોગમાં જન્મનારો સદા આનંદમાં તલ્લીન રહેનારો, ઉત્તમ મિત્રોની સોબત કરનારો, ન્યાય અને નીતિને ચાહનારો તથા સારા વિચારવાળો બને છે. એ પરોપકારી અને પરાક્રમી પણ બને છે.

આયુષ્માન—આ યોગમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે સાહસવીર, ધર્મપરાયણ, સાચું બોલનારો તથા ઉત્તમ કુળવાળો બને છે. એનામાં શાન્તિ તથા દાની ગુણો પણ હોય છે.

સૌભાગ્ય—આ યોગમાં જન્મનારો મહા અભિમાની, જ્ઞાની, ધનવાન, સાચું બોલનારો, આચાર–વિચાર જાળવનારો તથા વિવેકી બને છે. એ સુગંધિ દ્રવ્યોનો શોખીન તથા તેને ભોગવનારો પણ બને છે.

શોભન—આ યોગમાં જન્મનારો સત્વગુણી, ચતુર, ઉત્તમ વિચાર ધરાવનારો, ગૌરવર્ણવાળો તથા શોભા આપનારો બને છે. એ નિર્મળ મનનો અને પવિત્ર પણ હોય છે.

અતિગંડ—આ યોગમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે ધૂર્ત, લાંબા હાથ–પગવાળો, કજીયાખોર તથા સ્વચ્છંદી બને છે. એ પારકાની નિંદા પણ કરે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સુકર્મા—આ યોગમાં જન્મનારો શરીરે બળવાન, લોકો પર ઉપકાર કરનારો, સર્વ કળામાં કુશળ, ધનવાળો અને વિવેકી બને છે.

ધ્રુવ—આ યોગમાં જન્મનારો ચપળ, સુશીલ, મીઠું બોલનારો, બુધ્ધિશાળી તથા વિદ્યાયુક્ત થાય છે.

ગંડ—આ યોગમાં જન્મેલો કલેશ કરનારો, વિરોધી માનસવાળો, ઉગ્ર સ્વભાવવાળો તથા તકરારી બુદ્ધિવાળો બને છે.

વૃદ્ધિ—આ યોગમાં જન્મનારો વ્યાપાર, હુન્નર આદિમાં કુશળ બને છે. એ દ્રવ્યવાન, કુનેહબાજ તથા બધા વ્યાપારમાં માથું મારનારો પણ નીવડે છે.

ધ્રુત—આ યોગમાં જન્મનારો સત્યવાદી, પ્રતાપી, બુદ્ધિ-વાળો તથા વિદ્વાન બને છે. કીર્તિ અને કલદાર બન્નેમાં તે પૂરો હોય છે.

વ્યાઘાત—આ યોગમાં જન્મનારો દુરાચારી, બકવાટ કરનારો, અસત્ય આચરણ કરનારો તથા વિતંડાવાદી હોય છે.

હર્ષણ—આ યોગમાં જન્મનારો કપટી, સુખી, મીઠા બોલો, બળવાન, ખેતીના ધંધાને ચાહનારો બને છે. એને સારાં વસ્ત્રાભૂષણ તથા કપડાં પહેરવાનો અતિ શોખ હોય છે.

વજ્ર—આ યોગમાં જન્મનારો ધનવાન હોય છે છતાંપણ દાની હોતો નથી. સ્વભાવે કંજુસ હોય છે, તોપણ બુદ્ધિમાં વિદ્વાન અને ગુણવાન હોય છે.

સિદ્ધિ—આ યોગમાં જન્મનારો ભોગી, ધનવાન, થોડા બોલો, સુખી અને સત્ય વચન કહેનારો થાય છે. સ્વભાવે એ સુશીલ હોય છે અને વર્તનમાં ઉદાર બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વ્યતિપાત—આ યોગમાં જન્મેલો માણસ ચંચળ, ધનિક, સખ્ત વચન કહેનારો, અવળી બુદ્ધિવાળો, ઉદાર બુદ્ધિ ધરાવનારો તથા પારકાનાં કામમાં ઉત્પાત ધરાવનારો થાય છે.

વરિયાન—આ યોગમાં જન્મનારો ધનિક, પોતાનું કામ કરનારો, આનંદી અને સ્તુતિપાત્ર બને છે. એ ખર્ચાળુ, સુભોક્તા અને સત્કર્મમાં પોતાના દ્રવ્યને ખર્ચે છે.

પરિઘ—આ યોગમાં જન્મનારો, દાની, દુષ્ટ, લોભી, હઠીલો, ચાલાક તથા પોતાના કુળમાં બુદ્ધિવાળો થાય છે.

શિવ—આ યોગમાં જન્મનારો તીર્થયાત્રા કરનારો, પુત્રવાળો, ધનિક, ઇન્દ્રિયોને જીતનારો અને મંત્ર-તંત્રનો જાણકાર બને છે.

સિધ્ધિ—આ યોગમાં જન્મનારો સત્યવકતા, જીતેન્દ્રિય, બધા કાર્યમાં ચતુર, નીતિવાન તથા પૂર્ણ વ્યાપારી બુધ્ધિવાળો બને છે.

સાધ્ય—આ યોગમાં જન્મનારો ચિત્રવિચિત્ર કાર્યો કરનારો, મળતાવડા સ્વભાવવાળો, સાહસી, પ્રતાપી, વિનયવાળો, ગુણી અને શત્રુને જીતનારો બને છે.

શુભ—આ યોગમાં જન્મેલો શુભકર્મનો જાણકાર, સદાચારી, વિલાસી, સુલક્ષણવાળો, થોડો ક્રોધી, પવિત્ર અને પરકાર્ય કરી આપનારો બને છે.

શુકલ—આ યોગમાં જન્મ પામનારો જીતેન્દ્રિય, સાચું બોલનારો, લડાઇમાં જય પ્રાપ્ત કરનારો, શ્વેત વસ્ત્રોનો શોખીન, રૂપાળો, વેદપાઠી, કળા-હુન્નરનો શોખીન અને વ્યહવારૂ બુધ્ધિવાળો બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બ્રહ્મ—આ યોગમાં જન્મનારો સાચ્ચા આચારવાળો, સુકર્મી, શાન્ત અને પ્રતાપી તથા પવિત્ર વર્તનવાળો બને છે.

ઐન્દ્ર—આ યોગમાં જન્મનારો વિજયી, મીઠાબોલો, ધૂની, સર્વકાર્ય કરનારો, કફ, પ્રકૃતિવાળો, ચન્દ્ર સરખી કાન્તિ ધરાવનારો અને ગુલાબી ગાલવાળો બને છે.

વૈધૃત—આ યોગમાં જન્મનારો લોભી, ચાડીયો, બોલકણા સ્વભાવવાળો, ચંચળ પ્રકૃતિનો, અસાધુ તથા નાસ્તિક સ્વભાવવાળો બને છે.

☆

કરણ ઉપરથી સ્વભાવ લક્ષણ

કરણ અગિયાર છે. એમાં પણ કેટલાક ખાસ ગુણ રહેલા છે. એની અસર એમાં જન્મનાર ઉપર પડે છે, અને તે નીચે મુજબની હોય છે.

બવ—આ કરણમાં જન્મનારો સુશીલ, ઉદાર, સુખી, ધન વગરનો, કામી, દયાળુ, વિચિત્ર બુધ્ધિવાળો તથા સારા ભાગ્યવાળો બને છે.

બાલવ—આ કરણમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે વિલાસી, નિર્મળ, બધાં કામોનો જાણકાર, શીલવાળો, ભાગ્યશાળી, ત્યાગી તથા બાળકનાં જેવા સ્વભાવવાળો બને છે.

કૌલવ—આ કરણમાં જન્મનારો તરેહવાર અજાયબીભર્યા સ્વભાવવાળો, પાપી, અભિમાની, કામી, સુખી તથા સારા કુળમાં જન્મનારો થાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તૈતલ—આ કરણમાં જન્મનારો સાધક બુદ્ધિવાળો, શાંત, પરાક્રમી, તમોગુણી, મેલો અને હસમુખો બને છે. એ રમત-ગમતનો શોખીન અને બોલકણો પણ બને છે.

ગર—આ કરણમાં જન્મેલો પરોપકારી, સુવિચારવાળો, ધીરજ ધરનારો, બળવાન, દિવ્ય શરીરવાળો, મંત્ર-તંત્રનો જાણકાર, નીતિવાન, દુબળો, ચાલાક અને કજીયાખોર સ્વભાવવાળો હોય છે.

વણિજ—આ કરણમાં જન્મનારો સાહસી, સન્માન પામ-નારો, જ્ઞાની, કળાયુક્ત તથા વેપારમાં ધન મેળવનારો બને છે. એ અનેક પ્રકારના વેપાર કરનારો પણ થાય છે.

વિષ્ટી—આ કરણમાં જેનો જન્મ થયો હોય તે દિવ્ય સ્વરૂપવાળો, બળવાન, આળસુ, હઠીલો, કપટી, પરાક્રમી, પાપી, ચાલાક તથા સર્વકામો જાણનારો બને છે.

શકુની—આ કરણમાં જન્મનારો ઠંડા મિજાજવાળો, વ્યાપારમાં બુદ્ધિ લગાડનારો તથા બોલવા–ચાલવામાં મીઠો હોય છે.

ચતુષ્પદ—આ કરણમાં જન્મેલો ખેતીવાડીનો ધંધો કરનારો, ઉદ્યમી, આળસ વગરનો, ખેદ રહિત અને પરાક્રમી બને છે.

નાગ—આ કરણમાં જન્મનારો ધનવાળો, પોતાના કામમાં તત્પર અને ચતુર હોય છે.

કિંસ્તુઘ્ન—આ કરણમાં જન્મ પામનારો થોડો ધર્મી તથા થોડો પાપી બને છે. એ પાપ કરતાં સહેજ આંચકો ખાય

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

છે, અને આથી જ તેનામાં બન્ને તત્વો સરખાં પ્રમાણમાં હોય છે. એ થોડો રોગી પણ બને છે.

માણસની જન્મકુંડળી બનાવતી વખતે ઉપર દર્શાવેલા ઋતુ, માસ, તિથિ, વાર આદિનાં ગુણો પણ ખાસ જોવામાં આવે છે અને જેમાં જેનો જન્મ થયો હોય છે તેનામાં એ ગુણો પ્રવેશે છે એ નક્કી જ છે.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શુભ–અશુભ તારીખો

☆

મહિનાની અમુક તારીખો એટલી તો નસીબવાન ગણાય છે કે તે તારીખોએ જો નવું કાર્ય કરવામાં આવે કે પછી તે દિવસોએ શુભ કામનો આરંભ કરવામાં આવે તો જરૂર લાભ થાય છે. આવી જ રીતે કેટલીક અશુભ તારીખો પણ હોય છે. આવી અશુભ તારીખોમાં સારાં કાર્યો કરવાની મના ફરમાવવામાં આવી છે. આ શુભ–અશુભ તારીખો માટે પશ્ચિમનો મત એકસરખો જ છે. બીજી નોંધવા જેવી વાત એ છે કે આ શુભ–અશુભ દિવસો ઘણાં પ્રાચીન કાળથી અંગ્રેજી સાહિત્યમાં પ્રચલિત થતાં આવ્યા છે. પશ્ચિમનાં ઇતિહાસકારોનું કહેવું છે કે આ શુભ–અશુભ દિવસોની શોધ પૂર્વનાં ઋષિ–મુનિઓને આભારી છે. અને એ વાત ખરી પણ હોઇ શકે કારણ પૂર્વની અનેક વિદ્યાઓનું સંશોધન કરી પશ્ચિમે આજે અનેક નવી વિદ્યાઓનો, નવા સિધ્ધાન્તોનો, નવી પધ્ધતિઓનો જન્મ આપ્યો છે. આ કથનને Secrets and Mysteries નામનું એક પ્રસિધ્ધ અંગ્રેજી પુસ્તક ટેકો પણ આપે છે.

નસીબ ખીલવવા માટેનાં શુભ દિવસો

જાન્યુઆરી : **૭ દિવસ :** ૧ લી તારીખ, ૨ જી તારીખ, ૧૫ મી તારીખ, ૨૬ મી તારીખ, ૨૭ મી તારીખ અને ૨૮ મી તારીખ.

ફેબ્રુઆરી : **ચાર દિવસ :** ૧૧ મી તારીખ, ૨૧ મી તારીખ, ૨૫ મી તારીખ અને ૨૬ મી તારીખ.

માર્ચ : **બે દિવસ :** ૧૦ મી તારીખ અને ૨૪ મી તારીખ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

એપ્રિલ : **પાંચ દિવસ** : ૬ ઠ્ઠી તારીખ, ૧૫ મી તારીખ, ૧૬ મી તારીખ. ૨૦ મી તારીખ અને ૨૮ મી તારીખ.

મે : **ત્રણ દિવસ** : ૩ જી તારીખ, ૧૮ મી તારીખ અને ૩૧ મી તારીખ.

જુન : **પાંચ દિવસ** : ૧૦ મી તારીખ, ૧૧ મી તારીખ, ૧૫ મી તારીખ, ૨૨ મી તારીખ અને ૨૫ મી તારીખ.

જુલાઈ : **ત્રણ દિવસ** : ૯ મી તારીખ, ૧૫ મી તારીખ અને ૨૮ મી તારીખ.

ઑગસ્ટ : **છ દિવસ** : ૬ ઠ્ઠી તારીખ, ૭ મી તારીખ, ૧૦ મી તારીખ, ૧૧ મી તારીખ, ૧૯ મી તારીખ અને ૨૫ મી તારીખ.

સપ્ટેમ્બર : **પાંચ દિવસ** : ૪ થી તારીખ, ૮ મી તારીખ, ૧૭ મી તારીખ, ૧૮ મી તારીખ, અને ૨૩ મી તારીખ.

અક્ટૉબર : **પાંચ દિવસ** : ૩ જી તારીખ, ૭ મી તારીખ, ૧૬ મી તારીખ, ૨૧ મી તારીખ અને ૨૨ મી તારીખ.

નવેમ્બર : **ત્રણ દિવસ** : ૫ મી તારીખ, ૧૪ મી તારીખ અને ૨૦ મી તારીખ.

ડીસેમ્બર : **છ દિવસ** : ૧૫ મી તારીખ, ૧૯ મી તારીખ, ૨૦ મી તારીખ, ૨૨ મી તારીખ, ૨૩ મી તારીખ અને ૨૫ મી તારીખ.

અશુભ દિવસો

જાન્યુઆરી : **સાત દિવસ** : ૩ જી તારીખ, ૪ થી તારીખ, ૬ ઠી તારીખ ૧૩ મી તારીખ, ૧૪ મી તારીખ, ૨૦ મી તારીખ અને ૨૧ મી તારીખ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ફેબ્રુઆરી : **સાત દિવસ** : ૩ જી તારીખ, ૭ મી તારીખ ૯ મી તારીખ, ૧૨ મી તારીખ, ૧૬ મી તારીખ, ૧૭ મી તારીખ અને ૨૩ મી તારીખ.

માર્ચ : **આઠ દિવસ** : ૧ લી તારીખ, ૨ જી તારીખ, ૫ મી તારીખ, ૮ મી તારીખ, ૧૨ મી તારીખ, ૧૬ મી તારીખ, ૨૮ મી તારીખ અને ૨૯ મી તારીખ.

એપ્રિલ : **બે દિવસ** : ૨૪ મી તારીખ અને ૨૫ મી તારીખ.

મે : **પાંચ દિવસ** : ૧૭ મી તારીખ, ૨૦ મી તારીખ. ૨૭ મી તારીખ, ૨૯ મી તારીખ અને ૩૦ મી તારીખ.

જુન : **આઠ દિવસ** : ૧ લી તારીખ, ૫ મી તારીખ, ૬ ઠ્ઠી તારીખ, ૯ મી તારીખ, ૧૨ મી તારીખ, ૧૬ મી તારીખ, ૧૮ મી તારીખ અને ૨૪ મી તારીખ.

જુલાઈ : **ચાર દિવસ** : ૩ જી તારીખ, ૧૦ મી તારીખ, ૧૭ મી તારીખ અને ૧૮ મી તારીખ.

ઑગસ્ટ : **બે દિવસ** : ૧૫ મી તારીખ અને ૨૦ મી તારીખ.

સપ્ટેમ્બર : **બે દિવસ** : ૯ મી તારીખ અને ૧૬ મી તારીખ.

અક્ટોબર : **છ દિવસ** : ૪ થી તારીખ, ૯ મી તારીખ, ૧૧ મી તારીખ, ૧૭ મી તારીખ, ૨૭ મી તારીખ અને ૩૧ મી તારીખ.

નવેમ્બર : **ચાર દિવસ** : ૩ જી તારીખ, ૯ મી તારીખ, ૧૦ મી તારીખ અને ૨૧ મી તારીખ.

ડીસેમ્બર : **બે દિવસ** : ૧૪ મી તારીખ અને ૨૧ મી તારીખ.

એક ખાસ ધ્યાન રાખવા જેવી બાબત એ છે કે જન્મ તારીખ કદીપણ અશુભ હોતી નથી. એ તારીખ શુભ જ ગણાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મસ્તક વિજ્ઞાન

☆

વિભાગ બીજો

★ પ્રાણધારી પ્રાણીઓનાં પ્રાણો,
તેમજ સર્વ ઇન્દ્રિયોનાં સ્થાનો
જ્યાં આશ્રય કરી રહેલા છે
અને જે બધાં અંગોમાં સર્વથી
ઉત્તમ અંગ છે, તે શિર અથવા
મસ્તક જ છે. — ચરક ★

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મસ્તક અને મન

☆

મસ્તકવિજ્ઞાનનો શોધક કોણ ?

મસ્તકવિજ્ઞાન—Phrenology એ માનવીના મસ્તક ઉપરથી તેનું ભવિષ્ય, તેનો સ્વભાવ, તેની શક્તિઓ તથા તેનું ચારિત્ર્ય પારખવાની વિદ્યા છે. આ વિદ્યાનો મૂળ શોધક ડૉકટર ફ્રાન્સીસ જોસેફ ગૅાલ છે. એનો જન્મ સને ૧૭૫૮ ના માર્ચની ૯ મી તારીખે થયો હતો. મૂળ જાતનો તે ઓસ્ટ્રીયન હતો. નિશાળમાં ભણતાં ભણતાં આ શાસ્ત્રની રૂપરેખા તેણે શોધી અને જ્યારે તે પુખ્ત વયનો થયો ત્યારે શરીર વિજ્ઞાનની મદદ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

લઇ મન સંબંધી અનેક શોધખોળો કરીને તેણે માનસશાસ્ત્રની પધ્ધતિમાં ક્રાન્તિ આણી.

આ શાસ્ત્રને જાહેર કરવા માટે ડૅા. ગૅાલેએ અનેક ખોપરીઓનો અભ્યાસ કર્યો હતો. સંખ્યાબંધ માણસોનાં મસ્તકો તેણે તપાસ્યાં હતાં. જુદા જુદા સ્વભાવ તથા ધંધાવાળા માનવીઓને તેણે અવલોકી તેમની ઉન્નતિનું સામુદ્રિક કારણ શું છે તે તપાસ્યું હતું અને આમ અનેક વર્ષોની મહેનત બાદ તે જે શીખ્યો તે તેણે પુસ્તકો દ્વારા જાહેર કર્યું. તેનાં આ પુસ્તકોએ અનેક દેશોમાં ખ્યાતિ મેળવી અને ટૂંક સમયમાં જ તે પ્રસિધ્ધ પણ બની ગયો.

મસ્તકમાં છૂપાયલું ભવિષ્ય

મનુષ્યના મસ્તકમાં પણ તેનું ભવિષ્ય છૂપાયું છે. આ ભવિષ્ય જાણવા માટે મસ્તકના જુદા જુદા ભાગોનો, તેની રચના કેવા પ્રકારની છે તેનો તથા તેના આકાર આદિનો અભ્યાસ કરવો જરૂરી છે. એ અભ્યાસ બાદજ અભ્યાસી માથાં ઉપરથી માણસની શક્તિઓ, તેની કાર્યકુશળતા અને તેની સારી-નરસી ટેવો પારખી શકે છે. આ સંબંધમાં ડૅાકટર વિલિયમ વેર કે જેઓ ગ્લાસગો મેડીકલ જર્નલના તંત્રી હતા તેમનો અભિપ્રાય જાણવો ઠીક થઇ પડશે. તેઓ કહે છે કેઃ–"છેલ્લાં વીસ્ વર્ષ થયાં હું માણસનાં મસ્તક તરફ તથા તેનાં શરીર તરફ ખૂબ ધ્યાન આપતો આવ્યો છું. મને જીવતા મનુષ્યોના માથાના આકાર અને કદની સાથે તેમની બુધ્ધિ અને માનસિક ચારિત્ર્યની સરખામણી કરવાની ઘણી તક મળી છે. મરી ગયેલા માણસોનાં માથાનાં બીબાં તથા ખોપરીઓને હું હંમેશાં તપાસતો રહ્યો છું; અને તેઓ જીવતા હતા તે વખતે તેમણે કરેલાં કાર્યોની

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અને તેમના ચારિત્ર્યની સરખામણી કરતાં મેં શોધી કાઢ્યું છે કે તેઓની બુદ્ધિની શક્તિઓ તથા સ્વાભાવિક વલણો અને માથાના કદ અને આકાર સાથે સંબંધ રહેલો માલમ પડયો છે. આ તપાસને અંગે હું જરાપણ ક્ષોભ વગર કહું છું કે મગજના કદ અને આકાર વડે મનુષ્યનાં સ્વાભાવિક લક્ષણો જ નહિ પરન્તુ તેનું આખું ચારિત્ર્ય દીવાની જેમ સ્પષ્ટ જોઇ શકાય છે."

મસ્તક અને મનની શકિત

મસ્તક પરીક્ષામાં મન અગત્યનું સ્થાન પ્રાપ્ત કરે છે. માણસની ઈચ્છા અને વિચાર તેના મગજ ઉપર લખાયલા હોય છે. કારણ ઇચ્છા અને વિચારોની શરૂઆત મગજમાંથી જ થાય છે. તે બાદ શરીરના અવયવમાંથી તે પસાર થઇ વિરામ પામે છે. આથી જે જે મનમાં હોય તે તે મગજમાં હોય છે અને મગજમાંથી શરીરના અવયવોમાં ક્રમ મુજબ રહે છે. આવી રીતે એક માણસ પોતાના શરીરના બંધારણમાં પોતાનું જીવન આલેખે છે અને આ પ્રમાણે તેના શરીરનાં બંધારણમાંથી જ ભવિષ્યશાસ્ત્રીઓ તેનું ભવિષ્ય આદિ પારખી કાઢે છે.

મગજ અને મન

મગજની મદદ સિવાય કોઇ જ્ઞાનની મનની ક્રિયા થઇ શકતી નથી. મગજ દરેક કામમાં મદદ કરે છે. મગજને લઇને જ માનવી ચિંતન કરે છે, ચમત્કારિક કાર્ય કરી શકે છે. મહાભારત કામો કે પછી હુન્નર-કલા કે ઉદ્યોગનાં કાર્યો પણ તેને જ આભારી છે. ખરી રીતે કહીએ તો મગજ એ વિચાર, ચિકીર્ષા, પ્રત્યક્ષ અને ઉપલબ્ધિ એ માટેનું એક યંત્ર છે. એની દ્વારા જ આ વિષયનાં બધાં કામો થઇ શકે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મગજમાં વિકાર થાય તો?

મગજમાં વિકાર થાય તો મનોવૃત્તિનો પણ વિકાર થઇ જાય છે. મગજમાં વધારે લોહી ભેગું થઇ જાય તો મૂર્ચ્છાનો રોગ પણ થઇ આવે છે. શરીરનું કોઇ અવયવ પ્રફુલ્લિત થાય તો તરત જ તેની અસર બુધ્ધિમાં થાય છે અને માણસની અનુભવ શકિત સતેજ બની જાય છે. મગજમાં વિકાર થાય તો ગાંડપણનો રોગ પણ જન્મે છે. અફીણ તથા ઉત્તેજક પીણા શરીરમાં પ્રવેશે તો તેની મન ઉપર ઘણી ગાઢ અસર થાય છે. મગજની વૃત્તિમાં એ પરિવર્તન કરાવી દે છે અને તેના યંત્રોમાં જડતા આણી દે છે. આવી જ રીતે પ્રગાઢ વિચાર, શોકાવેશ, આશાભંગ અથવા બીજા કોઇ જાતના મનનો અવિશ્રાંત પરિશ્રમ ઉત્પન્ન થાય તો મગજ કોમળ બની જાય છે. આ સિવાય મગજમાં ઘા પડે તોપણ ઘણીવાર બેભાન બની જવાય છે.

મગજ અથવા ભેજું કેવી રીતે કામ કરે છે?

માણસના માથામાં જે નરમ માંસ અને ચરબીનું નસ અને નાળીઓનું નાનું સરખું ગુંછળું છે તેને મગજ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. એને જ ભેજું પણ કહે છે. આ મગજની શકિત ચમત્કારિક જ છે. મગજ ખૂબ જ નાનું છે. અને આટલું નાનું સરખું મગજ જ્યારે મહાભારત અને કલ્પનામાં ન આવે તેવાં કામો કરે છે ત્યારે ખરેખર આપણને એની શક્તિ ઉપર અચંબો ઉપજે છે. મનુષ્ય પૃથ્વી ઉપર, પૃથ્વીની બહાર જે કંઇ કરી શકયો છે તે તેનાં ભેજાનાં બળથી જ કરી શકયો છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આટલું નાનું પરન્તુ અગત્યનું અવયવ કેવી રીતે કામ કરે છે તે જાણવાને માટે અનેક પ્રયત્નો કરવામાં આવ્યા છે. અનેક વિદ્વાનોએ તેની શક્તિ ઉપર, તેની કાર્ય કરવાની રીત ઉપર તર્કો ચલાવ્યા છે પરન્તુ કોઇપણ વિદ્વાન હજુ સુધી ચોકકસ અનુમાન ઉપર આવી શકયો નથી. માનવીની ઇચ્છાનું મથક ભેજું છે. એને દરેક હીલચાલનો સરદાર પણ કહી શકાય. હાથ પગની એક પણ હીલચાલ મગજના હુકમ વગર થતી નથી. માણસને લકવો થાય છે, એટલે હાથપગ ચાલતા બંધ થઇ જાય છે. તે વખતે મગજની સરદારી આપણે સમજી શકીએ છીએ. જ્યારે મગજ બગડી જાય છે ત્યારે હાથપગ ઉપરનો તેનો કબજો અને સરદારી બંધ પડે છે. એ જ મુજબ બધું ઇન્દ્રિય જ્ઞાન પણ મગજથી જ થાય છે. આંખ જુવે છે, કાન સાંભળે છે, નાક સૂંઘે છે, જીભ ચાખે છે અને ચામડી ચૈતન્ય પ્રસરાવે છે. આ બધી લાગણીની બેઠક મગજમાં જ છે. મગજ બગડી જાય, એની શક્તિઓ નરમ પડે એટલે માણસ ગાંડો બની જાય અથવા તો તે તદ્દન નકામો બની જાય છે.

હવે મગજ કેમ કામ કરે છે તે તપાસીએ. મગજમાં પણ અનેક વિભાગો છે. આ વિભાગો ખાસ ખાસ શક્તિઓ ધરાવે છે. ડહાપણ મગજનાં એક ભાગમાં, તો ખ્યાલ શક્તિ, તર્કશક્તિ તથા યાદશક્તિ તેના બીજા ભાગોમાં સમાયલી હોય છે. મગજની એક બીજી શકિત છે તેને આપણે સ્મરણશક્તિના નામથી ઓળખીએ છીએ. આ સ્મરણશક્તિ પણ ખૂબ જ ચમત્કારિક કામ કરે છે. એ અનેક બનાવો, વાતો, સેંકડો માણસોને, દૂર–દૂરનાં દ્રશ્યોને તથા લખાણો આદિને સલામત રીતે સાચવી રાખે છે, અને માનવીને જ્યારે જરૂર પડે છે ત્યારે તરત જ તે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જ્ઞાન તેનામાં પ્રકટાવી દે છે. આ જ્ઞાનનો–સ્મરણ શક્તિનો જ્યારે લોપ થઇ જાય છે ત્યારે તેને વિસ્મૃતિ કહેવામાં આવે છે.

મગજમાંના જુદા જુદા જ્ઞાનતંતુઓ આખા શરીર ઉપર ફરી વળેલા હોય છે. આ જ્ઞાનતંતુઓને વીજળીના તારની જેમ મગજનાં મુખ્ય મથકમાંથી નીકળતા સંદેશાઓ પહોંચી જાય છે. એમાં એક ક્ષણનો પણ વિલંબ થતો નથી. મગજ જે વિચાર કરે છે તેનો અમલ તરતજ આંખના પલકારામાં શરીરના અવયવો પર થઇ જાય છે, આથી જ વિદ્વાનોએ મગજની શકિતને વિજળીક શક્તિ તરીકે ઓળખી તેને વિદ્યુતવેગી કહ્યું છે.

મસ્તકનાં કદ સાથે બુદ્ધિનો સંબંધ

મનુષ્યનો સર્વથી અમૂલ્ય ગુણ જ્ઞાન છે. આ જ્ઞાનનો આધાર મગજ ઉપર જ છે, જેવું મગજ તેવું જ્ઞાન. મોટાં મગજમાં વધારે જ્ઞાન અને નાના મગજમાં ઓછું જ્ઞાન હોય છે એમ કહીએ તો પણ ચાલે. પરન્તુ આ નિયમ સર્વમાન્ય અને અન્તિમ નથી. એમાં પણ તફાવત માલમ પડી આવે છે. મસ્તક મોટું હોવા છતાં પણ કોઇ વ્યકિતમાં વિશેષ બુધ્ધિ હોય છે એ વાત ન પણ માની શકાય. ઈંગ્લન્ડનાં સુપ્રસિધ્ધ રાજનીતિજ્ઞ મી. બોનાર લોકાનું મસ્તક બહુ જ નાનું હતું તો પણ તેની બુધ્ધિ બહુ તેજ અને પાણીદાર હતી.

નેપોલિયનનું મસ્તક ૫૬૪ મીલીમીટર અને ડાવરનું ૫૬૩ મીલીમીટર હતું. છતાંપણ તેઓ જોહેન્સ મુલર અને રીચાર્ડ વેગ્નર કે જેઓ ૬૦૦ થી પણ વધુ મીલીમીટરવાળું માથું ધરાવતા હતા તેમનાથી પણ વધુ તેજ અને બુધ્ધિશાળી હતા.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ઑસ્ટ્રીયાના આદિ નિવાસીઓનાં શિર નાના હોય છે અને એમની બુધ્ધિ પણ મંદ હોય છે. એસ્કિમો જાતિનાં લોકોનાં મસ્તક બહુ જ મોટાં હોય છે. જ્યારે બુધ્ધિબળમાં તેઓ અત્યન્ત મંદ માલુમ પડયા છે.

મહાન નેપોલિયન

કે જેનું મસ્તક ૫૬૪ મીલીમીટર જ
હતું છતાંપણ તે મહા બુધ્ધિશાળી
અને ચકોર ભેજું ધરાવતો હતો.

સાધારણ રીતે જુવાન પુરુષોનાં મગજનું વજન ૪૯ ૧/૨ ઔંસ હોય છે. જ્યારે સ્ત્રીઓનાં મગજનું વજન ૪૪ ઔંસ હોય છે. મૂર્ખ અથવા જડ ભેજાંનું વજન ૨૮, ૨૫ ૧/૪, ૨૨ ૧/૨, ૧૯ ૧/૩, ૧૮ ૧/૪, ૧૫, ૧૩ અને ૮ ૧/૨ ઔંસ હોય છે. ફ્રાન્સના મશહૂર વાર્તા લેખક આનાતોલ ફ્રાન્સના મગજનું વજન માત્ર ૨૮ ઔંસ જ હતું.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મસ્તકનાં જુદા જુદા વિભાગોની રચના અને તેની શક્તિઓ

☆

મસ્તકને કેવી રીતે મપાય ?

મનુષ્યનું મસ્તક તપાસવા માટે ખોપરીનું માપ લેવા માટેની પ્રથા છે, ખોપરીનાં માપ ઉપરથી તેનું મગજ કેટલું છે એ નક્કી કરી શકાય છે. અને આથી જ મસ્તકશાસ્ત્રીઓ પોતાની શરૂઆત માથાનો ઘેરાવો માપવાથી કરે છે. આ ક્રિયા માપવાની પટીથી કરવામાં આવે છે. પટી આંખની પાંપણો ઉપરથી શરૂ થઇ કપાળની પાછળના ભાગ સુધી લઈ જવામાં આવે છે. અને પછી જે માપ આવ્યું હોય તેના ઉપરથી તે માણસનું મગજ કેટલું છે, તેની શકિત કેટલી છે તે બતાવી આપવામાં આવે છે.

માથું કેટલું મોટું હોવું જોઇએ ?

સાધારણ રીતે માનવીનું મસ્તક ૨૨ાા ઇંચ ગોળાકારનું હોય છે. જો તમારૂં મસ્તક એથી વધુ મોટું હોય તો જાણી લેજો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કે તમારૂં મગજ પણ સરેરાશ કરતાં મોટું છે. તમારૂં માથું ૨૨ાા ઈંચિ કરતાં ઓછું હોય તો તમારૂં મગજ બીજાઓનાં કરતાં નાનું જાણવું. સ્ત્રીઓનાં માથાનો ઘેરાવો ૨૧ાા ઈંચિ હોય છે.

થોડાંક વર્ષ પહેલાં બે અંગ્રેજ વૈજ્ઞાનિકોએ સ્વીડીશ, બાવેરીયન, હેસીયન, બોહેમીયન અને અંગ્રેજ પ્રજાજનો મળીને ૨૦૦૦ પુરુષો અને ૧૦૩૪ સ્ત્રીઓ તેમજ બાળકોનાં મસ્તકની તપાસ કરી હતી. આ તપાસને અન્તે તેમણે શોધી કાઢ્યું હતું કે અંગ્રેજોનાં મગજ બીજી પ્રજાઓનાં કરતાં નાના હતાં, જ્યારે બોહેમીયનોનાં મસ્તક વધુ મોટાં માલમ પડયા હતાં.

અંગ્રેજોની ટોપીનું માપ કેટલું હોય છે?

અંગ્રેજો અને અમેરિકનો પોતાના શિરનું માપ વારંવાર લેવડાવે છે. તેમને એ લગભગ મોઢે જ હોય છે. માત્ર મસ્તકનું જ નહિ પણ છાતી, પગ, હાથ, મુઠી વગેરે શરીરના દરેક અવયવોનું માપ તેઓ જાણતાં હોય છે. એક સાધારણ અંગ્રેજના શિરનું માપ સરેરાશ ૭ ઇંચથી ૯ ઇંચ સુધીનું હોય છે. આ માપ ટોપી સાથેનું છે. ત્યાંના મસ્તકશાસ્ત્રીઓ આ માપને સારૂં ગણે છે. તેઓ માને છે કે અનેક પ્રસિધ્ધ રાજનીતિજ્ઞોના મસ્તકનું માપ આ માપની અંદર જ આવે છે. ઇંગ્લન્ડનાં વડા પ્રધાન મી૦ ચર્ચીલ ટોપીનું માપ ૭ાા ઇંચ છે. લૉઇડ જ્યોર્જની ટોપીનું માપ ૭ા ઇંચ છે અને મરહૂમ મેકડૉનલ્ડની ટોપીનું માપ ૭ાા ઇંચ હતું.

ઈંગ્લન્ડનાં ટોપીના બજારમાં સૌથી મોટા માપની ટોપી ખરીદવાનો રેકર્ડ જર્મન રાજદૂત પ્રિન્સ લિયનોરસ્ટીએ કર્યો હતો.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ વાત ગયા મહાયુધ્ધ વખતની છે. એની ટોપીનું માપ ૮I ઈંચ હતું. એનું મસ્તક આટલું મોટું હોવા છતાં પણ તેની બુધ્ધિમાં કંઇપણ ઝમક જોવામાં આવી નહોતી. ઉલટું જર્મનો એની મંદબુધ્ધિ અને શિથિલ કાર્યશકિત માટે ફરિયાદ કર્યા કરતાં હતાં.

મસ્તકની કુમાશ

આમ છતાંય મગજ કેટલીક વખતે ઘણું નાનું પણ હોય છે અને તે સારામાં સારૂં કામ આપે છે. આટલા માટે જ મસ્તકશાસ્ત્રીઓ વાળ અને ચામડીની કુમાશ તપાસે છે. કુમાશને અંગ્રેજીમાં Organic Quality કહે છે. શારીરિક કુમાશ ઉપર કાર્ય કરવાની શકિતનો આધાર રહેલો છે. નબળા સ્નાયુઓ વડે બળની આશા રાખવી અથવા તો મંદ મગજમાં ઉત્તમ માનસ કાર્યોની આશા રાખવી ફોગટ છે. વાળના પ્રકાર ઉપરથી, ચામડીની જાત ઉપરથી પણ માણસને માટે ઘણું કહી શકાય છે.

તમારા વાળ અને ચામડી કુમાશદાર છે ખરાં? જો હોય તો તમારૂં મગજ સારા પ્રકારનું કહી શકાય; પરન્તુ તે ખરબચડાં હોય તો જાણવું કે તમે મંદબુદ્ધિના અને તેજહિન છો.

આ તો કદ અને પ્રકારની વાતો થઇ. હવે એ શોધી કાઢવું જોઇએ કે તમારામાં કઇ શકિતઓ અને કઇ ખામીઓ છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મસ્તકમાં વહેંચાયલા વિભાગો

આ શોધી કાઢવા માટે મસ્તકશાસ્ત્રીઓ માથાને પાંચ મુખ્ય વિભાગોમાં વહેંચી નાંખે છે. આ વિભાગો નીચે મુજબ છે:—

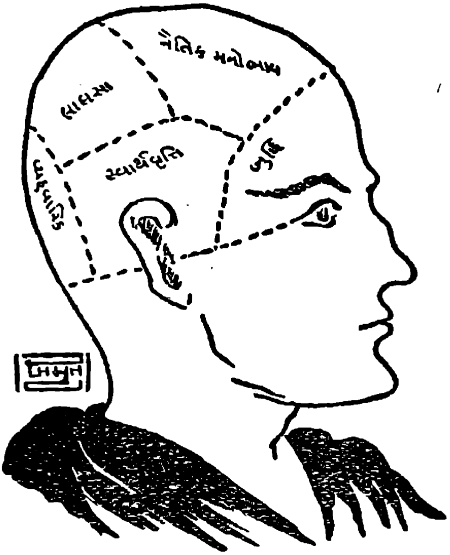

મસ્તકના મુખ્ય પાંચ વિભાગો

૧ — બુદ્ધિ
૩ — સ્વાર્થવૃત્તિ
૨ — નૈતિક મનોભાવ
૪ — લાલસા
૫ — વ્યવહારિક ભાવ

આ પાંચ વિભાગને પુનઃ ૪૨ નાના વિભાગોમાં વહેંચી નાખવામાં આવે છે. (જુઓ ચિત્રઃ પાનું ૧૮૪)

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ વિભાગો અલગ અલગ પ્રદેશ બતાવે છે. આ પ્રદેશ ખાસ ગુણોવાળા હોય છે. તેની રચના દ્વારા એ ગુણો પારખી શકાય છે.

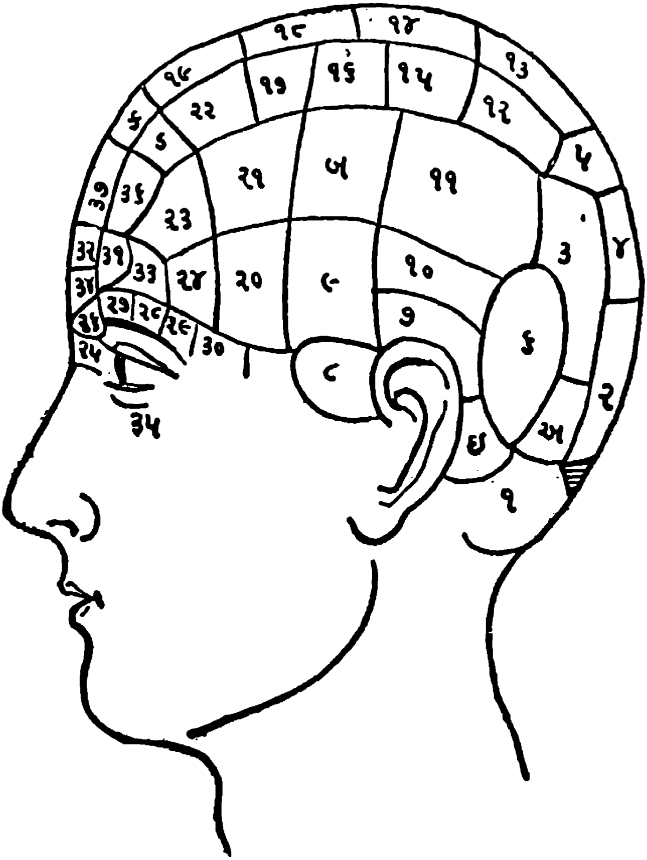

મસ્તકના ૪૨ વિભાગો.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ પાના ઉપર જુદા જુદા વિભાગની ઓળખ બતાવતું જે ચિત્ર રજુ થયું છે તે ધ્યાનથી અવલોકતાં જણાશે કે

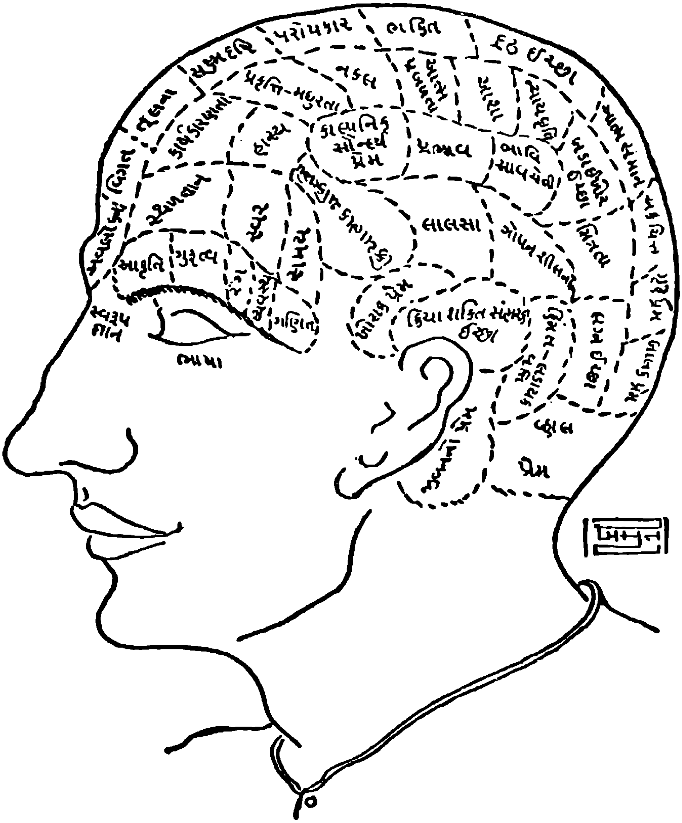

મસ્તકના ૪૨ વિભાગોમાં છૂપાયલી

ભિન્ન ભિન્ન શક્તિઓ.

માથાની આગળના ભાગમાં બુધ્ધિ વિષયક શક્તિઓ કેન્દ્રિત

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

થયેલી છે. કાનની નજીકના ભાગમાં સ્વાર્થી શક્તિઓ આવેલી છે. નૈતિક મનોભાવ મસ્તકના તાળ તરફ પથરાયલો છે અને તેની સહેજ પાછળ લોભી ઇચ્છાઓવાળો વિભાગ આવેલો છે. જ્યારે વ્યવહારિક લાગણીઓ માથાની પાછળના ભાગમાં આવેલી છે. આમ માણસની બધી શકિતઓ જુદા જુદા વિભાગોમાં વહેંચાયલી છે.

આ વિભાગોની પહોળાઇ અને ઢેકાના ક્ષેત્ર ઉપરથી આપણે જુદી જુદી શકિતઓનું માપ કાઢીયે.

દાખલા તરીકે—ક્રિયાત્મક શકિતવાળો પ્રદેશ પહોળો અને મુખ્ય હોય તો તમારી શકિતઓ રચનાત્મક અને શોધકવૃત્તિની હોવી જોઇએ. જો તે પ્રદેશ નાનો હોય તો તમે આ જીવનમાં સારૂં જીવી શકશો નહિ.

એક વિભાગનો બીજા વિભાગ સાથે સંબંધ

પરન્તુ આથી એમ ન સમજવું કે માણસનો સ્વભાવ માત્ર એક જ વિભાગના પર આધાર રાખે છે. ઘણાં દાખલાઓ એવા પણ છે કે એક વિભાગની શક્તિઓ બીજા વિભાગથી તદ્દન વિરોધાભાસ બતાવે છે અને આવી બાબતોમાં ચોકકસ અભિપ્રાય આપી શકતો નથી. કેટલીક વખતે આ માણસની એક શકિત વધુ પ્રબળ બનતાં બીજી શકિતના ગુણને દાબી દે છે અને વિરોધી પરિણામ લાવે છે. એટલે જ્યાં સુધી બધા વિભાગોની ચર્ચા ન થાય ત્યાં સુધી એક વિભાગ ઉપરથી નિશ્ચય બાંધવો એ યોગ્ય નથી.

એક ઉદાહરણ લઇએ. માણસની બુધ્ધિ વિષયક શક્તિઓ વધુ તેજ હોય અને તે વિભાગ બરાબર વિકસેલો હોય તો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્વાભાવિક છે કે એ માણસ બુધ્ધિવાન બને. પરન્તુ જો આજ વિભાગ વ્યવહારીક લાગણીવાળા ભાગની સાથે જતો હોય તો એ માણસ ઊંડા વિચારવાળો, એકાન્તપ્રિય અને સામાજિક જીવનથી પર રહેનારો બને છે.

બુધ્ધિ વિષયક શક્તિઓ ઉપરાન્ત તેની ઇચ્છાશકિત અને રચનાત્મક શક્તિઓવાળો ભાગ જો સરખું પરિણામ દાખવતો હોય, તો માણસ પોતાના માર્ગમાં કોઇને આડો આવવા દેતો નથી, અને સ્વતંત્ર બુધ્ધિથી પોતાનું કામ કર્યે જાય છે. પણ જો આ બે વિભાગો ખોડ ધરાવતા હોય તો સમજવું કે એ માણસ તેજદાર અને નવીન વિચારશૈલીનો હોવા છતાં પણ તેના અમલ માટે તે નિષ્ફળ બને છે.

ઊંચુ અને મોટું કપાળ શું બતાવે છે?

શ્રી વિઠ્ઠલભાઇ પટેલ

જેમનું વિશાળ કપાળ તીવ્ર યાદદાસ્ત શકિત તથા કુનેહબુધ્ધિ બતાવે છે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તમારા મસ્તકનું તમે પૃથક્કરણ કરવા માંગતા હો તો એક દર્પણ સામે ઊભા રહો. અને તમારા માથાનું બારીક અવલોકન કરો. શું તમારૂં કપાળ તમને મોટું અને ઊંચુ દેખાય છે ખરૂં? જો ખરેખર જ તમારૂં કપાળ તેવું હોય તો તે સારા ભાગ્યની નિશાની સમજવી. મોટા કપાળવાળો માણસ મહેનતુ, પ્રમાણિક અને સુખી નીવડે છે. લાંબા સમયની વાતો પણ તેના મગજમાંથી ખસતી નથી. આવા માણસો સ્વાભાવિક રીતે જ ધંધામાં વધુ ફત્તેહમંદ નીવડે છે.

શ્રી. મોન્ટેગ્યુ

કુનેહબુધ્ધિનો બીજો સૂચક પૂરાવો.

અવલોકન શક્તિ ક્યાં છે ?

નાકની ઉપરના ભાગમાં એટલે કે આંખનાં બે ભવાંની વચ્ચે જે નાની જગ્યા રહેલી છે, એ અવલોકન-શક્તિનું સૂચક

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ચિન્હ છે. કેટલાક માણસોનાં મુખ ઉપર આ જગ્યા એક નાની ટેકરી જેવા રૂપમાં હોય છે. જો આવો કોઈ માણસ તમારા જોવામાં આવે તો તમે જાણી લેજો કે એ બારીક અવલોકનવાળો

મહાત્મા ગાંધીજી

જેમનું વિશાળ કપાળ તથા ટેકરીવાળો
મસ્તક પ્રદેશ કે જે ચિંતક શકિત
અને અવલોકન શકિત બતાવે છે.

અને ટૂંકમાં જ બધું જોઈ જવાની શક્તિવાળો હોવો જોઇએ. જો એ જગ્યા નાની અને નહિ જેવી હોય તો એ ભૂલકણા સ્વભાવવાળો અને મંદબુદ્ધિનો બને છે.

કપાળની ઉપરના ભાગમાં ચિન્તન શક્તિ રહેલી છે. આ શકિત સાચી–ખોટી વસ્તુને તરતજ પારખી શકે છે. કરવાનાં કામો પણ એ દીર્ઘ–દ્રષ્ટિથી વિચારીને જ કરે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્વતંત્ર વિચારોની શક્તિ

જો તમારું માથું આ ભાગ તરફ આગળ આવતું હોય તો તમે ચિંતક હોવા જોઇએ. કંઇપણ કામ લીધાં પછી તમે તેને પૂરી રીતે જાણી–સમજી લો છો. જ્યાં સુધી એ તમારી

કાકાસાહેબ કાલેલકર

જેમનામાં સ્વતંત્ર વિચારો તથા ગૂઢ
અવલોકન શક્તિ ભારોભાર ભરેલી છે.

સમજમાં ન ઊતરે ત્યાં સુધી તમે તેને હાથમાં જ લેતા નથી. ધંધાનો કે પછી બીજા વિષયનો ગમે તે પ્રશ્ન હોય તો પણ તેના પર પૂરો વિચાર ચલાવવાની તમને ટેવ પડી ગયેલી હોય છે. પરિણામ એ આવે છે કે જે વિચારો તમે ધરાવો છો એ તમારા પોતાના જ હોય છે. નહિ કે બીજાંઓના. કોઇના

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ઉછીના વિચાર લેવાની તમને ટેવ પડી નથી. વ્યાપારની અંદર, સાહિત્યિક વિષયમાં અને કારીગરીના કામમાં તમે સારી રીતે ફાવો એમ છો

જો તમારૂં માથું ચિન્તનશકિત, સ્હમજશક્તિ અને નૈતિક-શકિતવાળા ભાગ તરફ વધતું હોય તો તમે ધંધાદારી બનો છો. ખાસ કરીને વકીલ કે ડૅાકટરના ધંધામાં તમે સારી રીતે ફાવી શકો એમ છો. આ ઉપરાન્ત જો ભાષાવાળો ભાગ (આંખ નીચેનો ભાગ) બરાબર સ્પષ્ટ રીતે જણાતો હોય તો તે એક સારા વક્તાની, રાજદ્વારીની કે પછી મોટા પાર્લામેન્ટરીયનની સચોટ આગાહી કરાવે છે.

સફળ ધંધાદારી બનાવનારી શકિતઓ

આ બે પ્રદેશોની સાથે ક્રિયાત્મક વિભાગ, કે જે કપાળની બાજુના ભાગ પર આવેલો છે તેનો જો સંયોગ થતો હોય તો તે કાર્યની વ્યવસ્થાશકિત અને યુક્તિરચનાની કુશળતા સૂચવે છે. જો મક્કમતા, દ્દઢ ઇચ્છાશક્તિ અને સામર્થ્ય બરાબર રીતે વ્યાપક બને તો વ્યાપારમાં તમે જરૂર ફત્તેહમંદ થાવ છો. કારણ તમે એવા પ્રકારના માણસ છો, કે સામાને શું જોઇએ છે–તેની શી ઇચ્છા છે, એ તરતજ સમજી શકો છો. વ્યાપાર–ધંધામાં ગ્રાહકનું મન જાણવાની કુનેહ અજબ ગણાય છે અને જો તમારા મસ્તકનો આ વિભાગ બરાબર રીતે વિકસેલો હોય તો તમે ધંધામાં સારી રીતે ફાવી શકો એમાં આશ્ચર્ય નથી.

બુદ્ધિવિષયક શક્તિઓવાળો ભાગ તપાસ્યા પછી હવે આપણે માથાની ઉપરનો ભાગ, કે જે નૈતિક મનોભાવનાના ભાગથી ઓળખાય છે તેની તપાસ કરીએ. (જુઓ ૧૮૩ માં પાના ઉપરની પાંચ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વિભાગોવાળી આકૃતિ) આમ એક પછી એક વિભાગો તપાસ્યા પછી જ આપણે કોઇપણ નિર્ણય ઉપર આવવું યોગ્ય છે. એક વિભાગની રચના ઉપરથી જ નિર્ણય બાંધવો એ અજુગતું છે. કારણ એ વિભાગની શકિતઓ જો બીજા વિભાગની શક્તિઓ સાથે મેળ ન ખાતી હોય તો પરિણામ ઉલટું જ આણે છે.

હદ બહારની પરોપકારી વૃત્તિઓ કેવી રીતે પારખી શકાય ?

દાખલો લઇએ. તમારામાં સમજશક્તિવાળા ભાગનો અભાવ હોય અને થોડી લાલસા હોય અને તેની સાથે જો મજબુત

દેશબંધુ દાસ

જેમની પરોપકારી વૃત્તિઓ સુપ્રસિધ્ધ છે.

પરોપકારવૃત્તિનો સંયોગ થયેલો હોય તો તમારા પૈસા તમે એટલી હદ સુધી બીજાંઓને પરોપકારવૃત્તિથી આપવામાં વેડફી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નાંખો છો કે અન્તે તમે લેનારનાં કરતાં પણ ગરીબ બની જાવ છો. પૈસા આપતી વખતે પરોપકારવૃત્તિ તમારા મનમાં દ્રઢ રીતે વસી જાય છે અને તે એટલી હદ સુધી કે તે તમારી સ્થિતિનો પણ વિચાર કરવા દેતી નથી. એનું પરિણામ શું આવે છે તે તમે સારી રીતે સમજી શકો એમ છો.

આજ રીતે વધુ પડતી આશા કે જેને દલીલ, ચિન્તન અને સામર્થ્યનો ટેકો નથી હોતો, તે તમને કઇ ઘડીયે અંધારામાં ફેંકી દેશે તેનો તમને ખ્યાલ પણ નથી આવતો. વધુ પડતી આશા રાખવાથી તમે બીજા પ્રયત્નો ન કરતાં એની ઉપરજ મદાર રાખો છો પરિણામ એ આવે છે કે, તમારી આશા પોકળ બને છે અને તમને નિરાશા પ્રાપ્ત થાય છે. જો તમારી એજ આશા ઉપર વર્ણવેલી શક્તિઓ ઉપર આધાર રાખતી હોય તો તમને નિરાશા મળવા છતાં પણ તમે ખંતથી કામ કરી એ આશાને મૂર્ત સ્વરૂપ આપી શકો એમ છો.

અને આટલા માટે જ આપણાથી એક વિભાગની શક્તિઓ ઉપર પૂરો મદાર બાંધી શકાય નહિ.

સ્વાર્થી ઇચ્છાવાળો વિભાગ

નૈતિક મનોભાવનાવાળો વિભાગ અવલોકયા પછી આપણે એવી જ રીતે સ્વાર્થી ઇચ્છાવાળો ભાગ તપાસીયે અને તે બાદ ઉપર દર્શાવી ગયા તે શક્તિઓને તે કેવી રીતે ફેરવે છે કે વધારે છે તે અવલોકીયે.

સ્વાર્થી મનોવૃત્તિવાળા વિભાગમાં આવેલા લાલસાના ભાગ તરફ પૂરૂ ધ્યાન આપો. આ શક્તિ ધારે તો તમને ડાહ્યો માનવી પણ બનાવી શકે અને ધારે તો કંજુસ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પણ બનાવી શકે. જો ક્રિયાત્મક અને વિનાશક (કાનની ઉપરના) ભાગો સારા હોય તો તમારામાં ક્રિયાત્મક અને વ્યવસ્થાત્મક શક્તિઓ સારી હોવી જોઇએ અને એને લઇને તમે તમારી લાલસાવૃત્તિ તૃપ્ત કરવા માટે જે કંઇ તરકીબો અમલમાં મૂકવા માગતા હો, તે વિચારીને મૂકી શકો એમ છો.

આજ ક્ષેત્રમાં વિનાશક શકિતની ઉપર ગુપ્ત શકિત અને કુનેહ શકિત રહેલી છે. જો આ પ્રદેશ બરાબર વિકસેલો હોય અને દીર્ઘસ્થાન સાથે દલીલ શક્તિ સંલગ્ન થયેલી હોય તો જાણવું કે માણસ કુશળ રાજદ્વારી બને છે.

લોભી ઇચ્છાવાળા પ્રદેશની આપણે મુલાકાત લઇએ. આ પ્રદેશ જોતાં તમારામાં કેટલી લોભવૃત્તિ છે તેનું તેમજ કેટલી લડાયકવૃત્તિ તમારામાં છે તેનું માપ નીકળી આવે છે.

ભક્તિભાવવાળા પ્રદેશની પાછળ જ તમે દ્રઢતાવાળો ભાગ જોઈ શકશો. આ શક્તિ તમારામાં દ્રઢ મનોબળ પૂરે છે. જ્યારે આ વિભાગ મોટો હોય ત્યારે આ શક્તિ હઠવાળી બને છે અને તે એટલે સુધી કે એ ધરાવનાર બીજા કોઇને પણ પોતાનું ફરમાન નાકબૂલવા દેતો નથી.

દલીલ શક્તિવાળો પ્રદેશ જો દ્રઢતાવાળા ભાગની સાથે જોડાયલો માલમ પડે તો તે ઘણું સારૂં પરિણામ લાવે છે.

માથાની પાછળના ભાગવાળો વ્યવહારિક પ્રદેશનો ભાગ તમારો બાલકપ્રેમ, સામાજિક કાર્યશક્તિ, લગ્નઇચ્છા તેમજ બીજી એવી પરચુરણ બાબતોને પ્રકાશમાં લાવે છે.

જો પરોપકાર વૃત્તિવાળો ભાગ નૈતિક ભાગની સાથે બાલકપ્રેમ (વ્યવહારિક પ્રદેશ) અને સાવધાનતા (સ્વાર્થવૃત્તિ-

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વાળો પ્રદેશ) સૂચવતો હોય તો તમારો બાલકપ્રેમ મજબુત બને છે.

ઉપરના આ બધા મુદ્દાઓ બરાબર ધ્યાનમાં રાખવા જરૂરી છે. એ પછી જ સંભાળપૂર્વક તમારે જોવાનું છે કે એક ભાગ બીજાં ભાગ કરતાં કેટલો વધુ તેજદાર કે ઓછા પ્રભાવવાળો છે; અને તે પછી જ નિર્ણય આપવો.

કેવી સ્ત્રી સાથે લગ્ન ન કરવાં

મસ્તકશાસ્ત્ર લગ્ન જીવનને સુખી બનાવવા માટે પણ ઉપયોગી થઇ પડે છે.

જે સ્ત્રીના મસ્તકનો વ્યવહારિક પ્રદેશવાળો ભાગ્ય ન્યૂન હોય અને જેની સ્વાર્થી શકિતઓવાળો ભાગ બહાર નીકળી ગયો હોય એવી સ્ત્રી સાથે કોઇએ પણ લગ્ન ન દરવાં. આવી સ્ત્રી સાથે લગ્ન કરવાથી સંસારજીવન નિષ્ફળ નીવડે છે.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મસ્તકનાં વિવિધ લક્ષણો

☆

બુધિશાળી માનવીનું મસ્તક

હવે સામુદ્રિકશાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ મસ્તકનાં લક્ષણો ઉકેલીયે.

બુધ્ધિશાળી અને ઉત્તરાવસ્થામાં જગતભરમાં પ્રસિધ્ધ થનારા પુરુષોના મસ્તકમાં ૨૭–૨૮ કે ૨૯ મા વર્ષની શરૂઆતમાં સફેદ વાળ નીકળવાની શરૂઆત થઇ જાય છે. આવા પુરુષોને ભવિષ્યમાં પોતાના કાર્યક્ષેત્રમાં ઉત્તમ કીર્તિ સાંપડે છે. તેઓ અઢળક લક્ષ્મીના સ્વામી પણ બને છે. બહુ મોટી વયે તેમના મસ્તકની ખોપરીનો ઘેરાવો સાવ નાનો બની જાય છે.

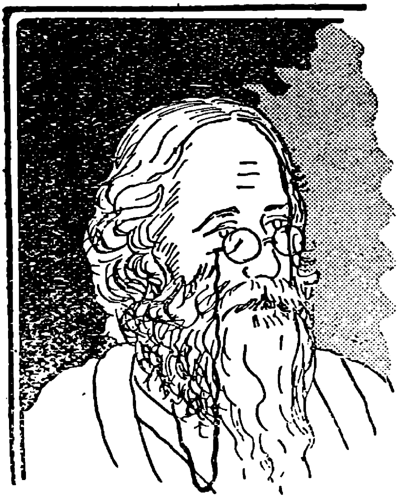

મહર્ષિ ટાગોર

જેમનું ઊંચું મસ્તક કવિત્વ શકિત તથા કલ્પના શકિતસૂચક હતુ.

માથું ઊંચું અને સાંકડું હોય તથા પાછળ કરતાં આગળનો ભાગ ઘણો વધારે હોય ત્યારે તે વ્યકિતમાં માનસ જીવન તથા કવિત્વશક્તિ તથા કલ્પનાશકિત સારા પ્રમાણમાં રહેલી હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્ત્રીઓનું માથું કેવું હોવું જોઇએ?

સ્ત્રીઓનું મસ્તક ઉન્નત હોય તો તેના સૌન્દર્યમાં અપ્રતિમ વધારો થાય છે. વળી મસ્તક ત્રણ આંગળ ઊંચું તથા કપાળ પ્રદેશ અર્ધ ચન્દ્રાકાર જેવો હોવો જોઇએ. આવું મસ્તક ધરાવનારી સ્ત્રીનું સૌભાગ્ય, આરોગ્ય તથા શોભા વધે છે અને તે દરેકને પ્રિય થઇ પડે છે.

ચોર ખૂનીઓનાં મસ્તક કેવાં હોય છે?

ચોરી કરનારાઓની તથા ચોર સ્વભાવવાળાઓની ખોપરી પર્વતાકારની ઊંચી તથા તેના મધ્ય વિભાગને છેદતી ચંદ્રાકારની ફાડવાળી હોય છે. જો કે તેનામાં બુદ્ધિનું ક્ષેત્ર વિશાળ હોય છે. કિન્તુ તેના મસ્તકમાં રહેલાં નીતિ મર્યાદાને લગતાં તંતુઓ બળવાન નહિ હોવાને અભાવે તેનામાં અનીતિમય ભાવનાઓ પ્રવેશે છે. ચોરના ચક્ષુઓમાં ખોટી ચપળતાનું પ્રમાણ વધારે હોય છે. ચોર બળવાન હોતો જ નથી. જાડા માણસથી ચોરી થવી અશકય છે. ઠીંગણા માણસો અથવા બહુ જ ઊંચા અને પાતળા માણસોના માથામાં છળકપટથી પારકી વસ્તુઓનું હરણ કરવાનાં તત્વો છૂપાયલાં હોય છે. ખૂની ચોર અને ડાકુઓમાં મનુષ્યત્વને લગતી સ્પષ્ટ ઉણપ હોય છે. તેમના મુખના રંગ શ્યામ, પાતળું નાક, કાળા રંગની આંખોની કીકીઓ. અને માથાપરના કાળા વાળ તથા બુધ્ધિનાં ઘણા તત્વોમાં ઉણપ જોવામાં આવે છે. જેના કપાળના બન્ને બાજુના છેડા પર શીંગડા જેવા પર્વત હોય, તેવા માણસો ભાન ભૂલી જનારા, ખૂની તેમજ થોડો સમય સુધી ટકી રહે તેવી જાતની વફાદારીનું કામ કરનારા હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

દેશ–વિદેશમાં મસ્તક પરીક્ષા

પ્રાચીન સંસ્કૃત ગ્રન્થોમાં પણ મસ્તકના લક્ષણો માટેનો ઉલ્લેખ મળી આવે છે. એમાં લખ્યું છે કે–જે મનુષ્યનું મસ્તક ગોળ હોય તે ગાયોનો પાળનાર થાય છે. છત્રીના આકારનું માથું હોય તો તે રાજા બને. ચપટું માથું હોય તો તે માબાપને મારનાર થાય છે. માથું પાઘડી કે ટોપીના જેવું હોય તો તે દીર્ઘાયુષી બને છે. ઘડાનાં જેવું મસ્તક હોય તો તે મુસાફરી કરનાર અને પ્રવાસી બને છે. બે માથાવાળો હોય તો તે દુષ્ટ અને પાપી થાય છે. જે માણસના માથાનો ભાગ ઊંડો હોય તે માણસ ઉત્તમ સ્વભાવ ધરાવનારો થાય છે. પરન્તુ જો માથું અતિ ઊંડું હોય તો તેથી વિપરીત સ્વભાવવાળો તે બને છે.

મસ્તક માટે ન્યુઝીલેંડવાસીઓનો મત

ન્યુઝીલેન્ડના મસ્તક પરીક્ષકો માને છે કે સ્ત્રીનું માથું જેમ બને તેમ નાનું હોય તો વધુ સારું. નાનું મસ્તક ભાગ્યશાળી બનાવે છે અને તે સંતાન તેમજ ધનવૈભવ અપાવે છે. જ્યારે મોટાં મસ્તકવાળી સ્ત્રી વાંઝણી અને નિર્ધન રહેવા પામે છે.

તેમના મત અનુસાર મનુષ્યોનું મસ્તક નહિ બહુ મોટું કે નહિ બહુ નાનું હોવું જરૂરનું છે. સપ્રમાણ મસ્તકવાળો માનવી સ્ત્રીનો પ્રેમ જીતવામાં સફળ નીવડે છે અને તે સારા પૈસા તેમજ માન–આબરૂ પણ અપાવે છે. અતિ મોટાં મસ્તકવાળો માનવી સ્વભાવે જડ અને કંગાળ નીવડે છે. તેનામાં બુધ્ધિનું પ્રમાણ નહિ જેવું જ અને જડતા વધુ પ્રમાણમાં હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જ્યારે એકદમ સાંકડા મસ્તકવાળો માનવી બુદ્ધિમાં નરમ અને સારૂં નરસું સમજવામાં તદ્દન બુડથલ હોય છે.

મસ્તક માટેની રોમનોની માન્યતા

પ્રાચીન રોમનો વિશાળ મસ્તકવાળા માનવીને ભાગ્યશાળી માનતા હતા. તેમના મત મુજબ ગોળ મસ્તક વધુ પ્રતાપી અને તેજસ્વી મનાતું હતું. રોમનોની માન્યતા હતી કે જેનું મસ્તક સમપ્રમાણમાં અને જરા અગ્ર ભાગથી ખીલેલું હોય–તેમજ તે ટોચ પર જતાં સહેજ ઊંચુ હોય, તેવા મસ્તકવાળો માનવી મહાપ્રતાપી અને લોકો પર શાસન કરનારો નીવડે છે.

ગ્રીસવાસીઓની માન્યતા

ગ્રીસ દેશના રહેવાસીઓ શરીરનાં બીજા ભાગો કરતાં મસ્તકને વધુ અગત્ય આપે છે. તેમના મત મુજબ મસ્તક આગળથી વધેલું હોય અને પાછળથી તે સાંકડુ થઇ જતું હોય તો તેવું મસ્તક ધરાવવારો માનવી સ્વભાવે કડક પરન્તુ સત્તાધીશ બને અને લોકો પર તે પોતાનું વર્ચસ્વ જમાવે છે. મસ્તક બહુ જ મોટું હોય તો તે આળસુ સ્વભાવ બતાવે છે. માથું બે બાજુથી અણીયાળું થઇ જતું હોય તો તેવું મસ્તક ધરાવનાર માનવી બેઇમાન અને લુચ્ચો નીવડે છે પરન્તુ જો મસ્તકના બે છેડા બરાબર જ સરખા પ્રમાણમાં થઇ જતા હોય તો તેવું મસ્તક ધરાવનારો ભાગ્યશાળી થાય છે.

✡

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

માથાનાં વાળ ઉપરથી ભવિષ્ય

☆

હાથની રેખાઓ, મસ્તકનો દેખાવ અને કુંડળીના ગ્રહો ઉપરથી જેવી રીતે ભવિષ્યવાણી કહી શકાય છે તેવીજ રીતે મનુષ્યનાં વાળ ઉપરથી પણ ભવિષ્ય ભાખી શકાય છે. અહીં આ સ્થળે એની ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

વિવિધ પ્રકારનાં વાળ

મસ્તકનાં વાળ એક સરખાં હોતાં નથી. કોઇના વાળ શ્વેત, કોઇના ઝાંખા ભૂરા કોઇના કાળા, કોઇના રૂપેરી કે તપખીરીયા માલમ પડે છે. આવી જ રીતે વાળની જાતમાં પણ તફાવત હોય છે. કોઇના વાળ બરછટ તો કોઇના નરમ, તો કોઇના સુંવાળા હોય છે. આમ વિધવિધ ફેરફારનું કારણ શું? ફ્રાન્સના પ્રસિધ્ધ વૈજ્ઞાનિક લાવોટરના મત મુજબ આ બધા ફેરફાર મનુષ્યની પ્રકૃતિ–તેના સ્વભાવ અને તેની રહેણીકરણીને લઇને જ થાય છે. એ કહે છે કે–નરમ વાળવાળો માનવી સ્વભાવે નરમ જ અને

અજંટાના સમયની રમણીનું ચિત્ર. જેણે પોતાના મસ્તકનાં વાળને સુંદર રીતે અંબોડામાં ગૂંથ્યા છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

છે; જ્યારે જાડા વાળવાળો મનુષ્ય જાડી અને સંકુચિત વૃત્તિવાળો બને છે.

વાળનાં લક્ષણો

કાળા, લીસા વાળ અને તે ગુંચળા કે જાડાઇ વગરના સીધા હોય તો તે ધરાવનારો મનુષ્ય હોશિયાર, મહત્વાકાંક્ષી અને ધારેલા કામમાં ફત્તેહમંદ નીવડનારો બને છે. આવા વાળવાળા માનવીઓ આર્થિક દ્રષ્ટિએ થતાં કામો સહેલાઇથી પાર ઊતારી શકે છે અને ધાર્યો લાભ મેળવે છે.

પ્રેમમાં આવા મનુષ્યો વફાદાર નીવડે છે અને જ્યારે તેઓ કોઇની સાથે પ્રેમ-સંબંધથી જોડાય છે, ત્યારે તેઓ તેને હૃદયપૂર્વક ચાહે છે. સ્ત્રીઓ પ્રત્યે આવા વાળવાળાઓ અજબ આકર્ષણ ઉત્પન્ન કરે છે, એમાં જરાય શંકા નથી.

અજંટાના સમયની રમણીનું ર જું ચિત્ર. એનો કેશકલાપ નીચે છે. જે લજ્જાશીલતા, અને રૂપમાધુરીનું સૂચન કરાવે છે.

આવા વાળ ધરાવનારાઓમાં સાહિત્યિક બુદ્ધિ અને ફળદ્રુપ કલ્પના શક્તિ હોય છે. કોઇ યુવતીના વાળ આવા જ રંગના અને આવા જ પ્રકારના હોય તો તે જોઇતી કીર્તિ પોતાના

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રયત્નથી જ મેળવી શકશે; પરન્તુ આમ કરતાં તેને બીજી કોઇ સ્ત્રી તરફથી વારંવાર વિરોધ અનુભવવો પડશે.

ખરબચડા અને કરચલીવાળા વાળ

કાળા પણ સાધારણ ખરબચડા અને કરચલીવાળા વાળ જે મનુષ્ય ધરાવતો હશે તે બહાદુર અને હિંમતવાન સ્વભાવવાળો બને છે. સ્વભાવે એ જેટલો બહાદુર હશે તેટલો જ તે માનવજાત માટે નરમ અને લાગણી-વશ પણ હશે. ખાસ કરીને સ્ત્રીઓ માટે તે વધુ સન્માન દાખવનારો નીવડશે. આવા વાળ ધરાવ-નારો મનુષ્ય એક-વચની અને વિશ્વાસ રાખનારો હશે. કોઇને આપેલું વચન એ તોડશે નહિ અને જેઓ તેના ઉપર વિશ્વાસ મૂકશે તેઓને તે કદાપિ પણ નિરાશ કરશે નહિ. શરીરે એ તંદુરસ્ત તેમજ આગળ ઉપર કીર્તિ મેળવનારો થશે.

આધુનિક યુગની ગુજરાતી નારી. જેનાં વાળની છટા તેનાં અનેક ગુણોને પ્રકટ કરાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વાંકડીયા, કાળા જાડા અને ટૂંકા વાળ ધરાવનારી સ્ત્રી ગરમ, સહનશીલ અને સ્વાર્થવિહોણા સ્વભાવવાળી હોય છે. આવી સ્ત્રીઓ માંદગીના સમયમાં સારવાર કરવામાં નિષ્ણાત હોય છે. પરિણીત જીવનમાં પણ તેઓ સુખી અને ભાગ્યશાળી નીવડે છે. આવા વાળ ધરાવનારી સ્ત્રીઓ જો ઊંચા અને દેખાવડા માણુસ સાથે લગ્ન કરે તો તેમનું લગ્ન-જીવન યશસ્વી નીવડવામાં જરાય શંકા નથી.

આછા વ્યવસ્થિત અને નરમ વાળ
શું લક્ષણ બતાવે છે?

લીલા-ભૂરાવાળ

લીલા-ભૂરા વાળવાળો, અને જેનાં માથાના વાળ એક પ્રકારના લાલાશ પડતાં પ્રકાશની છાયા આપતા હોય, એવો કોઇ મનુષ્ય તમારા જોવામાં આવે તો તે જરૂર જ હોશિયાર અને ચાલાક હોવો જોઇએ. આમ છતાં પણ આવો મનુષ્ય દ્રવ્યની મુશ્કેલીમાં વારંવાર મૂકાશે અને પોતાની સ્ત્રી તરફ એ કદી પણ સચ્ચાઇપૂર્વક વર્તશે નહિ. આવા વાળવાંળો મનુષ્ય તેની ૩૨ વર્ષની વય પછી સ્વભાવમાં પલટો ખાશે અને પોતાની સ્ત્રી તરફ એ પ્રેમ બતાવતો થશે. આવા

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વાળવાળો કોઇ ડૉકટર કે વૈદ્ય હોય તો તે જરૂર જ પરદેશમાં કીર્તિ મેળવશે એમાં જરાય શંકા નથી.

આવા વાળવાળી સ્ત્રીઓ કપડાં–વસ્ત્રો અને અલંકારોની શોખીન બનશે. નિત્ય એ નવા ઠાઠથી રહેશે અને એનું ચાલશે તો એ ખર્ચમાં પાછું વાળીને જોશે પણ નહિ.

કપાળ પ્રદેશ પર નમતા વાળ

જેના વાળ કપાળ પ્રદેશ પર નમતા હોય અને દેખાવમાં એ બહુ સુંદર અને આકર્ષક હોય, તો તે માનવી વ્યાપારમાં નિષ્ફળતા જ મેળવ્યા કરે છે. આવા વાળવાળો માનવી અનેક પલટા જોશે અને પોતાનાં નાણાંની મોટી ખુવારી અનુભવશે. એનું ભાગ્ય-કાળા રંગની સ્ત્રી સાથેનાં લગ્નથી પલટાય એવું આ શાસ્ત્રના જાણકારોનું કહેવું છે.

ભરાઉદાર અને સહેજ જાડા વાળ શું લક્ષણ બતાવે છે ?

કોઇ સ્ત્રીને જો આવા આકર્ષક વાળ હોય તો તે ભાગ્યશાળી અને ફતેહમંદ નીવડે છે. એ દરેક કાર્યમાં વિજય અનુભવશે અને તેને અનેક ઠેકાણેથી કીર્તિ મળશે. સ્વભાવે તે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સંગીતપ્રિય અને લીધેલું કામ ખંતથી પૂરૂં કર્યા વગર રહેશે નહિ.

લાલ વાળ શું સૂચવે છે?

લાલ વાળવાળો અને તે વાળ મૂળના કરતાં છેડા આગળથી વધુ પડતા ઘેરા હશે, તો એવા વાળ ધરાવનારો પોતાના જીવનનો મુખ્ય ભાગ દ્રવ્યનો સંચય કરવામાં જ વ્યતિત કરનારો થશે. આવાવાળવાળો સ્વભાવથી જ સારી જેવી મુડી સંગ્રહિત કરશે. ગૃહજીવનમાં એ પૂરો પ્રેમી અને કાબેલ નીવડશે. સ્ત્રી પ્રત્યે અપૂર્વ પ્રેમ બતાવશે અને તેને વફાદાર નીવડશે.

ટૂંકા અને કપાવેલા વાળવાળી ગુજરાતી નારી. આધુનિક ઢબના પોશાકમાં એના મુખ ઉપર કેવા ભાવ જણાય છે!

લાલ વાળ ધરાવનારી સ્ત્રી પોતાના જીવનમાં અનેક ચિત્ર-વિચિત્ર બનાવો અનુભવશે. એ પોતાના જીવનકાળમાં અનેક સ્થળે મુસાફરીની મઝા માણી શકશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

રાતા–ભૂરા વાળ

રાતા–ભૂરા પરન્તુ ઘેરા રંગના વાળવાળો મનુષ્ય બીજાઓનો નેતા થશે. લોકો ઉપર તે હૂકમ કરનારો અને હંમેશાં તે પોતાનું સ્થાન આગળ જ રાખનારો નીવડશે. સ્વભાવે એ દેખાવડો અને ગુલાબી હશે.

આવા વાળ ધરાવનારી સ્ત્રી રંગભૂમિ ઉપર કે સ્ક્રીન ઉપર ભાગ્યશાળી નીવડે છે. ધન ઉપાર્જન કરવામાં તે સદા સફળતા જ મેળવે છે. પુરુષ અને સ્ત્રી એમ બન્ને જાતિના મિત્રો તે મોટી સંખ્યામાં ધરાવશે.

જેના ડાબા લમણા તરફના ભાગ ઉપર કાબરચિતરા કે પછી શ્વેત વાળ ઉગેલા હોય અને બાકીના ભાગ ઉપર જુદા જ રંગના વાળ હોય, તો તેવો મનુષ્ય તેની પાછલી અવસ્થામાં જરૂર જ ભાગ્યશાળી નીવડે છે. આવી રચના મુજબના વાળ ઘણાં ઓછા જ માણસોને હોય છે. આવા વાળવાળાઓ શુકનવંતા અને ભાગ્યશાળી ગણાય છે. તેમને જોવા એ પણ એક ખૂશ નસીબીની વાત છે.

આવા વાળ ધરાવનારી સ્ત્રી પણ ભાગ્યશાળી હોય છે. તેનું લગ્નજીવન સુખી અને યશસ્વી નીવડે છે.

કાળા અને સુંવાળા વાળ

જેના વાળ ઘણા શ્યામ પણ સુંવાળા હોય, વળી તે ખભા ઉપર ઝુલતા હોય, ઘીચ હોય તે માનવી મક્કમ સ્વભાવનો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અને ધીરી પ્રકૃતિવાળો બને છે. એ તરત તપી જાય છે તેવો જ એ શાન્ત પણ બની જાય છે।

આવા વાળ કોઇ સ્ત્રીના હોય તો તે પ્રેમનાં વિષયમાં મક્કમ સ્વભાવ ધરાવતી નથી. શરીર સુખાકારીમાં તે નરમ-ગરમ રહ્યા કરે છે.

વાળ કાળા, ટૂંકા અને ઝુલફા જેવા હોય તો તે ધરાવનાર વ્યસની હશે. ગમે તે ચીજનું તેને વ્યસન વળગેલું હશે. આવા વાળવાળો માનવી ઢીલા મનનો અને અસંતોષી બને છે.

રેતાળ રંગના વાળ

કેટલાક માણસોના વાળ રેતાળ રંગના હોય છે. આવા માનવીઓ પોતાનું જીવત સરળ રીતે ચલાવી શકે છે. તેમના માર્ગમાં જે મુશ્કેલીઓ આવે છે તેનો તેઓ મજબૂતાઇથી સામનો કરે છે અને તેને વટાવી દે છે. જો વાળ ખરબચડાં અને સખ્ત હોય તો તે મુસાફરીના ધંધામાં કે પછી કેન્વાસીંગ જેવા ધંધામા સારી સફળતા મેળવે છે. આવા માનવીઓ જીવનમાં બે વાર પરણે છે. તેમને કોઇ અણધારેલા સ્થળેથી વારસો પણ મળે છે અને તેઓ પોતાનું જીવન શાન્ત રીતે ચલાવી શકે છે.

આવા વાળવાળી સ્ત્રી પ્રાથમિક નિષ્ફળતા પછી સારી જેવી સફળતા દરેક ક્ષેત્રમાં મેળવી શકશે. ધનનો એ સંચય કરશે અને પોતાની જાતને આબાદ બનાવશે. રેતાળ રંગ જેવા વાળ પછી તે નમતા કે ઊભા હોય એવી સ્ત્રીઓએ મંગળવારને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

દિવસે કોઇપણ નવાં કામની શરૂઆત કરવી નહિ. સોમવાર અને બુધવાર એ તેમને માટેના ભાગ્યશાળી દિવસો છે

ગૂંછળા-કરચલીવાળા વાળ

ગૂંછળા કે કરચલીવાળા વાળ સ્ત્રી કે પુરુષ કોઇનામાં પણ નજરે પડે તો તે ઇર્ષ્યાળુ પણ પ્રેમાળ સ્વભાવ બતાવે છે. જ્યારે ઘણાં સુંદર સુંવાળા રેશમ જેવા વાળ કે જે સીધા ઉગેલા હોય તે ધરાવનાર માનવી ઉદ્વિગ્ન મનોવૃત્તિ સેવનારો નીવડશે. પરન્તુ પોતાની જીંદગીનાં પાછલા વર્ષોમાં એ સુખી જીવન ગાળશે. વાળ ઊભા રહેતા હોય અને જે તેલ નાંખ્યા પછી જ વળતા હોય તો તેવા વાળ ધરાવનારો મનુષ્ય વ્યાપારી બુદ્ધિનું પ્રમાણ ઘણું જ મોટું ધરાવનારો નીવડે છે.

આવાજ વાળવાળી કોઇ સ્ત્રી હોય તો તેની પ્રશંસા કરનારા અનેક જણ હશે. આ સ્ત્રી પોતાની ખ્યાતિ માટે પ્રસિદ્ધ થશે અને તે ખૂબસૂરત તેમજ દેખાવડી પણ નીવડશે.

ઝુલ્ફો

વાળ ઝુલ્ફામાં હોય, તો તેવા વાળ ધરાવનારી સ્ત્રી આકર્ષક સ્વભાવની હોય છે. આવી સ્ત્રીઓ ધારેલું કામ સહેલાઇથી બીજાંઓ પાસે કરાવી શકે છે.

વાળ ઘણાં નીચા ભાગમાં ઉગતા હોય અને તે કપાળ તરફના ભાગથી સીધી લાઇનમાં જતાં હોય તો તેવા વાળ ધરાવનાર સ્ત્રી કે પુરુષ મક્કમ સ્વભાવવાળા અને ધારેલું કામ પાર ઉતારે એવા હોય છે. આવા વાળવાળાઓને અનેક કામો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રતિ રસ હોય છે. અને તેઓ જે કાર્ય પરત્વે મન લગાવે છે તેને પાર પાડયા વગર રહેતાં નથી. કેટલીક વખતે તો અંગનું જોખમ ખેડતાં પણ તેઓ અચકાતાં નથી.

જ્યારે વાળ લમણાની પાછળના ભાગમાંથી ઉગતાં જણાય અને તે કપાળ પ્રદેશની તરફ નીચાણમાં હોય તો તેવા વાળ ધરાવનાર સ્ત્રી કે પુરુષ બુધ્ધિશાળી હોય છે. તે દીર્ઘાયુષી અને પોતાની મધ્ય અવસ્થામાં ભારે આબાદીભર્યું જીવન વિતાવી શકે છે.

હલકા, નરમ અને સુંદર વાળવાળો બાળક તથા મોટી વયવાળો પુરુષ નબળા મગજવાળો હોય છે. કાળા કે પછી ભુરા વાળ સહનશીલતા અને મક્કમ સ્વભાવ પ્રદર્શિત કરે છે.

ચચંળ સ્વભાવ ભુરા કે કાળા વાળવાળા માનવીમાં જોવામાં આવે છે; જ્યારે સહનશીલ કે પછી નિષ્ક્રિય સ્વભાવ ગોરા વાળવાળા માણસોમાં જોવામાં આવે છે.

એકસવીરોલ નામના વિદ્વાનનો મત છે કે કાળા–ઘેરા વાળવાળા માણસો ગોરા અને સુંદર વાળવાળાઓનાં કરતાં વધુ ધૂની હોય છે.

જે માણસના વાળ વધુ હોય તેનામાં શકિત પણ વધુ હોય છે. જેના વાળ બહુજ ઘીચ ઉગેલા હોય તે માણસ, પછી તે સ્ત્રી કે પુરુષ હોય તોપણ તે સક્રિય સ્વભાવવાળો બને છે. ટૂંકા વાળ લાગણી શૂન્ય અને મજબુત મનોવૃત્તિનું પ્રદર્શન કરાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વાંકડીયા વાળ

ગુંચળાવાળા કે પછી વાંકડીયા વાળ વિચારપૂર્ણ અને માયાળુ સ્વભાવ પ્રદર્શિત કરે છે. સફેદ કરતાં શ્યામ વાળ વધુ પોષક હોય છે. જ્યારે શ્વેત વાળ કાળા કરતાં વધારે ફળદ્રુપ હોય છે. શ્વેત વાળવાળો માનવી ઠંડી પ્રકૃતિનો જણાય એ સ્વાભાવિક છે, તોપણ ખરી રીતે તેમ નથી. વખત આવે એ ઉગ્ર અને તેજ પ્રકૃતિનો પણ બને છે અને તે બીજાંઓ કરતાં વધુ તીખો હોય છે.

શણના જેવા વાળવાળો મનુષ્ય કીર્તિવાન અને સારી ખ્યાતિવાળો હોય છે.

વાળનાં સામુદ્રિક લક્ષણો

તમારા વાળનો સેંથો ડાબી બાજુએ પડતો હોય તો તે મક્કમ અને નિશ્ચયાત્મક બુધ્ધિ બતાવે છે. જો એ જમણી બાજુએ પડતો હોય તો તે નરમ સ્વભાવ બતાવે છે.

વાળનો સેંથો

હિન્દી સામુદ્રિક શાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ વાળનાં લક્ષણ નીચે મુજબનાં જણાવેલાં છેઃ—

જે માણસનાં માથાના વાળનાં એક જ છિદ્રમાં (રોમકુપમાં) માત્ર એક જ વાળ ઊગેલો હોય તો તે મનુષ્ય રાજા થાય છે. અથવા તો તેને રાજાનાં જેવું સુખ મળે છે. જેના વાળ કાળા

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અને ઘુંઘરવાળા હોય અને આગલા ભાગમાં વાળ સરખા પ્રકારે હોય તેમજ તે અતિ કોમળ ન હોય તેવો પુરુષ પણ રાજા થાય કે પછી રાજાશાહી વૈભવ ભોગવે છે. નિર્ધન માણસનાં માથાનાં વાળ–બેચાર સાથે ઉગેલા હોય છે અને તે વિષમ અને કોકિલવર્ણનાં હોય છે.

વાળ કઠોર, નાના, આગળના ભાગ તરફ ઓછાવત્તા ને ઘણાં બરછટ હોય તો તેવા વાળ ધરાવનારો મનુષ્ય નિર્ધન બને છે કે પછી નિર્ધન હોય છે.

શ્રીમન્ત અને નિર્ધનના વાળ

સમુદ્રમુનિ કહે છે કે:–શ્રીમંતોના મસ્તકનાં વાળ એક–એક (છૂટા–છૂટા) ઉગે છે, અને તે ઘણાં સ્નિગ્ધ નરમ અને ઘણાં–કાળા નહિ એવા હોય છે. એથી વિપરીત લક્ષણવાળા કેશ નિર્ધન અને કંગાળ માણસના હોય છે.

આપણાં પ્રાચીન ગ્રંથોમાં સ્ત્રીઓના વાળ કેવા હોવા જોઈએ તેનું વર્ણન પણ કરવામાં આવ્યું છે:—

"જે સ્ત્રીનો ચોટલો મોટો અને જાડો હોય તે સ્ત્રી વિધવા થાય. લાંબા કેશવાળી સ્ત્રી વાંઝણી રહે છે અને વિશાળ ચોટલાવાળી દુર્ભાગિણી થાય છે.

જે સ્ત્રીના વાળ કઠોર અને છૂટા–છૂટા વાંકા–ભૂરા રંગવાળા અને લાંબા લૂખા એવા હોય તો તે સ્ત્રી દુઃખ, દુર્ભાગ્ય, દરિદ્રતા અને બંધન અપાવે છે. આવી સ્ત્રીને પરણવું નહિ એવી શાસ્ત્રકારોની સ્પષ્ટ આજ્ઞા છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

માથાના વાળ તદ્દન ઝીણા અને બાજરીયા રંગના હોય, આવી સ્ત્રીને માથું ઓળવાની ચીવ્વટ ન હોય, ગાલો ઉપસેલા દડા જેવા દેખાય, મૂછોને સ્થાને સહેજ વાળ ઉગેલા હોય, તો તેવી સ્ત્રીને સામુદ્રિકશાસ્ત્રે જારિણી કહી છે.

નાની વયમાં જે સ્ત્રીને માથામાં શ્વેત વાળ આવે તે સ્ત્રીનાં સંતાનો સુખી થાય છે.

જે પુરુષનાં માથામાં ભમ્મર કે ટાલ હોય તેને ભાગ્યશાળી ગણવામાં આવ્યો છે. બહુ જ જાડા, બરછટ જેવા વાળ આળસુ અને જડતાની નિશાની રૂપ છે. આમ છતાં પણ આવા માનવીઓ સ્વભાવમાં નિખાલસ હોવાનું જણાયું છે.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મુખ ઉપરથી માનવીને પિછાનો

☆

વિભાગ ત્રીજો

★ ચહેરો એ માણસનાં ગુણ-દોષ જોવાની આરસી છે.

☆

Man is the archit--ect of his own Fortune. મનુષ્ય પોતેજ પોતાના ભાગ્યનો વિધાતા છે. ★

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

માનવીને કેવી રીતે પિછાનશો?

☆

'તમારો ચહેરો કેવો છે?'

આ પ્રશ્નના ઉત્તર પર તમારા સુખ–આનંદનો આધાર રહેલો છે.

લોકો કહે છે કે પ્રથમ દેખાવે મનુષ્યની શક્તિઓ તેમજ તેનું ભવિષ્ય ભાખવું એ યોગ્ય નથી. પરન્તુ જે ધાંધલીયા યુગમાં આપણે જીવીએ છીયે તે જમાનામાં આપણને ફરજીયાતપણે આવી જ રીતે લોકોનું માપ કાઢવું પડે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મુખલક્ષણશાસ્ત્રની અગત્ય

જ્યોતિષશાસ્ત્ર અને હસ્તરેખાશાસ્ત્ર કરતાં પણ મુખ-લક્ષણશાસ્ત્ર વધુ સચોટ અને સાચું પૂરવાર થયું છે. આ શાસ્ત્રની અવગણના કરવી એ પાલવે એમ નથી. એની અગત્ય દિને દિને વધતી જાય છે. વ્યાપાર–ધંધામાં, નોકરી–ચાકરીમાં કે પછી ગમે તે ક્ષેત્રમાં માણસ જો હોશિયાર અને આ શાસ્ત્રનો જાણકાર હશે તો તે સામી વ્યક્તિનું મુખ જોતાંની સાથે જ તેની પરીક્ષા કરી લઇ તેની શક્તિઓનું માપ કાઢી શકે છે.

હૃદયના વિચારો મન ઉપર ઊતરે છે અને એનાથી મુખ ઉપરના હાવભાવોને અસર પહોંચે છે. આ અસર તેના જેવા વિચાર હોય છે તેવી જ છાપ મુખ પર આણે છે. આથી જ આપણને કોઇ વેળા મનુષ્યના મુખ પર ભયંકરતા તો કોઇ વેળા તેના મુખ પર રમણીયતા દેખાય છે.

મુખ, હોઠ, હડપચી, આંખ, નાક, કાન વગેરે મુખ ઉપરના તમામ ભાગો ઉપરથી માણસનું ચારિત્ર્ય, તેનું ભવિષ્ય અને તેની ખાસિયતો જણાઇ આવે છે. માનવીનો ચહેરો એક ખુલ્લાં દર્પણ જેવો છે, જે એનો જાણકાર હોય છે તે તરત જ એ દર્પણની મુખાકૃતિને પિછાની લે છે.

आकृतिर्गुणानकथयति માણસ તેના ચહેરા ઉપરથી વર્તાય છે એ લોકોક્તિ જ આ શાસ્ત્ર કેટલું પ્રાચીન અને અગત્યનું છે તે પૂરવાર કરે છે. ચહેરો કદી પણ ઢાંકી શકાતો નથી. માણસ બુરખો પહેરીને રસ્તાઓમાં ફરી શકે નહિ. એને તો એનું મુખ ખુલ્લું જ રાખવું પડે છે. જ્યારે હાથ તો ઢાંકયા પણ રહી શકે. વળી એ સ્હામો માણસ બતાવે ત્યારે જ જોઇ શકાય.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પરન્તુ ચહેરા માટે તેમ નથી. માણુસ સ્હામેથી આવતો જણાય અને તમે જો મુખલક્ષણુપરીક્ષામાં પાવરધા હો તો તરત જ તેની કાબેલીયતનું માપ કાઢી શકો છો. એની આંખની પાંપણો જોઇ તમે કહી શકો કે એ આવો છે. એની હડપચી, એના ઓષ્ઠો, એનું વિશાળ કપાળ વગેરે પરથી તમે એના સ્વભાવની પણ માહિતી મેળવી શકો છો. મહા કવિ શેકસપીયરે આટલા માટે જ એક સ્થળે કહ્યું છે કેઃ— 'I saw his heart in his face' મેં તેનું હૃદય તેના ચહેરામાં જોયું.

ચહેરા દ્વારા નોકરોનો સ્વભાવ જાણો !

વ્યાપાર ઉદ્યોગનાં આ ધીકતાં ધાંધલીયા જમાનામાં આ શાસ્ત્ર ઘણું અગત્યનું પૂરવાર થયું છે. તમારે ત્યા નોકરીએ રહેવા આવનાર માણુસનું, તમારા પોતાના નોકરોનું તેમજ તમને બીજા જે માણુસો સાથે કામ પડે તે બધાનું તમે તેના ચહેરા ઉપરથીજ માપ કાઢી શકો એમ છો. તમારો નોકર વિશ્વાસુ છે કે નહિ, એ કામ કરી શકે એવો છે ખરો ? એની દાનત કેવી છે વગેરે બધા પ્રશ્નોનું નિરાકરણુ એના ચહેરા ઉપરથી જ તમને થઇ જાય છે. તમે આ શાસ્ત્રનાં જાણુકાર હો, તો માણુસની પરીક્ષા કરી તે તમારે લાયકનો છે કે નહિ તે જાણી શકો છો અને જે લાયક હોય તેને જ તમે નોકરીએ રાખી તમારા ધંધાની પ્રગતિ સાધી શકો છો. આમ આ શાસ્ત્ર વ્યાપાર–ધંધાને પણ લાભકર્તા થઇ પડે છે.

તમે ટ્રેનમાં હો, બસમાં હો કે પછી કોઇ સિનેમા-થીએટરમાં બેઠા હો તો પણ તમારી પાસે બેઠેલા પાડોસીઓના ચહેરા જોઇ તેઓ કેવા સ્વભાવના છે, તેમની ખાસિયત શી છે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અને તેમનું ભવિષ્ય શું છે તે તમે સહેલાઇથી જાણી શકો છો. આવી રીતે ચહેરા–ઉકેલમાં તમને એક પ્રકારનો આનંદ આવશે. અનેક સ્વભાવનાં માણસો તમને મળશે, એમાં કોઇ ચોર હશે, કોઇ મોટો રાજદ્વારી હશે તો કોઇ મોટો વ્યાપારી પણ હશે, એ બધાને તમે માત્ર તેમનાં ચહેરા ઉપરથી જ વર્તી કાઢશો.

આ શાસ્ત્રને કેવી રીતે શીખવું ?

મુખલક્ષણશાસ્ત્ર કેવી રીતે શીખવું તે માટે અનેક નિષ્ણાતોએ જુદા જુદા મત પ્રદર્શિત કર્યા છે. પરન્તુ સૌથી સરળ માર્ગ તો એ છે કે પ્રથમ એક ચહેરાનું બારીક અવલોકન કરવું, ચહેરાના તમામ ભાગો જોઇ જવા અને તે બાદ મુખ પરની રેખાઓ, ચિન્હો, લક્ષણોને કાળજીપૂર્વક નોંધવા.

બીજો કોઇ ચહેરો ન મળે તો તમે તમારો પોતાનો ચહેરો જુઓ. એ માટે આરસી સમીપ જાઓ. તમને તમારૂં આબેહૂબ પ્રતિબિંબ એમાં જણાશે. અને પછી તમારો ચહેરો અવલોકવા માંડો.

કહેતી છે કે 'પ્રથમ તમારી જાતને પિછાનો'. મુખલક્ષણશાસ્ત્ર શીખવા માટે પણ આ કહેવત બરાબર લાગુ પડે છે. જ્યારે તમે તમારા પોતાના ચહેરાને ઓળખી શકશો, તમારી ખામીઓનો તમને પરિચય થશે અને તમારા ભાવિની ભિતરમાં તમે જ્યારે ડોકીયું કરી શકશો ત્યારે જ બીજાંઓના ચહેરા તમે વાંચી શકશો–એ સિવાય નહિ.

મોટી મોટી કંપનીના મેનેજરો, ડીરેકટરો, તથા બીજા મોટા ધંધાદારીઓ સ્હામા માણસોની ખાસિયતો, તેમનાં લક્ષણો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વગેરે ચહેરો જોઇને જ કહી બતાવે છે. કારણ તેમને રોજની અનેક મુલાકાતો લેવાની હોય છે, અનેક પ્રકારનાં માણસોના સંસર્ગમાં તેઓ આવે છે. આવાઓ જો આ શાસ્ત્રનો સામુદ્રિક દ્રષ્ટિએ ઊંડો અભ્યાસ કરે તો તેઓ પોતાની ધારણામાં સો ટકા સાચા પડે એમાં જરાપણ આશ્ચર્ય નથી.

મુખલક્ષણશાસ્ત્રનો સૂક્ષ્મ અભ્યાસ થઇ શકે તે માટે હવે મુખના એક પછી એક અંગોનું આપણે અવલોકન કરીએ.

★

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કપાળ—લલાટ પ્રદેશ

☆

કપાળનું ત્રિવિધ કાર્ય

મુખલક્ષણપરીક્ષામાં કપાળનું મહત્વ વધુ પ્રમાણમાં ગણવામાં આવ્યું છે. કપાળ પરથી સચોટ ભવિષ્ય ભાખી શકાય છે. તેની રેખાઓ ઉપરથી આયુષ્યની ગણત્રી થઇ શકે છે અને તેના ઉપરથી બુધ્ધિનું માપ પણ નીકળી શકે છે—આમ કપાળ ત્રિવિધ રીતે કાર્ય કરે છે.

ગોળાકાર કપાળ

કપાળ અવલોકતાં પહેલાં તેની પહોળાઈ, તેનું કદ વગેરે પણ જોવું આવશ્યક છે. જેનું કપાળ સાધારણ રીતે ગોળાકાર ગુમ્બજ જેવું હોય તેનામાં વિચાર—શકિત, તુલના—શકિત અને ચારિત્ર્યની ન્યૂનતા હોય છે. આવા કપાળ ધરાવનારની આંખો ઊંડી અને વિશાળ ભવાં નીચે છૂપાયલી હોય તો તે ધરાવનાર માયાળુ અને ભલા સ્વભાવવાળો બને છે.

સીધું કપાળ

જો કપાળ સીધું હોય અને વળાંક ન હોય અથવા તો ઉપરના ભાગમાં ગાંઠ હોય તો તે ધરાવનાર ઉત્તમ પ્રકારની શક્તિઓ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પામે છે અને ખાસ કરીને તે એન્જીનીયર કે મીકેનીક કામમાં નિષ્ણાત બને છે.

કપાળના વિવિધ પ્રકાર

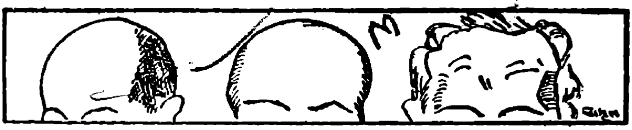

૧ ૨ ૩

૧ — ગોળાકાર ગુમ્બજ જેવું કપાળ. આવા કપાળવાળાઓમાં વિચાર–શક્તિ, તુલનાત્મક–શકિત અને ચારિત્ર્યની ન્યૂનતા હોય છે.

૨ — આવું કપાળ ધરાવનારાઓની આંખો ઊંડી અને વિશાળ ભવાં હોય તો તે ભલો અને માયાળુ સ્વભાવ બતાવે છે.

૩ — આવા કપાળવાળો સંગીતને ચાહનારો બને છે.

૪ ૫ ૬

૪ — આવું સીધું કપાળ ધરાવનારે એન્જીનીયર કે મીકેનીક બને છે.

૫ — આવું ઊંચું અને સાંકડું કપાળ ઉત્સાહ અને દ્રઢ મનોવૃત્તિ બતાવે છે.

૬ — આવું કપાળ હોય એ માણસ મૂર્ખ અને જડ બુધ્ધિવાળો નીકળે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મોટું, ગોળ અને લીસું કપાળ

મોટું, ગોળ અને લીસું કપાળ સ્ત્રી કે પુરુષનું હોય તો તે સ્પષ્ટ વિચાર, ઉદારતા અને માયાળુ સ્વભાવ દર્શાવે છે. આવું કપાળ ધરાવનારો પોતાનાં વચનોમાં પ્રમાણિક રહે છે અને મુલાકાતોમાં નિયમિતપણે વર્તે છે. આવા કપાળ-વાળો માનવી વ્યાપાર–ચાકરીમાં આગળ વધે છે અને સારી કીર્તિ સંપાદન કરે છે. તેની જીવન–સિદ્ધિનો પાયો પ્રમાણિકતા અને નિયમિતતા ઉપર જ રચાયલો હોય છે.

કપાળનો મધ્ય ભાગ

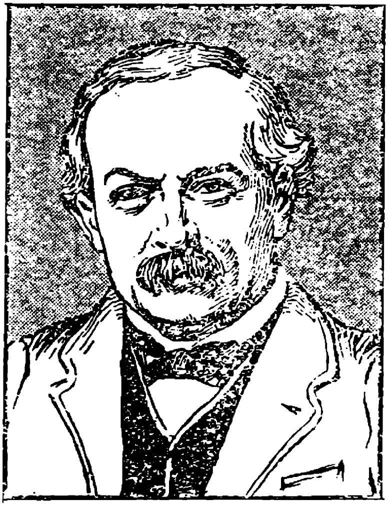

લૉઇડ જ્યોર્જ

જેમનું વિશાળ અને પહોળું કપાળ તેજસ્વી બુધ્ધિ અને પ્રખર વ્યકિતત્વ બતાવે છે.

કપાળનો મધ્ય ભાગ ઊંડેલો હોય તો તે ધરાવનાર સ્ત્રી યા પુરુષનો સ્વભાવ લડાઇખોર અને કંજુસ નીવડે છે. આવા માણસો પોતાની વડી-લાઇને ચીવટાઇથી વળગી રહે છે અને પોતાના વડવાઓની જ યશગાથા ગાયા કરે છે. એ સાહિત્યશોખીન અને વર્તમાનપત્રો, કાવ્યો, વાર્તાઓનો રસીયો નીવડે છે. પારકી પંચાતમાં પડવાનું તેને બહુ ગમે છે.

કપાળની મધ્યમાં ખાડો કે પોલાણ હોય તો તે ધરાવનાર

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સારો વિદ્વાન નીવડે છે. આવી નિશાની કોઇ સ્ત્રીને હોય તો તે કહ્યાગરી અને સોંપેલા કામમાં હોશિયાર બને છે. આવું કપાળ ધરાવનારાઓ વાર્તાલાપમાં ચતુર અને નક્કર વિચારવાળા નીવડે છે.

સાંકડું કપાળ

સાંકડું કપાળ સાંકડી બુદ્ધિ બતાવે છે. આવું કપાળ ધરાવનારાઓના મગજમાં બુદ્ધિનો અભાવ હોય છે અને તેમને કંઇ જ વિચારો સૂઝતા નથી. આમ છતાંપણ આ લોકો પારકાનાં કાર્યો પર ટીકાઓની ઝડીઓ વર્ષાવે છે અને તેમના કામની નિંદા કરે છે.

કપાળ ઊંચું અને સાંકડું હોય તો તે સારી નિશાની ગણાય છે. તો પણ આવું કપાળ ધરાવનારાઓની કાર્યશક્તિ કંઇક અંશે દબાઇ જવા પામે છે. તેઓ એક જ દિશામાં પોતાની બુદ્ધિ દોડાવે છે અને એક જ કામ હાથમાં પકડી રાખે છે. બહુ જ ઊંચું અને સાંકડું કપાળ ઉત્સાહી અને દૃઢ મનોવૃત્તિ દર્શાવે છે. આવું કપાળ ધરાવનારાઓ એક જ આદર્શ રાખી પોતાની જીવનનૌકા સફળ રીતે ચલાવે છે.

શ્રી રાજાજી

જેમનું ઊંચું અને સાંકડું કપાળ દૃઢ મનોવૃત્તિ અને ઉત્સાહી સ્વભાવનું સૂચન કરાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પાછળના ભાગ તરફ ઢળતું કપાળ

કપાળ પાછળનાં ભાગ તરફ ઢળતું અને ઉલટું હોય તો તે મૂર્ખાઇ અને જડ બુદ્ધિ પ્રદર્શિત કરે છે. આવા માણસોમાં વિચાર શક્તિનો અભાવ હોય છે અને તેઓ પોતાનાં મગજને તસ્દી આપવા આતુર બનતાં નથી. વાંદરાઓનું કપાળ આવા જ પ્રકારનું હોય છે.

શ્રીમતી એની બેસન્ટ

જેમનું ઊંચુ અને પહોળું કપાળ ખંતથી કાર્ય કરવાની શકિત બતાવે છે. આજ ચિન્હ પ્રખર વ્યકિતત્વ પણ પ્રદર્શિત કરે છે.

કપાળના જુદા જુદા લક્ષણો

કપાળનો મધ્યભાગ ભરેલો હોય તો તે સારી યાદદાસ્ત શક્તિ અને ગણત્રીબાજ સ્વભાવ બતાવે છે.

વિશાળ ભાલ પ્રદેશ આનંદી સ્વભાવનાં સૂચકરૂપ છે.

ગોળાકાર કપાળ સંગીત પ્રત્યેનો શોખ સૂચવે છે.

કપાળનાં ઉપલા ભાગમાં વિચાર કરવાની શક્તિ રહેલી છે, જ્યારે નીચેનાં ભાગમાં બારીક રીતે તપાસ કરીને જોવાની શક્તિ છૂપાઇ છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કપાળનો ઉપરનો ભાગ નીચેના ભાગ કરતાં જરા મોટો હોય, તો તે ધરાવનાર માણસમાં જેટલી વધુ વિચારશક્તિ હોય છે. તેટલી વધુ સૂક્ષ્મ શક્તિ હોતી નથી.

કપાળની બાજુનો ઉપલો ભાગ વધુ મોટો હોય તો તે ધરાવનાર માનવી રસિક અને આનંદી સ્વભાવનો હોય છે.

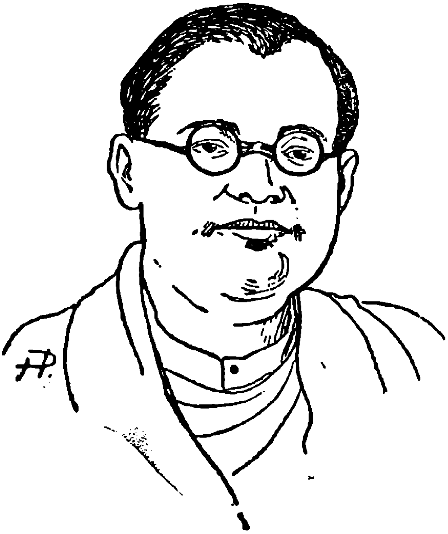

દૃઢ કાર્યશક્તિ અને ઉગ્ર મનોભાવ સૂચક શ્રી. સુભાષ બોઝનો કપાળ પ્રદેશ.

કપાળનો ભાગ વધુ ઊંચો તથા પાછળની બાજુએથી વિસ્તરેલો હોય તો તે ધરાવનાર કલ્પના શક્તિ, કવિતાશક્તિ અને શિલ્પશક્તિમાં પ્રવીણ બને છે, મહાકવિ શેકસપીયર, ગેટે, રાફેલ વગેરે તેનાં ઉદાહરણ છે.

સુધારકોનાં કપાળ ઊંચાં, પ્રશસ્ત અને ભરાવદાર હોય છે.

કપાળની ઊંચાઇ પ્રમાણ કરતાં વધારે હોય અને તેના પટ પ્રદેશમાં શંખના આકારના નાના નાના ચિન્હો હોય અથવા ચન્દ્રના જેવી આકૃતિથી કપાળ ભરેલું જોવામાં આવે તો તે માણસનો જન્મ નિર્ધન કુટુમ્બમાં થયો છે તેમ સમજવું. પરન્તુ આવા ચિન્હોવાળો માનવી ભવિષ્યે ધનવાન અને આબરૂદાર બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જેઓનું કપાળ ઘણું જ નીચું હોય છે, તેઓમાં સ્નેહ, મમતા, ચરિત્રની ઉદારતા ઓછા પ્રમાણમાં હોય છે. જેમનું કપાળ ઊંચું હોય છે તેઓ પરોપકાર પરાયણ અને બીજાને માટે ત્યાગ કરનારા હોય છે. ઇશ્વરચન્દ્ર વિદ્યાસાગર આવું જ કપાળ ધરાવતા હતા.

જેમ કપાળ નાનું તેમ વિચારશકિત ઓછી હોય છે.

સ્ત્રીના કપાળનાં લક્ષણો

નસો વગરનું, અર્ધચન્દ્રમાનાં જેવું ઊંચુ, પ્રમાણમાં ત્રણ આંગળવાળું, કપાળ સ્ત્રીને માટે સર્વશ્રેષ્ઠ ગણવામાં આવ્યું છે. આવું કપાળ ધરાવનારી સ્ત્રી સૌભાગ્યવતી અને સુખ પામનારી થાય છે. જેનાં કપાળમાં સ્પષ્ટ સ્વસ્તિક રેખા હોય તે રાજ્ય-સમૃદ્ધિને પામનારી નીવડે છે. સ્ત્રીઓનું કપાળ ખાસ કરીને લીસું, સપાટ અને ભીનાશ પડતું હોય તો તે સૌન્દર્યમાં વૃદ્ધિ કરે છે અને તેને શોભાવે છે.

કપાળમાં સામુદ્રિક ચિન્હો

સામુદ્રિકશાસ્ત્રનાં નિયમ મુજબ જેના કપાળમાં છિન્ન ભિન્ન રેખાઓ હોય તે પાપી અને નીચ વૃત્તિનો થાય છે. ટૂંકી રેખાવાળા અલ્પાયુષી અને રોગી બને છે.

જે પુરુષના કપાળમાં કમળ જેવું ચિન્હ હોય તે પુરુષ પુરુષોત્તમ તરીકેની ખ્યાતિ મેળવે છે. કપાળમાં સ્વસ્તિક જેવું ચિન્હ હોય તો તે પુરુષ સંસાર ત્યાગી સાધુ બનીને એકાન્તવાસ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સેવે છે. કપાળના મધ્યમાં ખાડો હોય તેને વિશ્વાસપાત્ર ગણવાની સામુદ્રિકશાસ્ત્રે ના કહી છે. કપાળમાં છીપના આકાર જેવી રેખા હોય તે માણસ આચાર્ય, સાધુ વૈરાગી વગેરેનો સ્વાંગ સજી લોકોને છેતરવાના ધંધા આદરશે.

નાના કપાળવાળો કંજુસ થાય છે અને ઊંચા કપાળવાળો રાજા બને છે. લલાટ પર વાળ ઉગ્યા હોય તો તે કુળનો ક્ષય કરનારો થાય છે. જેનું લલાટ કે કપાળ શીતળ રહેતું હોય, હંમેશા દુખ્યા કરતું હોય તે રોગી યા તો દુઃખી બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આંખ

☆

આત્માની આરસી

આંખ એ માણસને પિછાનવાની મજબુતમાં મજબુત નિશાની છે. ડાહ્યા પુરૂષોએ એને આત્માની આરસી કહી છે. ઘણાં એને આત્માની બારી પણ કહે છે. મનુષ્ય પછી તે સ્ત્રી કે પુરુષ ગમે તે હોય તોપણ તેના સ્વભાવનું, તેના ચારિત્ર્યનું અને તેની શકિતઓનું માપ તેની આંખ પરથી પારખી શકાય છે હૃદયના ભાવ, મનની ઇચ્છાઓનો પ્રથમ અભિનય નેત્રમાં જણાય છે, તે બાદ મુખ પર. હૃદયમાં જે ભાવનાઓ ઉત્પન્ન થાય છે, તેનો તેજસ્વી પ્રકાશ આંખો દ્વારા જ પ્રદર્શિત થાય છે. અંગ્રેજીમાં કહેવત છે–Eyes are the index of mind આંખો હૃદયની અનુક્રમણિકા છે. સારા–નરસાં ગમે તેવા વિચારો માનવીની આંખમાં વાંચી શકાય છે.

આંખોમાં જીંદગીનો ભેદ જુઓ!

આંખો આત્માની રોશની છે. એ સંસાર અને ઇશ્વરનાં ચમત્કારો જોવાને માટે આ ધરતી પર આવી છે. આથી જ માનવીએ આંખો ઉઘાડીને ચાલવાની–ફરવાની જરૂર છે. આંખો ઉઘાડીને વર્તો–તમારી જીંદગીનો ભેદ આરસીની જેમ તમારી સામે પ્રકટ થઇ જશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મજનૂને એકવાર કોઇએ કહ્યું–"લૈલા મહા બદસૂરત છે. તું એના પર દિવાનો કેમ થયો છે ?"

મજનૂએ શું જવાબ આપ્યો ? એણે કહ્યું–"તું એને મારી આંખોથી જો–બધું સમજમાં આવી જશે."

મુસીબતો–દુઃખ–શોકનો તમાસો જોતાં જોતાં તમારી આંખો થાકી ગઇ હોય તો તમે તમારી ઇચ્છિત વસ્તુઓને મજનૂની આંખોથી જુઓ. બહારની દુનિયાની સમસ્ત વિદ્યા આંખો દ્વારા પ્રાપ્ત થઇને તમારા મગજમાં મહા ઉત્પાત મચાવી દેશે. આ ઉત્પાત તમારા ચહેરાને રેશમની જેમ ચમકાવી દેશે.

શહેર કે ગામડાં ગમે ત્યાં તમે રહેતાં હો. આંખની સર્ચલાઇટને તમે તમારી મુસીબતો પર ફેંકો, અપરિચિત માર્ગોમાં ફેલાવો. સ્ત્રી–પુરુષોને દિલચસ્પીથી જુઓ. એક–એક મનુષ્યના ચહેરામાં એક–એક વિચિત્ર સંસાર છૂપાયો છે. જેનું રહસ્ય સમજીને મોટાં મોટાં વૈજ્ઞાનિક આવિષ્કારો કરવામાં આવ્યા છે–થતાં જાય છે.

આવી સમૃદ્ધિશાળી, તેજસ્વી, ગૌરવવંતી આંખો પર હવે તેનાં સામુદ્રિક ગુણ–દોષની ચર્ચા કરીએ.

નાની અને મોટી આંખ

આંખ નાની અને મોટી એમ બન્ને પ્રકારની આવે છે. આંખ જેમ મોટી હોય તેમ તેની દ્રષ્ટિ શક્તિ વધુ હોય છે. હરણ, રાની બિલાડી, સસલાં અને બિલાડીની આંખો મોટી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હોય છે. જ્યારે સૂવર, ગેંડા વગેરેની આંખ નાની હોય છે. અને એને લઇને તેઓની દ્રષ્ટિ પણ ઓછી હોય છે.

જેમની આંખો મોટી હોય છે તેઓ ઘણાં જાગ્રત, જીવંત અને કાર્યને માટે સદા તૈયાર હોય છે. નાની આંખવાળાઓ કામમાં આળસુ સ્વભાવવાળા અને સહેજ મંદ પ્રકૃતિનાં હોય છે. મશહૂર સામુદ્રિકવેત્તા ફીલ્ડનું કથન છે કે, જેઓની આંખ મોટી હોય છે તેઓનાં ચંચળ હૃદયમાં ભાવની લહેરો રમે છે, તેમની વિચાર શક્તિ ત્વરિત્ વેગવાળી હોય છે. જેમની આંખો નાની હોય છે તેઓના ભાવ તેનાથી ઉલટા હોય છે. મોટી આંખવાળાઓ સાદા અને ભોળા માણસો હોય છે. તેઓના મનનો ભાવ એની મેળે જણાઇ આવે છે. જેમની આંખ નાની હોય છે તેઓ વિચાર કરવામાં વખત લગાડે છે; અને બે ચાર પ્રકારની વાતો કરે છે.

પાસે પાસે જોડાયલી આંખો

જે માણસની આંખો પાસે પાસે સાથે જોડાયલી હોય છે તે માણસને વિશ્વાસપાત્ર ગણવામાં આવ્યો નથી. આવી આંખો ધરાવનારો હલકટ સ્વભાવનો, ઘાતકી અને દુર્ગુણી હોય છે. કેટલીક વખતે આવી આંખો ધરાવનાર હિકમતવાળો અને હોશિયાર પણ નીવડે છે. પરન્તુ તેની એ હોશિયારી લુચ્ચાઈ ભરી જ હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વિશાળ અને પહોળી આંખો

વિશાળ, પહોળી આંખો ઉમદા સ્વભાવનું દિગ્દર્શન કરાવે છે. આવી આંખો ધરાવનાર ઉદારવૃત્તિવાળો, પ્રમાણિક અને

આંખના વિવિધ પ્રકાર

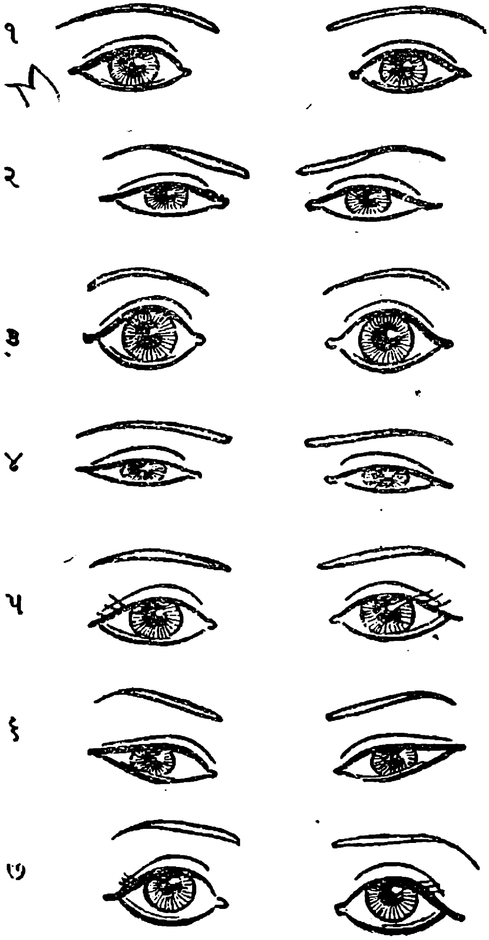

૧–વિશાળ અને પહોળી ગોઠવાયલી આંખો ઉમદા અને પરગજુ સ્વભાવ બતાવે છે.

૨–એકદમ નજીક આવેલી અને સાંકડી આંખો લુચ્ચાઇ અને કપટી સ્વભાવ દર્શાવે છે.

૩–ખુલ્લી અને પહોળી આંખો બીકણ, નિર્દોષ અને ક્યારેક જડવૃત્તિ બતાવે છે.

૪–સાંકડી આંખો લુચ્ચાઇ, છેતરબુધ્ધિ અને કરકસરવાળો સ્વભાવ બતાવે છે.

૫–આવી અંડાકાર આંખો ગણત્રીબાજ અને કપટી સ્વભાવનું સૂચન કરાવે છે.

૬–આવી બદામ આકારની આંખોવાળો માનવી, અવિશ્વાસુ, સ્વાર્થી અને નીચ મનોવૃત્તિવાળો બને છે.

૭–ગોળ આંખોવાળો માનવી લાગણીવશ અને સર્જનાત્મક બુધ્ધિવાળો બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પરગજુ હોય છે. પરન્તુ જો આ આંખો હદ ઉપરાંતની પહોળી હોય તો તે બીકણુ, ક્યારેક ઘાતકી અને જડ સ્વભાવ પ્રદર્શિત કરે છે. આ આંખો ધરાવનાર નિર્દોષ પણુ હોય છે.

લાંબી અને સાંકડી આંખો

લાંબી અને સાંકડી આંખો ધરાવનાર સ્વભાવે કપટી અને લુચ્ચો હોય છે. ધુતારાઓ, અવિશ્વાસુઓ અને લોભી પ્રકૃતિના માનવીઓની આંખો આવી જાતની જ હોય છે.

આંખોનો રંગ

આંખોને રંગ પણુ હોય છે. એ રંગ કેટલીકવાર શામળો, ઝાંખો ભૂરો, ભૂરો, માંજરો–પીળો અને શ્વેત–રાખોડી હોય છે. આ રંગ પણુ માણુસનાં ગુણો પારખવામાં મદદરૂપ થઈ પડે છે.

કાળી આંખો

કાળી આંખો પ્રેમ, વાત્સલ્ય સૂચક ભાવો પ્રદર્શિત કરે છે. આવી આંખોવાળો ઉદાર અને નમ્ર પણુ બને છે.

આસમાની રંગની આંખો

આસમાની રંગની આંખો મક્કમ ઇચ્છાશક્તિનું સૂચન કરાવે છે. કેટલાક વાર્તા લેખકો આ રંગની આંખોવાળા માનવીને લડાયક અને બહાદુર ચિતરે છે; પરન્તુ વાસ્તવિક રીતે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જોતાં તેમની એ માન્યતા ખોટી છે. આવા રંગની આંખો ધરાવનારાઓ ગણત્રીબાજ, ઠંડા અને સાચ્ચા દીલના હોય છે. આંખનો રંગ આસમાની, પરન્તુ અસ્પષ્ટ અને ઝાંખો હોય તો તે સ્વાર્થી, અહંકારી અને કપટી સ્વભાવ દર્શાવે છે.

તપખીરીયા રંગની આંખો

તપખીરીયા રંગની આંખ કડક સ્વભાવ પરન્તુ નરમ હૃદય અને લાગણીવશતા બતાવે છે. આ આંખો જેમ વધુ ઘેરી હોય તેમ તે વધુ પ્રેમાળ સ્વભાવ દર્શાવે છે. બદામી આંખો ધરાવનાર ઊંડા વિચારવાળો અને સૌને ચાહનારો થાય છે.

ભૂરી આંખો

ભૂરી આંખો ધરાવનાર અસાધારણ સ્વભાવનો અને સ્વરૂપવાન હોય છે. આ આંખોવાળો માનવી ગેબી સૃષ્ટિમાં રસ લેનારો, કિસ્મતમાં માનનારો અને આધ્યાત્મિક બાબતોમાં વિશ્વાસ રાખનારો નીવડે છે.

આપણું જીવન ગ્રહોને આધારે ચાલે છે અને જે લોકો આ નિયમને માને છે તેઓની મજબુત માન્યતા છે કે જેઓ ભૂરી આંખો ધરાવે છે તેઓ સૂર્યની સીધી અસર નીચે આવે છે. પરિણામે તેઓ પ્રગતિમાન બને છે અને સદા ધારેલા કામમાં ફત્તેહ મેળવે છે. આ આંખો ધરાવનાર સ્વભાવે નરમ અને માયાળુ પણ હોય છે.

કાબરચીતરી આંખો

કાબરચીતરી આંખો પણ આધ્યાત્મિક શક્તિ બતાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આવી આંખો ધરાવનાર ઘણીવાર નમ્ર, વફાદાર અને માયાળુ સ્વભાવવાળો હોય છે.

સરદાર વલ્લભભાઇ પટેલની આંખો ગણત્રીબાજ સ્વભાવ કુનેહ બુધ્ધિ અને ગંભીર ભાવ દર્શાવે છે.

અણીયાળી આંખો

અણીયાળી આંખોવાળો માનવી સંગીત શોખીન હોય છે. પરન્તુ કેટલાક દાખલા-ઓમાં તેવી આંખો ધરાવનારો હૃદયનાં રોગની બીમારીથી પીડાતો પણ જણાઇ આવ્યો છે.

આંખના બીજા પ્રકાર

મોટી, ખુલ્લી, આરપાર દેખી શકાય એવી અને તરત ઢાંક ઉઘાડ થતી હોય એવી આંખો મુખ્યત્વે પાંચ ગુણો બતાવે છે. ૧–તીવ્ર વિવેકબુદ્ધિ ૨–લાલિત્ય અને શોખીન સ્વભાવ, ૩–અભિમાન, ૪–તામસી-વૃત્તિ અને ૫–સામી જાતિ પ્રત્યેનું આકર્ષણ–પ્રેમ.

ગોળ આંખો પ્રેમાળ સ્વભાવ અને પુરુષાર્થી મનોવૃત્તિ બતાવે છે.

અંડાકાર આંખો ગણત્રીબાજ અને ગંભીર વિચારવંત સ્વભાવ બતાવે છે.

બદામ આકારની આંખવાળો માનવી અવિશ્વાસી, સ્વાર્થી અને નીચ મનોવૃત્તિવાળો હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આંખો ઊંડી હોય તો તે ધરાવનારમાં મજબૂત એકાગ્ર શક્તિ હોય છે. આવો માણસ કુશળ અવલોકનકાર અને સૂક્ષ્મ બુધ્ધિવાળો પણ બને છે.

ચમકતી આંખો પ્રેમાળ અને આકર્ષક વૃત્તિ દાખવે છે. આવી આંખો ધરાવનાર સૌને પ્રિય થઈ પડે છે.

વાતચીત દરમ્યાન આંખ સીધી ન રહેતી હોય તો?

જો માણસની આંખો વાર્તાલાપ દરમ્યાન વાત કરનારની સામે સ્થિર ન રહેતી હોય અને વારંવાર મિંચાતી હોય તેમજ તે બીજે ગમે ત્યાં ફરતી હોય તો જાણી લેવું કે તે માણસ યુક્તિબાજ, કુટિલ અને અવિશ્વાસુ હોવો જોઈએ.

પંડિત માલવીયાજીની મોટી, ખુલ્લી અને ચમકતી આંખો પ્રેમાળ, આકર્ષક અને ઉમદા સ્વભાવનું સૂચન કરાવે છે.

કેટલીક વખતે વાત કરનારની સામે સીધી નજર રાખી શકાતી નથી. પરન્તુ આવું કયારે બને છે કે જ્યારે સામો માણસ ઉચ્ચ દરજ્જાનો, મોટી વયનો અને પ્રભાવશાળી હોય. આવા દાખલામાં જો વાતચીત કરનારો માણસ નીચી નજર નાખી રહે તો તેને ઉપરનો સ્વભાવ લાગુ પડતો નથી. ઘણીવાર

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આપણને ઉચ્ચ અધિકારીઓની આગળ વિનય દાખલ પણ નીચી નજરે એ કંઇ બોલે તે સાંભળી લેવાની ટેવ પડી ગયેલી હોય છે. આવી ટેવને લઇને પણ જો આપણાથી નીચું જ જોવાઇ રહે તોપણ ઉપરનું કથન લાગુ પડતું નથી.

આંખનાં રંગને માટે અંગ્રેજીમાં નીચેની એક કવિતા પણ છે:—

" Brown eyes — beauty,
Do your mother's duty
Blue eyes — pick a pie.
Lie abed and tell a lie.
Grey eyes — Greediness,
Gobble all the world up."

આંખ અને વાક્છટા

આંખ ઉપરથી ભાષણશક્તિ પણ પ્રકાશ પામે છે. માણસની વાક્છટાને આંખો સાથે પણ સંબંધ રહેલો છે. જેમની આંખ બહારની તરફ તથા નીચેની બાજુએ ઉપસેલી–ફુલેલી તથા મોટી હોય છે તેઓમાં ભાષણ કરવાની છટા સારા પ્રમાણમાં હોય છે. તેઓ હાજરજવાબી અને ત્વરિત લેખનશક્તિ-વાળા હોય છે.

જેઓની આંખ પલકારા માર્યા કરે છે તેઓ ઘણાં ધૂર્ત હોય છે.

જેઓની આંખની ઉપલી પાંપણ મોટી તથા આંખ પણ જરા લાંબી હોય તેઓની આંખમાં એક પ્રકારનો મમતા ભાવ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રકટ થાય છે. આવાઓ સ્વભાવે કોમળ અને માયાળુ હોય છે.

સ્ત્રીઓનાં નેત્રો

સ્ત્રીઓનાં નેત્રો અલૌકિક હોય છે. એમની ચપળ આંખો પ્રેમ પણ બતાવે છે અને ક્રોધ પણ. એમના નેત્રો માર્દવ પણ બને છે અને નિષ્ઠુર પણ. એમની આંખની કીકીઓ થનથનાટ નૃત્ય પણ કરે છે અને ટગ ટગ ટીકાયા પણ કરે છે. એમની જે આંખોમાંથી વૈરના અગ્નિકિરણો પ્રકટે છે તે જ આંખોમાંથી વખત આવે અમૃતની વર્ષા પણ વર્ષે છે. ટૂંકમાં કહીએ તો સ્ત્રીઓના નેત્રો એ અભિનયનો તખ્તો છે કે જેમાં સમયે સમયે અવનવા અભિનય થયા કરે છે.

યૂરોપ–અમેરિકાની અભિનયપટુ રૂપરાણીઓ

યૂરોપ–અમેરિકાની અભિનયપટુ નટીઓ નેત્ર ચાપલ્યમાં

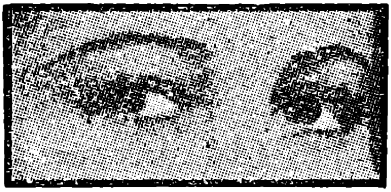

ગ્રેટા ગારબોની આંખોમાં લાગણીના આગાધ પૂર છે. તેના નેત્રોમાં સહનશક્તિ અને વાસ્તવિકતા છે. અભિનયકળા તેના નેત્રોમાં સદા રમતીજ રહે છે.

વિશેષ પારંગત હોય છે, એમની અણીયાળી આંખો ગમે તેવાને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આકર્ષી શકે છે. એમના મોહક નેત્રો–એમની મારકણી આંખોનો એક જ પલકારો ભલભલાં પુરુષોનાં ગાત્રોને પણ શિથિલ બનાવી દે છે. આમ છતાં પણ તેમના નેત્રોમાં એવો પણ અંશ રહેલો છે કે જે દ્વારા તેઓ તેમનાં ખરા સ્વભાવમાં પિછાનાઇ આવે છે. મશહૂર ડાયરેકટર સેસીલ બી. ડેમીલ સ્ત્રીઓને નેત્રો ઉપરથી પિછાની કાઢવામાં અતિ નિષ્ણાત અને કાબેલ મનાય છે. એ છાતી ઠોકીને કહે છે કે મારા ચિત્રો માટે હું નટીઓનું રૂપ જોતો નથી, તેમના સુંદર અવયવો પર નજર નાંખતો નથી પરન્તુ તેમની આંખો પર જ મારી પ્રથમ દ્રષ્ટિ દોડે છે. એમના નેત્રો હું તપાસું છું. પછી તરત જ મારૂં મન મને કહી આપે છે કે—'આ સ્ત્રી તારે માટે લાયક છે. તું જે પાત્ર શોધે છે તે આજ છે' અને આમ મારી ફિલ્મની નાયિકા મને મળી આવે છે.

આંખો શક્તિનું માપ બતાવે છે!

સેસીલ માને છે કે પાત્રોની પરીક્ષા લેવી એ નિરર્થક છે.

જોન કાફર્ડની આંખોમાં
જીવનની આતુરતા છૂપાયલી છે.

એની આંખો જ એની શકિતનું માપ બતાવી આપે છે. અને આથી જ હું તેમની આંખો જોઉં છું. એ તેમનો સ્વભાવ અને કાર્યશક્તિ મારી આગળ પ્રકટ સ્વરૂપે મૂકી દે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મેરી ડ્રેસ્લરની આંખો

વૃધ્ધા નટી મેરી ડ્રેસ્લર કે જેણે જીવનભર જ અભિનય કલાના ઉત્કર્ષ માટે તમન્ના સેવી, જેણે જીવનની અનેક લીલી

બુધ્ધિના ચમકારા મારતી **મેરી ડ્રેસ્લરની** આંખોમાં દયા ભાવના છે. સહનશકિત છે અને જીવનનો અનુભવ છે.

સૂકી જોઇ આ જગતમાંથી વિદાય લઇ લીધી તે અભિનય રાણી મેરીનાં નેત્રો વિશે બોલતાં સેસીલ કહે છે કે:—"મેરીની આંખોમાં બુધ્ધિનો ચમકારો છે. સહનશકિત છે. તેનામાં દયા ભાવના છે. એ જ્યારે બોલતી હતી, વાતો કરતી હતી ત્યારે એની આંખો ગોળ ફરતી હતી. એના શબ્દે શબ્દે એની આંખોનુ સ્વરૂપ બદલાતું હતું. એ મેં એવી એક જ સ્ત્રી જોઇ કે જેની આંખોમાં એનું એકલાનુંજ નહિ પણ સારીય માનવજાતનું દુ:ખ આપણને મળી આવ્યા વગર રહે નહિ. જગતની બધી વેદનાઓ એના નયનમાં ઉભરાતી અને પ્રસંગ આવે એ નીરમાં પરિણમતી. ઓહ! એની આંખો અદભૂત હતી. આજેય મારી દ્રષ્ટિ સમક્ષ તેનાં નેત્રો તરી આવે છે."

અને આજ ડાયરેકટર રૂપ જોબનથી હિલોળા મારતી નટીઓ પાછળ પાગલ બનતાં જુવાનોને સલાહ આપતાં કહે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

છે કે–"આંધળા બની વિલાસી અને સ્વચ્છંદી રૂપરાણીઓ પાછળ ન ભમો. તેમને ખરા સ્વરૂપમાં પિછાનો અને એ પિછાનવા માટેનો સાચ્ચો માર્ગ તેમના નેત્રો અવલોકવાનો છે. એમની આંખ તમને એમના જીવનની સાચ્ચી વાર્તા કહી દેશે."

સ્ત્રીઓની આંખ શું સૂચવે છે?

જે સ્ત્રીનાં નેત્ર લાલ ખુણાવાળા અને કીકી કાળા તારાવાળી હોય તે શુભ ગણાય છે. ઊંચા નેત્રવાળી સ્ત્રી વ્યભિ-

જુડીથ એલીનની આંખોમાં નિર્દોષતાનું તત્વ છે પણ તેનામાં કૃત્રિમતા અને આરામ લેતી વિલાસીતાની છાંટ પણ જણાય છે.

ચારીણી હોય છે. ગાયના જેવી પીંગળવર્ણની આંખવાળી સ્ત્રી સદા કામક્રીડા અને દુષ્ટ ચાળા કરનારી થાય છે. રાતી આંખવાળી–પતિઘાતની ગણાય છે ને ગધેડાં જેવી આંખવાળી સ્ત્રી દુષ્ટ ગણાય છે. ડાબી આંખથી જે સ્ત્રી કાણી દેખાતી હોય તે વેશ્યા જેવું કામ કરે છે અને જમણી આંખથી જે કાણી જણાતી હોય તે સ્ત્રી વાંઝણી રહે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આંખના સામુદ્રિક લક્ષણો

આંખ વિશે સામુદ્રિકશાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ વિચાર કરીએ તો તે નીચેનું ફળ બતાવે છે.

કમળના જેવી જેની આંખ હોય તે ધનવાળો બને. જેની આંખના ખુણા રાતા હોય તે માણુસ રૂપવાન અને આકર્ષક બને છે. મદભર્યાં નેનવાળો ધનિક અને બિલાડીના જેવી આંખ-વાળો પાપી બને છે. હરિણ–નેત્રોવાળો બીકણ અને ચોર મનાયો છે. ચકડોળનાં જેવી ઘૂમતી આંખોવાળો માનવી કપટી અને ક્રૂર બને છે. જેની આંખો હાથીના જેવી હોય છે તે રાજા બને છે. ગંભીર અને ઊંડા નેત્રોવાળો ઐશ્વર્યવાન થાય છે. શ્યામ–કમળનાં જેવી આંખોવાળો વિદ્વાન અને ગુણી બને છે. જેની આંખ ઘણી કાળી હોય છે તે અંધ બને છે. અથવા તો કોઇ પ્રાણીને હાથે તેની આંખો ફુટી જાય છે. બાંડી આંખવાળો માનવી ક્રૂર સ્વભાવનો બને છે. મોટી આંખ ધરાવનારો મંત્રી કે મહાપુરુષ બને છે. સમુદ્રઋષિ કહે છે કે ગાયના દુધના જેવી જેની આંખો હોય તે તેમજ જેની આંખો કાળા તારાવાળી હોય તે માણુસ ભાગ્યશાળી બને છે. આવી આંખોને અતિ ઉત્તમ ગણવામાં આવી છે.

આંખની કીકીઓનો રંગ

આંખની કીકી મોટી હોય તો તે પ્રધાન બને, જાંબુના રંગ જેવી હોય તો સૌભાગ્યવાન, ગળીના રંગ જેવી હોય તો નિર્ધન અને મોટી દ્રષ્ટિવાળી હોય તો તે દ્રવ્યવાન અને સુખી થાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આંખની પલક

જેની આંખ બે પલક મારીને ઠરે છે તે ધનવાળો થાય છે. ત્રણ પલક મારીને રહી જતી આંખવાળો સુખી બને છે. ચાર પલક મારીને રહી જાય એવી આંખવાળો મોટો લક્ષાધિપતિ બને છે. પાંચ વખત પલક મારી રહી જતી હોય તો તેવી આંખવાળો દીર્ઘાયુષી બને છે.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આંખ દ્વારા જન્મ સમય જાણો

☆

તમારો જન્મ સમય આંખપરથી પારખો

માણુસની આંખમાં તેના જન્મનો સમય જોવાનો ભેદ પણ છૂપાયો છે. આ ભેદ આંખનાં રંગ, વર્ણ અને તેના આકાર ઉપરથી જણાઇ આવે છે. જેઓ એના જ્ઞાતા હોય છે તેઓ જ એ ભેદ પારખી શકે છે.

રાત્રિના બાર વાગે જેનો જન્મ થયો હોય તેની બન્ને આંખો કાળાશ પડતી હોય છે. આવી આંખ ધરાવનારો ઉત્સાહી અને વિદ્યાવાન પણ બને છે.

રાત્રિના એક વાગે જન્મ થયો હોય તો આંખ સાધારણ કાળી હોય છે. આવી વ્યક્તિ પિતાથી કદાચ છૂટી પણ પડે.

રાત્રિના બેથી ત્રણ સુધીમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેની આંખની કીકી કાળા રંગની હોય છે. આ નિશાની મોસાળને માટે અશુભ ગણાઇ છે.

મળસ્કે ચાર પાંચ–વાગે જો જન્મ થયો હોય તો આંખની કીકી સમીપ ચોતરફ સફેદ તેજ છવાયલું હોય છે. આ તેજ શુભ નિશાની સૂચવે છે અને તે વ્યક્તિ ભાગ્યશાળી બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સવારે ૭ અને સાતની વચમાં જેનો જન્મ થયો હોય તેની આંખની કીકી નીલા રંગની અને શ્વેત રંગવાળી હોય છે. આ નિશાની ભવિષ્ય માટે સુખ આપે એવી હોય છે.

દશ અને અગિયારની વચમાં જન્મ હોય તો આંખ પીળા રંગની અને એમાં તલનાં ચિન્હ નજરે પડે છે. આ ચિન્હ સંપત્તિ અને સુખનું સૂચન કરાવે છે. કેટલીક વખતે એ વ્યભિચાર સૂચક પણ ગણાય છે.

બપોરના બાર વાગે જન્મ થયો હોય તો કમળના જેવાં નેત્ર અને કંઇક તિક્ષ્ણ નજરની આંખ દેખાય છે. આવા ચિન્હવાળા માનવી સ્વભાવે દેવાંશી અને પરગજુ હોય છે.

બપોરના એક અને બે વાગ્યાની અંદર જન્મ હોય તો આંખો અર્ધી લીલાશ પડતી જણાય છે. આ ચિન્હ કેટલેક અંશે માતાને માટે અશુભ ગણાયું છે.

સાંજના પાંચ કે ૭ વાગે જન્મ થયો હોય તો આંખની કીકી લીલા અને કાળા રંગની હોય છે. આ રંગ પોતાને માટે અશુભ ફળ આપે છે.

સાંજના સાત અને આઠની અંદર જન્મ હોય તો આંખ માંજરા રંગની હોય છે. આવી આંખ ધરાવનારો દરેક વિધિમાં નિપૂણ બને છે. માંજરી આંખવાળા માણસો શઠ પ્રકૃતિવાળા થાય છે.

રાત્રિના નવ અને દશની અંદર જન્મ હોય તો આંખ બિલાડીનાં નેત્રો જેવી પણ વચમાં લાલ ડાઘાવાળી હોય છે. આ ચિન્હ શુભ મનાયું છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

રાત્રિના અગિયાર વાગે જન્મ હોય તો આંખ લાલ-કાળા રંગના મિશ્રણવાળી હોય છે. આ નિશાની રાજ્યનો આશ્રય અપાવનારી તેમજ કીર્તિ આપનારી થાય છે.

જે માણસની ભ્રૂકુટીની ઉપરનો ભાગ ડાબી બાજુથી ઊંચો અને કઠણ માલમ પડે તેનો જન્મ ઉત્તરાયણમાં અને જમણી બાજુની ભ્રૂકુટીની ઉપર કઠણ માલમ પડે તો દક્ષિણાયનમાં જન્મ સમજવો.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભવાં-ભ્રમર

☆

આંખની જેમ ભવાં પણ અનેક પ્રકારના આવે છે. કોઇના ભવાં મોટાં તો કોઇના નાના, તો કોઇના સૂક્ષ્મ અને કોઇના સ્થૂલ હોય છે. સીધાં, ખરબચડા, વાંકાચુંકા, સુંવાળા આદિ વિધવિધ પ્રકારનાં ભવાં માલમ પડે છે.

કેવા ભવાં સારા અને નરસાં ગણાય ?

ભવાં કમાન સમાન વાંકા વળેલા, પાતળા, એક સરખા કોમળ વાળવાળા અને નાકના મૂળથી છેક આંખના ખુણાની બહારની બાજુ સુધી વિસ્તૃત થઇ, પ્રસરેલા હોય તે ખરેખર સુન્દર અને વખાણવા યોગ્ય છે. જ્યારે લંબાઇમાં ટૂંકા, જાડા વાળવાળા, બહુજ જાડા, અન્તના ભાગમાં અણીદાર, વળાવ વગરના અને જેનો આગળનો ભાગ નાકના મૂળ પાસે છેક, ઊંધો વળી પડતો હોય અને બહારનો ખુણો ઉપર તરફ ચડી જતો હોય તેવા ભવાં સારા ભાવ બતાવતા નથી એ નક્કી જ છે.

સાધારણ રીતે માન્યતા છે કે વાંકા ભવાંમાં સ્ત્રીનો ભાવ અને સીધાં ભવાંમાં પુરુષનો ભાવ દ્રષ્ટિગોચર થાય છે. સીધાં ભવાં કરતાં વાંકા ભવાં જોવામાં સુંદર જણાય છે. સ્ત્રીઓના ભવાં મુખ્યત્વે વાંકાં જ હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભવાનાં લક્ષણો

જેના ભવાં ધનુષનાં જેવા વાંકા હોય અને તે જો ગુંછળાવાળા થઈને ઉપર વળેલા હોય તો તેવા ભવાંવાળો ગર્વિત, ભાવનામાં મહત્વાકાંક્ષી, સૌન્દર્યનો શોખીન અને ઝાકઝમકને પસંદ કરનારો બને છે.

ભવાં નીચા, બહારની તરફ ઝુકેલાં અને આગળ વધેલાં હોય તો તે ધરાવનારમાં વિચારશક્તિ, બુદ્ધિની સૂક્ષ્મતા, વિચારની ગંભીરતા તથા શોધકશક્તિની વિપૂલતા ભરેલી હોય છે. ડારવીન, ગ્લૅડસ્ટન, લિવિંગ્સ્ટન આદિ મહાન નરોના ભવાં આવા જ હતાં.

ભવાં આંખની પાસે-પાસે હોય તો ચરિત્રની દ્રઢતા, ગંભીરતા તેમજ એકનિષ્ઠતા પ્રકાશ પામે છે. ઇશ્વરચંદ્ર વિદ્યાસાગરના ભવાં આવા પ્રકારના હતાં.

ભવાં આંખથી સમાન અંતરે ઉપર હોય તો ચપળતા, ઉદ્યમ તથા ખંતીલા સ્વભાવની ઉણપનું સૂચન કરાવે છે.

ભવાં પાતળા તથા આંખથી દૂર હોય તો તેનામાં સૂક્ષ્મ બુદ્ધિ અને દ્રઢ મનનો અભાવ હોય છે. આવા માણસો કદીપણ વિચારશીલ થતાં નથી.

ભવાં સૂક્ષ્મ અને સરખાં હોય તો તેવાઓનું મન ઉચ્ચ વિચારવાળું, બુદ્ધિયુક્ત સ્વભાવવાળું અને ઉત્તેજક સ્વભાવવાળું હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભવાં કકરા, જાડા, અસમાન હોય તો તે હૃદયની કઠોરતા તેમજ નિષ્ઠુરતા બતાવે છે.

ભવાંના થોડાંક પ્રકારો અને તેના ગુણ દોષ

ભવાંના થોડાંક પ્રકારો નીચે ચિત્રમાં બતાવી તેનાં ગુણદોષ કહેવામાં આવ્યા છે. ઉપરથી ક્રમવાર એ ગણવા.

૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭

આકૃતિ નં. ૧ માં જણાવ્યા મુજબ જેનાં ભવાં હોય તે માણસ બહુ જ નિશ્ચયાત્મક બુદ્ધિવાળો અને દયાળુ સ્વભાવ-થી પર રહેનારો થાય છે.

આકૃતિ નં. ૨ માં જણાવ્યા પ્રમાણેના ભવાં-વાળો માનવી પોતાની ફરજો ખંતથી પૂરી કરનારો અને સામા માણસને મહેનત કરીને પણ સંતોષ આપનારો નીવડે છે. આવા ભવાંવાળો શાન્તિપૂર્વક રહીને બીજાંને પણ સુખે રહેવા દે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આકૃતિ નં. ૩ માં જોતાં જણાશે કે ભવાં ઘણા વળાંકવાળા છે. આવા ભવાંવાળો માનવી છીછરા સ્વભાવનો અને સંકુચિત મનોવૃત્તિવાળો બને છે. બીજાંઓ માટે કામ કરતાં તે અચકાય છે. તે સ્વાર્થી પણ હોય છે.

આકૃતિ નં. ૪ માંના ભવાં અંદરની બાજુનાં કરતાં બહારની બાજુથી ઊંચા જણાય છે. આવા ભવાંવાળા માનવીનો સ્વભાવ એકદમ ઓળખાય તેવો હોતો નથી. એ ઉડાઉ, આનંદી અને મનમોજી સ્વભાવનો જણાય છે તોપણ તે અવિશ્વાસ અને સ્વાર્થી મનોવૃત્તિવાળો પણ માલમ પડે છે.

આકૃતિ નં. ૫ માંના ભવાં નાકની સાથે મળી જતાં જણાય છે. આવા ભવાંવાળાને મહત્વનું કામ સોંપતા પહેલાં વિચાર કરવો જોઇએ. એ કામમાં લાસરીયો અને અવિશ્વાસુ હોય છે.

આકૃતિ નં. ૧ થી તે ૫ સુધીનાં ભવાં સારા અને મધ્યમ પ્રમાણમાં ઘાડાં છે. જ્યારે નં. ૬ અને નં. ૭ નાં ભવાં વધુ ખરબચડાં, ઘાડાં અને જરા જાડા છે. જેના ભવાં વધુ ઘાડાં નહિ તેમજ વધુ પાતળાં હોતાં નથી તે સૌથી સારા ભવાંવાળો ગણાયો છે. ઘાડા ભવાંવાળો માનવી સ્હમજુ અને જોઇ વિચારીને પગલાં ભરનારો હોય છે.

ભારે, જાડાં, વધુ વાળવાળાં ભવાં ચીઢીયો અને સખ્ત સ્વભાવ પ્રદર્શિત કરે છે.

આકૃતિ નં. ૭ માંના ભવાં કે જે જરા ઊંચા વાળવાળા છે તે આનંદી અને શોખીન મનોવૃત્તિ રજુ કરે છે. આવા

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભવાંવાળા માણસો સ્વભાવે મનમોજી, તરંગી અને સહેલસપાટા કરનારા હોય છે.

સ્ત્રીઓનાં ભવાં અને તેના લક્ષણો

જે સ્ત્રીનાં ભવાં અતિ શ્યામ વર્ણના હોય તે સુખી અને પ્રેમાળ નીવડે છે. બન્ને ભ્રમર સ્નિગ્ધ, નરમ અને એક બીજા સાથે મળેલી ન હોય તો તેવી ભ્રમરને શ્રેષ્ઠ ગણવામાં આવી છે. ધનુષની પેઠે નમેલી, કોમળ વાળવાળી ભ્રમરને પણ સારી ગણવામાં આવી છે. આવા ભવાંવાળી સ્ત્રી ભાગ્યવતી અને સુખસંપત્તિ પામનારી નીવડે છે.

સામુદ્રિકશાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ વિચાર કરીએ તો જેની ભ્રમર વચલા ભાગમાં મોટી હોય તે થોડા આયુષવાળો જાણવો. ઊંચી ભ્રમરવાળો સુખી ને લાંબી ટૂંકી ભ્રમરવાળો દરિદ્રી બને છે. બીજના ચન્દ્રમા જેવી જેની ભ્રમર હોય તે ધનવાન થાય છે. જે માણસની ભ્રમર મધ્યમાં નમેલી હોય તે પરસ્ત્રીમાં આસક્તિ ધરાવનારો અને ખંડિત ભ્રમરવાળો ધનહિન રહે છે. જેની ભ્રમર બહુ લાંબી હોય અને એક બીજાને મળતી ન હોય તે પૈસાદાર બને છે.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નાક

☆

નાક એ માણસની શોભા છે. નાક ન હોય તો માનવીનાં સૌન્દર્યમાં ઊણપ આવે છે અને તે બેડોળ બની જાય છે. આખા મુખનું જ નહિ પણ સારાય શરીરનું એ આભૂષણ છે. બીજાં અંગ વગર કદાચ ચાલી શકે પણ નાક વગર તો ન જ રહી શકાય. કેટલાકોએ એને મુખ ઉપરનાં શિખરની ઉપમા આપી છે અને તે વ્યાજબી જ છે.

કેવું નાક સારૂં અને કેવું ખરાબ ગણાય?

નાક ચપટું, બેઠેલું, બહુ પહોળું, મોટા નસ્કોરાવાળું, મધ્યમાંથી બહુ જ ઊંચુ ને બેઠેલું, ચીબા આકારવાળું નાક સારૂં ન કહી શકાય. આવા નાકને સૌન્દર્યની ઊણપ કહેવામાં આવી છે. પણ જેમનું નાક મધ્યમસરનું, મુખના ચહેરાની સાથે સામ્યતા દર્શાવતું હોય, ઓષ્ઠની સાથે બરાબર જેનો મેળ ખાતો હોય, ઘાટદાર અને જે વ્યવસ્થિત હોય તેવું નાક ઉત્તમ ગણવામાં આવ્યું છે.

ગુન્હેગારોના નાક કેવા હોય છે?

પ્રોફેસર કાસાર લાંબ્રો નામના વિદ્વાને અનેક નાકોનું અવલોકન કરી નક્કી કર્યું છે કે સંકોચાયલા નાકવાળા એકસો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

માણસોમાંથી ૨૫ ટકા અપરાધીઓ માલમ પડે છે. ચપટા નાકવાળાઓમાંથી સેંકડે ૪૦ ટકા અપરાધીઓ અને સાધારણ નાકવાળાઓમાંથી ૧૨ ટકા અપરાધીઓ માલમ પડયા છે. નાક ઉપરથી માનવીનો સ્વભાવ જાણવામાં આવે છે તેમજ નાકના મોટા નાના ઉપરથી અપરાધીઓની પિછાન પણ માલમ પડી આવે છે.

નાક વતી આપણે શ્વાસોશ્વાસ લઇએ છીએ. જેનું નાક મોટું હોય છે તેને શ્વાસ લેવો સહેલો થઇ પડે છે. શ્વાસના વધ્રઘટપણાથી હિંમત, નાહિંમત તથા છાતી દ્રઢ, કમજોર થાય છે; અને તેના ઉપરથી તેના ગુણ અવગુણ પણ જાણવામાં આવે છે.

જુદી જુદી પ્રજાઓના નાક

મુખના બીજાં અંગો કરતાં નાકની એક વિશેષતા છે. એની આ વિશેષતા એ છે કે કેટલીક જાતિઓમાં નાકનું કદ,

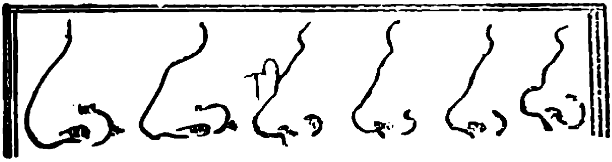

૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬

૧—યાહુદી નાક : મજબુત મનશકિતઓ અને કાર્યદક્ષતા બતાવે છે. તીક્ષ્ણ બુધ્ધિના સૂચકરૂપ પણ એને ગણવામાં આવ્યું છે.

૨—દ્રઢ મનોબળ અને અગમબુધ્ધિ દર્શાવે છે.

૩—ગ્રીસીયન નાક : કલા, સૌન્દર્ય અને પ્રેમ બતાવે છે.

૪—ટૂંકુ નાક : હિંમતવાન પણ હઠાગ્રહી સ્વભાવ બતાવે છે.

૫—ઉદ્યમી, વિશ્વાસુ સ્વભાવ અને આનંદી મનોદશાનું સૂચન કરાવે છે.

૬—ટૂંકુ અને જાડું નાક જંગલી સ્વભાવ બતાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેનો આકાર સાવ જ અલગ પડી જાય છે. દાખલા તરીકે નીગ્રો અને સીદી જાતિના માનવીઓનાં નાક જો જોયાં હશે તો તદ્દન વિચિત્ર પ્રકારનાં લાગશે. આવી જ રીતે ચીનાઓ અને જાપાનીસોનાં નાક પણ આપણને આપણા નાક કરતાં જુદી જ તરેહનાં જણાશે.

રોમન નાક

મોટું નાક ભલે સુંદર લાગતું ન હોય તો પણ તે મજબુત વ્યકિતત્વ, દૃઢ કાર્યશક્તિ અને ઉપયોગીપણું બતાવે છે. જો તે ઢેકાવાળું હોય તો અંગ્રેજો તેને રોમન નાક તરીકે પિછાને છે. આખું નાક હિંમત, સ્પષ્ટ ન્યાયશક્તિ અને કાર્યદક્ષ સ્વભાવનું સૂચન કરે છે. રાણી ઇલીઝાબેથ, વેલીંગ્ટન વગેરેને રોમન નાક હતાં.

યાહુદી નાક

જો એ નાક માંસાળ અને વળાંકમાં વળેલું હોય તો તેને યાહુદી નાક (Jewish Nose) કહેવામાં આવે છે. આ નાકને અંગ્રેજ લોકો સૌથી સુંદર, દેખાવડું અને આકર્ષક ગણે છે. આવા નાકવાળો મજબૂત મનશકિતવાળો, કાર્યચતુર અને તીક્ષ્ણબુદ્ધિવાળો નીવડે છે. આવું નાક ધરાવનારો પ્રથમ વર્ગનો વ્યાપારી બને છે અને પતિ તેમજ પિતાપદને સારી રીતે શોભાવે છે. આ નાક પહોળું હોય તો તે લોભવૃત્તિ બતાવે છે.

ગ્રીસીયન નાક

સીધાં અને સુંદર રીતે વળેલા નાકને અંગ્રેજો ગ્રીસીયન (Grecian) નાકથી પિછાને છે. આ નાક લંબાઇમાં સહેજ ટૂંકુ આવે છે. કલા, સૌન્દર્ય અને પ્રેમનું એ સૂચક ચિન્હ છે. આવા નાકવાળો કલાપ્રેમી પણ હોય છે. સ્ત્રીઓનું આવું નાક હોય તો તે તેને સૌન્દર્ય અર્પે છે. આવી સ્ત્રીઓ ગરીબ ઘરને

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પણ વ્યવસ્થિત રાખી તેને સુંદર બનાવે છે.

ટૂંકા નાકવાળો સાધારણ રીતે હિંમતવાન અને હઠાગ્રહી હોય છે. આ લોકો કંઈ કામ કરતાં પહેલાં વિચાર કરતાં નથી અને એની પાછળ એકદમ ઝંપલાવી દે છે. પરિણામની તેઓ દરકાર કરતાં નથી. આંખ વીંચીને પાલન કરવાનુંજ તેઓ સમજે છે.

પહોળું કપાળ અને મોટા પ્રમાણ સરનાં ઘાટીલાં નાકવાળી એક પ્રભાવશાળી મુખમુદ્રા.

નાકનો અગ્રભાગ સહેજ વળેલો હોય, તો તે સારો મિત્ર બને છે. એ ઉદ્યમી અને હસમુખો હોય છે. વળી એ લહેરી અને બીજાની વાતો જાણવા માટે અતિ આતુર સ્વભાવનો પણ બને છે.

અણીદાર નાક

બધાં અણીદાર નાકવાળાઓ બીજાંની બાબતમાં માથું મારનારા હોય છે.

ટૂંકુ અને જાડું નાક

ટૂંકુ અને જાડું નાક જંગલી સ્વભાવના દર્શનરૂપ છે. આવા નાકવાળાઓ નિર્દય અને જડબુદ્ધિવાળા હોય છે. જેમના જાડાં નાક હોય છે તેઓના હોઠ પણ ઘણું કરીને જાડા હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ નિશાની લાગણીવશતા અને સહિષ્ણુતા બતાવે છે.

પાતળું અને વળેલું નાક

નાક પાતળું અને સુંદર રીતે વળેલું હોય તો તે ધરાવનાર ઉશ્કેરાય એવો અને લાગણીવશ હોય છે. આવા નાકવાળો પારકી લડાઇને વહોરી લેનારો થાય છે. એનું મન સાંકડું હોય છે.

આવું નાક ધરાવનારાઓ સૌન્દર્યપૂજક પણ હોય છે. કેટલાક તો કલા અને સાહિત્યનાં શોખીન પણ હોય છે.

પ્રભાવશાળી મુખમુદ્રા, ગોળ સમ પ્રમાણવાળો ચહેરો અને સમતોલ પ્રમાણવાળી નાકની દાંડી બતાવતી એક આકૃતિ.

જે માણસો જોઇ વિચારીને ચાલે છે, તેમનાં નાક છેડાથી વધુ પ્રમાણમાં વળેલાં હોય છે. સપાટ નાકવાળાઓ કામાતુર, ઘાતકી અને મિત્રતા માટે નાલાયક હોય છે.

નાકની દાંડી

નાકની દાંડી જો બેસી ગયેલી હોય તો તે એક મોટું દુર્લક્ષણ ગણાય છે. આ નિશાની નિર્દયતા, સખ્તપણું, હઠાગ્રહ અને વિચારશક્તિની શૂન્યતા દાખવે છે. આંખની વચ્ચેનો ભાગ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સારી રીતે પહોળો હોવો જોઇએ. જો તેમ ન હોય તો હલકટ-વૃત્તિ અને અવિશ્વાસુ મનોવૃત્તિ પ્રકટ કરે છે.

શ્રીમતી કમલાદેવી

ચટ્ટોપાધ્યાય. જેમનું નાક પ્રમાણસર તથા દાંડીનો આકાર દાઢીલો છે જે સર્જન શકિત, રસિકતા તથા કલામય પ્રકૃતિ બતાવે છે.

સંકોચાયલું નાક નબળા હૃદયની નિશાનીરૂપ ગણાય છે.

લાંબુ નાક

લાંબા નાકો વધુ પાતળાં ન હોય તો તે મજબુત મનોબુદ્ધિ બતાવે છે. આવા નાકવાળાઓ ભપકાદાર સ્વભાવનાં અને હકુમત રાખનારા નીવડે છે.

મોટાં નાકવાળાઓ કટોકટીનાં સંજોગોમાં લાંબી બુદ્ધિ વાપરી ધીરજપૂર્વક સંજોગોનો સામનો કરે છે.

નાક જો અણી આગળથી લટકતું હોય તો તે શંકાશીલ સ્વભાવ બતાવે છે.

પહોળા નસ્કોરા શું સૂચવે છે?

જેનાં નસ્કોરાં પહોળાં હોય તે સર્જનાત્મક શક્તિવાળો, હિંમતવાન અને વિચારશક્તિવાળો બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

લાંબા તથા આગળ પડતાં નાકવાળાઓ બહાદુર હોય છે. તેઓ જે કામ માથે લે છે તે પાર પાડવા માટે ખંતથી મંડયા રહે છે. મહાત્મા ગાંધીજી, મહાન નેપોલિયન, રવિન્દ્રનાથ ટાગોર, મહર્ષિ દયાનંદ, શિવાજી, પ્રતાપ, નેલ્સન આદિનાં નાક લાંબાં હતાં. નાકના ઉપરથી ગુણ પારખનારાઓએ સિધ્ધ કર્યું છે કે લાંબા નાકવાળાઓ હિંમતવાન તથા અક્કલવાન હોય છે.

આર્યસમાજના સ્થાપક સ્વામી દયાનંદનું નાક લાંબુ હતું. જે ધાર્મિક મનોવૃત્તિ બતાવે છે.

ફિલ્સુફોના નાક

લાંબા નાકમાં પણ પાછા ભેદ હોય છે. કોઇ લાંબા નાકવાળા યોધ્ધા હોય છે તો કોઈ મોટાં રાજદ્વારી કે કવિ હોય છે. ફિલ્સુફોના નાક કંઇક એઠા હોય છે.

કવિઓના નાક

કવિઓના નાક લાંબા હોય છે પણ તે લંબાઇ યોધ્ધાઓ અને ફિલ્સુફોના નાક જેવી હોતી નથી. મિલ્ટન, ડાંટે, ગોથે વગેરે કવિઓ અને ફિલ્સુફોના નાક પણ આવાજ હતાં.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ધાર્મિક પુરુષોનાં નાક

નાક ઉપરથી મનુષ્યના મનની દ્રઢતા જાણવામાં આવે છે, નાક ઉપરથી ધાર્મિકપણું જોવામાં આવે છે. જેટલાં સાચા ધાર્મિક પુરુષો હોય છે તેઓનાં નાક લાંબા જ હોય છે. દયાવાન તથા બુધ્ધિમાનનાં નાક પણ લાંબા હોય છે. લાંબા નાકવાળા બધી રીતે સુંદર પ્રકૃતિના માલમ પડયા છે.

ટૂંકું–અને બેઠું નાક

ટૂંકા અને બેઠા નાકનાં માણસો ખરાબ સ્વભાવના હોય છે. સોક્રેટીસનું નાક બેઠું હતું. તે ઘણો ધાર્મિક હતો એવી તેની લોકોમાં ખ્યાતિ હતી. એક વખતે કોઇ જ્યોતિષીએ આવીને તેને કહ્યું કે તમે ખરાબ સ્વભાવના છો. સોક્રેટીસના શિષ્યો આ સાંભળી ગુસ્સે થયા. પણ સોક્રેટીસે તેમને શાન્ત પાડીને કહ્યું–'મારો સ્વભાવ ખરાબ છે તેમાં શક નથી. મેં તેને રોકી રોકીને સારો કર્યો છે.'

સ્ત્રીનું નાક કેવું હોવું જોઇએ?

ગોળાકાર અને નાના છિદ્રવાળું નાક સ્ત્રીઓ માટે અતિ ઉ-તમ ગણવામાં આવ્યું છે. જે સ્ત્રીના નાકનો આગલો ભાગ સંકોચાયલો હોય અને રાતો હોય તેવી સ્ત્રી વૈધવ્ય ભોગવે છે. બેઠેલા નાકવાળી કુટ્ણી બને છે. જેનું નાક ઘણું જ નાનું અથવા મોટું હોય છે તે કજીયાખોર અને લડાઇટંટાની શોખીન બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નાકનો સામુદ્રિક શાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ વિચાર

જે માનવીનું નાક પોપટના જેવું હોય છે તે સુખી થાય છે. શુષ્ક નાકવાળો ઘણું જીવે છે. જેનું નાક કપાઇ ગયેલું હોય છે તે પરસ્ત્રીગમન કરનારો થાય છે. લાંબા નાકવાળો સૌભાગ્યવાન હોય છે. જેનું નાક ખેંચાયલું ને બેઠા ઘાટનું હોય છે તે ચોર બને છે. ચીબા નાકવાળો સ્ત્રી હત્યારો અને જેના નાકનો આગલો ભાગ આડો હોય છે તે ધનવાળો બને છે. જેનું નાક જમણી બાજુએ વાંકુ વળી ગયું હોય તે ખાઉધરો અને કપટી બને છે.

શ્રીમતી સરોજીની નાયડુ

જેમનું લાંબુ નાક કવિત્વ શક્તિનાં સૂચકરૂપ છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મુખ અને હોઠ

☆

મુખ

કેટલાકો માને છે કે આંખ કરતાં મુખ ઉપરથી માણસની ખાસિયત, તેનું ભવિષ્ય સચોટ અને સારી રીતે જોઇ શકાય છે. તો પણ વધુ મત તો આંખને જ મળશે. મુખ ઉપરથી પણ માણસના સ્વભાવની પરીક્ષા થઈ શકે છે અને તે તદ્દન ખરી પણ પડે છે.

એનું કારણ સ્પષ્ટ છે. મુખનો કુદરતી આકાર છૂપાવી શકાતો નથી, તેમજ તે ફેરવી શકાતો પણ નથી. અને આથી જ તેનું સ્વભાવલક્ષણ સચોટ રીતે જોવાય છે.

મુખનું કાર્ય

મુખ એ જુસ્સાઓ અને લાગણી બતાવવાનું કામ કરે છે. એને કાબુમાં રાખવાની શકિતઓ મગજના આગલા ભાગમાં રહેલી છે. એ શક્તિઓના કરતાં આપણા જુસ્સાઓ અને ભાવો વિશેષ બળવાન હોવાથી તેના ઉપર આપણો અધિકાર સ્થાપવા માટે આપણને ઘણો જ દૃઢ નિશ્ચય અને મજબુત ઇચ્છાશક્તિ વાપરવી પડે છે.

મુખ સારૂં અને સુંદર હોય તેનો સ્વભાવ પણ સારો હોવો જોઇએ એવી સાધારણ સમજ લોકોમાં છે પરન્તુ આ માન્યતા

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ખોટી છે. કયારેક એ ઉલટું પરિણામ પણ આણે છે. અને સારા આકર્ષક મુખવાળો માનવી કપટી, ક્રૂર અને ક્રોધી પણ નીવડે છે.

આમ છતાંય મુખ ગમે તેવું હોય–તે સારૂં હોય કે કદરુપું હોય તો પણ તે માનવીના સાચ્ચા સ્વભાવને નગ્ન સ્વરૂપમાં પ્રકટ કરી દે છે.

કામદેવના ધનુષ જેવા મુખવાળો

કામદેવના ધનુષના જેવા મોઢાવાળો માનવી દેખાવડો અને આકર્ષક લાગે છે. આવા મોઢાવાળા માણસો સ્વભાવે ભપકાદાર અને મોજશોખના શોખીન બને છે. સ્ત્રીઓ પ્રત્યે આવા મુખવાળાઓ વધુ રસ લે છે અને તેમને રાજી રાખવા અધિક પ્રયત્નો કરે છે. આવા મુખવાળી સ્ત્રીઓ માયાળુ અને કુંળા સ્વભાવની હોય છે.

આવા મુખવાળા માનવીઓનો સ્વભાવ એકસરખો અને હઠીલો હોય છે. તેમનામાં દયા, ખરાબપણું, તર્કજ્ઞાન અને સાચું, ખોટું સમજવાની શક્તિઓ સારા પ્રમાણમાં હોય છે. આવા માનવીઓ પોતાના કરતાં બીજાઓના માનસને વધુ સારી રીતે પિછાની શકે છે.

મોટાં મોઢાંવાળો સ્વભાવે કેવો હોય છે?

જેનું મોઢું મોટું હોય તે વિશાળ મનવાળો, સહનશક્તિ પૂર્ણ અને ઉદાર હૃદયી હોય છે. આવા મુખવાળો માનવી વિચાર અને વર્તનમાં ઉદાર હોય છે. જો મુખ ખુણા તરફથી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આડું જતું હોય તો તે સ્વભાવે આનંદી અને મોજી હોય છે. નટ–નટીઓનાં મુખ ઘણીવાર આવા પ્રકારનાં જોવામાં આવે છે. ક્યારેક મોટા વકતાઓનાં, ધર્મગુરૂઓનાં પણ આવા મુખ હોય છે.

નાના મોઢાવાળાનો સ્વભાવ

નાના મોઢાવાળો માનવી સ્વભાવે છીછરો અને ઓછો મહત્વાકાંક્ષી હોય છે. તેનામાં મૌલિક બુદ્ધિનો અભાવ હોય છે. એ પારકાની બુધ્ધિ પર જીવે છે. નાક અને ઉપલા હોઠની વચ્ચેનો ભાગ લાંબો હોય તો તે વિદુષક જેવા સ્વભાવવાળો અને સારી ભાષણશક્તિવાળો બને છે. આ નિશાની એક સારા કોમીક નટ થવાની આગાહિ પણ આપે છે.

ઉપસેલું મોઢું

મુખ ઉપસેલું હોય તો તે આત્મવિશ્વાસનો અભાવ બતાવે છે.

આકાર વગરનું મોઢું

આકાર વગરનું મોઢું હોય તો તે જડ સ્વભાવ બતાવે છે. આવું મુખ ધરાવનારો વિચાર અને વર્તનમાં અસંગતપણે વર્તે છે. કોઇપણ કામમાં એ ધાર્યું ચિત્ત લગાવી શકતો નથી.

મોઢાપરની ચામડી પાતળી હોય તેવા પુરુષો પોતાનાં કાર્ય પ્રદેશમાં ઉજ્જવળ કીર્તિ મેળવે છે. પણ તેમનું આયુષ્ય દીર્ઘ હોતું નથી.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હોઠ–ઓષ્ટ

માનવીના હોઠ પણ સ્વભાવદર્શનના વિષયમાં સારી જેવી માહિતી આપે છે. હોઠ એ ચહેરાની સુંદરતાનું એક મુખ્ય અંગ છે. હોઠ બરાબર વ્યવસ્થિત ન હોય, એ જાડા પાતળા હોય કે પછી એ બેડોળ હોય તો તે આખા ચહેરાની સુન્દરતાને મારી નાંખે છે.

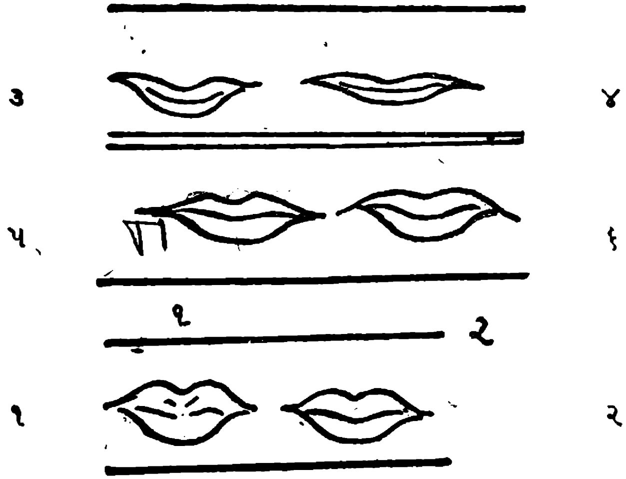

૧ જાડા હોઠ. ૨ કામદેવના ધનુષ જેવું મુખ.
૩ વળેલા આકારવાળા હોઠ. ૪ પાતળા હોઠ.
૫ લબડતા હોઠ. ૬ ઉપરના લાંબા હોઠવાળું મુખ.

સ્ત્રીઓની સુન્દરતા જેવી રીતે આંખના ભવાં, નાક વગેરે ઉપર આધાર રાખે છે તેવી જ રીતે તે હોઠ ઉપર પણ આધાર ધરાવે છે. કેવા હોઠ સુન્દર ગણાય તે માટે અનેક અલગ અલગ મત પ્રચલિત છે. પરન્તુ મુખ્યત્વે કરીને સુંદર, સપ્રમાણ,

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભરાવદાર, કમાન સમાન વળેલા અને યોગ્ય લંબાઇવાળા તથા સુંદર ખુણાવાળા, કામદેવના બાણ સમાન હોઠો સ્ત્રી વર્ગની શોભા વધારે તેવા હોય છે.

હોઠમાં મુખ્ય ગુણ એ છે કે તે માનવીની કામ વિષયક વૃત્તિને પણ ખુલ્લી પાડી દે છે. હોઠ લાંબા હોય તો તે પ્રજનન શકિતની વિપુલતા બતાવે છે. હોઠ સ્થુલ હોય તો કામવાસનાની પ્રબળતા દર્શાવે છે. હોઠના બન્ને બાજુના ખુણા પ્રેમ, હાસ્ય, માધુર્ય, આદરસત્કાર, હર્ષ–શોક વગેરે ચિન્હો બતાવે છે. નીચેના હોઠનો મધ્ય ભાગ જાડો હોય તો તે ચુમ્બન કરવાની તાલાવેલી તથા તેના પ્રતિની ઉત્કંઠા બતાવે છે.

અતિ જાડા, અતિ લાંબા અને બહુજ આગળ પડતા હોઠ કામવાસનાની વધુ પ્રબળતા બતાવે છે. આવા હોઠ અશુભ ગણવામાં આવ્યા છે.

જાડા હોઠ

જાડા હોઠવાળા માનવીઓ સારૂં ખાવાના, સારા વસ્ત્ર પહેરવાના અને જીવને રાજીખુશીમાં રાખવાના શોખીન હોય છે. તેઓ પોતાની કાળજી સારી રીતે રાખી શકે છે. આ લોકોનું મગજ જડ અને વખત આવે સ્વભાવ વિકારી બની જાય છે. નીચેનો હોઠ જો વધુ લટકતો રહે તો તે ખરાબ નિશાની છે. એને જંગલી સ્વભાવનું ચિન્હ પણ ગણવામાં આવ્યું છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પાતળા હોઠ

પાતળા હોઠવાળો માનવી અંકુશવાળા સ્વભાવનો, ખરાબ મગજવાળો અને મજબુત ઇચ્છાવાળો નીવડે છે. આવા હોઠવાળા માણસો શિથિલ પ્રકૃતિના, સ્વાર્થ બુધ્ધિવાળા અને જક્કી હોય છે. તેઓ પોતાની ઇચ્છાશક્તિ પર જ ચાલે છે.

આવા હોઠ ધરાવનારાઓ ઘાતકી અને પ્રેમહીન હોય છે. તેઓના હૃદયમાં સત્તા ચલાવવાની ભાવના જન્મે છે અને કોઇની આડખીલી તેઓ સહી શકતા નથી.

હોઠના ખુણાઓ

હોઠનાં ખુણાઓ પણ સ્વભાવનો પરિચય કરાવે છે.

હોઠનાં ખુણા લબડતા હોય તો તે શાન્ત સ્વભાવનું સૂચન કરાવે છે. ખુણા વળેલા હોય તો જક્કીપણું બતાવે છે.

હોઠનાં વિવિધ લક્ષણો

નીચેનો હોઠ લટકતો હોય તો તે દ્રઢતા તથા નિશ્ચયની ઉણપ બતાવે છે. સ્વચ્છંદી ચાલના મનુષ્યોના મુખ મુખ્યત્વે નીચલા જડબા આગળથી ઉઘાડાં રહે છે.

નીચેનો હોઠ ઉપરના હોઠની મધ્યમાં દબાયલો રહે તો તે ચારિત્રની પવિત્રતા બતાવે છે.

ઉપરનો હોઠ લાંબો હોય તો તે માનસિક સહનશક્તિ તથા વિસ્તૃત વિચાર બતાવે છે.

ઉપરનો હોઠ ઉપસેલો હોય તો તે ધરાવનાર માણસ મસ્તક કરતાં અંતરના અવાજને અનુસરનારો થાય છે. નીચેનો હોઠ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ઉપસેલો હોય તો તે મગજની બુદ્ધિને અનુસરનારો બને છે. ઉપરનો હોઠ લાંબો હોય તો તે ધરાવનાર આત્મપ્રેમી નીવડે છે.

હોઠના લાલ ભાગમાં વહાલ, પ્રેમની નિશાની રહેલી છે. હોઠના લાલ ભાગમાં જો કરચલીઓ, કાપા હોય તો તે વફાદારી, મિત્રતાનું ચિન્હ છે. પરન્તુ આવા હોઠ જો તદ્દન સાફ હોય તો તે અવિશ્વાસુ સ્વભાવ બતાવે છે.

સુંદર હોઠ, કાળી ભ્રમર અને ગોળ મુખાકૃતિવાળો સ્વ. કમળા નહેરૂનો ચહેરો.

હોઠ છૂટા હોય તો તે બકબકાટ અને બડાઈખોર સ્વભાવ બતાવે છે.

સામુદ્રિકશાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ વિચાર કરીએ તો રાતા હોઠવાળો રાજા અને કમળના જેવા હોઠવાળો ધનવાન બને છે. પાતળા સૂક્ષ્મ હોઠવાળો ધન વગરનો થાય છે. ફાટેલા, ભાંગેલા અને કુરૂપ હોઠવાળો ધનહીન બને છે. જેનો ઉપરનો હોઠ લાલ હોય તે સુખી અને સંપત્તિ ભોગવનારો થાય છે. જેના હોઠ લુખા હોય છે તે કંગાળ અને દરિદ્રી બને છે. જે સ્ત્રીનાં નીચલા હોઠ લાલ, ગોળ, સ્નિગ્ધ અને રેખાથી શોભતા હોય તે સ્ત્રી રાજાની

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પ્રિયપાત્રી બને છે. તૂટેલો, ઝીણો, લાંબો, લુખો એવો હોઠ દુર્ભાગ્યનું સૂચન કરાવે છે. કપિલવર્ણો અને મોટો હોઠ ધરાવનારી સ્ત્રી વિધવા બને છે અને ક્લેશ પામે છે.

સ્ત્રીનો નીચેનો હોઠ જાડો હોય, મોઢું લોહીથી ભરેલું અને લંબગોળ જેવી આકૃતિવાળું હોય, આંખોમાં તેજ ઓછું, કપાળ અને ગાલ પર વધુ પડતી શીકાશ હોય તેવી સ્ત્રી સ્વ નિર્ણયે વર્તનારી, એકલપેટી અને કંઇક ઉન્મત્ત હોય છે. આવા લક્ષણો ધરાવનારી સ્ત્રીને સંતાનો ટકતાં નથી.

જે સ્ત્રીનું મુખ પહોળું હોય, દાંતોની શ્વેત પંક્તિઓની હારમાળા સરખી જ ચમકતી હોય, શરીર ઊંચુ હોય અને માથાના વાળ જાડા હોય તેવી સ્ત્રી દીર્ઘાયુષી અને સુખી બને છે.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

દાંત

☆

દાંતના વિવિધ પ્રકાર અને તેનાં લક્ષણો

માણસનાં દાંત પણ તેના સ્વભાવ–ગુણોનું લક્ષણ બતાવે છે. સામુદ્રિકશાસ્ત્ર આ માટે અનેક ફળ કહે છે. ચીકાશવાળા, ઘટ્ટ, મજબુત, તીક્ષ્ણ દાઢોવાળા ને સરખા દાંત હોય તો તે શુભ ચિન્હ સમજવું. એવા દાંતવાળો માનવી સુખી અને ભાગ્યશાળી મનાય છે. જેના દાંત કુંદ પુષ્પની દાંડી જેમ ઉજ્જવળ હોય તે રાજા બને છે યા તો રાજાના જેવું સુખ પ્રાપ્ત કરે છે. રીંછ અને વાંદરાના જેવા દાંતવાળો ભૂખમરાથી પીડાયલો રહે છે. હાથી ને ગધેડાના જેવા દાંતવાળો ગુણીજન થાય છે. વિકાળ અને લાંબા દાંત ધરાવનારો માનવી દુઃખી બને છે. બત્રીસ દાંતવાળો રાજા, એકત્રીસ દાંતવાળો ભોગી, ત્રીસ દાંતવાળો સુખ અને દુઃખ બન્ને ભોગવે છે. ઓગણત્રીસ દાંતવાળો માણસ દુઃખથી જીવે છે અને અઠ્ઠાવીસ દાંતવાળો હેરાન પરેશાન થઇ જાય છે. દાંત પર દાંત હોય તો તે ભાઇનો વિનાશ કરે છે. બાળકને જન્મતાંની સાથે જ દાંત નીકળે તો તે અશુભ છે.

જેના દાંત મુખની બહાર આવતા હોય; તેવા પુરુષોની જીંદગી એકંદરે સુખમાં જાય છે. ઉપલા દાંતો બન્ને હોઠોની બહાર આવતા હોય, તેવા માણસો બુદ્ધિશાળી હોય છે. આવા દાંતવાળાઓને લક્ષ્મી અને કીર્તિ સરખા પ્રમાણમાં જ પ્રાપ્ત થાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

છૂટા દાંતવાળો વિદ્વાન બને છે. સફેદ રંગના દાંતવાળો માન પામે છે અને લાલ રંગના દાંતવાળો કપટી બને છે.

સ્ત્રીનાં દાંત કેવા હોવા જોઇએ?

જે સ્ત્રીના દાંત ગાયના દૂધ જેવા શ્વેત અને પૂરા બત્રીસ હોય તે સ્ત્રી સૌભાગ્યવાન અને સુખી ગણાય છે. પીળા ધૂમ્ર-વર્ણના મોટા અને લાંબા બે હારવાળા છીપ જેવા છૂટા–છૂટા રહેલા દાંતો દુઃખ અને દુર્ભાગ્ય આણનારા છે. નીચેની દંતપંક્તિ કરતાં ઉપરના ભાગમાં દાંત અધિક હોય તો તે સ્ત્રી પોતાની માતાને મારનારી થાય છે. વિકાળ દાંતવાળી ધણી વગરની અને વિરલા દાંતવાળી સ્ત્રીને વ્યભિચારિણી ગણવામાં આવી છે.

ચોર સ્વભાવવાળી સ્ત્રીના દાંતો પરની ચામડીમાં લોહી વધારે હોય છે.

★

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

દાઢી — હડપચી

☆

મોઢા પરનું આ અંગ પણ મનુષ્યનાં લક્ષણ પારખવામાં સચોટ મદદરૂપ થઇ પડે છે.

અણીદાર હડપચી

અણીદાર હડપચીવાળો (ચિબુક) માનવી વિચારો અને બુધ્ધિમાં ટૂંકો હોય છે. એનામાં જીજ્ઞાસાવૃત્તિ અધિક પ્રમાણમાં

દાઢી–હડપચીના પ્રકારો

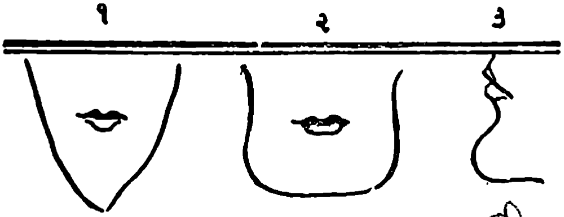

નં. ૧—અણીદાર હડપચી

નં. ૨—ચોખંડી હડપચી

નં. ૩—ઉપસેલી હડપચી

હોય છે. હડપચી અણીદાર પરન્તુ સીધી લાઇનમાં વળેલી હોય તો તે માણસનો સ્વભાવ પ્રેમાળ અને કલારસિક બને છે. આવી દાઢીવાળો પોતાનું જીવન સહેલાઈથી પસાર કરે છે. એ સૌન્દર્ય, સચ્ચાઇ અને કુદરતને ચાહનારો બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

લાંબી હડપચી

લાંબી હડપચી ધરાવનારો મજબુત મનનો, કામમાં ખંતીલો અને દૃઢ ઇચ્છાશક્તિ ધરાવનારો હોય છે.

નાની હડપચી

નાની હડપચી ધરાવનારો નબળા મનનો અને અસ્થિર મનોદશાવાળો હોય છે.

ગોળ હડપચી

ગોળ હડપચી દેખાવમાં ભલે સુંદર લાગતી હોય પરન્તુ એ બહુ સારી ન કહી શકાય. એ હડપચી સ્વભાવની શ્રેષ્ઠતા બતાવતી નથી.

ગોળ અને માંસાળ હડપચી ઉડાઉ અને શોખીન મનોવૃત્તિના દર્શકરૂપ છે. આવી હડપચી ધરાવનારાઓ કામ કરવામાં ઢીલા અને આળસુ હોય છે. આ લોકો કલાને ઉત્તેજનારા દેખાય છે. પરન્તુ ખરી રીતે જોતાં તેઓમાં કલાશૂન્યતા જ હોય છે.

ચોખંડી હડપચી

ચોખંડી હડપચી જક્કી સ્વભાવ બતાવે છે. આવી હડપચી ધરાવનાર મક્કમ નિર્ણયશક્તિ ધરાવનારો અને પોતાના જ મંતવ્ય પર ચાલનારો હોય છે. મુખ્યત્વે આવી હડપચીવાળાઓ મોટા રાજદ્વારીઓ, જગતની મુક્તિ માટે લડનારા મહાપુરુષો અને ઊંડા તત્વજ્ઞાનીઓ માલમ પડી આવે છે.

ડૉક્ટરો સૈનિકો ઘણે ભાગે આવી હડપચી ધરાવે છે. જો આ જાતની હડપચી બીજાં અંગો સાથે બરાબર બંધબેસ્તી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

થાય તો તે માણસના સ્વભાવમાં પણ પરિવર્તન કરાવે છે. આવી હડપચીવાળો ભયહીન, કીર્તિવાન અને અભિમાની બને છે.

અંડાકાર હડપચી

હિંદના ચાલુ વાઈસરોય લૉર્ડ લિનલિથગો. જેમની પહોળી અને ચોખંડી હડપચી ખંત, મક્કમ સ્વભાવ અને મજબુત કાર્યશક્તિનું સૂચન કરાવે છે.

અંડાકાર આકારની હડપચી કલાપ્રિય સ્વભાવ બતાવે છે. આવી હડપચી ધરાવનારો લાગણીવશ પણ હોય છે.

હડપચી અંદર બેઠેલી હોય, સીધી જણાતી હોય તો તે મગજશક્તિ અને બુદ્ધિનો અભાવ બતાવે છે. આવો માનવી મુશ્કેલીના સમયે આફતમાં આવી પડે છે. અને તેને પારકાંઓની બુધ્ધિ પર જીવવું પડે છે. આવી હડપચી ધરાવનાર સ્વભાવે જક્કી અને દુરાગ્રહી હોય છે. કેટલીક

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વખતે આવાઓ વાતોડીયા અને તડાકીદાસ પણ માલમ પડયા છે.

પહોળી ચોખંડી હડપચી

પહોળી ચોખંડી હડપચી ખંત, મક્કમતા, અને મજબુત કાર્યશક્તિનું પ્રદર્શન કરાવે છે. કયારેક એ ક્રૂર અને ઘાતકી વલણ પણ બતાવે છે.

ઉપસેલી હડપચી

ઉપસેલી હડપચી એ સંકલ્પશક્તિ અને હઠાગ્રહી સ્વભાવના સૂચકરૂપ છે. આવી હડપચી ધરાવનાર સખ્ત મનનો અને કંઇક પ્રેમાળ બુધ્ધિનો હોય છે. એ પોતાના મિત્રોની મંડળીમાં જ રહે છે અને આનંદ કરે છે. બીજા લોકોની સાથે, બહારની દુનિયા સાથે એ સંબંધ રાખતાં નથી તેમજ તેની દરકાર પણ કરતો નથી.

એ ઉત્સાહી અને આદર્શવાદી નીવડે છે. જો એવી હડપચી ધરાવનાર કલાકાર કે ચિત્રકાર હશે તો તે ઉચ્ચ દરજ્જાનું ચિત્રકામ તેમજ કલાકામ પસંદ કરશે. ચિત્રકલાને–કલાને ખિલવવા તે તન, મન અને ધનનો ભોગ આપશે. આવાઓને ડાહ્યા માનવીઓની ધન–સંચયની શિખામણ જરાપણ અસર પહોંચાડી શકશે નહિ. તેઓ ભૂખે મરવાનું પસંદ કરશે પણ પોતાના ધંધાને છોડવાની સાફ ના પાડશે.

કેટલાક નટ–નટીઓ આવા પ્રકારની હડપચી ધરાવે છે, એ તેમનો કલા–પ્રેમ સૂચવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્ત્રીઓની હડપચી કેવી હોવી જોઇએ ?

માંસાળ, કોમળ, અને વાળ વગરની હડપચી સ્ત્રીઓ માટે શુભ ગણવામાં આવી છે. વાળવાળી, વાંકાચુંકા આકારની, ટૂંકી, અતિ ભરાવદાર હડપચી સારી ગણાતી નથી.

જે સ્ત્રીની દાઢીએ પુરુષની જેમ વાળ ઉગે તે સ્ત્રી ઘરમાં રહેલી લક્ષ્મીને દૂર કરે છે. આવા લક્ષણવાળી સ્ત્રી દુશ્મનો ઊભા કરે છે અને કુટુમ્બ કલેશને જન્માવી લોકોમાં અપમાન પામે છે.

★

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ગાલ

☆

ગાલ પણ સ્વભાવ દર્શનના કાર્યમાં મદદ કરે છે. આંખ, નાક, દાઢી વગેરેની જેમ એમાં પણ પ્રકાર આવે છે અને તે વિધવિધ ભાવ બતાવે છે. કોઇના ગાલ ગોળ, કોઇના ભરાવદાર, કોઇના ફીક્કા તો કોઇના અણીદાર હોય છે. કેટલાકનાં ગાલ બેસી ગયેલાં તો કોઇના ઉપસેલા અને પહોળા પણ હોય છે.

આખા અને ગોળાકાર ગાલ

આખા અને ગોળાકાર ગાલ મિત્રપ્રેમ અને સામાજિક કાર્ય કરવાની કુનેહશક્તિ બતાવે છે.

પાતળા ગાલ

પાતળા ગાલવાળો પોતાના જ મિત્રમંડળમાં રાચનારો અને સાંકડા વર્તુળમાં રહેનારો નીવડે છે. દુન્યાદારીની એ વધુ પરવા કરતો નથી.

ગાલ નીચેના ભાગ તરફથી ગોળ વળેલા હોય તો તે ખાઉધરો સ્વભાવ બતાવે છે. પણ જો ગાલ સાધારણ રીતે વળેલા હોય તો તે ઉદાર બુધ્ધિનું સૂચન કરાવે છે.

ગાલ ઉપરની લાલીનું કારણ શું?

ગાલ ઉપર જે રંગ–લાલી જણાય છે તે માત્ર પ્રકૃત્તિના બંધારણને લઇને જ હોય છે. ગોળ ગુલાબી ગાલવાળા ચહેરામાં

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભરપૂર જીવનશક્તિ રહેલી છે. આવાઓ મીઠાશવાળા અને મળતાવડા સ્વભાવવાળા હોય છે.

ગાલના વિવિધ લક્ષણો

ગાલ ભરાવદાર હોય પણ રંગે ફીક્કા હોય તથા સહેજ ઢીલા હોય તો તે પિત્ત પ્રકૃતિ બતાવે છે. આવા માણસો કામમાં ઢીલા અને આરામપ્રિય હોય છે.

ફીક્કા ગાલ શરીરની નાદુરસ્ત તબીયત સૂચવે છે.

સારી રીતે ઘડાયલા અને છેક ગોળ, તેમ ભરાવદાર નહિ એવા ગાલ બુધ્ધિ અને સૌજન્ય સૂચક સમજવા.

પુરુષના ગાલ ઉપર કાળા તલની નિશાની હોય તો તેનું આયુષ્ય ઉત્તમ જાણવું. આવો મનુષ્ય સુખી બને છે.

જેના જમણા ગાલમાં કાળો તલ હોય તે માણસ સુખી બને છે. ડાબા ગાલમાં કાળો તલ ધરાવનારી સ્ત્રી ખોટી રીતે બદનામ થાય છે.

જેના ગાલ બેસી ગયા હોય, આંખો ઊંડી ઉતરી ગઇ હોય તેવા પુરુષને સિંહમુખી પુરુષ ગણવો. નાના ફડનવીસનો ચહેરો આવા જ ગાલયુક્ત હતો.

ગાલ પરનું હાડકું જો વધુ ઊંચું હોય તો તે વ્યવસ્થિત સ્વભાવવાળો બને છે. કયારેક એ પંચાતિયા પ્રવૃત્તિવાળો પણ થાય છે.

ગાલ લોહીથી ભરેલા, તથા ચહેરો બેઠા ઘાટનો હોય તેવા પુરુષો ચપળ પ્રકૃતિના તથા સ્વાર્થી હોય છે. આવા પુરુષોથી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્ત્રીઓ વારંવાર છેતરાય છે. આવાઓની સાથે ભાગીદારીથી ધંધો કરવો પણ જોખમકારક છે.

કેવા ગાલવાળો સુખી અને દુઃખી બને છે!

સામુદ્રિક દ્રષ્ટિએ વિચાર કરીએ તો લાલ અને મોટા ગાલ ધરાવનારો ભાગ્યશાળી બને છે. આવા ગાલ સર્વશ્રેષ્ઠ મનાયા છે. ગાલ ઊંચા અને ફુલેલા હોય તો તે સ્વાર્થી સ્વભાવ બતાવે છે. ગાળ પાતળા અને રોમયુક્ત હોય તો તે અશુભ છે. સ્ત્રીનાં ગાલ લીસા અને ભરાવદાર હોય તો તે પ્રેમાળ સ્વભાવ દર્શાવે છે. ગાલ જાડા અને ખરબચડા હોય તો તે કુટિલ સ્વભાવનું સૂચન કરાવે છે. સ્ત્રીના ગાલ ગોળ અને ભરેલા હોય તો તેને શ્રેષ્ઠ ગણવામાં આવ્યા છે.

સ્ત્રીઓના ગાલ

ગોરા ગોરા ગુલાબી ગાલ સ્ત્રી વર્ગના મુખકમળને અનેક રીતે શોભા આપે છે. સાથે સાથે તે શરીરની આરોગ્યતા, રક્તની વિપુલતા, પાચનશક્તિ, પ્રાણશક્તિ તથા તંદુરસ્તીનું પણ સૂચન કરાવે છે. નાનુ બાલક જો ગાલમાં ભરાવદાર હશે તો તેની શરીર તંદુરસ્તી પણ ઉત્તમ અને સારી જ રહેવાની.

ગાલ અને માનવીની શોખવૃત્તિ

ગાલ માનવીના શોખોને પણ પ્રકટ કરાવી દે છે. સુંદર ગાલવાળો માનવી સંગીત, નૃત્ય, વિલાસનો શોખીન હોય છે. જેના ગાલ શુષ્ક અને બેસી ગયેલા છે તે માનવી કલા રસિક અને અસંતોષી હોય છે. જેના ગાલ હોઠના ખુણા પાસેથી વળી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ગયેલા, ઊંડા ઊતરી ગયેલા કે માંસપેશી વગરના સુક્કા રક્તહીન લાગતા હોય તે માનવી મંદાગ્નિ, બંધકોશ અને દમ–ખાંસી આદિ દરદોથી પીડાય છે. એમ નક્કી સમજવું.

સ્ત્રીઓના ગાલના લક્ષણો

સ્ત્રીને હસતી વખતે ગાલમાં ખાડા પડતાં હોય તો તે વાંઝણી થાય છે અથવા તો તેને એક–બેજ સંતાનો થાય છે. જે સ્ત્રીના ગાલ કુવા જેવા ઊંડા હોય તે પરપુરુષની સાથે વિલાસ કરવાની કામના રાખે છે. આવી સ્ત્રી સ્વભાવે તામસી પણ હોય છે. જેના ગાલની ચામડી કર્કશ અને બહુજ જાડી હોય તે ધનનો અને કુટુમ્બનો નાશ કરે છે. જાડા અને ઉંચા ગાલવાળી સ્ત્રી પણ અશુભ છે.

★

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જીભ

☆

જીભનું વશીકરણ

એક સૌન્દર્યપ્રેમીએ પોતાના મિત્રને પૂછ્યું:–"એની આંખો બહુ જ સુન્દર છે. તારા ઉપર એનો કેવો પ્રભાવ પડયો?"

મિત્રે કહ્યું:–"આંખોથી વધુ એનુ મુખ ચાલતું હતું. એટલે મારા પર એના શબ્દોની વિશેષ અસર પડી છે."

અને સાચે જ જીભમાં આકર્ષક શક્તિ રહેલી છે. જીભ વાણીને જન્માવે છે. વાણી માનવીને વશ બનાવે છે. તમારા ચહેરામાં ગમે એટલું સૌન્દર્ય અને જાદુ કેમ ન ભર્યું હોય તો પણ બોલીમાં જે જાદુ છે તેને રૂપનું જાદુ મહાત કરી શકતું નથી. કોયલનું રૂપ શ્યામ છે. એનામાં સૌન્દર્ય નથી. તોપણ દરેક માનવી તેની બોલીનો–તેના ટહુકાનો આશિક છે. ગધેડાના ભૂંકવાને કે કૂતરાના ભસવાને કોઇ પસંદ કરતું નથી. પરન્તુ મેના–પોપટને બધા જ ચહાય છે. કેમ અને શા માટે? એની બોલીમાં આકર્ષણ છે.

દુનિયાનો દરેક માનવી મીઠી કડવી જીભનો સ્વાદ જાણે છે. જીભ બધું જ કરી શકે છે. એ માનવીના વ્યક્તિત્વની સૌથી મોટામાં મોટી સંચાલન શક્તિ છે.

જીભમાં બધું જ છૂપાયલું છે. એમાં લક્ષ્મી છે, ઉન્નતિ છે, આકર્ષણ છે અને બંધન કે તિરસ્કાર પણ છે. સાચું જ કહ્યું છે કે:—

लक्ष्मीर्वसति, जिह्वाग्रे जिह्वाग्रे मित्र बान्धवाः
जिह्वाग्रे बन्धनं प्राप्तं जिह्वाग्रे मरण ध्रुवम् ॥

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અર્થાત : જીભના અગ્ર ભાગમાં લક્ષ્મી રહેલી છે. જીભના અગ્ર ભાગે મિત્ર–બાંધવો છે. જીભના અગ્રભાગે બંધન અને મૃત્યુ પણ જીભના અગ્ર ભાગે રહેલા છે.

જીભનું આકર્ષણ કેવી રીતે વધે?

જીભમાં આકર્ષણ ઉત્પન્ન કરવા માટે વિચારશક્તિઓ અને મનના તરંગો કેળવવા જરૂરી છે. જેવું તમારૂં મન હશે તેવી તમારી જીભની ભાષા હશે. એટલે જ ડાહ્યા પુરુષોએ મનને સદા આનન્દમય અને ઉચ્ચ રાખવા ઉપદેશ આપ્યો છે. કોઇના છિદ્રોને શોધીને તેના દુર્ભાગ્ય અને ભૂલોને મશ્કરીમાં ઉડાવવા એ પાપ છે. બીજાઓના સુન્દર વ્યવહાર અને ગુણોની પ્રશંસાત્મક ચર્ચા કરવી એજ તમારૂં મુખ્ય કર્તવ્ય હોવું જોઇએ.

જીભ પરથી માણસ વર્તાય છે

'જેવી જીભ તેવો માણસ' આ લોકોક્તિના કથન મુજબ માણસની પરીક્ષા તેની વાણી પરથી કરવામાં આવે છે. જે માણસ નજીવા જ વાર્તાલાપમાં અપશબ્દો, ગાળાગાળી અને અસભ્ય રીતે બોલતો દેખાય તો માની લેવું કે એ જંગલી બુદ્ધિનો, અવિવેકી, ઉધ્ધત અને મલિન મનોવૃત્તિ સેવનારો છે. આવા માણસો વ્યાપાર ધંધામાં બહુ ફાવી શકતા નથી. અને માલિકનું સદા નુકશાન જ કરે છે.

કેટલાક માણસો સારૂં શિક્ષણ પામેલા હોવા છતાં પણ વાતવાતમાં ગાળાગાળી પર આવી જાય છે. તેમનો આવો સ્વભાવ એ કુસોબત અને ખરાબ સંસ્કારનું પરિણામ છે. આવાઓએ પોતાની વાણી ઉપર સંયમ રાખી જીભને કાબુમાં રાખવી જોઇએ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મીઠું બોલનારો, વિવેકીવાણી ઉચ્ચારનારો, લોકોને પ્રિય લાગે છે અને સદા સુખી બને છે. આવા માનવીઓ ધનથી વંચિત રહેતાં નથી અને તેઓ સુખી જીવન ગુજારે છે.

કેવી જીભ સારી ગણાય ?

કોમળ, સરળ, લાલવર્ણવાળી, સાફ જીભ ઉત્તમ ગણવામાં આવી છે. જાડી, મધ્યમાં ફાટેલી, વિકૃત જીભ સુખનો નાશ કરનારી મનાઇ છે.

જીભના સામુદ્રિક લક્ષણો

સામુદ્રિકશાસ્ત્રની નજરે જોતાં જેની જીભ લાલ ને લાંબી હોય છે તે શ્રેષ્ઠ ગણાયો છે. આવી જીભવાળો વૈભવશાળી અને બધા પ્રકારનાં સુખો ભોગવે છે. કાળી ને કડોળ જીભવાળો દ્રવ્યહીન બને છે અને તે પાપી થાય છે. જેની જીભ ધોળી હોય છે તે આચારહીન બને છે. કમળ જેવી, સૂક્ષ્મ ને લાંબી જીભને શુભ ફળ આપનારી કહેવામાં આવી છે. જેની જીભ અતિ લાંબી હોય છે તે રાજા થાય છે. જીભ જો આગળના ભાગમાં નમેલી હોય અને લાલ તથા સૂક્ષ્મ હોય તો તે સંપૂર્ણ વિદ્યાઓનો જ્ઞાતા બને છે. જેની જીભ બોલતાં અચકાતી હોય તે સર્વ લોકથી માન પામે છે. જેની જીભ મુખની બહાર નીકળતી ન હોય તે પાપી અને નરકાગામી બને છે. જેની જીભ તાળવાને સ્પર્શ કરી શકતી ન હોય તે દુઃખી થાય છે. જેની જીભ સ્વાદને જાણી શકતી ન હોય તેનું તત્કાળ મરણ થાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્ત્રીઓની જીભનાં લક્ષણો

જે સ્ત્રીની જીભ લાલ કોમળ હોય તે સ્ત્રી મીઠું મીઠું ભોજન કરનારી થાય છે. જીભનો આગળનો ભાગ વિસ્તૃત હોય અને તે જો શ્વેત હોય તો દુઃખની આગાહી કરાવે છે. પીળી જીભવાળી સ્ત્રીનું જળમાં મરણ થાય છે. કાળી જીભવાળી સ્ત્રી લડાઇ કજીયાની શોખીન અને પારકો ટંટો ઘરમાં લાવનારી નીવડે છે. મોટી જીભવાળી દરિદ્રી અને લાંબી જીભવાળી ન ખાવા જેવી ચીજોનું ભક્ષણ કરે છે. વિશાળ જીભ ધરાવનારી સ્ત્રી ગર્વ અને મદથી છકેલી બને છે.

★

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કાન

☆

કાનના લક્ષણો ઉકેલવામાં ન આવે તો ચહેરા ઉપરથી પારખવામાં આવેલું ભવિષ્ય અપૂર્ણ ગણાય છે. કારણ કાન માણસ જાતની કેટલીક ટેવોને સારી રીતે પ્રગટ કરી દે છે. એટલે જ ચહેરાને પિછાનવામાં તેની અગત્યનો સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો છે.

કાન ઉર્મિસૂચક પણ છે

કાનને શરીરનો અગત્યનો ભાગ કહ્યો છે. કોઇ અરબ્બી અશ્વની અગર તો કોઇ કાઠિયાવાડી ઘોડીની કાનસુરી પર કદી નજર ફેંકી છે ખરી? વીજળીથી કમ્પતી હોય તેવા એ અશ્વના કાનની અણીઓ કંપે છે. અને જ્યારે અશ્વની કાનસુરી એમ સતેજ બને ત્યારે અશ્વારોહી પુરુષ શબ્દો ન જણાવી શકે તેટલી વાતો કહી દે છે. શ્વાનો પણ પોતાની લાગણીઓ પોતાના કાનનાં હલનચલન દ્વારા વ્યક્ત કરે છે. કેટલાક માણસો પોતાના કાન શ્વાન કે અશ્વની માફક હલાવી શકે છે અને વૈજ્ઞાનિકો કહે છે કે જે માણસો આવી રીતે પોતાના કાન હલાવી શકે છે તેઓ પ્રાણીઓના જેવી તીવ્ર ઘ્રાણેન્દ્રિય તથા દ્રષ્ટિ ધરાવે છે.

જુના વખતમાં એવો વહેમ પ્રચલિત હતો કે જ્યારે બીજા માણસો આપણી ગેરહાજરીમાં આપણા વિશે વાત

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કરતાં હોય ત્યારે આપણા કાન સવળે છે અને કંપારી અનુભવે છે.

કેટલાક માણસોના કાન તથા બુટ્ટીઓ અતિ નાજુક હોય છે. જરા જેટલો પણ ક્રોધ આવતાંની સાથે જ તે લાલચોળ બની જાય છે. ગુસ્સે થયેલા માણસની કાનની ટીસીઓ લાલચોળ થયેલી આપણે ઘણી વખત જોઇએ છીએ.

ટીકાથી ડરનારા કાન

જે માણસોના કાનની બુટ્ટીઓ લાગણીની અસરથી લાલ-ચોળ થઇ જાય છે તેઓ પ્રશંસા કે નિંદાથી જલદી અસર પામે છે.

કાનની એક બીજી લાક્ષણિકતા એ છે કે એ કાન કદી પણ એક સરખાં હોતાં નથી. ચાલીસ વર્ષના એક અનુભવી વૈજ્ઞાનિકે પોતાના અનુભવમાં કદીય એકસરખાં કાન જોયા નથી. એક જ માણસના બન્ને કાનમાં પણ ઘણો તફાવત હોય છે. આ પ્રકારનો તફાવત ચારિત્ર્યનો ઉઠાવ તથા સ્થિરતાનો અભાવ પણ બતાવે છે.

નાના કાન

મસ્તકના ભાગને વળગેલા નાના કાન શોખીન સ્વભાવ, ઊંડી સમજશક્તિ અને સમજુ મનોવૃત્તિ બતાવે છે. સ્ત્રીઓને જો નાના કાન હોય તો તે ઘણાં સારા ગણવામાં આવ્યા છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મોટા કાન

મોટા મુખ અને મોટા નાકની જેમ મોટા કાન પણ દ્રઢ વ્યક્તિત્વ રજુ કરે છે. જો કાનનો આકાર બરાબર હોય અને તેને મોટી ઢીલી બુટ્ટીઓ હોય તો તેવા કાન ધરાવનારો સાહિત્ય શોખીન નીવડે છે. મોટા અને આકાર વિનાના કાન ક્યારેક જાડી બુધ્ધિ બતાવે છે. કાન જો રાતાશ પડતા અને માંસાળ હોય તો પણ તે જાડી બુધ્ધિનું સૂચન કરાવે છે.

કાનના ત્રણ પ્રકાર

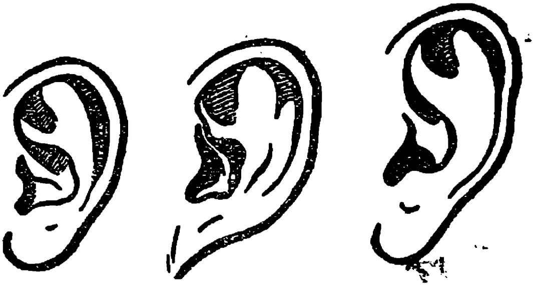

૧ ૨ ૩

૧—સુંદર આકારવાળો કાન

૨—ગળાં સાથે જોડાયલી કાનની લાલી

૩—લાંબી લટકતી લાલી

મોટા કાનવાળા મનુષ્યમાં ચહેરાના વિભાગો તથા હાથ પગ અને હૃદય પણ મોટું હોય છે. જે જે પુરુષોએ પોતાનો વ્યવહાર નિભાવવા ઉપરાન્ત પરોપકારી તથા લોકહિતનાં કામો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કર્યાં છે તેઓમાં કાનનું કદ મોટું માલમ પડ્યું છે. દાદાભાઇ નવરોજજી, મોતીલાલ નહેરૂ વગેરે એના સૂચક પૂરાવાઓ છે.

જમણો કાન

જમણો કાન મોટો હોય, તે મનુષ્ય ગરીબ કુટુમ્બમાં જન્મેલ હોવા છતાં પણ લક્ષાધિપતિ બને છે.

ડાબો કાન

ડાબો કાન મોટો હોય તેવા પુરુષને રાજદ્વારી ગુન્હાસર અથવા તો અન્ય બાબતમાં અપરાધી થઇને જેલમાં જવાનો યોગ આવે છે.

કાનમાં ઊંચાણ–નીચાણવાળી જગ્યાઓ વધુ હોય તો તે કોમળ સ્વભાવનું સૂચક ચિન્હ છે. કાનનો વચલો ભાગ જો લાંબો હોય તો તે તાલ–સ્વર આદિનું જ્ઞાન બતાવે છે.

કાન નાના મોટા હોય, તથા તેના વળાંકમાં અને પહો-ળાઇમાં ફેરફાર હોય, તેવા પુરુષની ચામડી જાડી હોય અને તે ચામડી પર સોનેરી રંગના આછા વાળ હોય, તો તે પુરુષ મહાન કર્તવ્યનિષ્ઠ અને બુદ્ધિશાળી બને છે. આવા પુરુષોનાં હાથથી અનેકોનું કલ્યાણ થાય છે.

કાનની બુટ્ટીઓ

કાનની બુટ્ટીઓ જો લાંબી અને પહોળી હોય તો તે લાંબી જીંદગીનું સૂચન કરાવે છે. બુટ્ટીઓ ઢીલી અને લબડતી હોય તો તે માયાળુ અને વિશ્વાસુ સ્વભાવ બતાવે છે. જેની બુટ્ટીઓ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ગરદનના ભાગ સાથે જડાઇ ગયેલી હોય તે માણુસથી સાવચેત રહેવું જરૂરી છે. પરન્તુ આમ કરતાં પહેલાં તેનાં બીજાં લક્ષણો પણુ ઉકેલી લેવા જરૂરનાં છે.

કાનપરથી જુદા જુદા લક્ષણો

ઇર્ષ્યાળુ વ્યક્તિઓના કાન લાંબા, સાંકડા ને અણીદાર હોય છે. **હાસ્યરસિક** માણુસનો કાન નાનો હોય છે ને તેની બુટ્ટી નાજુક તથા અણીદાર હોય છે. **સંશોધન** કરનારા તથા ખૂબ જ **ખંતીલા** ને ઉદ્યમી માણુસનો કાન ખૂબ જ પહોળો ને વિશાળ હોય છે. મહાન **ઉપદેશકો, તત્વવેત્તાઓ** વગેરેના કાનની બુટ્ટિઓ અતિ ખીલેલી હોય છે. કાનની બુટ્ટીનો એ માંસાળ લોચો દુન્યવી કરતાં આત્માનાં પ્રદેશનો વધુ નિર્દેષ કરે છે. **તબીબો–જાદુગરો અને શિકારીઓ** એ ત્રણેના કાનનો આકાર એક જ જાતનો હોય છે એવું વૈજ્ઞાનિકોનું કહેવું છે. તેમના કાનની બહારની ધાર જરા વાંકી હોય છે. વચલો ભાગ મોટો અને બુટ્ટી ગોળ તથા ભરાઉ-દાર હોય છે. આવી જાતનો આકાર કારીગરમાં પણુ દેખાય છે.

ગુન્હેગારના કાન

ગુન્હેગારોના કાનોની નોંધ અનેક જેલોમાં રાખવામાં આવે છે. અમેરિકામાં તો અંગુઠાની છાપની જેમ કાનના ફોટાઓ પણુ લેવામાં આવે છે અને તે દ્વારા કેદીઓને પિછાની કાઢવામાં આવે છે. ગુન્હેગાર માનવીઓના ફોટાઓ જોઇ મુખલક્ષણુ વિશારદોએ સાબીત કર્યું છે કે તેમના કાનની રચના તથા તેનો આકાર સાદા અને ભોળાં માનવીઓ કરતાં કંઇક જુદો જ માલમ પડી આવે છે. નજીવા ગુન્હાખોરોના કાન ઢળતા હોય છે. હિમ્મતવાન અને નિષ્ણાત ઘરફાડુઓનાં કાન ગોળાકાર હોય

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

છે તથા જેઓ મારામારીમાં પાવરધા છે તેઓના કાન ગોળ અને સહેજ નાના માલમ પડયા છે. આ લોકોના કાન ઉપરના ભાગમાં સહેજ ઊંચા પણ હોય છે.

ટૂંકામાં કાનના લક્ષણો નીચે મુજબ વર્ણવી શકાયઃ—

ખરબચડા કાન—જાડી બુદ્ધિ અને સખ્ત સ્વભાવ બતાવે છે. **જાડા અને બેડોળ** કાન ગ્રામ્ય સ્વભાવ સૂચવે છે. **પાતળા** અને **નાના** કાન કોમળ માનસિક લાગણીઓ પ્રદર્શિત કરે છે.

ટૂંકા કાન — જુસ્સો અને માનુષી સ્વભાવની ન્યૂનતા.

પાછળ નમેલા કાન — સ્વાર્થી અને લાલચુ મનોવૃત્તિ.

આગળ નમેલા કાન — જડ અને આળસુ સ્વભાવ.

લાલ મોટા કાન — તીક્ષ્ણ શ્રવણશક્તિ.

નાના કાન — નબળું સ્વાસ્થ્ય અને નરમ સ્વભાવ.

લાંબા કાન — દીર્ઘ જીવન. કાનની લાલી જો લાંબી અને પહોળી હોય તો તે લાંબી જીંદગીનું સૂચન કરાવે છે.

સ્ત્રીનાં કાન કેવા હોવા જોઇએ?

સ્ત્રીના કાન જો લાંબા, સારા અને મરોડદાર હોય તો તે સુખ-સંપત્તિ અપાવે છે. નાડીઓથી ભરેલાં કાન અશુભ કહ્યા છે. કાન જો જલેબી જેવા આંકાથી રહિત હોય અને તે જો વાંકા હોય તો તેને પણ અશુભ કહેવામાં આવ્યા છે.

પ્રમાણ કરતાં ટૂંકા કાન હોય તો તે ધરાવનારી સ્ત્રી સુખી થતી નથી. જમણા કાન ઉપર શ્યામ તલ હોય તો તે સ્ત્રી બુદ્ધિશાળી બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સામુદ્રિકશાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ વિચાર કરતાં જેના કાન માંસ-હીન હોય તેનું અકાળ મૃત્યુ થાય છે. ચપટા કાનવાળો યોગી બને છે. અને નાના કાનવાળો કંજુસ થાય છે. જેના કાન શંકુના જેવા હોય તે સેનાપતિ બને છે. કાનમાં જો વાળ ઉગેલા હોય તો તે દીર્ઘાયુષી અને ભાગ્યશાળી બને છે. મોટા કાન ધરાવનારો ધનવાન થાય. કાન પર જો નસ દેખાય તો તેવા કાનવાળો દુષ્ટ અને ક્રૂર સ્વભાવનો નીકળે છે. લાંબા અને માંસયુક્ત કાનવાળો સુખી થાય છે.

★

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ગળું – ગરદન

☆

મનુષ્યના ચારિત્ર્ય ઘડતરમાં ગળું કે ગરદન પણ પોતાનો ફાળો આપે છે.

પુરુષની તથા સ્ત્રીઓની ગરદન અનેક પ્રકારની હોય છે. કોઇની ગરદન પાતળી, કોઇની લાંબી, કોઇની ટૂંકી કે જાડી, તો કોઇની માંસથી ભરેલી કે માંસમજ્જાથી રહિત અને નિર્બળ હોય છે. આ દરેક પ્રકારના આકાર, કુદને કંઇને કંઇ કહેવાનું હોય છે.

સ્વતંત્ર સ્વભાવના માણસની ગરદન

જેમનાં ગળાં લાંબા છે અને જેઓ પોતાનું મસ્તક ટટાર રાખે છે તેઓને સ્વતંત્ર મિજાજનાં સમજવા. આવાઓ કોઇના તાબામાં રહેતાં નથી અને સદા સ્વતંત્ર જ રહીને કામ કરે છે.

સ્વમાની માણસની ગરદન

જે માણસ સ્વમાની છે તે પોતાનાં ગળાંને પાછલી બાજુથી નમાવીને અક્કડ રાખે છે.

પરાધિન માણસની ગરદન

જેની ગરદન અતિ નમેલી છે, તથા ગળાં આગળની જેની

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ચામડી જરા ઢીલી થયેલી છે તે મનુષ્ય પરાધિન દશાવાળો સમજવો.

ટૂંકી ગરદન

જેની ગરદન ટૂંકી હોય છે તે માણુસ ખંધીલો, ધીરજ ધરનારો અને સ્થિર બુધ્ધિવાળો બને છે.

લાંબી ગરદન

લાંબી ગરદન શોભા, શક્તિ, બળ આદિ ભાવ પ્રકટાવે છે. ગરદન લાંબી અને પાતળી હોય તો તે શરીરની નિર્બળતા, માંસ પેશીઓની શિથિલતા, પ્રજનન શક્તિની ન્યૂનતા બતાવે છે.

કેવી ગરદન સારી ગણાય ?

ગરદન બહુ ઊંચી નહિ, પાતળી નહિ, બહુ જાડી નહિ, એવી સપ્રમાણ માંસ, અસ્થિ, રક્ત તથા સ્નાયુ આદિની સંવૃધ્ધિ દ્વારા બરાબર પુષ્ટ તથા કસાયલી હોય તેવી ગરદન પ્રશંસા કરવા યોગ્ય તથા સૌન્દર્યશાળી ગણાય છે. આવી ગરદન ધરાવનારાઓ સુંદર, વ્યવસ્થિત કાર્યવાળા અને શાન્ત પણ મક્કમ સ્વભાવ ધરાવનારા હોય છે.

સ્ત્રીનું ગળું કેવું હોવું જોઇએ ?

સ્ત્રીનું ગળું ગોળ, ભરાવદાર, ચાર આંગળની લંબાઇવાળું હોય તો તે ઇચ્છવાયોગ્ય છે.

સામુદ્રિકશાસ્ત્ર મુજબ ગળું જેમ મોટું અને પહોળું હોય

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેમ સારૂં. પહોળું અને મોટું ગળું શરીરનું બળ તથા જુસ્સાને વધારે છે.

જેની ડોક જાડી હોય, ડોકાં પરની ચામડીનો રંગ ચોકલેટ વર્ણનો હોય તથા ડોક સહેજ બેઠા ઘાટની હોય તેવા માણસનું આયુષ્ય પૂર્ણ સમજવું. માથું નીચું નમાવતી વખતે આગલા ભાગમાં (દાઢીની નીચે) ત્રણ–ચાર કરચલીઓ પડતી હોય તો તે પુરુષ બુધ્ધિવાન હોવા છતાં પણ વારંવાર કાનૂનોમાં સપડાય જાય છે.

જેનું ગળું વારંવાર નાનુ મોટું થતું હોય, સમયે સમયે પારેવાના ગળાની જેમ પહોળું થતૂં હોય, તેવા પુરુષોનું મરણ આંચકાથી થાય છે. કિન્તુ આવી વ્યક્તિઓમાં વિશ્વાસઘાતનું તત્વ હોતું નથી.

જે સ્ત્રીનાં ગળામાં વાળનું ચક્ર હોય તે સ્ત્રી કુમાર્ગે ચાલનારી અને પતિનો દ્રોહ કરનારી બને છે. ગળામાં ત્રણ રેખા કે વળ હોય તો તેને ઉત્તમ જાણવી. આ રેખાઓ જો તૂટેલી હોય તો તે અશુભ સમજવી.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્વર — અવાજ

☆

માણસનાં સ્વર પરથી પણ આપણે તેના સંબંધી ઘણું જાણી શકીએ છીએ.

હાથ, પગ, કાન એ બધી દ્રષ્ય વસ્તુઓ છે. આપણે તેને જોઇ શકીએ છીએ. તેના આકારને પિછાની શકીએ છીએ.

પણ અવાજ જોઇ શકાતો નથી, તે માત્ર સાંભળીજ શકાય છે. આશ્ચર્ય તો એ છે કે દરેક માણુસનો સ્વર બીજાં કરતાં જુદો માલમ પડે છે.

કોઇનો અવાજ મંદ, કોઇનો ઘોઘરો, કોઇનો તીણો, કોઇનો કોમળ, કોઇનો મધુર, કોઇનો ક્રોધી તથા કોઇનો કર્કશ હોય છે. આમ વિવિધ પ્રકારના અવાજ માનવીના કંઠમાંથી બહાર નીકળે છે. આ વિવિધ અવાજો પાછળ અનેક કારણ છૂપાયલા છે.

અવાજ પરથી માનવીને ઓળખી શકાય છે. એક વખત સાંભળેલો અવાજ સામાન્ય રીતે ભૂલાતો નથી.

માણસની બોલવાની રીત

માણસોની બોલવાની રીત પણ અનોખી અને વિવિધ પ્રકારની હોય છે. કોઇ એકદમ ઝડપથી અટકયા વગર બોલે છે,

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કોઇ વાક્યના કટકા કરી કરીને બોલે છે, કોઇ ધીરે તો કોઇ વિચાર કરતાં હોય તેવી રીતે બોલે છે.

બેવડી બોલી ધરાવનારા માણસો

કેટલીક વ્યક્તિનાં બોલવામાં બે પ્રકારનાં અવાજ પણ માલમ પડે છે. આવી કુશળતા ઘણી જ ઓછી વ્યક્તિ ધરાવે છે. શ્રીમતી સરોજીની નાયડુ કોયલના રણકાર જેવો અવાજ પણ કાઢી શકે છે અને ગર્જના કરતો પહાડી અવાજ પણ બતાવી શકે છે.

અવાજમાં પરિવર્તન પણ થાય છે

માણસના અવાજમાં પરિવર્તન થયા કરે છે. આ પરિવર્તન તે જે સ્થિતિમાં હોય છે તેને આભારી છે. માનવીના હૃદયમાં જેમ ભિન્નભિન્ન લાગણીના પ્રવાહ વહે છે તેમ તેના અવાજમાં પણ ફેરફાર થયા કરે છે.

અવાજ અને પ્રકૃતિ

શોકિત માનવીનો અવાજ કરૂણ અને આર્જવભર્યો હોય છે. પ્રફુલ્લ માનવીનો અવાજ તાઝગીભર્યો અને તંદુરસ્ત માલમ પડે છે.

રોષથી જ્યારે માનવી વ્યાપ્ત બને છે ત્યારે તેના સ્વરમાં એક પ્રકારનો કંપ હોય છે. આ કંપ તેનામાં ભયાનકતા આણે છે અને તેને લઇને તેનો અવાજ ધ્રૂજતો માલમ પડે છે.

ઉશ્કેરાટભર્યો, આર્જવભર્યો, ગળગળો, દુઃખ-શોકભર્યો, સ્વમાનશીલ, નીડર, કરૂણ, ધમકીભર્યો આદિ અનેક પ્રકારના

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અવાજ માનવીના હૃદયમાં છૂપાયલી ઊર્મિઓને પ્રકટ કરાવે છે.

અવાજનો જાદુ

અવાજથી માનવીને વશ પણ બનાવી શકાય છે. જાદુભર્યાં નેત્રો જેટલી અસર સામી વ્યક્તિ પર ઉપજાવી શકે છે તેટલી જ અસર બલ્કે તેના કરતાં પણ વધુ ચમત્કારિક અસર માનવીનો અવાજ કરી શકે છે. મહાત્મા ગાંધીજી, પંડિત જવાહરલાલ, સ્ટેલીન, મુસોલીની, હીટલર, લૉઇડ જ્યોર્જ આદિના અવાજો શ્રોતાઓને વશ બનાવી તેમને મંત્રમુગ્ધ બનાવી દે છે. હીપ્નો-ટીસ્ટો પોતાના અવાજથી જ વિષયને વશ બનાવી તેના ઉપર ધારી અસર ઉપજાવી શકે છે.

રૂપનો જાદુ પ્રકૃતિ આપે છે. કિન્તુ બોલીનો જાદુ મનુષ્યના હાથમાં છે. બોલતી સમયે એવી રીતે બોલવું જોઇએ કે જેથી સામો માણસ મુગ્ધ બની આપણી સામે જ જોઈ રહે.

મીઠી બોલીમાં જીવતાં કરવાની તાકાત છે. માનવીને વશ કરવા માટે મીઠી વાણી જ જાદુ જેવી અસર કરી જાય છે. ક્રોધ, ઘમંડીપણું, તિરસ્કાર આદિ પ્રકૃત્તિ માનવીને પાયમાલ બનાવી તેને સદા નીચો જ રાખે છે.

આ દુનિયામાં હજારો-લાખો માનવીઓ એવા છે કે જેમને બોલવાની કલા માલમ નથી. તેમને એ વાતની ખબર જ નથી કે પોતાનામાં આકર્ષણ વધારવાને માટે કેવી રીતે અવાજ કાઢવો જોઇએ, કેવી રીતે વાણીને કેળવવી જોઇએ. આથી જ તેમની બોલી તીખી, ઝેરીલી, કઠોર, અને કર્કશ હોય છે. બોલીમાં જે મીઠાશ અને મધુરતા આવવી જોઇએ તે આવતી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નથી પરિણામે તેઓ પોતાની જાતને જ નહિ પણ બીજાંઓને પણ પોતાના દુશ્મન બનાવી તેમની ઇતરાજી વહોરી લે છે. આવાઓ જીંદગીમાં ક્યારેય પણ સફળ થઇ શકતાં નથી.

મધુરવાણીજ ઉચ્ચારો

તમે ગમે તેવા હો, શ્રીમન્ત હો કે અમીર હો કે તવંગર. મોટી પદવીવાળા હો કે નીચી પદવીવાળા પણ દરેકની સાથે મધુરવાણીથી જ બોલો. કોઇને પણ કડવાં શબ્દો કહો નહિ. તમારી વાણીમાં દિલચશ્પી, હાસ્ય–વિનોદ અને માધુર્યના ફુવારા ઉડાવો. લોકોની વાતો ધ્યાનથી સાંભળો અને મીઠા શબ્દોમાં તેનાં ઉત્તર આપો.

અવાજના ફોટાઓ

આગળ જણાવ્યું તેમ સ્વર એ દર્શક પ્રદાર્થ નથી પણ શ્રાવ્ય પદાર્થ છે. તો પણ આજના વિજ્ઞાને તેને દર્શક સ્વરૂપ પણ અપાવ્યું છે. પ્રોફેસર એ. એમ. લો નામના એક વૈજ્ઞાનિકે અવાજોના ફોટાઓ લઇ શકવાની રીત શોધી કાઢી છે આ રીત દ્વારા ગમે તેનો અવાજ ફોટાઓમાં બતાવી શકાય છે.

પ્રો. લોએ પોતાના યંત્રની મદદથી પ્રસિધ્ધ માણસોના અવાજની નોંધ કરી છે. નવાઇની વાત તો એ છે કે આ ફોટાઓ લેતી વખતે માણસની હાજરીની જરૂર પડતી નથી. ગમે તેટલો દૂર માનવી વસતો હોય તો પણ તેના અવાજનો ફોટો લઈ શકાય છે. આવી રીતે રેડીઓ પર બોલનાર માણસના અવાજનો ફોટો પણ તે ઘેર બેઠા લઇ શકે છે. અને આ મુજબ તેણે ચેમ્બરલેઇન, હીટલર, મુસોલીની આદિ અનેકોના અવાજનાં ફોટાંઓ લીધા છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હવે સ્વર પરથી કયા લક્ષણો વર્તાય છે તે તપાસીયે.

નરમ અવાજ

નરમ અવાજવાળો માનવી કાર્યશક્તિમાં લુલો અને બુદ્ધિમાં મંદ હોય છે. એ શારીરિક અવસ્થાએ પણ દુઃખી બને છે અને જીંદગીથી કંટાળી જાય છે.

સખ્ત અવાજ

સખ્ત અવાજ માનવીની સખ્ત અને ઉગ્ર મનોદશાના પ્રતિકરૂપ છે. આવા અવાજવાળો કામમાં પણ ધાંધલિયો હોય છે. તેનું મગજ સદા તપેલું જ રહે છે.

ઊંચે બેઠેલો અવાજ માનવીની લાગણીવશતા પ્રદર્શિત કરે છે.

સંગીતમય અવાજ

સંગીતમય અવાજ સંગીત અને કલા પ્રત્યેની લાગણી અને કુશળ રાજદ્વારી બુદ્ધિનું પ્રદર્શન કરે છે. આ અવાજ ઘણીવાર ઘંટડીના રણકારૂપ પણ હોય છે. આવા સ્વરવાળાઓ સુધરેલી મનોદશા ધરાવતા હોય છે.

ઊંડો અવાજ

ઊંડો અવાજ — કેટલાક માણસો બોલતી વખતે ઘણાં ઊંડાણમાંથી શબ્દો ઉચ્ચારે છે. તેમનું બોલવું આપણને ગળાંની અંદરથી ઉચ્ચારાતું હોય એમ જણાય છે. આવા માનવીઓ સત્તાશોખીન, હિંમતવાન, બહાદુર અને જુસ્સાદાર હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કોમળ અને પ્રેમાળ સ્ત્રીનો અવાજ

જે સ્ત્રીનો સ્વર નીચો, સખ્તાઇ વગરનો હોય તે સ્ત્રી લાગણીવશ અને માયાળુ સ્વભાવની નીવડે છે. આવા સ્વભાવ-વાળી સ્ત્રીઓ ભલે પ્રકટ સ્વરૂપે નરમ જણાતી ન હશે, પરન્તુ તેમનું હૈયું અવશ્ય કોમળ અને પ્રેમાળ હોય છે જ.

ખોખરો અવાજ

સ્ત્રીનો અવાજ જો ખોખરો હોય તો તે આકર્ષણ ઉત્પન્ન કરનારી થાય છે. તેનામાં સામી જાતિને આકર્ષવાની શક્તિ છૂપાયલી હોય છે અને લોકોની નજરમાં તે સહેજે આવી જાય છે.

ઘંટડીના રણકાર જેવો અવાજ

કેટલીક સ્ત્રીઓનો અવાજ ઘંટડીના રણકાર જેવો મધુર હોય છે. આવી સ્ત્રીઓ મધુર બોલનારી, કહ્યાગરી અને કલા-કુશળ હોય છે. આવી સ્ત્રી પત્ની તરીકે રહી પતિને સંપૂર્ણ સંતોષ આપે છે.

અવાજના સામુદ્રિક લક્ષણો

સામુદ્રિકશાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ અવલોકતાં અલ્પ અવાજવાળો તેમજ કાગડાના જેવા સ્વરવાળો માણસ પાપી બને છે અને તે દુરાચરણી થાય છે. જેનો અવાજ હાથી, બળદ, રથ, નોબત, મૃદંગ અને સિંહના જેવા સ્વરવાળો હોય તે રાજા જેવું સુખ ભોગવે છે. ગધેડાંના જેવા અવાજવાળો તથા ખોખરા સ્વરવાળો કઠોર સ્વભાવનો અને ધન તથા સુખ વિહોણો બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મૂછ—દાઢી

☆

મૂછોના વિવિધ ભાવ

મૂછ–દાઢીના વાળ પણ માણસને પારખી કાઢવા માટે મહત્વનાં ગણવામાં આવ્યા છે. એક પ્રસિધ્ધ સામુદ્રિકવે-તાના મત મુજબ કાળી મૂછો બહાદુરી અને હિમ્મતભર્યો સ્વભાવ બતાવે છે. તપખીરીયા રંગની મૂછો સારો સ્વભાવ પરન્તુ ઉષ્ણ મગજ પ્રદર્શિત કરે છે. રાતી મૂછો લુચ્ચાઇ અને કપટી સ્વભાવ બતાવે છે. ગૌર રંગની મૂછો ઉમદા અને દિલાવર સ્વભાવ બતાવે છે. ધોળી મૂછો શકિતની ન્યૂનતા બતાવે છે. ટટાર સીધી મૂછો ક્રોધ અને ઉગ્ર સ્વભાવનું સૂચન કરાવે છે. જાડી મૂછો અસભ્યતા, ખરબચડી મૂછો જાડી બુધ્ધિ અને દુષ્ટ સ્વભાવ તથા આછી મૂછો શિથિલતા સૂચક ભાવો પ્રકટાવે છે.

જેનાં દાઢી મૂછ પરના વાળ અતિ જાડા હોય તેવા પુરુષો અસ્થિર મનોવૃત્તિના અને પારકાની બુદ્ધિ પર ચાલનારા હોય છે. આવા પુરુષોને પોતાની મૂર્ખતાથી અનેક વખત નુકશાની ભોગવવી પડે છે. આવાઓ પર અતિ વિશ્વાસ રાખવો નહિ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તમારો ચહેરો કેવો છે ?

☆

માનેવીના બે વર્ગ

મુખ પરનાં જુદાં જુદાં અંગોનું લક્ષણ તપાસ્યા પછી આખા ચહેરા પરથી શું જોઈ શકાય છે એ તપાસીએ. સાધારણ રીતે કહીએ તો માણુસ જાતને બે વર્ગમાં વહેંચી શકાય છે. એક વર્ગ પોતાની મગજશકિતથી કામ કરે છે ત્યારે બીજો વર્ગ પોતાના હાથ અને શક્તિઓ દ્વારા કામ કરે છે.

મગજશકિતથી કામ કરનારનો ચહેરો

પહેલા વર્ગના માનવીનો ચહેરો મુખ્યત્વે ત્રણ વર્ગમાં સરખે

બે પ્રકારના ચહેરા

૧ ૨

૧—મગજશકિતથી કાર્ય કરનાર. ૨—શારીરિકશકિતથી કાર્ય કરનાર.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભાગે વહેંચાયલો જણાઇ આવશે. આ ત્રણ ભાગો તે કપાળ, નાક અને મુખ–હડપચી. શારીરિક શક્તિથી કામ કરતાં માનવીનો ચહેરો આવી રીતે સરખે ભાગે વહેંચાયલો હોતો નથી. એના કપાળનો ભાગ નીચો અને ઓછો હોય છે. નાકનો ભાગ ટૂંકો અને મુખ–હડપચીવાળો ભાગ બીજા ભાગોની સરખામણીમાં મોટો હોય છે.

મગજશક્તિથી જેઓ કામ કરે છે તેમના મગજનો ભાગ સારી રીતે વિકસેલો હોય છે. તેમજ બીજા ભાગો પણ સારી રીતે ખીલેલા હોય છે. આવા ચહેરા ધરાવનારાઓ હોશિયાર, કુદરતી બક્ષીસ પામેલા, સુધારક અને આગળ પડતાં વિચાર ધરાવનારા નીવડે છે.

લાંબો પાતળો ચહેરો ઉત્સાહી મનોવૃત્તિ બતાવે છે. જો ચહેરો ચોખંડી હડપચીવાળો હોય તો તે આત્મશક્તિ અને સારી સ્હમજનો અભાવ બતાવે છે. આવો ચહેરો ધરાવનારાઓ નજીવી બાબતમાં તકરારી નીવડે છે અને તેઓને પારકી પંચાત વહોરવાની ટેવ પડી ગયેલી હોય છે.

ટૂંકો ચોખંડો ચહેરો ધીરી અને જડ બુધ્ધિ બતાવે છે. આવા ચહેરાવાળાઓ વિચારમાં ધીરા, ચાલવામાં ધીમા, કામમાં મંદ અને કોઇપણ સ્થિતિમાં જરાય ઉચાટ ન કરે એવી વૃત્તિ-વાળા હોય છે. પરન્તુ આ લોકો એકાદ વિચાર મનમાં લે અને દ્રઢતાથી તેની પાછળ મંડે તો તે પૂરું કર્યા પછી જ જંપે છે.

પાંચ પ્રકારના ચહેરા

ચહેરા પાંચ પ્રકારના આવે છે અને તે નીચે મુજબનો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્વભાવ પ્રદર્શિત કરે છેઃ—

૧—લાંબો સાંકડો ચહેરો – શંકાશીલ સ્વભાવ.
૨—ગોળ ચહેરો – – – નેતાવૃત્તિ.
૩—ચોખંડો ચહેરો – – કજીયાખોર સ્વભાવ.
૪—ત્રિકોણાકાર ચહેરો– – વિચારશક્તિ.
૫—લંબગોળ ચહેરો – – નીડર વ્યક્તિત્વ.

લાંબો સાંકડો ચહેરો

લાંબા સાંકડા ચહેરાવાળો માનવી શંકાશીલ સ્વભાવના સૂચકરૂપ છે. તમે આવો ચહેરો ધરાવતા હો તો તમારો સ્વભાવ શંકાશીલ અને વહેમી બને છે અને દરેક વાતમાં તમે જબરી પડપૂછ કર્યા કરો છો. જે વાતમાં તમે અજાણ હો છો, જેને તમે સમજતાં હોતાં નથી તે સંબંધમાં તમે વધુ શંકાશીલ રહ્યા કરો છો. ધંધામાં ખાસ કરીને વેચાણ પર રહેવાનું કામ તમને ફાવે તેમ નથી. લોકોને છેતરવા કરતાં તમે જ લોકો દ્વારા છેતરાઇ જાવ છો.

આ ચહેરાવાળાઓ મહેનતુ અને સ્વાશ્રયી હોય છે. તેઓ મુખ્યત્વે કારકુની કે નાની નોકરી કરી પોતાનું જીવન ગુજારે છે. તેમને આગળ પડીને કામ કરવાનું ગમતું નથી. પડદા પાછળ રહીને જ તેઓ કાર્ય કરે જાય છે.

ગોળ ચહેરો

ગોળ ચહેરો એ નેતાવૃત્તિનું સૂચક ચિન્હ છે. કેટલીક વખત આ ચહેરો અંડાકાર જેવો પણ હોય છે. આવી જાતનો ચહેરો ઉપરથી, નીચેથી અને મધ્યમાંથી પહોળો હોય છે. ગોળ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વિવિધ પ્રકારના ચહેરાઓ

૧ ૨

૩ ૪ ૫

૬ ૭

૧—ટૂંકો પણ ચોખંડો ચહેરો—જડબુધ્ધિ બતાવે છે.

૨—ચોખંડો ચહેરો—જક્કી સ્વભાવ બતાવે છે.

૩—બાળકબુધ્ધિ અને ભોળીયો સ્વભાવ બતાવતો ચહેરો.

૪—ઉત્સાહી મનોવૃત્તિ દર્શાવતો ચહેરો.

૫—વ્યાપારી કુનેહ અને ચપળબુધ્ધિવાળો ચહેરો.

૬—ગોળ અંડાકાર ચહેરો—વ્યવસ્થાશકિત અને નેતાગીરી બતાવે છે.

૭—કપિ ચહેરો—લુચ્ચો, ઠગાખોર સ્વભાવ બતાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ચહેરો ધરાવનારો હુકમ માટે અને ઉચ્ચ દરજ્જો ભોગવવા માટે જ સર્જાયો હોય છે. એનામાં નેતાગીરીની શક્તિઓ હોય છે. નોકરોના સમૂહને કે પછી માણસોનાં મોટા જથ્થાને તે સહેલાઇથી દોરી શકે છે. તેનામાં વ્યવસ્થાશક્તિ અને કુનેહબુદ્ધિ પણ સારી હોય છે. એને લઇને તેને ખ્યાતિ પણ મળે છે.

ગોળ ચહેરાવાળો માણસ સફળતાપૂર્વક વ્યાપાર ચલાવી શકે છે. મેનેજીંગ ડીરેક્ટર તરીકે કે પછી વ્યાપારી મુસાફર

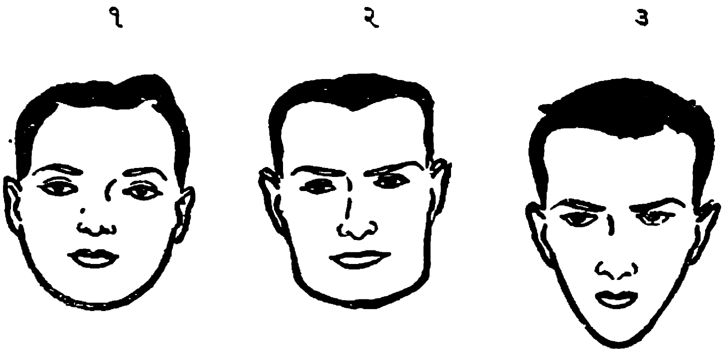

[મુખ્ય પ્રકારનાં ત્રણ ચહેરા દર્શાવતું ચિત્ર]

૧ — ગોળ ચહેરો — નેતાવૃત્તિ

૨ — ચોખંડો ચહેરો — કજીયાવૃત્તિ

૩ — ત્રિકોણાકાર ચહેરો — વિચારક

તરીકે તેઓ સારૂં કામ કરી શકે છે. જો આવા ચહેરાવાળાઓનું કપાળ વિશાળ હોય તો તેઓ મોટી વ્યાપારી પેઢીના વહીવટી બને છે. આ લોકો વૈદ-ડૉક્ટરીના ધંધામાં તેમજ કુદરતી ઉપચારોના નિષ્ણાત તરીકે પણ સારો યશ અને ધન ઉત્પન્ન કરી શકે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બચ્ચાશાહી ચહેરો

કેટલાક માણસોનો ચહેરો ગોળ હોય છે; પરન્તુ એ બચ્ચા જેવા આકારનો જણાય છે. આવો ચહેરો ધરાવનારો બાલક બુદ્ધિનો અને સ્વભાવે ભોળો હોય છે. એના મુખ ઉપર નિર્દોષતા જણાય છે. અને ખાસ કારણ સિવાય તે કોઇનું પણ ભુડું ઇચ્છે એવો હોતો નથી.

ચોખંડો ચહેરો

આ ચહેરો તકરારી સ્વભાવ, જક્કીપણું અને દ્રઢ નિશ્ચય શક્તિના દર્શકરૂપ છે. જો ચહેરો બરાબર ગોઠવાયલો અને આકર્ષક દેખાતો હોય તો એ ધરાવનાર આનંદી પણ ધાંધલિયો અને પોતાની જ ખાનગી તકરારો માટે લડનારો અને વધુ શક્તિવાળા હરીફને જ તાબે થનારો થાય છે.

આ લોકો વ્યવસ્થાને પસંદ કરનારા અને ટાપટીપવાળા પણ માલમ પડયા છે. તેઓની મુખાકૃતિ આકર્ષણ ઉપજાવે તેવી અને દમામદાર હોય છે. લોકોમાં તેઓ પોતાનો પ્રભાવ પાડી શકે છે. આવા ચહેરાવાળાઓ વ્યાપારી તરીકે સારી છાપ પાડી શકે છે.

ચોખંડી ચહેરાવાળાઓ જોરજુલમને પોતાનું શસ્ત્ર ગણે છે. એનાથી તેઓ ભલભલાઓને મહાત કરી શકે છે. કામમાં તેઓ મહેનતુ અને લોકોને દમામથી વશ કરી શકે તેવા હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ત્રિકોણાકાર ચહેરો

ત્રિકોણાકાર ચહેરો ઉપરના ભાગમાંથી પહોળો હોય છે. આવો ચહેરો ધરાવનારાઓ વ્યાપાર-ધંધામાં સફળતા પામતા

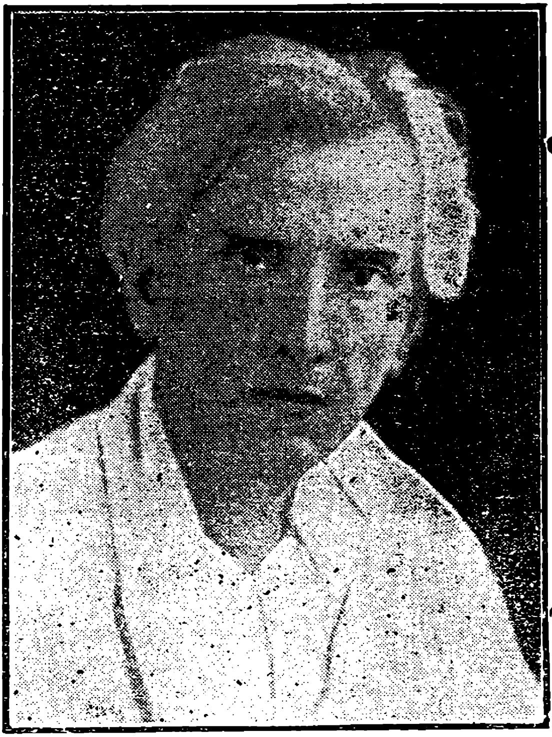

પ્રસિધ્ધ નવલકથાકાર શરદ્દચન્દ્ર ચટ્ટોપાધ્યાયનો ત્રિકોણાકાર ચહેરો. જે ફિલ્સુફી, વિદ્વતા આદિ લક્ષણો બતાવે છે.

નથી. તેઓ સ્વપ્નાં સેવનારાઓ નીવડે છે અને મોટાં મોટાં પ્લાનો રજુ કરવાની શકિત ધરાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ ચહેરાવાળાઓમાં કેટલાકો ઊંડા તત્વજ્ઞાની અને વિચારવંત પણ હોય છે. તેમનામાં ઠરેલપણું પણ દ્રષ્ટિગોચર થાય છે. મોટા મોટા રાજદ્વારીઓ, ફિલ્સુફો, લેખકો અને ધર્માચાર્યો આવા પ્રકારના ચહેરા ધરાવે છે.

લંબગોળ ચહેરો

આવો ચહેરો ધરાવનારાઓ અનોખું અને નીડર વ્યક્તિત્વ ધરાવે છે. તેમને મિત્રોનો વધુ શોખ હોતો નથી. લોકો પણ તેમના સ્વભાવને લઇને દૂર જ રહે છે. વર્તનમાં આ લોકો જરા કર્કશ હોય છે એટલે લોકો સાથે તેમનો મેળ બહુ ઓછો રહે છે.

આ લોકો પોતાની જીવનનૈયા પોતાની જ મેળે–પોતાનાં જ વ્યક્તિત્વ પર નિર્ભર રહીને હંકારે જાય છે. આવી આકૃતિવાળા માનવીઓ જીંદગીભરનાં લડવૈયા હોય છે. પહોળું મોઢું અને અને રોમન નાક હોય તો તેમની સાથે ચર્ચા કરવાનું માંડી વાળજો.

શ્રી. રાજેન્દ્રબાબુનો લંબગોળ ચહેરો જે નીડર વ્યકિતત્વ બતાવે છે.

આ લોકોના સ્વભાવમાં બધાના સ્વભાવનું થોડું થોડું મિશ્રણ હોય છે. તેઓ વ્યાપારી કરતાં કેનવાસર તરીકે સારૂં

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કામ કરી શકે છે. નવાં કરતાં જુની ઢબ તેમને વધુ ગમે છે, એટલે તેઓ જુની રસમો મુજબ જ કામ કર્યે જાય છે.

વિશાળ ચહેરો

ઘણાં માણસોની મુખાકૃતિ વિશાળ અને પહોળી હોય છે. આવાઓને વિશાળ ચહેરાવાળા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ ચહેરો ઉદાર મનોવૃત્તિ અને શક્તિશાળી મન પ્રદર્શિત કરે છે. આવો ચહેરો ધરાવનાર રચનાત્મક કાર્યક્રમમાં કુશળ હોય છે અને તે પોતાની પ્રભાવભરી કલ્પનાથી અનેકને પોતાના પ્રભાવમાં લાવી તેમની પાસેથી ધાર્યું કામ કરાવી શકે છે. જડબાં આખા અને ચોરસ હોય તો કલ્પનાશક્તિ વિશેષ તેજ જાણવી. આવા ચહેરાવાળા સાથે નકામી તકરાર કે વાદવિવાદ કરી લડાઇમાં ઊતરવું હિતાવહ નથી કારણ સાધારણ રીતે જ તેઓ શરીરે મજબુત અને કસાયલા હોય છે.

પ્રેસીડન્ટ વિલ્સનનો લંબગોળ મુખાકૃતિવાળો ચહેરો.

ચહેરાઓ અને શરીર સ્વાસ્થ્ય

આ લોકો સાધારણ રીતે બધુ ખાનારા માલમ પડ્યા છે. જ્યારે આ ચહેરાવાળા માણસો માંદા પડે છે ત્યારે તેઓ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

લીવરના રોગથી જ પીડાય છે. તેમને સારા કરવાનો ઉપાય તેમનાં લીવરની સારવાર કરવાનો જ છે.

વિશાળ ચહેરાવાળાઓ જેવી રીતે લીવરના દર્દથી પીડાય છે તેવી જ રીતે લાંબા સાંકડા ચહેરાવાળા માનવીઓ મંદ જઠરાગ્નિથી પીડાય છે. આવા ચહેરાવાળાઓને સદા પાચન-શક્તિની જ ફરિયાદ રહે છે. આ લોકો જો વ્યાયામ લેવો શરૂ કરે, કામનું પ્રમાણ વધારી દે તો તેમની આ ફરિયાદ દૂર થઇ જાય તેમાં શંકા નથી.

ચોખંડા ચહેરાવાળા અને શક્તિશાળી જડબાવાળા માનવીઓ પોતાની દ્રઢ ઇચ્છાશક્તિથી માંદગી સામે ટક્કર ઝીલે છે. તેઓ પોતાની લાગણીઓને છૂપાવી રાખવાની શક્તિ ધરાવે છે. આવી જાતના માનવીઓનો સ્વભાવ ઝટ પારખી શકાતો નથી. કારણ તેઓ પોતાની લાગણીઓ અને ટેવોને છૂપાવતા ફરે છે.

મોટા મુખવાળો ચહેરો વાતોડીયા સ્વભાવનું પ્રદર્શન કરાવે છે. આવા માણસોની જીભ તીખી હોય છે. તેઓ વાત કરવાનું પસંદ કરે છે. તેમની વાતો પણ રસભરી અને આકર્ષણ જમાવે એવી હોય છે. આવી જાતના મોઢાંવાળાઓ જાહેર જીવન ગાળનારા હોય છે પરંતુ તેઓ નેતા બની શકતાં નથી.

કપિમુખવાળો ચહેરો

કેટલાક માણસોનું મુખ વાંદરા જેવું હોય છે. આવા મુખને કપિમુખ કહેવામાં આવે છે. આવા ચહેરાવાળાઓ લુચ્ચા, દગા-ખોર, છેતરનારા અને અપ્રમાણિક હોય છે. આ લોકોનું કપાળ નાનું અને નીચું હોય છે. તેમની આંખો અંદર ઊંડી ગયેલી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અને નાની હોય છે. ગાલનાં હાડકાં ઊંચા ઉપસેલા હોય છે. આવા ચહેરાને અશુભ ગણવામાં આવ્યો છે. આ લોકોથી સાવચેત રહેવું જરૂરી છે.

વ્યાપારી ચહેરો

એક બીજા પ્રકારનો ચહેરો પણ આવે છે. આ ચહેરાને વ્યાપારી ચહેરા તરીકે પિછાનવામાં આવે છે. એ ચહેરો પૂરો ગોળ તેમજ પૂરો અંડાકાર હોતો નથી; પરન્તુ બન્નેના મિશ્રણરૂપ હોય છે. આ ચહેરાનો ઉપરનો ભાગ વિસ્તૃત અને નીચેનો ભાગ કંઇક અંશે સાંકડો હોય છે. આંખો ખુલેલી અને ભવાં પણ નજીક–નજીક હોય છે.

ગયા મહાયુધ્ધનો જર્મન સેનાપતિ હિન્ડબર્ગ. જેનો વિશાળ અને ચોખંડી ચહેરો દૃઢ નિશ્ચયશક્તિ અને લોખંડી માનસ બતાવે છે.

આ વ્યાપારી ચહેરાવાળો માનવી એકએક મુદ્દાઓ અને વિચારોને સારી રીતે સમજી શકે છે. તેની આગળ આવેલી તકરારોનું તે સંતોષકારક રીતે સમાધાન કરી આપે છે અને તેના નિર્ણયથી તે સૌને સંતોષી પણ શકે છે. વ્યાપારધંધામાં એ પોતાની કુનેહ અને મીઠા વ્યહવારથી સારી રીતે ફાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આવા ચહેરાવાળાઓની હડપચી મજબુત, નાક સારા પ્રમાણમાં સીધું અને અમુક ખાસ પ્રમાણની ખાસિયતો તે ધરાવે છે. મોઢું બહુ મોટું નહિ તેમજ વ્યવસ્થિત અને સાધારણ પ્રમાણમાં વળેલા હોઠો તે ધરાવતો હશે.

એના ચહેરા ઉપર ઝળકાટ અને કંઇક અશાન્તિ માલમ પડશે. મુખ ઉપર પક્કાઇ તેમજ કાર્યકુશળતા સ્પષ્ટ પ્રમાણમાં દ્રષ્ટિગોચર થશે.

સ્ત્રીનું મુખ કેવું જોઇએ ?

સ્ત્રીનું મુખ માંસથી શોભતું, સુગંધીવાળું અને નરમ ભીનાશવાળું ગોળ હોય તો તે શુભ લક્ષણવાળું સમજવું. ગૌરવર્ણનું, વ્યવસ્થિત અને સુડોળ મુખ સ્ત્રીનાં સૌન્દર્યમાં અગ્રસ્થાન ભોગવે છે. આવા ચહેરાવાળી સ્ત્રી દેખાવે શુભ છે, અને તે સારા ગુણો ધરાવનારી, પ્રિય અને કલ્યાણકારી બને છે.

સ્ત્રીનાં ચહેરા પરથી જ તેનાં લક્ષણો વર્તાઇ જાય છે. કુલટા, પાપી અને કજીયાખોર સ્ત્રીનું મુખ ખરબચડું, કદરૂપું અને એક પ્રકારની કાળાશવાળું હોય છે. આવી સ્ત્રી દેખાવે અશુભ છે.

સામુદ્રિક દ્રષ્ટિએ વિચાર કરીએ તો જેનું સુંદર, ગોળ અને સ્વચ્છ મુખ હોય તે મહારાજા થાય અથવા તો તેના જેવું સુખ ભોગવે.

જેનું સ્ત્રીનાં જેવું મુખ હોય તે સંતાન રહિત બને છે. ગોળ–વર્તુળ મુખવાળો શઠ અને લુચ્ચો થાય છે. લાંબા મુખ-

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વાળો ધનહિન અને બીકણ મુખમુદ્રા ધરાવનારો ધુતારો બને છે. જેનું નીચું મુખ હોય છે તે પુત્રરહિત બને છે. કંજુસ માનવીનું મુખ ઘણું જ નાનું હોય છે. ભોગી પુરુષ પૂર્ણ અને સુંદર મુખવાળો હોય છે. જેનું મુખ માંસાળ, માંસથી ઘટ્ટ, સ્નિગ્ધ અને પ્રકાશથી ઓપતું હોય છે તે પુરુષ સદા સુખ ભોગવે છે.

ચહેરા પરની રેખા અને કરચલીઓ

માણસના ચહેરા પર કેટલીક વખતે રેખાઓ તેમજ કરચલીઓ જણાઇ આવે છે. આ રેખાઓ બે, ત્રણ કે તેથી વધુ પણ

ચહેરાની કરચલીઓ.

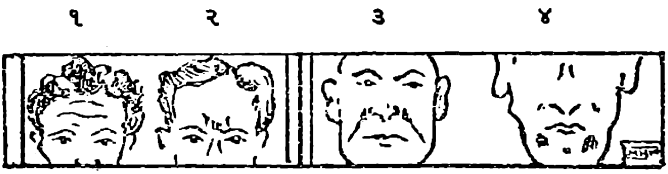

૧ — આશ્ચર્યસુચક ૨ — એકાગ્રબુધ્ધિ.

૩ — ઉદાસીન અને ઉત્સાહશૂન્ય ચહેરો.

૪ — હસમુખો અને માયાળુ સ્વભાવ દર્શાવતો ચહેરો.

હોય છે. બોલતી વખતે, હસતી વખતે કે પછી કંઇ અભિનય કરતી વખતે એ રેખા–કરચલીઓ દ્રષ્ટિગોચર થાય છે. આ રેખાઓ માનવી જુવાન કે વૃદ્ધ હોય તો પણ જણાઇ આવે છે. કેટલાકોની માન્યતા છે કે માણસની અવસ્થાને લઇને જ એ કરચલીઓ પડે છે, પરન્તુ ના તેમ નથી. કપાળ પરની રેખાઓ એનો પૂરાવો છે. ગમે તેવા નાના બાળકનાં કપાળ પર પણ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તમને રેખાઓ જણાઈ આવશે. અને એ દરેકનાં કપાળ પર હોય છે જ.

આ રેખાઓ જો બાલ્યાવસ્થામાં ન જણાય તો તે જુવાન વયે પણ જણાઇ આવે છે. વયના વધવાની સાથે રેખાઓ પણ ખીલે છે અને તે બાદ કાયમ ટકી રહે છે.

રેખાઓ અને આયુષ્ય

જે મનુષ્યનાં કપાળ પર પાંચ અથવા સાત રેખાઓ સ્પષ્ટપણે આલેખાયલી હોય તે માણસ રાજ્યધુરંધર અને દેવાંશી બને છે. આવી રેખાઓ ધરાવનાર દીર્ઘજીવી પણ બને છે.

ત્રણ કે ચાર રેખાઓ ધરાવનાર રાજ્યમંત્રી કે પછી મોટા ઉદ્યોગપતિ બને છે. એનું આયુષ્ય પણ ૭૫ થી ૮૦ વર્ષ સુધીનું જાણવું.

બે અથવા એક રેખા જો સારી રીતે જણાતી હોય તો તે મોટો ચળવળીયો અને રાજકીય બુદ્ધિ ધરાવનારો પુરુષ થાય છે. આવી રેખા ધરાવનારને સામાજિક બાબતોમાં પણ ભારે રસ ઉત્પન્ન થાય છે.

જેના કપાળમાં એક પણ રેખા ન હોય છતાંય કમળનું કે પછી એના જેવું ચિન્હ હોય તો તેને કીર્તિવાન અને ધાર્મિક પ્રકૃતિવાળો માનવી સમજવો.

જેના કપાળમાં શંખ, ચક્ર અથવા છત્ર–પદ્મ વગેરે ચિન્હો જણાય તે જરૂર રાજ કુટુંબનો માનવી જાણવો. આવા ચિન્હ-વાળો માણસ રાજા કે પછી મોટો અમીર થવા જ સર્જાયલો હોય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મસ્તકમાં ગ્રહનાં સ્થાન

મસ્તકમાં ગ્રહોની સ્થિતિ કયાં અને કેવી રીતે ગોઠવાયલી હોય છે તે તપાસીયે.

કપાળમાં રેખા અને ગ્રહસ્થાન નીચે મુજબનાં હોય છેઃ—

૧—શનિરેખા ૨—ગુરુરેખા ૩—મંગળરેખા ૪—સૂર્યરેખા ૫—શુક્રરેખા ૬—બુધરેખા ૭—ચન્દ્રરેખા ૮—સૂર્યસ્થાન ૯—ચન્દ્ર-સ્થાન ૧૦—શુક્રસ્થાન ૧૧—બુધસ્થાન ૧૨—ગુરુસ્થાન ૧૩--શનિ-સ્થાન ૧૪—મંગળસ્થાન.

એકથી સાત નંબર સુધીની રેખાઓ કપાળમાં હોય છે. આઠ અને નવ નંબરની રેખાઓ આંખના ખુણાઓમાં હોય છે. દશ નંબરની રેખા એ આંખની વચ્ચે. અગીયાર નંબરનું સ્થાન નાક ઉપર. બાર—તેરનું સ્થાન બન્ને કાન ઉપર અને ચૌદનું સ્થાન ગાલ ઉપર છે.

શનિરેખા

મસ્તકમાં પ્રથમ શનિરેખા આગળ જો ખાડાના જેવો આકાર હોય તો તે માણસ ખૂની અને ક્રૂર હૃદયનો તેમજ ચોકડીનું ચિન્હ હોય તો તે વિચિત્ર સાહસ કરનારો અને ઘાતકી પ્રકૃતિવાળો થાય છે.

ગુરુરેખા

મસ્તકમાં ગુરુરેખાનાં વચલા ભાગમાં ત્રિકોણ અથવા ધનુષાકાર ચિન્હ હોય તો તે માણસ શિલ્પવિદ્યા અથવા તો પરોપકારી કાર્યોમાં યશસ્વી અને જમીન—જાગીરવાળો બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મંગળરેખા

મંગળરેખાના મધ્યભાગમાં વર્તુળનું ચિન્હ હોય તો તે માણસ અસ્ત્રશસ્ત્રમાં નિપૂણ પણ લડાઇખોર અને તર્ક કરનારો થાય છે. આવાઓના મરણ આકસ્મિક અને કરૂણ સ્થિતિમાં થાય છે.

સૂર્યરેખા

સૂર્યની ચોથી રેખાના મધ્ય ભાગમાં ચતુષ્કોણ અથવા તો તારાનું ચિન્હ જોવામાં આવે તો તે બહુ કષ્ટથી પૈસા પ્રાપ્ત કરનાર અને માતાપિતા ઉપર અંધ–શ્રદ્ધા રાખનાર થાય છે.

શુક્રસ્થાન

શુક્રનાભાગમાં જો ચતુષ્કોણનું અથવા તો ચન્દ્રના જેવું વર્તુલ હોય તો તે ધાર્મિક કાર્યોમાં કુશળ અને કવિત્વશક્તિ ધરાવનારો થાય છે.

બુધસ્થાન

બુધના ભાગમાં જો ત્રિકોણનું ચિન્હ હોય તો તે રાજકીય કુનેહબુદ્ધિવાળો અને ખંતીલો બને છે. જો ચોકડીનું ચિન્હ હોય તો તે ખરાબ નિશાની સૂચવે છે.

ચન્દ્રસ્થાન

ચન્દ્રના સ્થાનમાં એટલે કે આંખની ભ્રકૃટિના ભાગમાં કોઇપણ જાતનું ચિન્હ હોવું જોઇએ નહિ. જો આ ભાગમાં કોઇપણ ચિન્હ, તલ અને ભ્રમર હોય તો તે કવિ બને છે. પરન્તુ એનું મૃત્યુ પાણીથી થાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મસ્તકમાં ખાડાઓ હોય, સીપના આકારનું ચિન્હ હોય કે પછી રેખા તૂટેલી હોય તો તે ધરાવનાર વ્યક્તિ સાહસિક પ્રવૃત્તિથી પૈસા પ્રાપ્ત કરનારી થાય છે. વળી આ વ્યક્તિ લોકોને મૂર્ખ બનાવવામાં પણ કુશળ બને છે.

પંડિત મોતીલાલ નહેરૂ.
જેમનો ગોળ અને નીચેથી અંડાકાર થતો ચહેરો ઉચ્ચ દરજ્જો અને નેતાગીરીનું સૂચન કરાવે છે.

માથામાં વાળ ઘણાં ઓછા હોય તો તે વ્યક્તિ પ્રખર વિદ્વાન પરન્તુ દાંભિક બને છે.

મસ્તકમાં ટાલ હોય તો ?

જેના માથામાં જન્મથી જ ટાલ પડેલી હોય તો તે વ્યક્તિ સારી સ્થિતિમાં જ દિવસો પસાર કરે છે.

પણ આ ટાલ જો ઊંચી હોય તો તેની બધી માલ-મિલ્કત સફાચટ થઇ જાય છે અને તેને મહાકષ્ટે પોતાના દિવસ ગુજારવા પડે છે.

આંખ, કપાળ અને નાક પરની રેખાઓ

કપાળની નીચેના ભાગમાં સીધી આખી રેખા હોય અને તે નાક અને આંખના ભવાંની વચ્ચોવચ સુધી જતી હોય તો તે ધરાવનાર એકાગ્રબુદ્ધિનો અને ઊંડો તત્વજ્ઞાની બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આંખોના ખુણા તરફથી રેખાઓ કપાળના ભાગ તરફ જતી હોય તો તે ધરાવનાર હસમુખો, આનંદી અને ખૂશ-મીજાજી સ્વભાવનો બને છે. આવી રેખાઓ ધરાવનારો મળ-તાવડા સ્વભાવનો અને બીજાં-ઓ સાથેની લેવડદેવડમાં ચોકખો હોય છે.

લૉર્ડ કર્ઝન

જેનો ગોળ અને નીચેથી અણી-વાળો થતો ચહેરો પણ ઉચ્ચ દરજ્જો અને ઉપરીપણાનું સૂચન કરાવે છે.

આંખના ખુણા તરફથી રેખાઓ નીચેના ભાગ તરફ જતી હોય તો તે વિષાદપૂર્ણ સ્વભાવ દર્શાવે છે.

આંખોની નીચે પાંપણોની સમાન જ રેખાઓ પસાર થતી હોય તો તે અભ્યાસ અને સાહિત્યિકવૃત્તિ ધરાવે છે. આવી રેખાઓવાળો માનવી પુસ્તકો અને સાહિત્યનો શોખીન બને છે અને તે લેખકનાં જેવા ગુણ ધરાવે છે.

નાકથી શરૂ થયેલી રેખાઓ હડપચી તરફ જતી હોય તો તેવી રેખા ધરાવનાર ઉદાસી અને ઉત્સાહ શૂન્ય મનોવૃત્તિ ધરાવે છે. જો તે રેખાઓ મુખ આગળ જઇ અટકતી હોય તો તે માણસનું નસીબ જોર કરતું હોય છે. અને મુશ્કેલીના સમયે પણ તે સખ્ત મહેનત કરવાની વલણને લઇને ધારી સફળતા મેળવી શકે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નાકની રેખાઓ મોઢાની નીચેના ભાગ તરફ વક્રાકારો ગયેલી હોય અને તે મુખના ખુણાના ભાગ તરફથી આડી ગયેલી હોય તો તે ધરાવનાર હસમુખો અને પ્રેમાળ બને છે. પણ જો રેખાઓ મુખના ખુણા તરફ જ અંકાયલી હોય તો તેને ઘણાં સુખદુઃખો સહેવાં પડે છે. આવો માણસ સહનશિલવૃત્તિનો હોય તો જ તે આ દુનિયામાં સફળતા મેળવી શકે છે.

ઇગ્લાન્ડના ભૂતપૂર્વ વડા પ્રધાન બૉલ્ડવીનનો નેતાગીરી સૂચક ચહેરો.

આંખોની વચ્ચેથી રેખાઓ ઊંડી થઇ ઉપર જતી હોય તો તે ખરાબ સ્વભાવ સૂચવે છે. આ રેખાઓ કેટલેક અંશે જક્કી સ્વભાવ પણ પ્રદર્શિત કરે છે.

જેઓ ક્રોધી અને તુંડમિજાજી સ્વભાવના હોય છે, તેમના કપાળપ્રદેશના ઉપરના ભાગ પર નાની સીધી કરચલીઓ પડેલી હોય છે. આવી રેખાઓ ધરાવનાર ધાંધલિયા સ્વભાવવાળો બને છે.

મુખની બન્ને બાજુએ રેખાઓ પડતી હોય તો તે હસમુખો અને માયાળુ સ્વભાવ બતાવે છે. આવા માનવીઓ લડાઈ ઝઘડાથી દૂર રહેવાનું પસંદ કરે છે અને સૌને પ્રિય થઇ પડે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વયની વૃદ્ધિ સાથે ચહેરાઓમાં થતું પરિવર્તન

બે બાલકોનાં ચહેરાઓ

ઉપરનાં જ બે બાલકો જ્યારે યુવાન વયનાં થયાં ત્યારે તેમનાં ચહેરા પણ યુવાન બન્યા અને મુખ ઉપર તુમાખી, જુસ્સો, દુન્યવી સચ્ચાઇ—જુઠાઈ આદિ ભાવો પણ દેખાવા લાગ્યા.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

યુવાન ચહેરાઓ ઉપર વૃધ્ધાવસ્થા છવાઈ ગઇ અને
પાછા તેમના ચહેરા નરમ, ઠરેલ અને પોચા બન્યા.

☆

વયની સાથે સાથે ચહેરાઓનાં ભાવમાં પણ પરિવર્તન થતું રહે છે. બાલ્યકાળમાં નરમ, ભોળો અને મુગ્ધ બનાવે એવો ચહેરો જુવાન વયે કઠોર, લુચ્ચો અને ક્રૂર પણ માલમ પડે છે. 'અને પાછો આજ ચહેરો વૃધ્ધાવસ્થાએ ઠરેલ, નરમ અને સુખદુઃખના અનુભવ નીતરતો પણ બને છે. અહીં આ પાનાઓ ઉપર જે ચિત્રો આપ્યા છે તે એક જ મુખાકૃતિની ત્રણ જુદી જુદી અવસ્થાઓ બતાવે છે.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વિવિધ ચહેરાઓનું અવલોકન

☆

ચહેરાનાં બધા ભાગોનું અવલોકન કરી તેની ખુબીઓ-લક્ષણો જાણ્યાબાદ આપણે કેટલાક પ્રસિદ્ધ પુરુષોનાં ચહેરાઓની સમાલોચના કરીએ. આ મહાપુરુષો તેમનાં કયાં અંગને લઇને આટલા મહાન બન્યાં છે, તેમની શક્તિઓ કયા અંગ દ્વારા પિછાની શકાય છે તેની ચર્ચા અહીં નીચે કરવામાં આવે છે.

જક્કી અને ક્રોધી માનસ ધરાવતો
હર હીટલરનો ચહેરો.

જોન બ્રાઉન નામના એક ભવિષ્ય-વેત્તાએ આ વિદ્યામાં સુંદર કુશળતા પ્રાપ્ત કરી છે. તેણે અનેક મહાપુરુષોની મુખાકૃતિઓ જોઇ તેમનું ભવિષ્ય ભાખ્યું છે અને તે લગભગ સાચું જ પડયું છે. એણે જે મહાપુરુષોનાં પરિચયમાં આવી તેમની મુખાકૃતિઓ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વિશે અભિપ્રાય ઉચ્ચાર્યો છે તે નીચે એના જ શબ્દોમાં વર્ણવામાં આવે છે.

હીટલરની આંખો

"થોડાંક વર્ષ પહેલાં મેં જાતે હીટલરની મુલાકાત લીધી હતી. મને એનો ચહેરો ટૂંકો, જરાય મહત્વ વગરનો અને સાધારણ જણાયો. પરંતુ તેની આંખો કે જેમાં હાસ્યનો છાંટો પણ નહોતો, તે મને અસાધારણ લાગી. અને એથી હું એવી ધારણા પર આવ્યો કે એ સ્વભાવે જક્કી, ક્રોધી, પોતાનું જ ધાર્યું કરાવે એવો પ્રતાપી હોવો જોઇએ."

મુસોલીનીનો ચહેરો શેનું સૂચન કરાવે છે ?

મુસોલીનીનાં ભવાં

"મુસોલીનીનાં સીધાં ભવાં અને તેની લંબગોળ હડપચી તેની અથાગ કાર્યશક્તિનું સૂચન કરાવે છે. જયારે તેની પહોળી આંખો તકવાદી સ્વભાવનું દર્શન કરાવે છે."

બીજા એક મસ્તકશાસ્ત્રીએ મુસોલીનીનાં ચહેરાંના લક્ષણો ઉકેલતાં જણાવ્યું હતું કેઃ—તેના કપાળનો મધ્ય ભાગ જોતાં એનામાં સુંદર યાદદાસ્તશક્તિ અને કુશાગ્ર–બુદ્ધિ હોવી જોઇએ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નાકના મુખથી સહેજ ઉપર આવેલો તેનો ચહેરો સંપૂર્ણ રીતે વિકસેલો છે. આ એકત્વની સચોટ નિશાની છે. તેનામાં તર્કશક્તિ છે તેમજ સામાને પિછાનવાની ચકોર બુધ્ધિ પણ છે. સ્વભાવે એ કંઈક જક્કી પરન્તુ ધારેલું કામ કોઈપણ પ્રકારે પૂર્ણ કરવાની દ્દઢ મનોવૃત્તિ ધરાવે છે."

"નવી રેખાઓએ તેમજ ગાંઠાઓએ મુસોલીનીનાં સુંવાળા સફાઈદાર ચહેરાને પલટી નાંખી લાગણીઓથી ભરપૂર અને કંઈક નરમ બનાવી મૂકયો છે. અને તેને લઈને જ તે પ્રથમનાં કરતાં કંઈક ભીરુ અને અશ્રદ્ધાવાન બનેલો જણાઈ આવે છે."

કમાલ આતાતુર્કનો ચહેરો

કમાલ આતાતુર્કનો ચહેરો વિશાળ અને જોનારને ડારી દે એવો હતો. એના ચહેરા ઉપર જે ચિન્હો હતાં તેનાથી એ નીડર, ચપળ, મહત્વાકાંક્ષી અને સુંદર દેખાતો હતો.

જનરલ ગોરીંગનો ચહેરો

જનરલ ગોરીંગનો ચહેરો આનંદી અને હસમુખો લાગે છે. જીંદગીનાં બધાં સુખનો તેણે અનુભવ કર્યો હોય એવો ભાવ તેના મુખ ઉપરથી જણાઈ આવે છે. પરન્તુ તેના ચહેરામાં હિંમત અને ઘાતકીપણું પણ છૂપાયલાં છે. તેના નાકનો આકાર મહત્વાકાંક્ષી સ્વભાવ બતાવે છે.

લૉર્ડ જયોર્જનો ચહેરો

લૉર્ડ જયોર્જના ચહેરા પર જે ગાઢ શાન્તિ જણાય છે તેવી શાન્તિ ઘણાં ઓછાં માણસોનાં મુખ ઉપર મળી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આવશે. એના ચહેરા ઉપર પ્રેમ, નિર્દોષતા અને સમભાવ ભારોભાર ભરેલા છે. એના મુખ ઉપરનો નીચેનો ભાગ એક કુશળ વક્તા તરીકેની પિછાન કરાવે છે.

ચર્ચીલની આંખો અને તેનું નાક

વીન્સેન્ટ ચર્ચીલની મુખાકૃતિ જ્યાં હોય ત્યાં લોકોનું ધ્યાન ખેંચ્યા વગર ન રહે. એના ચહેરા ઉપર જે ગંભીરતા અને તેની સાથે સાથે જે નરમાશ અને આનંદી તત્વ છે તે ઘણાં ઓછાં માણસના ચહેરા પર મળી આવે છે. એની આંખો અને નાક મહત્વાકાંક્ષી સ્વભાવનું પ્રદર્શન કરાવે છે.

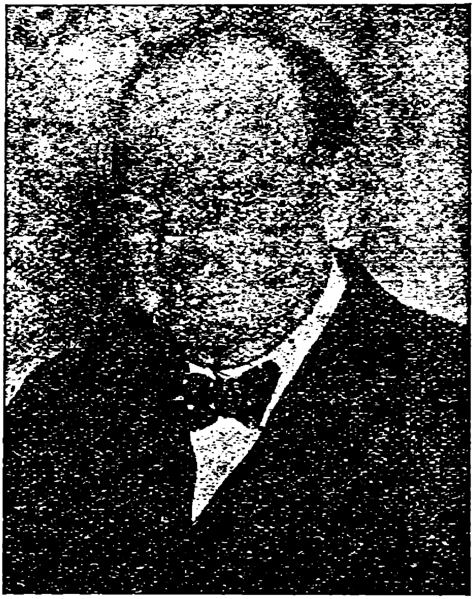

ઈંગ્લાન્ડના વડા પ્રધાન **ચર્ચીલની** આંખો તથા તેનું નાક મહત્વાકાંક્ષી સ્વભાવ અને મુખ મક્કમ તથા અથાગ કાર્યશક્તિનું સૂચન કરાવે છે.

સર સ્ટ્રેફર્ડ ક્રીપ્સનો ચહેરો

સર સ્ટ્રેફર્ડના ચહેરા ઉપર ચપળતા છે. એનું મુખ કુશાગ્ર-બુદ્ધિનું સૂચન કરાવે છે. પરન્તુ વકતા માટેની જે કાબેલિયાત જોઇએ તેનો અભાવ સૂચવે છે. કપાળ અને નાક અપ્રતિમ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મગજશક્તિ અને દીર્ઘ વિચાર દ્રષ્ટિનું સૂચન કરાવે છે.

પ્રેસીડન્ટ રૂઝવેલ્ટનો ચહેરો

પ્રેસીડન્ટ રૂઝવેલ્ટના મુખ ઉપર કાયમ રહેતું હાસ્ય અને તેનો આનંદી ચહેરો એ તેની કુશાગ્રબુધ્ધિ અને લોકપ્રતિષ્ઠાનું સૂચન કરાવે છે. તેનાં મુખ પરનો નીચેનો ભાગ તેની અથાગ કીર્તિ અને જાહોજલાલી બતાવે છે. કેટલાકો રૂઝવેલ્ટને સો ટકા રાજદ્વારી માનતા નથી, પણ તેને ધંધાદારી રાજદ્વારી માને છે.

પ્રેસીડન્ટ રૂઝવેલ્ટનો ચહેરો કુશાગ્રબુદ્ધિ અને લોકપ્રતિષ્ઠાનું સૂચન કરાવે છે.

રામસે મેકડૉનાલ્ડનો ચહેરો

ઈંગ્લાન્ડના માજી પ્રધાન રામસે મેકડૉનાલ્ડનો ચહેરો એક સ્વપ્ન જોનારનાં જેવો લાગે છે. એ ચહેરો લાગણી અને ચિત્રકારને લગતાં શોખનું સૂચન કરાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નેવીલ ચેમ્બરલેનનો ચહેરો

સર નેવીલનો ચહેરો તપાસતાં માલમ પડશે કે એની મુખાકૃતિ હિંમત, મક્કમ નિર્ણય, જુસ્સો અને જક્કી સ્વભાવ

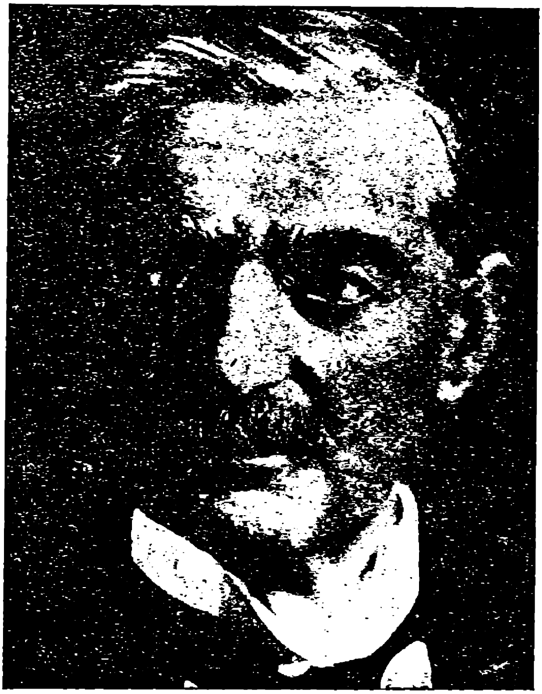

રામસે મેકડૉનાલ્ડનો ચહેરો લાગની અને ભાવનાવાદી સ્વભાવનું સૂચન કરાવે છે.

પ્રદર્શિત કરે છે. એ વિચારવંત કરતાં અવલોકનકાર વધુ છે. એનું કપાળ જોતાં કહી શકાય કે તે અવલોકન કરી શકે છે, જ્ઞાન સંગ્રહિત કરી શકે છે અને કામનો ઢગલો હોવા છતાં આનંદ પણ કરી શકે છે. વચ્ચેનાં ભાગનું આખું કપાળ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વિગતો, આંકડાઓ અને ચહેરાઓની સુંદર યાદદાસ્ત શક્તિ-ઓનું સૂચન કરાવે છે.

આપણા દેશ નેતાઓનાં અને મહાપુરુષોનાં ચહેરા શું સૂચવે છે તે તપાસીએ.

મહાત્મા ગાંધીજીનો ચહેરો

મહાત્મા ગાંધીજીનો ચહેરો જોનારને જ આકર્ષી દે એવો પ્રભાવશાળી છે. એમના ચહેરા પર જે મૌન શાન્તિ દ્રષ્ટિગોચર થાય છે તેવી ભાગ્યે જ કોઈનાં મુખ પર હશે. શિખા તરફનો ઘુમ્મટ જેવો ભાગ અને તે પછી ઢળાણ એ બુધ્ધિ, દૃઢ નિશ્ચયશક્તિ અને મોટાં કાર્યોનાં જોખમ ઉપાડવાની તૈયારીનું સૂચન કરાવે છે. કપાળ પરની રેખાઓ રાજકિય કારોબારની નિપૂણ-

પંડિત જવાહરલાલ

નહેરૂનો ચહેરો કડક શિસ્ત અને મુશ્કેલ પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવાની કુશાગ્રબુધ્ધિનું સૂચન કરાવે છે.

તાનું સૂચન કરાવે છે. લાંબું અણીયારૂં નાક દ્રઢ સ્વભાવ, મજબુત મનોવૃત્તિ, અપૂર્વ બૃદ્ધિબળ અને હિમ્મતવાન સ્વભાવનાં પ્રતિક-રૂપ છે. આ લક્ષણો રાજદ્વારી કુનેહ તથા ધાર્મિક મનોવૃત્તિ પણ બતાવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પંડિત જવાહરલાલ નહેરૂનો ચહેરો

પંડિત જવાહરલાલ નહેરૂનો ચહેરો લંબગોળ માલમ પડે છે લંબગોળ ચહેરો, વિશાળ અને ઊંડી આંખો, કમાનદાર ભવાં એ સામાને આકર્ષવા માટેનાં પૂરા લક્ષણો છે. એમની ગોળ દાઢી અને નાકની આજુબાજુ પડતી બે કરચલીઓ મક્કમ સ્વભાવ અને ગમે તેવી મુશ્કેલ પરિસ્થિતિને પણ પહોંચી વળવાની કુશાગ્ર બુધ્ધિનું સૂચન કરાવે છે. પં. જવાહરના ચહેરા પર કયારેક એવી તો કડકાઇ દેખાઇ છે કે તે ગમે તેવા શક્તિશાળીને પણ ડારી દે. એમનો ચહેરો ગાંધીજીની જેમ માત્ર સૌમ્ય જ નથી પરંતુ ક્રોધ અને શાન્તિ એ એના મિશ્રણરૂપ છે. ગાંધીજી પોતાનાં મુકત હાસ્યથી લોકોને વશ કરી શકવાની શક્તિ ધરાવે છે ત્યારે જવાહરલાલજી પોતાની મુખમુદ્રાથી માણસોને વશીભૂત કરી શકે છે. આમ બન્નેની મુખમુદ્રા નિરનિરાળી રીતે લોકોને વશ કરી શકે છે.

સ્વામી વિવેકાનંદ

નો ચહેરો પ્રભાવશાળી મુખમુદ્રા અને અદ્‌ભૂત છટાનું સૂચન કરાવે છે. આવા ચહેરાવાળી મુખાકૃતિઓ માનવીને વશ બનાવી તેને પોતાના પ્રભાવ નીચે આણે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્વામી વિવેકાનંદનો ચહેરો

સ્વામી વિવેકાનંદનો ચહેરો ગોળ, સુડોળ અને વ્યવસ્થિત અવયવોવાળો છે. એમની બન્ને આંખો પ્રમાણસર છે જે આકર્ષણશકિતનું સૂચન કરે છે. મુખ પર અદ્‌ભૂત છટા અને શાન્તિ જણાય છે. આવા ચહેરા મોટા પ્રતિભાશાળી માનવીઓનાં જ હોય છે.

ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલેનો ચહેરો.

ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલેનો ચહેરો ગોળ અને પહોળો છે. આવો ચહેરો ધરાવનારાઓ નેતાગીરી ભોગવે છે. મોટાં સમૂહને આકર્ષવાની તેનામાં શક્તિ હોય છે અને માનવીને તે મંત્રમુગ્ધ બનાવી દે છે. શ્રી ગોખલેની મુખાકૃતિ ઠરેલ, બુધ્ધિથી ઓપતી અને કયારેક બચ્ચાંશાહી નિર્દોષ ભાવવાળી પણ જણાય છે.

મહાન સમાજ સુધારક **શ્રી ગોપાલ કૃષ્ણ ગોખલેનો** નીડર વ્યકિતત્વ રજુ કરતો ચહેરો

અરવિન્દ ઘોષની મુખાકૃતિ

શ્રી અરવિન્દ ઘોષનો ચહેરો લંબગોળ અને વિશાળ ભાલ પ્રદેશવાળો છે. આ લક્ષણો પ્રતિભાશાળી મુખમુદ્રા વ્યક્ત કરે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

એમની આંખો સામાને આકર્ષવાની શકિત ધરાવે છે. એ જો કે ઊંડી જણાય છે તો પણ તેનામાં જાદુભરી શક્તિ છે.

મૌલાના અબ્દુલ કલામ આઝાદનો ચહેરો

મૌલાના આઝાદનો ચહેરો ગોળ અને કંઇક પહોળો છે. તેમની આંખો મોટી છે. મુખ વિશાળ અને ભવ્ય છે. હડપચી નીચેનો ભાગ જરા વધુ પહોળો છે. આ ચિન્હ ઉંડી અભ્યાસવૃત્તિ અને સાહિત્ય પ્રત્યેનાં શોખનું સૂચન કરે છે. નાકની નીચેની રેખાઓ ધીર અને શાન્ત ગંભીર વાણીનાં સૂચક રૂપ છે. એમના ચહેરા ઉપર પણ આકર્ષણશક્તિ છૂપાયલી છે.

મહર્ષિ અરવિન્દ ઘોષ
નો ચહેરો અદ્દભૂત શકિતઓનું સૂચન કરાવે છે.

સરોજીની નાયડુનો ચહેરો

શ્રીમતી સરોજીની નાયડુનો ચહેરો ધીર, શાન્ત અને પ્રતિભાશાળી છે. તેમના મુખ ઉપર સામાને ડારવાની, તેને વશ બનાવવાની અને પોતાનું ધાર્યું કરાવવાની શકિતઓ છૂપાયલી છે. અણીવાળી હડપચી એ જ્ઞાન–ભૂખનું સુચન કરાવે છે. કયારેક એ આધ્યાત્મિક શક્તિ પણ બતાવે છે. એમનું નાક તેમજ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

એમની આંખો વ્યવસ્થિત અને પ્રમાણસર છે. આ ચિન્હો જ તેમનામાં વશીકરણ શક્તિ જન્માવે છે.

ખાન અબ્દુલ ગફ્ફારખાનનો ચહેરો

ખાન અબ્દુલ ગફ્ફારખાંનો ચહેરો શાંત અને સૌમ્ય મુખાકૃતિ બતાવે છે. આવા ચહરાવાળાઓ જાહેરમા કામ ન કરતાં અંદર રહીને કાર્ય કરે તો સારૂં કામ કરી શકે છે: વ્યવસ્થા–શક્તિ અને કુનેહભરી બુદ્ધિ માટે આવા ચહેરાવાળાઓ ખાસ પંકાય છે.

મહાન નેપોલિયનનો ચહેરો પત્રકારનાં જેવા ચહેરાનું સૂચન કરાવે છે ખરો ?

શું નેપોલિયનનો ચહેરો પત્રકાર જેવો છે?

યૂરોપનાં એક કુશળ મસ્તકરેખા શાસ્ત્રીએ નેપોલિયનનાં ચહેરાને એક પત્રકારનાં ચહેરા સાથે સરખાવી તેને પત્રકારના જેવા ચહેરાવાળો સાબીત કર્યો હતો. આ વાતને કેટલાક લોકોએ ટેકો પણ આપ્યો હતો. તેમનું કહેવું હતું કે

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નેપોલિયનની રાજદ્વારી અને લશ્કરી કુનેહબુદ્ધિ આ વાતની ખાત્રી કરાવે છે.

આજ મસ્તકશાસ્ત્રી કહે છે કે–"ડયુક ઑફ વેલિંગ્ટનનો ચહેરો અભ્યાસ અને પુસ્તકો પરનો અણગમો બતાવનારો હતો. ગ્લેડસ્ટનની મુખાકૃતિ કોઇ ચોક્કસ આદર્શ પાછળ ચાલનારી જણાતી હતી. રાણી ઇલિઝાબેથ કોઇ સફળ વાર્તા લેખકના જેવી લાગતી હતી. ક્રોમવેલ શાન્તિપ્રિય અને ડીઝારયલી તકવાદી જેવો લાગતો હતો.

રમણિય ચહેરા પાછળ છૂપાયલા વિઘાતક તત્ત્વો

સૌથી વધુ આશ્ચર્ય પમાડે એવી વાત તેણે એ કહી કે ઘણાં ખૂનીઓ તેમજ ચોર–લુંટારાઓના ચહેરા પ્રથમ નજરે આપણને સુન્દર, ઉમદા અને ભલા સ્વભાવના જણાય છે; પરન્તુ જ્યારે એવા ચહેરામાં વિચાર–ગૂઢ આંખો અને સખ્ત મુખ માલમ પડે છે ત્યારે તે હંમેશા એક ગુન્હેગારનાં જ લક્ષણો બતાવે છે. મશહૂર બદમાસ ડીલીંજરનો ઉત્તરાધિકારી 'બાળક ચહેરાવાળો નેલ્સન, કે જે અમેરિકાનો જાહેર શત્રુ નં. ૧ હતો, તેની મુખાકૃતિ પણ આવી જ દેખાતી હતી.

રૂપાળા ચહેરાવાળો ખૂની બન્યો

આ નિષ્ણાત પોતાના પરિચયમાં આવેલા એક બાળકનું ઉદાહરણ આપતાં જણાવે છે કે, તે બાલકનો ચહેરો રૂપાળો, સુંવાળો અને ખુલ્લો હતો. તેના ચહેરા પર માત્ર એક સખ્ત રેખા હતી. આ રેખા મુખ પર દ્રષ્ટિગોચર થતી હતી. બાલકનો ચહેરો ખૂબ જ વ્યકિતત્વથી ઓપતો અને આકર્ષક હતો. એ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બધા સાથે મળતાવડો અને હસમુખો રહેતો હતો. લોકો તેને માટે ભવિષ્યમાં સારી આશા બાંધતા હતાં, પણ જ્યારે એ એકવીસ વર્ષનો થયો ત્યારે એક ભયંકર ગુન્હામાં એ સપડાઇ ગયો. આ ગુન્હો હિંમતભરી ધાડનો હતો. એમાં તે સખ્ત સજા પામ્યો.

ખૂનીઓનાં લક્ષણો કેવાં હોય છે?

ઘણી વખતે ગુન્હાખોર સ્વભાવ અમુક લક્ષણોથી પણ પારખી શકાય છે. એક પ્રસિદ્ધ મુખલક્ષણશાસ્ત્રી કે જેણે દશ હજાર ગુન્હેગારોના ફોટાઓ અવલોક્યા હતા તે એવા નિર્ણય પર આવ્યો હતો કે ભરાવ ભવાંવાળા, દેખાવડા ચહેરાવાળા, અને વિલક્ષણ વિકૃત કાનોવાળા માનવીઓ મુખ્યત્વે બીજાંઓ કરતાં અધિક પ્રમાણમાં ખૂની હોય છે. એ જ પરીક્ષક પોતાના કથનની સાબીતી માટે નોર્મન થોર્ન, પેટ્રીક જોન, રેજીનૉલ્ડ હીંક્સ આદિ નામીચા ખૂનીઓના ચહેરા આપણી સમક્ષ મૂકે છે, ત્યારે એની એ અનુભવસિધ્ધ વાત આપણને માનવી જ પડે છે.

બેવડાં ચહેરાવાળી મુખાકૃતિઓ

હવે આપણે બીજાં પ્રકારનાં ચહેરા વિશે વિચાર કરીએ. આ ચહેરાઓને બેવડી મુખાકૃતિવાળા ચહેરા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આવા ચહેરાવાળા માનવીઓ તદ્દન જુદી જ ટાઇપના મનુષ્યો હોય છે. તેમનો સ્વભાવ પણ વિચિત્ર અને ન ઓળખાય એવો હોય છે. તેમના અંગતમાં અંગત મિત્રો પણ તેમના આ સ્વભાવને ખરા રૂપમાં પિછાની શકતાં નથી.

એડગર એલન પોનો ચહેરો બેવડી મુખાકૃતિવાળો હતો. ચાર્લી ચેપ્લીનનો ચહેરો એકવડો જ છે. ચાર્લીના ચહેરાવાળો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આખો ફોટોગ્રાફ તમે જોશો તો જણાઇ આવશે કે એના ચહેરા ઉપર હાસ્ય અને કરૂણરસના ચોક્કસ ચિન્હો એક–એક બાજુએ અંકાયલા છે. જ્યારે આ બે રસ મળે છે ત્યારે તેનું પરિણામ બુધ્ધિવાળું જ આવે છે.

એકજ મુખાકૃતિમાં ત્રિવિધ ફેરફાર

અમેરિકાના સુપ્રસિધ્ધ લુંટારા મીલરની મુખાકૃતિ અવલોકીએ. મીલર બેંકોપર ધાડ પાડવા માટે અતિ મશહૂર હતો. તેનું ભેજું પણ ચાલાક અને કરામતવાળું હતું. સાથે તે ખૂની અને નિર્દય કૃત્યોવાળો પણ હતો. સામેના પાના પર રજુ થયેલી તેની મધ્યની છબી તેનું નમ્ર વ્યકિતત્વ બતાવે છે. ડાબી બાજુની છબી કે જે જમણી બાજુના બે અર્ધા ભાગોની બનેલી છે તે નરમ સ્વભાવ બતાવે છે જ્યારે જમણી બાજુની છબી કે જે તેના ખરા સ્વભાવને પ્રકટ કરી દે છે તે તેનું ખૂની અને લુચ્ચું માનસ બતાવે છે. એક જ મુખાકૃતિમાં આ ત્રિવિધ ફેરફારો એ બેવડા ચહેરાની જ કરામત છે.

ચહેરાઓની બારીક તપાસ કરતાં આપણને જણાઈ આવશે કે બુધ્ધિશાળી, ગાંડા અને ગુન્હાખોર ચહેરાઓમાં કોઇક વખતે એવી તો રેખાઓ અંકાયલી હોય છે કે જે તેમનામાં સામ્ય આણે છે. ચાર્લ્સ પીસ કે જે ખૂની અને ગુન્હેગારોનો શહેનશાહ મનાતો હતો તેના ચહેરાનું અવલોકન કરતાં એક મુખલક્ષણ-શાસ્ત્રીને મશહૂર કવિ–નાટયકાર બર્નાડ શૉના જેવાં લક્ષણો તેનામાં માલમ પડયાં હતાં. પીસનું મસ્તક શૉનાં જેવું જ મોટું અને વજનદાર ઘુમ્મટનાં જેવું હતું. નાક, આંખ તેમજ બીજાં ચિન્હો પણ લગભગ એક સરખાં જ હતાં. આમ છતાં પણ–

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બન્ને એક જ પ્રકારની મગજશક્તિ ધરાવતાં હોવા છતાં પણ તેમના વર્તનમાં ફેર કેમ હતો ? શૉએ પોતાની મગજશક્તિ જનકલ્યાણના લાભને માટે વાપરી જ્યારે પીસે તેનો દુરૂપયોગ

અમેરિકાના સુપ્રસિધ્ધ લુંટારા મીલરની મુખાકૃતિ. વચ્ચેની આકૃતિ નમ્ર વ્યકિતત્વ બતાવે છે. ડાબી બાજુની છબી કે જે જમણી બાજુના બે અર્ધા ભાગની બનેલી છે તે નરમ સ્વભાવ બતાવે છે. જ્યારે જમણી બાજુની છબી કે જે તેના ખરા સ્વભાવને પ્રકટ કરી દે છે તે તેનું ખૂની અને લુચ્ચું માનસ બતાવે છે.

કરી નીચ માર્ગ અખ્તાર કર્યો. તેમના ગુણ-અવગુણનો આ તફાવત અભ્યાસીને જણાઇ ગયા વગર ન જ રહે. તેમના

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મુખની રેખાઓમાં ભલે સામ્ય હોય પરન્તુ માનવીની લાયકાત તેના ગુણ–અવગુણ ઉપરથી ઘડાય છે તે તો નક્કી જ છે. આ વાતની સ્પષ્ટ પ્રતિતી આપણને આ બન્નેનાં દ્રષ્ટાંત ઉપરથી મળી આવશે.

☆

આ મુજબ મુખનાં બધા અંગોનો અભ્યાસ કરવામાં આવે તો માનવી જરૂર સામા માણસના મુખ ઉપરથી જ તેનું ભવિષ્ય, વર્તન, ચારિત્ર્ય વગેરે સહેલાઇથી પારખી શકે છે અને પછી તેની સાથેના પોતાનાં હિતાવહનો નિર્ણય કરી તે અનુસાર વર્તે છે. વ્યાપારીઓ, મોટા મોટા ઉદ્યોગપતિઓ તથા બીજાંઓ કે જેઓને રોજના અનેક માણસોની મુલાકાતો લેવાની હોય છે, જેમને પોતાના હાથ નીચે અનેક માણસો રાખવાની જરૂર હોય છે તેવાઓએ તથા જેમને આ વિદ્યા પ્રત્યેનો શોખ કેળવવો હોય, તેવાઓએ તેમજ જેમને પોતાના મિત્રોનાં, સગાસ્નેહીઓનાં તથા ઇતર માણસોનાં ગુણ–દોષ, તેમની કાર્યશકિત પારખવી હોય તેવાઓએ તો આ શાસ્ત્રનો અવશ્ય અભ્યાસ કરવો જ જોઇએ.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

લોકજ્યોતિષ

☆

વિભાગ ચોથો

★ જ્યોતિષ એ વેદનાં નેત્ર છે. જેવી રીતે નેત્ર વગરનો મનુષ્ય, નેત્ર-વિહોણું સૌન્દર્ય નકામું છે તેવી જ રીતે જ્યોતિષશાસ્ત્રના અભ્યાસ વગરનું ભણતર પણ નકામું છે. નેત્ર વગર જેમ મનુષ્યનું અંગ નકામું થઈ જાય છે અને તે કંઈપણ કરી શકવા અસમર્થ બને છે તેવી જ રીતે જ્યોતિષ સિવાય દરેક વસ્તુ અંધકારમય છે. ★

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બાર મહિનાનું ભવિષ્ય

[આ ભવિષ્ય કોઈપણ વર્ષના મહિનાઓ માટે છે.]

☆

આપણા પ્રાચીન સંસ્કૃત ગ્રન્થોમાં અનાજનો પાક, વરસાદ, અતિવૃષ્ટિ, દુકાળ, રાજ્યસુખ, શત્રુભય, ભયંકર પ્રકોપ આદિ પ્રકારનાં ચિન્હો કેવી રીતે પારખવા, તેની આગાહીઓ કેવી રીતે જાણવી તેને લગતાં અનેક ઉલ્લેખો મળી આવે છે. પ્રાચીન ઋષિ–મુનિઓ આ વિદ્યામાં એટલા તો પ્રવીણ હતા કે તેમના આ પ્રમાણો કદી પણ ખોટાં પડતાં નહિ. તેઓ રાજાઓ અને પ્રજાના સલાહકાર બની, આવતાં ભય સામે તેમને ચેતવણી આપતા, દુષ્કાળ, કુદરતનો કોપ, શત્રુભય વગેરે માનુષી અને દૈવી ઉત્પાતોની સામે તેમને ચેતવતા અને તેમાંથી બચાવી લેતા.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેઓ આ જ્ઞાન સ્વાનુભવથી અને અનેક વર્ષોની સખ્ત મહેનત બાદ જ મેળવતા, અને તેનો ઉપયોગ પણ માનવજીવનના લોકકલ્યાણને માટે જ કરતાં. આવા પ્રાચીન ઋષિ–મુનિઓનાં કથનો, તેમના સ્વાનુભવો પરથી રજુ કરાયલા સૂત્રો આદિ પરથી જ આ વિભાગની રચના થયેલી છે.

હવે ક્રમવાર પ્રત્યેક મહિનાનું ફળ દર્શાવવામાં આવે છે.

આ ફળ કોઇપણ વર્ષના મહિનાઓ માટે છે તે ખાસ ધ્યાનમાં રાખવું.

☆

ચૈત્ર માસનું ફળ

ચૈત્ર માસમાં સુદ એકમને દિવસે રવિવાર હોય તો વૃષ્ટિ ઓછી થશે. અને એને લઇને દેશના લોકોને દુષ્કાળથી પીડાવું પડશે.

ચૈત્ર માસમાં સુદ એકમને દિવસે સોમવાર અથવા બુધવાર યા તો ગુરુવાર કે પછી શુક્રવાર આવે તો તે વર્ષમાં વરસાદ ઘણો થશે. એને લઇને પાક પણ પુષ્કળ પ્રમાણમાં પાકશે.

ચૈત્ર માસમાં સુદ એકમને દિવસે મંગળવાર કે શનિવાર આવે તો વરસાદની ખેંચ પડશે. અને એને લઇને અનાજ–ઘાસ ઉગશે નહિ. રાજાઓ વચ્ચે ભીષણ યુધ્ધ પણ છેડાશે.

ચૈત્ર માસની સુદ પાંચમને દિવસે વરસાદના છાંટા થાય તો વરસાદના દિવસોમાં અતિ જળ વરસશે નહિ એમ સમજવું.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ચૈત્ર માસની સુદ પાંચમે રોહિણી નક્ષત્ર હોય, સાતમે આદ્રા, નવમીએ પુષ્ય અને પુર્ણિમાએ સ્વાતિ નક્ષત્ર હોય અને ત્યારે વૃષ્ટિ થાય તો તે વર્ષમાં વર્ષા ઋતુસમયે વર્ષા થશે નહિ એમ જાણવું.

ચૈત્ર માસમાં સુદ સાતમે વાદળા અથવા તો આકાશ નિર્મળ જણાય તો તે વર્ષમાં ઘઉં વેચવાને માટે સંગ્રહ કરવો અને તે ઘઉં શ્રાવણ માસમાં વેચવામાં આવે તો ત્રણ-ગણો લાભ મળે છે. આ યોગ સુદ પાંચમને દિવસે જોવો અને ઉપર મુજબ ઘઉં વગેરેનો સંગ્રહ કરવો જેથી લાભ મળશે.

ચૈત્ર વદ પાંચમને દિવસે બુધવાર હોય અને મંગળ વક્ર ગતિનો હોય તો ઘી, તેલ, ચોખા, ઘઉં મોંઘા વેચાશે. આ વસ્તુઓનાં ભાવ તેજ બનશે.

ચૈત્ર માસમાં ગુરુ અને શુક્ર એક રાશિમાં હોય તો ઘી, તેલ, તલ, રૂ, સુતર વગેરે વસ્તુઓનો સંગ્રહ કર્યા બાદ માસ બે પછી તે વેચવી. જેથી અવશ્ય લાભ થશે.

ચૈત્ર માસના વદ પક્ષમાં એક તિથિ વધે અને સુદ પક્ષમાં તિથિનો ક્ષય થાય તો તે વર્ષમાં અનાજનો દુષ્કાળ પડે એ નક્કી જાણવું.

ચૈત્ર માસમાં સૂર્ય મેષ સંક્રાન્તિનો થાય અથવા વૈશાખ માસમાં વૃષભ સંક્રાન્તિનો થાય યા તો જેઠ માસમાં સૂર્ય મિથુન સંક્રાન્તિનો થાય તે દિવસે વરસાદ વરસે તો અનાજ મોંઘુ વેચાશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મહા સુદ સાતેમને દિવસે અને ચૈત્ર સુદ એકમને દિવસે જો વાયુ વધુ પ્રમાણમાં વાય તો તે વર્ષમાં વરસાદના દિવસમાં જરૂર વરસાદ થશે.

ચૈત્ર માસમાં અથવા શ્રાવણ માસમાં પાંચ મંગળવાર આવે તો તે વર્ષમાં રાજાઓનો નાશ થશે અને દુષ્કાળ પડશે. પાંચ શુક્રવાર આવે તો પ્રજાનો નાશ થાય. અને એ માસમાં પાંચ રવિવાર કે બુધવાર આવે તો પણ રાજા-પ્રજાનો નાશ થાય છે.

ઉપર જણાવેલા એ માસમાં (ચૈત્ર અથવા શ્રાવણ) પાંચ સોમવાર આવે તો રાજા પ્રજાનું કલ્યાણ થાય છે અને પાંચ ગુરૂવાર આવે તો વૃષ્ટિ થતી નથી.

☆

ચૈત્ર માસને માટે કહેવાય છે કે માહ માસ મેલો હોય, વાદળાવાળો હોય તો પણ ચાલી શકે પરન્તુ ચૈત્ર તો ચોખ્ખો જ સારો.

ચૈત્ર માસકા દો દિન સારા
આઠમ ચૌદશ, પક્ષ અંધારા;
ગાજ વીજ કરે ચમકારા,
તો આષાઢ માસ કોરા નિરધારા.

☆

ચૈત્ર તપે ને વૈશાખ વાય, તો વર્ષ સારૂં.

ચૈત્ર માસમાં તાપ સારો પડે અને વૈશાખમાં પવન વાય તો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આખું વર્ષ સારૂં જાય છે એવી આગાહી ઉપરની લોકોક્તિમાંથી મળી આવે છે.

☆

ચૈતરે ચેત, વૈશાખે વેચ;
જો આવ્યો જેઠ, તો પડયો હેઠ.

☆

વૈશાખ માસનું ફળ

વૈશાખ સુદ પાંચેમને દિવસે શનિવાર હોય અથવા ભરણી, કૃતિકા, રોહિણી, મૃગશર અને મંગળવારે હસ્ત નક્ષત્ર હોય તો પીપળ, નાળિયેર, સોપારી, તાંબુ, કાંસુ, લાલ વસ્ત્ર એ બધી વસ્તુઓ મોંઘી વેચાશે. વ્યાપારીઓએ આ વસ્તુઓનો સંગ્રહ કરવો.

વૈશાખ સુદ એકમ અથવા દશેરાને દિવસે વાદળા ચડી આવે તો વર્ષાઋતુમાં વરસાદ આવશે નહિ એ ચોક્કસ જાણવું.

વૈશાખ સુદી તેરશને દિવસે જો મંગળવાર અથવા રવિવાર હોય તો પીપળ, ખાંડ, સાકર, પાન એ મોંઘા વેચાશે. અને સિંધવ, મીઠું તથા લાલ ચંદન પણ મોંઘુ મળશે.

વૈશાખ સુદ પાંચેમને દિવસે જો આકાશ મેઘથી છવાયલું હોય અથવા તો ગર્જના યા તો છાંટા થાય તો વ્યાપારીઓએ અનાજનો સંગ્રહ કરવો. અને એ અનાજ ભાદરવામાં વેચવું જેથી લાભ થશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જેઠ માસનું ફળ

જેઠ સુદી એકમને દિવસે જો શનિવાર હોય તો રાજા છત્ર ભંગ થાય, પ્રજા પીડાય અને દુકાળ પડે.

જેઠ સુદી એકમને દિવસે બુધવાર હોય તો આવતા વર્ષમાં ભય થશે.

જેઠ સુદી એકમને દિવસે રવિવાર હોય તો પૃથ્વી ઉપર રાજાઓની લડાઇથી ભય ઉત્પન્ન થશે.

જેઠ સુદી સાતેમને દિવસે જો વરસાદની ગર્જના સંભળાય, આકાશ વાદળાથી ઢંકાયલું હોય અથવા દક્ષિણ દિશા તરફથી પવન વાય તો તે વર્ષમાં વ્યાપારીઓએ તલનો સંગ્રહ કરવો અને આ સંગ્રહ કાર્તિક માસમાં વેચવામાં આવે તો અતિ લાભ પ્રાપ્ત થાય છે.

જેઠ વદી એકમને દિવસે જો રવિવાર હોય તો તે વર્ષમાં ભયંકર વાયુનો પ્રકોપ થશે અને અનાવૃષ્ટિ પણ થશે.

જેઠ વદી એકમને મંગળવાર, રવિ કે બુધવાર હોય તો તે વર્ષમાં લોકોને વ્યાધિ થશે.

જેઠ વદી એકમને દિવસે બુધવાર હોય તો દુકાળ થશે. ગુરૂવાર હોય તો અનાજ ઘણું પાકશે. અને શુક્રવાર હોય તો ઘણી વૃષ્ટિ થશે. સોમવાર હોય તો પૃથ્વી અનાજથી ભરપૂર રહેશે.

જેઠ માસમાં અમાસને દિવસે અથવા રાત્રિએ વરસાદના વાદળ ચડી આવે તો તે વર્ષમાં અનાવૃષ્ટિ થશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જેઠ માસમાં પૂર્ણિમાને દિવસે અથવા અમાવસ્યાને દિવસે યા તો રાત્રિના આકાશ વ્યોમથી છવાઇ જાય તો તે વર્ષમાં અનાવૃષ્ટિ નક્કી થાય છે.

જેઠ માસમાં આર્દ્રા, પુનર્વસુ, પુષ્ય, આશ્લેષા, મઘા, પૂર્વા ફાલ્ગુણી, ઉત્તરા ફાલ્ગુણી, હસ્ત, ચિત્રા નક્ષત્રો જે દિવસે હોય તે દિવસે જ્યોતિષીઓએ આકાશમાં જોવું અને જો તે વખતે વાદળાં ન જણાય તો તે વર્ષમાં વરસાદ ઘણો થશે એમ જાણવું. અને જો વાદળાં ચડી આવે તો અનાવૃષ્ટિ થશે.

જેઠ માસમાં શ્રવણ નક્ષત્રમાં જો વાદળાં ચડી આવે તો વરસાદના દિવસમાં વૃષ્ટિ થશે. ધનિષ્ટા નક્ષત્રમાં જો વાદળાં ચડી આવે તો, વરસાદના દિવસોમાં વરસાદ થશે નહિ એમ જાણવું.

જેઠ માસ માટે કહેવાય છે કેઃ—

જેઠ આકરે બારે મોળા.

જો જેઠ માસ આકરો હોય તો બીજા મહિનાઓ તદ્દન મોળા જાય છે.

જેઠ ગયો, આષાઢ ગયો
ને શ્રાવણ તું પણ જા;
ભાદરવો ભારી લાગશે,
જો છઠ ને અનુરાધા.

જેઠ–અષાઢ અને શ્રાવણમાં વરસાદ ન વરસ્યો હોય તો ભાદ્રપદમાં પણ વરસાદ વરસશે કે નહિ તેની શંકા થાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પરન્તુ ઉપરની લોકોક્તિ કહે છે કે જો ભાદ્રપદની છઠને દિવસે અનુરાધા નક્ષત્ર હોય તો વરસાદ જરૂર વરસે છે અને લીલાલહેર થાય છે.

☆

આષાઢ માસનું ફળ

આષાઢ સુદી પાંચેમને દિવસે રવિવાર હોય તો તે વર્ષમાં અલ્પવૃષ્ટિ થશે. સોમવાર હોય તો અતિ વૃષ્ટિ, મંગળ-વાર હોય તો રાજાઓ વચ્ચે વિગ્રહ, બુધવાર હોય તો શુભ ફળ પ્રાપ્ત થશે. ગુરુવાર હોય તો પ્રજાનું કલ્યાણ થાય, શુક્ર-વાર હોય તો પ્રજાને સુખ, આનંદ મળે અને શનિવાર હોય તો દુનિયા દુઃખી થાય.

અષાઢ સુદી પાંચેમને દિવસે શુભવાર હોય અને તેના ઉપર શુભ ગ્રહે દ્રષ્ટિ કરી હોય તો ધન અને ધાન્ય ભરપૂર થશે. આષાઢ સુદી પાંચેમને દિવસે જે ગ્રહનો વાર હોય તે ગ્રહ સાથે ક્રૂર ગ્રહ ભેગો બેઠો હોય અને તેના ઉપર એની ક્રૂર દ્રષ્ટિ પડી હોય તો તે વર્ષમાં દુકાળ, મરણ, ચોરી તથા સજ્જનોને સતામણી વગેરે ભય, ત્રાસ અનુભવવા પડે છે.

અષાઢ સુદી પાંચેમને દિવસે પશ્ચિમ દિશા તરફથી પવન વાય અથવા ઇન્દ્રધનુષ માલમ પડે તો તે વર્ષમાં ઘણી વૃષ્ટિ થશે. આ સમયમાં અનાજનો સંગ્રહ કરેલો હોય અને તે અનાજ કાર્તિક માસમાં વેચવામાં આવે તો જરૂર ફાયદો મળે છે.

આષાઢ સુદ નોમને દિવસે સૂર્ય મંડળ ઉદય થતી વખતે મેઘથી ઢંકાયલું હોય અથવા બપોરની વખતે યા તો અસ્ત

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

થતી વખતે સૂર્ય મંડળ મેઘથી ઢંકાયલું હોય તો તે વર્ષમાં શુભ ફળ પ્રાપ્ત થશે નહિ એ નક્કી જાણવું.

આષાઢ સુદી પૂનેમને દિવસે વૃષ્ટિ થાય તો એક માસ સુધી અનાજ મોઘું વેચાશે. ત્યારબાદ ભાવ ઊતરી જાય.

આષાઢ માસમાં પૂનેમને દિવસે જે પ્રકારનો વાયુ વાય તેના ઉપરથી જે શુભ–અશુભ લક્ષણો પારખી શકાય તે નીચે મુજબનાં હોય છેઃ—

આષાઢ સુદી પૂનેમને દિવસે સૂર્ય અસ્ત થતી વખતે જો પૂર્વ દિશા તરફથી પવન ફૂંકાય તો તે વર્ષમાં અતિ વૃષ્ટિ થશે અને ધનધાન્ય ભરપૂર થશે.

એ જ દિવસે અગ્નિ દિશા તરફથી પવન વાય તો વૃષ્ટિ થશે નહિ. અનાજ પણ પાકશે નહિ અને લોકોને દુઃખ તથા શોક થશે.

એ જ દિવસે દક્ષિણ દિશા તરફથી પવન વાય તો પૃથ્વી અન્ન વગરની બને. દુકાળ પડે અને રાજાઓ વચ્ચે વિગ્રહ ખેલાય.

એ જ દિવસે નૈઋત્ય દિશા તરફથી પવન વાય તો તે વર્ષમાં વૃષ્ટિ બહુ અલ્પ થશે.

એ જ દિવસે પશ્ચિમ દિશા તરફથી પવન ફૂંકાય તો વૃષ્ટિ સારા પ્રમાણમાં થશે અને અનાજ પણ પુષ્કળ પાકશે એ નક્કી છે.

એ જ દિવસે વાયવ્ય દિશા તરફથી પવન વાય અને વાદળા ચઢી આવે અને એ વાદળા પવનથી ખેંચાઇ જાય તો તે વર્ષમાં અલ્પ વૃષ્ટિ થશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આષાઢ સુદી પૂનેમને દિવસે ઉત્તર દિશા તરફથી વાયુ વાય તો વરસાદ સારા પ્રમાણુમાં થશે અને અનાજ પણ પુષ્કળ પાકશે. લોકોમાં સુખાકારી, આનંદ પણ રહેશે.

એ જ દિવસે ઇશાન દિશા તરફથી પવન ફૂંકાય તો અનાજ ઘણું પાકશે, વરસાદ સારા પ્રમાણુમાં થશે, ઝાડોને ફળ પણ વધુ આવશે અને સર્વત્ર આનંદ તથા સુખનો જયજયકાર પ્રવર્તશે.

આષાઢ વદી આઠેમને રાત્રે ચન્દ્ર વાદળાઓથી ઢંકાયલો હોય તો તે વર્ષમાં ઘણી વૃષ્ટિ થશે.

એ જ દિવસે રાત્રિનાં ચન્દ્ર સ્વચ્છ માલમ પડે યા તો છિદ્રવાળો ચન્દ્ર જણાય તો તે વર્ષમાં વૃષ્ટિ થોડા પ્રમાણુમાં થશે.

આષાઢ વદમાં સૂર્ય મંડળ વાદળાથી ઢંકાયલું ન હોય તો વરસાદના દિવસોમાં વૃષ્ટિ થશે નહિ એ નક્કી જાણવું.

આષાઢ માસમાં સ્વાતિ નક્ષત્ર બેસે તે દિવસે વીજળી થાય ને છાંટા પડે તો તે વર્ષમાં વૃષ્ટિ સારા પ્રમાણુમાં થશે. અનાજ પણ ઘણું પાકશે.

☆

આષાઢ માસ માટે લોકોક્તિ છે કે:—

આષાઢ માસે દો દિન સારા,
આઠમ, પૂનમ ઘોર અંધારા;
ભડલી કહે મેં પાયા છેહ,
જીતના બાદલ ઇતના મેહ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ભર આષાઢી પંચમી,
હોય વાદળ કે વીજ,
ધાન વેચી ધન, કરો,
રાખો બળદ ને બીજ,

☆

આષાઢ વદી અષ્ટમી,
જો કદી વાદળ છાયો,
ચારે માસ તણુકીયા,
જાણે ભાંડો રાયો.

☆

આષાઢ માસની પૂનેમની રાત્રે ચન્દ્રનાં દર્શન ન થાય તો ચારે મહિના પુષ્કળ વરસાદ થાય છે.

પરન્તુ જો તે રાત્રે ચન્દ્ર જણાય તો વરસાદ વર્ષતો નથી. આ માટે લોકોકિત છે કેઃ—

આષાઢી પૂનમ દિને,
નિર્મળ ચન્દ્રાભાસ;
પીયુ તમે જાઓ માળવે,
વર્ષાની નહિ આશ.

☆

શ્રાવણ માસનું ફળ

શ્રાવણ સુદ ચોથને દિવસે અથવા પૂર્વા ભાદ્રપદ નક્ષત્રને દિવસે વરસાદ પડે તો તે વર્ષમાં પુષ્કળ અનાજ પાકશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શ્રાવણ સુદ સાતેમને દિવસે વરસાદ થાય તો તે વર્ષમાં અન્ન વધુ પ્રમાણમાં પાકશે અને સર્વત્ર લોકોમાં આનંદ આનંદ પ્રવર્તશે.

એ જ દિવસે સ્વાતિ નક્ષત્ર હોય ને વરસાદ થાય તો સર્વત્ર અનાજ પાકશે.

એ જ દિવસે જો સૂર્ય અસ્ત થતી વખતે વાદળા ચઢેલા જોવામાં ન આવે તો વરસાદની આશા રાખવી નહિ.

શ્રાવણ સુદ પૂનેમને દિવસે શ્રવણ નક્ષત્ર હોય ને તે દિવસે વરસાદ થાય તો તે વર્ષે સુકાળ પડે.

શ્રાવણ માસમાં ચિત્રા, સ્વાતિ, વિશાખા એ નક્ષત્રોમાં વૃષ્ટિ ન થાય તો તે વર્ષ પૃથ્વી જળ અને અનાજ વગરની થશે.

એ જ માસમાં કૃતિકા નક્ષત્રને દિવસે વરસાદ વરસે તો તે વર્ષે પૃથ્વી સમુદ્ર જેવા જળવાળી થશે. અનાજ પુષ્કળ પાકશે અને લોકોમાં આબાદી પ્રવર્તશે.

શ્રાવણ માસ તથા ભાદ્રપદ એ વર્ષાઋતુના મહિના છે.

આ મહિનાઓ માટે કહેતી છે કે :—

શ્રાવણનાં સરવડીઆં,
ભાદરવાની રેલ;
આસો તારાં છોકરાં,
નદીએ નહાવા મેલ.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શ્રાવણનાં સરડાં પરડાં,
ને ભાદરવાની હેલી;
જો એક વરસ આવું નહિ,
તો રૈયત બને ઘેલી.

☆

જેઠ–આષાડમાં પુષ્કળ વરસાદ પડયો હોય તો શ્રાવણમાં વધારે વરસાદની જરૂર રહેતી નથી. આ માટે લોકોક્તિ છે કેઃ–

શ્રાવણ જાય કોરડો,
તો કણે ભરાય ઓરડો.

શ્રાવણ માસમાં જો અધિક માસમાં વરસાદ ઓછો તેમ પાક વધુ થાય છે.

☆

શ્રાવણ માસમાં જો માસ અધિક આવે તો :—

અધિક માસ જો શ્રાવણ બને,
રાજા, પ્રજા પીડા સને;
સુખમય વર્ષા, તર્ષા ઘણી,
સુખમાં સેવક, દુઃખમાં ધણી.

☆

શ્રાવણ પંચકના છાંટા સારા

☆

શ્રાવણ સુદી સપ્તમી,
સ્વાતિ ઉગે સૂર;
ડુંગર બાંધો ઝુંપડા,
પાદર આવશે પૂર

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શ્રાવણ વદી એકાદશી,
ગરજે મેઘ મધરાત;
જાઓ ઝટ પીયુ માળવે,
હું જઈશ ગુજરાત.

☆

શ્રાવણ વદી એકાદશી,
વાદળ ઉગે સૂર;
ભડળી તો એમજ ભણે,
ઘર ઘર વાગે તૂર.

☆

ભાદ્ર માસનું ફળ

ભાદરવા સુદી આઠમે મૃળ નક્ષત્ર હોય અને સોમવાર અથવા રવિવાર હોય તો તે વર્ષમાં વ્યાપારી લોકો શણ તથા સુતરનો સંગ્રહ કરી તે પછી પાંચ મહિને વેચે તો અવશ્ય લાભ થાય છે.

ભાદરવા વદી ત્રીજને દિવસે ત્રીજા પ્રહરમાં ઉત્તર દિશા તરફ વરસાદનાં વાદળાં જોવામાં આવે તો તે વર્ષ સારૂં જશે. આ વર્ષમાં વ્યાપારીઓ અનાજનો સંગ્રહ કરી તે પછીના ૭ માસે વેચે તો લાભ થશે.

ભાદરવા વદી સાતેમને રોહિણી નક્ષત્ર હોય અને શનિવાર ગુરુવાર, શુક્રવાર કે રવિવાર હોય તો જવ, ઘઉં, ચોખા,

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હળદર, જીરૂ, શીશુ, પારો, હીંગ, ગોળ, ખાંડ, સાકર, તલ, કસ્તુરી એ બધી વસ્તુઓના ભાવ તેજ થશે. તેથી તેનો સંગ્રહ કરવો અને સંગ્રહ કર્યા બાદ ત્રણ મહિના પછી એ વસ્તુઓ વેચવામાં આવે તો અવશ્ય લાભ થાય છે.

ભાદરવા માસમાં બેસતી સૂર્ય સંક્રાન્તિને દિને વરસાદ થાય તો તે વરસમાં લોકોને આશ્વિન માસમાં ભય અને નાના પ્રકારના રોગ ઉત્પન્ન થશે.

ભાદરવા વદ અમાસને દિવસે જો રવિવાર હોય તો પ્રજાને ત્રાસ થાય, અનાજના ભાવ તેજ થશે એવું દૈવજ્ઞોનું કહેવું છે.

☆

ભાદ્રપદ માટે કહેતી છે કે :—

ભાદરવાની ભેંસ,
ચરવું થોડું ને તરવું ઘણું.

કારણ, એ મહિનામાં વરસાદ ઘણો જોશબંધ પડે છે અને ભેંસને પાણી ગમતું હોવાથી તે આખો સમય એમાં જ પડી રહે છે.

☆

ભાદરવાની ભેંસ,
લીલું જ દેખે.

☆

ભાદરવા સુદી પંચમી,
યોગ સ્વાતિનો હોય,
શુભ જોગે એ બે મળે,
મંગળ વરતે જોય.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

દિન ઉગતો ભાદરવો,
અમાસ ને રવિવાર;
ધનુષ ઉગે પશ્ચિમે.
હોય જ હાહાકાર.

☆

ભાદરવો જગ રેલશે;
છઠે અનુરાધા હોય;
ગર્ભ ઊભા પુઠના કરે,
વર્ષ ભડળી જોય.

☆

આશ્વિન માસનું ફળ

આશ્વિન માસમાં સુદ એકમે તથા આઠમે અથવા સુદ દશમે વાદળા દેખાય તો તત્કાળ વૃષ્ટિ થાય છે.

ઉપર જણાવેલા દિવસોએ સૂર્યના અસ્ત વખતે પર્વત જેવો મેઘ નજરે દેખાય તો તત્કાળ વરસાદ વરસશે.

આશ્વિન સુદ સાતમે અથવા આઠમે વરસાદ વરસે તો તે વર્ષમાં સુકાળ થાય અને રાજ્યો વચ્ચે શાન્તિ તથા મિત્રાચારી રહે.

આશ્વિન માસમાં સુદ તેરશને દિવસે શનિવાર હોય ને તે દિવસે સૂર્ય સંક્રાન્તિ આવે તો તે વરસમાં પૃથ્વી અનાજથી ભરપૂર રહેશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આશ્વિન માસમાં શનિ વક્ર ગતિનો થાય અને શુક્રનો અસ્ત થયો હોય તો અન્નનો પાક પુષ્કળ થશે.

આ જ મહિનામાં શનિ–સહુનો ભેગો સંયોગ થયો હોય તો તેલ, સુતર અને શણ પણ મોંઘુ વેચાશે.

આશ્વિન માસ માટે લોકોક્તિ છે કે:—

આસો ને મેઘ નાઠો

આશ્વિન મહિનો એ વરસાદનો છેલ્લો માસ ગણાય છે એટલે ઉપરની કહેતી પ્રચલિત બની છે.

આશો વદી અમાસડી,
જો આવે શનિવાર,
સમય આવશે આકરો,
જોશી જોશ વિચાર.

☆

કાર્તિક માસનું ફળ

કાર્તિક માસમાં અથવા માગશર માસમાં સંક્રાન્તિને દિવસે જો વૃષ્ટિ થાય તો પોષ માસમાં અન્નનો પાક મધ્યમ થશે.

કાર્તિક સુદી બારસની રાત્રે વાદળા ન થાય અને આકાશ સ્વચ્છ જણાય અને તેજ મુજબ પૂર્ણિમાને દીવસે કૃત્તિકા નક્ષત્ર હોય તો લોકો આબાદ બને છે અને પાક પણ સારા પ્રમાણમાં પાકે છે.

કાર્તિક સુદી પૂર્ણિમાને દિવસે ભરણી નક્ષત્રનો યોગ પૂરે-

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પૂરો હોય તો તે વર્ષમાં ભયંકર દુકાળ પડશે અને રોગચાળો પણ થશે.

એજ દિવસે અશ્વિની નક્ષત્ર હોય તો ઘાસ, આજનો પાક મધ્યમ પ્રમાણમાં થશે.

એજ દિવસે રોહિણી નક્ષત્ર હોય તો પ્રાણીમાત્રને દુઃખ તથા ક્લેશ થશે.

કાર્તિક માસની અમાસને દિવસે શનિવાર અથવા રવિવાર કે મંગળવાર આવે તો પ્રજામાં ભય ફેલાશે અને લોકો દુઃખ અનુભવશે.

કાર્તિક માસની અમાસને દિને શનિ, રવિ કે મંગળવાર હોય અને તે દિને સૂર્ય સંક્રાન્તિ બેઠી હોય અથવા તો અમાસ પહેલા ચૌદશે કે અમાસને બીજે દિવસે પડવાને દિવસે સૂર્ય સંક્રાન્તિ બેસે તો લોકોમાં આનંદ અને સુખ વ્યાપે છે અને તે વર્ષે બધા પ્રકારના અનાજ ભાવ તેજ બને છે.

આ માસમાં મેઘની ગર્જના થાય તો તે વર્ષમાં અનાજના ભાવ જરૂર વધી જાય છે પણ શિયાળાનો પાક વધુ થાય છે.

આ માસમાં સૂર્ય કે ચન્દ્રનું ગ્રહણ હોય અથવા વીજળી પડે અથવા તો ધરતીકંપ થાય યા તો ધૂમકેતુ કે પછી તેવા જ પ્રકારનો નાનો પૂછડીયો તારો ખરે, ધૂળ ઉડે, વાદળા વગર વરસાદ વરસે, ઉલ્કાપાત થાય કે આવાજ ઉત્પાત થાય તો વ્યાપારીઓએ અનાજનો સંગ્રહ કરવો. અને આ સંગ્રહને પાંચમે મહિને વેચવામાં આવે તો તેથી બેવડો લાભ મળે છે.

કાર્તિક માસ માટે લોકોકિત છે કેઃ—

કારતક મહિને કણબી ડાહ્યો

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કારતક મંદો તો બારે આંકડા

કાર્તિક માસ વ્યાપાર–ધંધામાં–ચાકરીમાં નિષ્ફળ અને મંદ જાય તો લોકોની માન્યતા છે કે બીજું વર્ષ તેજીમાં જાય છે.

☆

માગશર માસનું ફળ

માગશર સુદ બીજને દિવસે શનિવાર હોય અને દક્ષિણ દિશા તરફ વાયુ વાય તો તે વર્ષમાં લોકોને અપાર કષ્ટ ભોગવવું પડે છે.

માગશર વદ ચોથને દિવસે જો મઘા નક્ષત્ર હોય અને મેઘ છવાયલો હોય યા તો છાંટા પડે તો તે પછી આવતા આષાઢ માસમાં વરસાદ થશે એમ જાણવું. આ ચિન્હો માલમ પડે તો આષાઢ માસ સુધી અનાજ પણ મોઘું વેચાશે.

એ જ દિવસે આશ્લેશા નક્ષત્ર હોય અને વદ છઠને દિવસે પૂર્વા ફાલ્ગુણી નક્ષત્ર હોય તો આષાઢના શુકલપક્ષમાં ત્રણ દિવસ સુધી અતિ વૃષ્ટિ થાય છે.

માગશર વદ આઠેમને દિવસે સ્વાતિ અથવા ચિત્રા નક્ષત્ર હોય તો તે વખતમાં આકાશ મેઘથી ઢંકાયલુ રહે તો આવતા આષાઢ માસમાં સ્વાતિ, ચિત્રા નક્ષત્રોને દિવસે અતિ વૃષ્ટિ થશે અને અનાજનો પાક ભરપૂર થશે.

માગશર વદ આઠેમ કે નોમને દિવસે ચિત્રા નક્ષત્ર હોય તો આવતા અષાઢ માસમાં દરરોજ વૃષ્ટિ થશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

માગશર માસમાં વદ ચૌદશ અથવા અમાસને દિવસે વાદળાથી સૂર્ય ઢંકાયલો રહે તો તે વર્ષમાં અનાજ મોઘું વેચાશે એમ સમજવું.

માગશર માસ અને તે પછીના બધા માસમાં બધા સુદ પક્ષમાં તિથિનો ક્ષય થાય એટલે કે તિથિ ખૂટે તો તે વર્ષમાં રાજાને ગાદી પરથી ઊઠી જવું પડે અને પ્રજા દુઃખ તથા દુષ્કાળ અનુભવે.

માગશર વદમાં તિથિ વધે તો તે વર્ષમાં રાજાઓ વચ્ચે વિગ્રહ થાય અને પ્રજાને કષ્ટ ભોગવવું પડશે.

માગશર માસમાં ધન રાશિનો સૂર્ય થયા પછી મૂળ નક્ષત્ર જે દિવસે બેસે તે દિવસે વરસાદનો ગર્ભ રહેશે અને ગર્ભ રહ્યા બાદ સાડાચાર માસ અથવા તો ૭ માસ પછી વરસાદ વરસશે.

માગશર માસ માટે લોકોક્તિ છે કેઃ—

માગશર ન વાયા વાયરા,
આદ્રા ન ઊઠયા મેહ;
ભરજોબન ન જાયો બેટડો,
ત્રણે હાર્યા તેહ.

☆

પોષ માસનું ફળ

પોષ સુદી ચોથને દિવસે વીજળી જણાય તો તે શુભ

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ચિન્હ છે. વીજળીથી ચમકતું અને વાદળાથી છવાયલું ઇન્દ્ર-ધનુષ જણાય તો તે પણ ઉત્તમ ચિન્હ છે.

પોષ સુદી પાંચેમને દિવસે ઘણી ઠંડી તથા બરફ પડે તો તે વરસમાં વર્ષાઋતુ ઘણી સારી નીકળશે. આ ચિન્હ અતિ-વૃષ્ટિ પણ સૂચવે છે.

પોષ સુદી સાતેમને દિવસે રેવતી નક્ષત્ર હોય, આઠમે અશ્વિની અને નવમીએ ભરણી નક્ષત્ર હોય અને એ ત્રણે દિવસે વીજળીથી ચમકતા વાદળા જોવામાં આવે તો વરસાદના દિવસોમાં વરસાદ અતિ પ્રમાણમાં થશે એ નક્કી જાણવું.

પોષ સુદી સાતેમને દિવસે આકાશ વાદળાથી ઢંકાયલું રહે તો શ્રાવણ સુદ સાતમને દિને સારી વૃષ્ટિ થશે એ નક્કી છે.

પોષ સુદી એકાદશીને દિવસે રોહિણી નક્ષત્ર હોય અને વાદળા થાય, વીજળી ચમકે, ગડગડાટ થાય તો વરસાદના દિવસોમાં વૃષ્ટિ સારા પ્રમાણમાં થશે. પણ અનાજના ભાવ તેજ થશે.

પોષ સુદી તેરશને દિવસે શનિ, શુક્ર અથવા મંગળવાર હોય ને તે દિવસે વરસાદના છાંટા થાય તો ઘઉંનો દુકાળ પડે અથવા તો તેના ભાવ અતિ પ્રમાણમાં વધી જાય.

પોષ સુદી પૂનેમને દિવસે અથવા વદ બીજને દિવસે જો વીજળી જોવામાં આવે તો અથવા તો વ્યોમ મેઘથી આચ્છાદિત જોવામાં આવે તો તે વરસમાં અન્ન સારા પ્રમાણમાં પાકશે.

પોષ સુદ પૂનેમને દિવસે સોમવાર અને ભરણી નક્ષત્ર હોય

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

અને ઉત્તર દિશામાં વીજળી થતી હોય અને આકાશ મેઘથી ઢંકાયલુ લાગે તો તે વરસમાં વૃષ્ટિ સારા પ્રમાણમાં થશે.

પોષ વદ પાંચેમને દિવસે મંગળવાર હોય અને તે દિવસે વરસાદના છાંટા થાય તો તે વરસમાં ઘણું અનાજ પાકશે એમ જાણવું પણ અળસી, ઘી, મજીઠ આ વસ્તુઓના ભાવ વધુ તેજ બનશે.

પોષ વદ પાંચેમને દિવસે આકાશમાં તારાઓ સ્વચ્છ જોવામાં આવે તો અને પોષ માસમાં સ્વાતિ નક્ષત્રને દિવસે હીમ પડે તો શ્રાવણ માસમાં વૃષ્ટિ થશે અને લોકોની શરીર સુખાકારી સારી રહેશે.

પોષ વદ સાતેમને દિવસે મધરાતે મેઘ ગર્જના કરીને વરસે તો તે વર્ષમાં વૃષ્ટિ સારા પ્રમાણમાં થશે એ નક્કી જાણવું.

પોષ વદ નોમ કે અગિયારશને દિવસે પૂર્વ દિશામાં મેઘની ગર્જના થાય, વીજળી ચમકે તો તે વર્ષમાં અનાજનો નાશ થશે. આ નાશ કીડા, સડો કે પછી કુદરતનાં તોફાનને લઇને પણ થાય.

પોષ વદી તેરશ અને ચૌદશ તથા અમાસને દિવસે વરસાદનો ગર્ભ રહેલો હોય તો તેથી શ્રાવણ સુદ પૂનેમને દિવસે વરસાદ થશે અને તે વર્ષ સુકાળમાં જશે.

પોષ વદ અમાસને દિવસે શનિ, સોમ કે મંગળવાર હોય તો તે વરસમાં અન્ન મોઘું વેચાશે અને લોકોમાં નાના પ્રકારનો ભય ફેલાશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પોષ વદ અમાસને દિવસે અથવા પોષ વદ સાતેમને દિવસે વરસાદ પ્રથમ વરસવો શરૂ થાય તો વરસાદની ઋતુમાં વૃષ્ટિ સારા પ્રમાણમાં થશે પણ અનાજ મોઘું વેચાશે.

પોષ વદ અમાસને દિવસે જ્યેષ્ટા નક્ષત્ર હોય તો તે વર્ષમાં અનાજ મોઘું વેચાશે. પણ તે જ દિવસે મૂળ નક્ષત્ર હોય તો બધા અનાજનો ભાવ તે વર્ષમાં ઓછો રહેશે અને અનાજ સસ્તું મળશે.

પોષ માસમાં પૂર્વા–ભાદ્રપદા નક્ષત્રનો દિવસ ધ્યાનથી જોવો. જો એ દિવસે પરિવેશ એટલે કે સૂર્ય–ચન્દ્રમંડળની આસમાસ કુંડાળુ થાય અથવા મેઘની ગર્જના થાય, વીજળી ભભૂકે તથા વરસાદના છાંટા પડે તો વૃષ્ટિ ઘણી થશે એમ જાણવું.

પોષ માસમાં સૂર્ય મકર સંક્રાન્તિનો થાય તે દિવસે રવિવાર હોય તો તે મહિનામાં જે ભાવથી અનાજ મળતું હોય તેથી બમણો ભાવ તે વર્ષમાં થશે અને જો શનિવાર હોય તો ત્રણ ગણા ભાવે વેચાશે. મંગળવાર હોય તો ચાર ગણો ભાવ થશે. બુધ કે શુક્રવાર હોય તો સરખા ભાવે વેચાશે. ભોમ કે ગુરુવાર હોય તો ચાલતા ભાવથી અર્ધા ભાવે વેચાશે.

પોષ માસમાં મકર સંક્રાન્તિને દિવસે શનિ, રવિ કે મંગળવાર હોય તો તે વર્ષમાં દુકાળ પડશે અને રાજાઓ વચ્ચે વિગ્રહ જામશે.

પોષ માસમાં મૂળ નક્ષત્રના દિવસથી ભરણી નક્ષત્ર સુધી આકાશ વાદળાવાળું જણાય તો અથવા આર્દ્રા નક્ષત્રથી

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સ્વાતિ નક્ષત્ર સુધી વાદળાથી છવાયલું હોય તો તે વર્ષમાં વૃષ્ટિ થવી જ જોઇએ.

પોષ માસમાં સ્વાતિ નક્ષત્રને દિવસે વરસાદ થાય અથવા પોષ સુદ સાતેમને દિવસે આકાશ મેઘથી ઢંકાયલું હોય તો તે વરસમાં અનાજ ઘણું પાકશે.

☆

મહા માસનું ફળ

મહા સુદ એકમને દિવસે બુધવાર હોય તો અન્ન મોંઘુ વેચાશે અને આગામી વર્ષમાં ભય થશે.

આજ દિવસે પવન ઘણો વાય, વાદળા ચઢી આવ્યા ન હોય તો તે વર્ષમાં તેલ વગેરે પદાર્થો મોંઘા વેચાશે.

મહા સુદ બીજને દિવસે શુક્રવાર હોય અને ત્રીજને દિવસે શનિવાર હોય તો તેથી રાજાઓના વિગ્રહથી પૃથ્વી પર ભય પ્રવર્તશે અને અનાજ-દ્રવ્ય વગેરેનાં ભાવ અનેકગણાં વધી જશે.

આ જ મહિનાની બીજ કે ત્રીજને દિવસે ગુરુવાર હોય તો પૃથ્વી અનાજથી ભરપૂર રહેશે. પ્રજા અને રાજા બન્ને સુખ અનુભવશે.

મહા સુદ બીજને દિવસે આકાશ મેઘથી ઢંકાયલું રહે તો પૃથ્વી પર અનાજ ઘણું પાકશે.

મહા સુદ ત્રીજને દિવસે છાંટા પડયા વગર વરસાદની ગર્જના થાય તો તે વર્ષમાં ઘઉં, જવનો સંગ્રહ કરવો અને તે વેચવાથી લાભ થશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મહા સુદ ચોથને દિવસે વરસાદ થાય તો નાળિયેરનો પાક સારા પ્રમાણમાં થશે.

મહા સુદ પાંચમને દિવસે છાંટા થયા વિના વરસાદના વાદળાં ચડી આવે તો ભાદરવા માસમાં થોડી વૃષ્ટિ થશે એમ સમજવું.

મહા સુદ છઠને દિવસે વાદળા વિના આકાશ સ્વચ્છ અને દશે દિશા પણ સ્વચ્છ માલમ પડે તો રૂના વેપારીઓએ રૂનો સંગ્રહ કરવો. આ સંગ્રહનો લાભ બીજા વર્ષમાં જરૂર મળે છે.

મહા સુદ સાતેમને દિવસે સ્વાતિ નક્ષત્ર હોય તો તે શુભ ચિન્હ સમજવું.

મહા સુદ સાતેમને દિવસે સોમવાર આવે તો મોટો દુકાળ પડશે અને રાજાઓ વચ્ચે મોટો વિગ્રહ ખેલાશે.

મહા સુદ નોમ, દશેમ કે અગિયારશને દિવસે વીજળીના ચમકારા સાથે પવન ચાલતો હોય તો તેથી વરસાદ સારા પ્રમાણમાં વરસશે એ નક્કી છે.

મહા સુદ પૂનેમને દિવસે આકાશ વાદળાથી ઢંકાયલું જણાય તો તેથી છઠ્ઠે માસે અનાજના ભાવ તેજ થશે.

મહા વદ પાંચમ, છઠ, સાતમ એ દિવસે શુક્ર, શનિ અને રવિવાર આવ્યો હોય તો તે વર્ષમાં રાજાઓ વચ્ચે મોટો વિગ્રહ વ્યાપશે.

ઉપર લખેલા યોગો મહા માસમાં ન હોય તો ભાદરવા માસમાં ઘઉં, મગ વગેરે અનાજ મોંઘુ વેચાશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મહા વદ તેરશને દિવસે જો હિમ પડે તો પૃથ્વી પર અનાજનો પાક ઘણો થશે.

મહા વદ તેરશને દિવસે આકાશમાં વાદળા છવાયલા હશે તો ડાંગરના ભાવ તેજ થશે.

મહા વદ અમાસને દિવસે વાદળાથી આકાશ છવાયલું જણાય તો ભાદરવામાં વરસાદ થશે.

મહા માસમાં સૂર્ય સંક્રાન્તિને દિવસે જો વરસાદના છાંટા થાય તો અનાજની ઉત્પન્ન વધશે.

કોઇપણ મહિનામાં પાંચ રવિવાર હોય અથવા પાંચ મંગળવાર હોય અથવા પાંચ શનિવાર હોય તો તેથી દુકાળ પડે અને ભય ઉત્પન્ન થાય.

કોઇપણ માસમાં સોમ, બુધ, ગુરૂ, શુક્ર એમાંથી કોઇપણ વાર પાંચ વખત આવે તો તે શુભ ચિન્હ સમજવું.

☆

ફાગણ માસનું ફળ

ફાગણ સુદ એકમ એ હોય તો તે શુભ ચિન્હ છે.

ફાગણ સુદ ત્રીજ, ચોથ, આઠમ એ હોય તો તે અશુભ ચિન્હ છે.

ફાગણ સુદ સાતેમને દિવસે પવન હોય અથવા આકાશ મેઘથી ઢંકાયલું હોય તો અથવા વીજળી ચમકતી હોય તો તે વરસમાં બધા પ્રકારનું અનાજ સારા પ્રમાણમાં પાકશે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આ જ દિવસે કૃતિકા નક્ષત્ર હોય તો ભાદરવા વદ અમાસને દિવસે વરસાદ થશે એ નક્કી છે.

ફાગણ સુદ સાતેમને દિવસે સ્વાતિ નક્ષત્ર હોય તો તે શુભ સમજવું.

ફાગણ સુદ આઠેમ અથવા તેરસને દિવસે વરસાદ વરસે તો તે વર્ષમાં સારી વૃષ્ટિ થશે.

ફાગણ માસમાં ગુરૂ અસ્ત થતો હોય અથવા વક્ર ગતિનો થવાનો હોય યા તો શનિ વક્ર ગતિનો થવાનો હોય તો બધું અનાજ મોંઘું વેચાશે.

ફાગણ માસમાં શુક્રનો અસ્ત થતો હોય તો બધું અનાજ મોંઘું વેચાશે અને ૭ માસ સુધી દુકાળ રહેશે.

ફાગણ માસમાં મીન સંક્રાન્તિને દિવસે તિથિનો ક્ષય અને મંગળ, શનિ કે રવિવાર હોય તો તેથી દુકાળ પડશે એમ જાણવું. અને મીન સંક્રાન્તિને દિવસે ગુરુ, શુક્ર કે સોમવાર હોય તો સુકાળ થશે એમ સમજવું.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બોલતાં નક્ષત્ર

☆

પ્રાચીન લોકોક્તિઓનું મહત્વ

વર્ષા, પાક, આબોહવા તથા માનવી જીવન ઉપર જેવી રીતે દિન, માસ, યોગ આદિની અસર હોય છે તેવીજ રીતે નક્ષત્રની પણ અસર એમાં હોય છે. નક્ષત્ર ઉપરથી વર્ષાઋતુ અને પાકની ઉત્પન્ન સંબંધી ઘણું જાણી શકાય છે. જ્યોતિષીઓનું કહેવું છે કે નક્ષત્ર ઉપરથી ભાખેલુ ભવિષ્ય (વરસાદ માટેનું) કદી પણ ખોટું પડતું નથી. અને આ વાત ખરી લાગે છે. નક્ષત્રો સંબંધી એટલી તો લોકોક્તિઓ ગુજરાતી, હિંદી આદિ સાહિત્યમાં મળી આવે છે કે તેની અગત્યનો સ્વીકાર કર્યા વગર ચાલે એમ નથી જ.

લોકોક્તિઓ એ પ્રાચીન જમાનાની બુધ્ધિનું માપ બતાવતી પારાશીશી છે. લોકોક્તિઓનો સાધારણ અર્થ કહેવત થાય છે. આ કહેવતો એ આપણા પ્રાચીન સમાજની રીતભાત, રહેણી–કરણી, સમાજ વ્યવસ્થા આદિનું નિર્મળ પ્રતિબિંબ છે. જ્યારે લખાણોની, છાપકામની શરૂઆત અસ્તિત્વમાં નહોતી, લોકો વાંચી–લખી શકતાં નહોતાં ત્યારે પ્રજાના અનુભવો અને તેમનાં ડહાપણ કહેવતો દ્વારા બહાર પડતાં હતાં. આમ કહેવતોનો જન્મ થતો. આ કહેવતો રૂપી ડહાપણ એક માણસને મોઢેથી બીજાને મોઢે, એક પેઢીથી બીજી પેઢી સુધી વારસા તરીકે ઊતરતું આવેલું છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

નક્ષત્રો માટેની આગાહીઓ

નક્ષત્રો માટે આપણા દેશમાં પ્રાચીન કાળની જે લોકોક્તિઓ પ્રચલિત છે તેની અહીં ઝાંખી કરાવવામાં આવે છે.

☆

આશ્વિન વરસતાં અન્નનો નાશ,
રેવતી ગળતાં નહિ જળ આશ.

☆

કૃત્તિકા નક્ષત્ર માટે કહેવાય છે કેઃ—

કૃત્તિકાના છાંટા સારા,
કૃત્તિકા કલ્યાણ.

☆

રોહિણી નક્ષત્ર માટે અનેક લોકોક્તિઓ પ્રચલિત છે. એ બધામાં નીચેની વધુ પંકાયલી છેઃ—

રોહિણી સુવા તો બળદીઆ સુવા.

☆

રોહિણી ગાજે તો બહોતેરૂં બાળે.

એટલે કે રોહિણી નક્ષત્રમાં ગર્જના થાય તો વરસાદ બોતેર દિવસ મોડો આવે છે.

☆

રોહિણી દાઝી તો સુઠ બાઝી.

☆

રોહિણી તપે તેનું ફળ સારૂં

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

રોહિણી નક્ષત્રમાં તાપ સખ્ત પડે તથા વરસાદ વધુ પડે તો તે શુભ ચિન્હ છે. આ માટેજ કહેવાયું છે કે:—

રોહિણી રેલે કે તપે તે સારી

☆

રોહિણી તપે ને મૃગશર વાય,
તો આદ્રામાં મેહ અનર્ગળ થાય.

રોહિણી નક્ષત્રમાં તાપ પડે અને મૃગશરમાં ઠંડો પવન વાય તો આદ્રા નક્ષત્રમાં પુષ્કળ વરસાદ વાય છે. એવો આ લોકોક્તિનો ભાવાર્થ છે.

☆

મૃગશર ન વાયા વાયરા,
આદ્રા ન આવ્યા મેહ;
જોબન ન જાયો બેટડો,
જણે હાર્યાં તેહ.

☆

આદ્રા નક્ષત્ર પણ ચમત્કારિક છે. એને માટે કહેવાયું છે કે :—

જો વરસે આદ્રા,
તો બારે માસ પાધરા;
આદરા કરે ઉલામણ
તો માસે આવે મેહ.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પુનર્વસુ, પુષ્ય એ ભાઈલા,
વરસે તો વરસે, વાઇલા તો વાઇલા.

☆

આશ્લેષા નક્ષત્રમાં વરસાદ પડે તો કંઇપણ પાક થતો નથી. આટલા માટેજ કહેવાયું છે કે:—

જો વરસે આશ્લેષા તો શું મસળશે ?

☆

પુષ્યનાં પાણી, તે અમૃત પાણી.

☆

મઘા નક્ષત્રમાં સારા વરસાદની અને ઉત્તમ પાકની ખેડુતોને આશા રહે છે. એટલે જ કહેવાયું છે કે :—

જો વરસે મઘા, તો ધાન થાય ઢગા.

☆

ઉત્તરા નક્ષત્રમાં વરસાદ વરસે તો અનાજનો પાક એટલો તો થાય છે કે જનાવરોને ખવડાવતાં પણ તે ખૂટતું નથી. આથી કહેતી છે કે:—

જો વરસે ઉત્તરા,
તો ધાન ન ખાય કૂતરા.

☆

બધા નક્ષત્રોમાં ચિત્રા નક્ષત્ર ઘણું અચોક્કસ કહેવાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

એ નક્ષત્રમાં જો વરસાદ પડે તો રેલ આવે અને તાપ પડે તો અંગારા વર્ષાવે છે. એના આ સ્વભાવને લઇને જ 'ઘેલી ચિત્રા' ના નામથી તેને ઓળખવામાં આવે છે. એને લગતી કહેતી પ્રચલિત છે કે :—

ઘેલી ચિત્રા કરે ખેલ,

ને કાળ ઉનાળે આવે રેલ.

☆

જો વરસે ચિત્ત તો પાડે ભીંત

☆

પૂર્વા નક્ષત્રમાં પણ વરસાદ પડે તો અનાજનો પાક સારો ઊતરવાની આશા રહે છે. અને તેથી ખેડુતો (કણબીઓ મુખ્ય) ભાવ ચઢાવી પૈસા કમાવાની આશા મૂકી દે છે. આથી કહેતી છે કે:—

જો વરસે પૂર્વા તો કણબી બેઠા ઝુરવા.

☆

સ્વાતિ નક્ષત્રમાં વરસાદનું વધારે પડવું એ પાક માટે નુકશાનકારક છે. આથી કહેવાય છે કે :—

જો વરસે સાંત તો વાગે ન તાંત.

કારણ વરસાદ વધારે પડવાથી રૂના પાકનો નાશ થાય છે એટલે પિંજારો પોતાની તાંત ચલાવી શકતો નથી.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

હસ્ત અથવા હાથીયા નક્ષત્રમાં જેમ પાણી વધારે પડે તેમ પાક તથા લોકને લાભ થાય છે. આથી જ લોકોક્તિ છે કે :–

જો વરસે હસ્ત, તો પાકે અઢારે વસ્ત.

☆

હાથીયો વરસે હાર,
તો આખું વરસ પાર.

હાથીયામાં જો વરસાદ વરસે તો પછી આખું વર્ષ સુખરૂપ જાય છે. બીજા વરસાદની પણ જરૂર રહેતી નથી. હાથીયો વરસાદ ખેડુતોને માટે આશીર્વાદ સૂચક મનાયો છે. એની રાહ તેઓ આતુરતાથી જુવે છે અને જ્યારે તે વરસે છે ત્યારે ખેડુતો જમીનદારોના મુખ હર્ષથી ચમકી ઊઠે છે. ગુજરાતમાં હજુ આજે પણ હાથીયો વરસાદ વરસે તો તેની ખુશાલીમાં ખેડુતો પોતાના આંગણામાં સાથીયા, રંગોળી પૂરી તેને વધાવે છે. આ માટેની લોકોક્તિ છે કે:–

જો વરસે હાથીયો,
તો મોતીએ પૂરાય સાથીઓ.

★

વરસાદજી વરસજે હાથીયા
તો કણુબણુ બારણે સાથીઆ

☆

આરૂઢા નક્ષત્રમાં વરસાદ બરાબર પડે તો અનાજનો પાક

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સારો ઊતરે છે અને સારા ભાવની આશા રખાય છે. આ માટે લોકોક્તિ છે કે :–

જો વરસે આરૂઢા,
તો બારે મહિના પાધરા.

☆

કૃત્તિકા કલ્યાણ કરે
રોહિણી કરે સુકાળ;
જો વર્ષે મૃગશિર્ષ તો
નિશ્ચય પડે દુકાળ.

કૃત્તિકા નક્ષત્રમાં વરસાદ પડે તો તે કલ્યાણકારી નીવડે છે. રોહિણીમાં વરસાદ પડે તો સુકાળ આણે. પરન્તુ મૃગશિર્ષમાં જો વરસાદ વરસે તો દુકાળ જરૂર પડે છે. એમાં શંકા જ નથી.

☆

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તેજીમંદી

☆

જ્યોતિષની દ્રષ્ટિથી રૂ, ચાંદી, એરંડા, અળસી, ગોળ, ખાંડ વગેરે વસ્તુઓની તેજીમંદી, પણ જાણી શકાય છે. આ માટે જ્યોતિષના આખા જ્ઞાનની જરૂર નથી. માત્ર પંચાંગ જોતાં આવડવું જોઇએ. પંચાંગના સાધારણ અભ્યાસથી પણ વધઘટ વગેરે જાણી શકાય છે.

આપણા પ્રાચીન ઋષિ–મુનિઓએ પોતાના ગ્રન્થોમાં પણ એની રચના કરી છે. અમુક નક્ષત્ર હોય તો અમુક વસ્તુઓના ભાવ વધવા જ જોઇએ. આવી તેમની ગણત્રી આજે સચોટ રૂપે પૂરવાર થઇ છે. આપણા પ્રાચીન પૂર્વજોનું આ વિશેનું જ્ઞાન કેટલું ઊંડું હતું તેમજ તેમની દ્રષ્ટિ કેટલી વિશાળ અને વેધક હતી તેનો એના ઉપરથી પરિચય મળે છે.

અહીં નીચે જે રીત રજુ કરવામાં આવી છે તે સંશોધન અને ખાતરી બાદ જ આપવામાં આવે છે:–

રૂના ભાવની વધઘટ જોવાની રીત.

જે દિવસે કૃત્તિકા નક્ષત્ર હોય તે દિવસે રૂમાં મંદી થાય.

જે દિવસે ચન્દ્રમા ધનરાશિમાં હોય તે દિવસે રૂમાં મંદી થાય.

ચન્દ્રમા મિથુન, કર્ક, સિંહ અથવા વૃશ્ચિક રાશિમાં હોય તો રૂમાં તેજી થાય.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ચન્દ્રમાં રવિવારે ઉગે તો સાધારણ રીતે મંદી થાય.

ચન્દ્રમાં શુક્રવારે ઉગે તો રૂના ભાવમાં તેજી થાય.

વદીની છઠથી દશમ સુધીમાં કોઈપણ તિથિનો ક્ષય હોય તો મંદી થાય. પણ તિથિ જો વધારે હોય એટલે કે બેવડી હોય તો તેજી થાય.

વદીની કોઈ પણ તિથિ તૂટે એટલે કે ક્ષય હોય તો ભાવમાં મંદી થાય.

સુદમાં કોઇપણ તિથિ તૂટે તો રૂનો ભાવ તેજી પકડે.

રૂ જે દિવસે વ્યાપારમાં તેજી પકડે તે દિવસે દક્ષિણ દિશા તરફ વાદળાં હોય તો રૂમાં મંદી થશે.

રવિવારે પૂનેમ હોય તો રૂના ભાવ વધે. શનિવારે પૂનેમ હોય તો રૂ તથા અનાજના ભાવ વધે. મંગળવારી પૂનેમ હોય તો રૂ તથા અનાજ વગેરે મોંઘા થાય.

કોઇપણ માસમાં સુદી ચૌદશ નો ક્ષય હોય અને સવાબે દિવસમાં ગ્રહણ હોય તો રૂ ટકા ૧૦૯ ઘટે. દા. ત. તેરસ થોડી અને ૧૪ નો ક્ષય હોય અને પૂનમની પાછલી રાતનું ગ્રહણ થાય અને તે ઘેરાયલો આથમે તેને સવાબે દિવસનું ગ્રહણ કહે છે.

શનિ અને ગુરૂ એક રાશિનાં હોય તો રૂમાં તેજી થાય.

શનિ–ગુરૂ પંચક રાશિના થાય તો રૂમાં આઠ ટકા તેજી થાય. [સમજ:—કોઇપણ દિવસે શનિ–ગુરૂ સાથે પંચક થાય

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તો તે દિવસે તેજીનો યોગ થયો જાણવો. આ યોગ કુંભ અને મીન રાશિએ શનિ અને ગુરૂ હોય તો જ કહેવાય છે. શનિ-ગુરૂ એક રાશિના હોય તો જ તેજી થાય છે.]

કોઇપણ માસમાં પૂનેમ સોમવારી અને અમાસ સોમવારી હોય અને વચમાં શનિ વક્ર થાય તો તથા વચ્ચેની તિથિનો ક્ષય થતો હોય તો રૂના ભાવ તેજ થાય છે.

અમાસ સોમવારે આવતી હોય અને તે દિવસે ચન્દ્ર કર્કનો હોય તો રૂના ભાવ ત્રીસ ટકા જેટલા વધે છે.

રવિવાર અથવા બીજા કોઇપણ વારે વ્યક્તિપાત અથવા વૈધ્રત હોય અને દિવસે રોહિણી નક્ષત્ર હોય તથા વરખનો ચન્દ્ર હોય તો રૂનું બજાર મંદી પકડે છે.

નિંદા તિથિ એટલે કે પડવો શનિવારે હોય ને ચિત્રા નક્ષત્ર તે દિવસે હોય તો ચાર ટકા રૂનો ભાવ વધે છે.

જે મહિનામાં અમાસ સોમવારી હોય તે માસમાં રૂના ભાવ ૨૦ ટકા જેટલા ઘટી જાય છે.

જે મહિનામાં અમાસ રવિવારે હોય, આગલા દિવસની ચૌદસ ઉપરાંત અમાસ વધારે હોય અને બીજે દિવસે અમાસ-રવિવારનો યોગ હોય તો બજારમાં આકસ્મિક દશ ટકાનો વધારો થાય છે.

જે દિવસે અમાસ ઘડી એકની હોય અને પછી પડવો થતો હોય તો રૂમાં દશ ટકા મંદી થાય છે.

વૈધ્રત અને વ્યતિપાત રવિવારે હોય તો રૂના ભાવ ૧૦ ટકા વધે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શનિ વક્રી થાય તો ૪૦ ટકા ભાવ વધે. આગળ આવે તો વધે અને પાછળ ચાલે તો ઘટે છે.

શુક્રનો તારો વધુ દિવસ સુધી અસ્ત રહે તો ટકા ૫૦ મંદી કરે છે અને વધુ દિવસ સુધી ઉદય પામે તો તેજી કરે છે.

ગુરુ મકર રાશિનો થાય તો રૂ અને કપાસના ભાવમાં તેજી થાય છે.

દરેક માસમાં સુદીમાં ક્ષય હોય તો તે દિવસથી ભાવ વધે અને વદમાં ક્ષય હોય તો તે દિવસથી ભાવ ઘટે છે.

દરેક માસમાં અથવા તો વર્ષમાં ગુરુવારનું ચન્દ્ર ગ્રહણ હોય તો માસ એની અંદર ટકા પચીસ વધે છે અને મંગળવારે સૂર્ય ગ્રહણ હોય તો માસ સ્હાડાચાર સુધીમાં વસ્તુઓ મોંઘી રહે છે એટલે કે તેજી થાય છે.

ગણેશચોથ ગુરુવારે હોય તો વેપાર તેજીનો કરવો.

સોમવારને દિવસે ચાંદરાત હોય તો દિવસ પંદરમાં તેજી થાય.

કાર્તિક સુદી એકમને બુધવાર અને સુદ પાંચેમને રવિવાર હોય તો રૂના ભાવ તેજ થાય છે.

પોષ સુદી પૂનેમનાં વાદળા હોય તો ફાગણ સુદી પૂનેમની અંદર વીસ ટકા તેજી થાય છે.

મહા સુદી પાંચેમ–છઠ અને સાતેમને દિવસે વાદળા થાય તો રૂનું બજાર વધે છે અને ફાગણ વદ એકમથી ઘટે ને વાદળા ન થાય તો ફાગણ વદ એકમથી વધે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મહા સુદ પૂનેમનાં વાદળાં થાય તો દોઢ માસ સુધી મંદી રહે અને ચૈત્ર સુદી પૂનેમ પછીથી સફેદ વસ્તુઓમાં તેજી થાય.

મહા વદ પાંચેમને દિવસે વાદળા થાય તો ફાગણમાં તેજી થાય.

મહા વદી આઠમનાં દિવસે વાદળાં હોય તો ફાગણની અમાસ સુધીમાં રૂ–કપાસ તેજી પકડે છે.

મહા વદી નોમનાં વાદળાં હોય તો ફાગણની અમાસમાં રૂ--કપાસ તેજી પકડે છે.

મહા વદી દશેમનાં વાદળાં હોય તો ચૈત્ર સુદી એકમથી તે પૂનેમ સુધી તેજી થાય છે.

મહા વદી અગિયારસનાં વાદળાં થાય તો ચૈત્ર વદી એકમથી અમાસ સુધી તેજી રહે છે.

મહા વદી બારસનાં વાદળાં થાય તો વૈશાખ સુદી એકમથી પૂનેમ સુધીમાં તેજી રહે છે.

મહા વદી તેરસનાં વાદળાં થાય તો વૈશાખ વદી એકમથી અમાસ સુધીમાં તેજી રહે.

મહા વદી ચૌદશનાં વાદળાં થાય તો જેઠ સુદી એકમથી પૂનેમ સુધી તેજી રહે.

મહા વદી અમાસના વાદળાં થાય તો જેઠ વદી એકમથી અમાસ સુધીમાં રૂના ભાવ તેજ રહે.

બુધવારે બજાર વધે તો બે દિવસ સુધી તેજી રહે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

રવિવારે બજાર વધે તો એ દિવસ રૂના ભાવ વધે છે.

ગુરૂવારે બજાર વધે તો શનિવારની રાત સુધીમાં રૂમાં તેજી રહે છે.

દરેક માસમાં વદી છઠ્ઠનો ક્ષય હોય તો રૂનો વેપાર તેજીનો કરવો અને માસ એક સુધી વેપાર રાખવો. કારણ એક માસમાં ઓછામાં ઓછા પચાસ ટકા વધે છે.

દરેક માસમાં વદ છઠ બે ઘડી અંદર હોય તો તે માસમાં ટકા અઢારથી તે અઠ્ઠાવીસ સુધી ઘટે છે.

વૈશાખ સુદી છઠને વાર શુક્ર હોય અને તિથિ પૂર્ણ હોય તો રૂના ભાવ એકદમ અર્ધા થઈ જાય છે એટલે મંદી થાય છે.

વૈશાખ વદી ચૌદશને વાર શનિ હોય તો રૂના ભાવ સાધારણ રહે પરન્તુ પહેલાં દશથી પંદર ટકા જેટલી તેજી થાય છે.

દરેક વર્ષમાં પૂંછડીયો તારો ઉગે ત્યારે રૂના ભાવ ચાલુ હોય તેનાથી બમણા થાય છે. અને જે પૂંછડીયો તારો જણાય તે એક માસમાં અસ્ત પામે તો ભાવ ઘણાં આકરા થાય.

ફાગણ સુધી બીજ ને વાર બુધ હોય તો રૂમાં તેજી થાય છે.

ફાગણ સુદી અગિયારસને વાર શુક્ર હોય તો રૂનો ભાવ વધે છે અને કાર્તિક સુદી પૂનેમ સુધીમાં સંપૂર્ણ તેજી થાય છે.

ફાગણ સુદ પૂનેમ અને આશ્વિન સુદ પૂનમે ચન્દ્રમાં

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

જળમાં ડૂબેલો હોય એટલે કે જળ કુંડાળામાં તે જણાતો હોય તો ભાવ વધે છે. જે દિવસે સૂર્ય ને રાહુ ભેગા થાય તે દિવસે રૂમાં સો ટકા ઘટ પડે છે. એટલે કે મંદી થાય છે.

ફાગણ વદ છેઠના વાદળો થાય તો રૂનાં ભાવમાં ચૈત્રમાં તેજી આવે છે.

ચૈત્ર વદ સાતેમનાં વાદળાં થાય તો વૈશાખ માસમાં તેજી આવે છે.

જેઠ સુદ પાંચમને વાર શનિ હોય તો ભાવ એક મહિના સુધી મંદ રહે છે.

☆

કપાસના ભાવ જાણવાની રીત

સ્વાતિ નક્ષત્રમાં બીજનો ચન્દ્ર ઉગે તો કપાસ મોંઘો થાય છે.

તુલા રાશિ ઉપર મંગળ અને રવિ હોય તો કપાસ તેજી પકડે છે.

ધન રાશિ ઉપર સૂર્ય હોય તો કપાસીયા અને મંગળ હોય તો ઘી તથા કપાસીયા મોંઘા થાય છે.

આરૂઢા નક્ષત્રમાં બીજ ઉગે તો કપાસ મોંઘો થાય.

પૂર્વા ફાલ્ગુની તથા ઉત્તરા ફાલ્ગુનીમાં બીજનો ચન્દ્ર ઉગે તો ધોળી વસ્તુ તેજ થાય.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વૃષભનો ચન્દ્ર વૃષભે સંક્રાન્તિ બેસે તે દિવસે હોય તો કપાસમાં તેજી થાય છે.

સિંહ રાશિનો ગુરુ થાય ત્યારે કપાસ વગેરે માસ આઠથી બારમાં તેજ થાય છે. કન્યાનો ગુરુ થાય ત્યારે કપાસીયાનો સંગ્રહ કરવાથી માસ બેમાં જરૂર લાભ થાય છે.

મિથુન રાશિનો ચન્દ્ર સવાબે દિવસ કપાસને મોંઘો રાખે છે. કન્યા રાશિમાં ચન્દ્રનો અસ્ત થાય તો તેજી થાય. ગુરુથી જો શુક્ર આગળ હોય તો ઘટેલી વસ્તુની આશા રહે છે એટલે કે એના તેજ થવાની સંભાવના જાગે છે.

કન્યા રાશિના શનિ હોય તો કપાસ મોંઘો થાય છે.

માગશર સુદ પૂનેમની ઘડી–પળ વધારે હોય તો માસ ૭ થી સાત સુધી તેજી રહે છે.

મહા સુદી એકમને શનિવાર અથવા મંગળવાર હોય તો અને આકાશ નિર્મળ હોય તો કપાસ ખરીદવો અને તે બાદ ત્રણ માસ પછી તેના બમણા નાણાં મળે છે.

મહા સુદ છેઠને ગુરૂવાર હોય અને તે દિવસની રાત્રિ નિર્મળ હોય તો ત્રણ મહિનામાં બમણો લાભ મળે છે. મહા સુદ છેઠને સોમવાર હોય અને આકાશ વાદળા વગરનું માલમ પડે. તો રૂનો ભાવ વધે છે. મહા સુદી છેઠ નિર્મળ હોય તો પણ કપાસનો ભાવ વધે છે.

મહા સુદી સાતેમને દિવસે જો મેઘની ગર્જના થાય તો કપાસની તેજી થાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

મહા સુદી આઠેમ નિર્મળ હોય તો કપાસ મળે **નહિ.**

ચૈત્ર માસમાં મીન સંક્રાન્તિ સોમવારે બેસે તો **મંદી** થાય છે.

ચૈત્ર-વૈશાખમાં મેષ સંક્રાન્તિ બુધ, ગુરુ, શુક્ર એ વારોએ બેસે તો કપાસનાં ભાવમાં તેજી થાય છે. વૈશાખ સુદ પૂનેમને ગુરુવાર હોય તો કપાસનો સંગ્રહ કરવો **ઉત્તમ** છે.

ચૈત્ર અથવા માગશરની એકાદશીએ રવિવાર હોય તો ભાવમાં **મંદી** આવે છે.

જેઠ માસની સંક્રાંન્તિએ રવિવાર હોય તો ભાવ **તેજી** પકડે છે.

ભાદરવાની સક્રાન્તિ રવિવારે હોય તો પણ તેજી જાણવી.

ચન્દ્ર ઉગતાં વાદળામાં મોં હોય અથવા ઝાંખો દેખાય તો ભાવમાં તે **મંદી** આણે છે. તેવી જ રીતે અંદરનો ભાગ પણ સમજીને જોવો. ઘડી-પળ વગેરે પણ વિચારીને જોવું રોજ વાદળ જોતા રહેવું.

☆

૩, ચાંદી, ચોખા, ખાંડ, ઘી, સફેદ સ્ટીલ વગેરેના ભાવની વધઘટ:

શુક્રનો અસ્ત જે મહિનામાં થાય તે દિવસથી વ્યાપાર-ભાવમાં પંદર ટકાનો ઘટાડો થાય છે. તેમાંય ખાસ કરીને **૩, ચાંદી, ચોખા, ખાંડ, ઘી અને સફેદ સ્ટીલ** આ ચીજોના ભાવમાં પંદર ટકાની **મંદી** આવે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

બુધ, ગુરૂ, શુક્ર અને સોમ તથા શનિવારે અમાસ હોય તો ઉપરની સફેદ વસ્તુઓનાં વ્યાપારમાં દશ ટકા ભાવનો ઘટાડો થાય છે.

કોઇપણ મહિનામાં સુદી નોમનો ક્ષય થતો હોય તો આઠ દિવસ પહેલાં આઠ ટકા ભાવ આ ચીજોમાં વધે છે.

દક્ષિણ દિશા તરફ વાદળાં થતાં હોય તો પહેલાં રૂમાં તેજી થાય અને પાછળથી મંદી થાય.

કોઇપણ મહિનામાં એકાદશી સોમવારી આવે અને તે દિવસે વ્યતિપાતનો યોગ સાથે આવે અથવા વૈધ્રત હોય તો રૂ, ચાંદી, ચોખા, ખાંડ, ઘી અને સફેદ સ્ટીલના ભાવમાં વીસ ટકાનો વધારો થાય છે.

ગુરુ અને શનિ એ બન્ને ગ્રહો તુલા રાશિમાં ભેગા થાય તો તે દિવસે બજાર ભાવ એકદમ તેજ થાય છે અને ભાવ બેવડા પણ વધી જાય છે.

કોઇપણ માસમાં સુદી ચૌદસનો ક્ષય હોય અને તે દિવસે ગ્રહણ હોય તો ઉપરની સફેદ વસ્તુઓના ભાવમાં પચાસ ટકા જેટલો ઉછાળો આવે છે.

જે દિવસે સૂર્ય અને રાહુ એક રાશિમાં ભેગા થાય તો તે દિવસથી બજાર મંદી અનુભવે અને તે એક નાડી ઉપર આવે તો ઉપરની વસ્તુઓના ભાવમાં પચાસ ટકાનો ઘટાડો થાય છે.

રેવતી નક્ષત્ર અને રવિવાર હોય તો દશ ટકાનો વધારો થાય છે. પરન્તુ તે વખતે વ્યાપારમાં તેજી ચાલતી હોય તો બે દિવસ આગળ અને ૭ દિવસ પાછળ તેજી થાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

કોઇપણ મહિનાની પૂર્ણિમાએ રવિવાર અથવા મંગળવાર હોય તો તે માસમાં ઉપરની શ્વેત વસ્તુઓનાં બજારમાં તેજી રહે છે. સુદી પૂનેમ આઠ ઘડી સુધી હોય તો ટકા આઠથી દશ (પણ રવિવાર હોય તો જ) સુધી તેજી રહે છે.

કોઇપણ માસમાં સુદ ત્રીજ બે હોય તો રૂની તેજી અને ત્રીજનો ક્ષય હોય તો દશ દિવસમાં રૂની મંદી થાય છે. પાછળથી ભાવ પચાસ ટકા જેટલો ઘટી પણ જાય છે.

કોઇપણ માસમાં વદમાં તિથિ તૂટે તો બજાર તેજ થાય પરન્તુ તેર દિવસનું પખવાડિયું હોય તોજ તેજી પકડે છે.

જે મહિનામાં ગ્રહ રાશિથી ફરે તે માસમાં બજાર નરમ થાય છે. કોઇપણ માસમાં વદી ચૌદશની ઉપર અમાસ થતી હોય તો બજાર દશ ટકા વધે છે.

રાહુ–કેતુ–મંગળ એક રાશિથી ફરે અને તે પક્ષમાં તિથિનો ક્ષય હોય તો બજાર પંદર ટકા ઘટે છે.

જે દિવસે પંચક બેસે તે દિવસે ગ્રહયોગ થતો હોય તો પાંચથી તે સાત ટકા સુધી બજાર ભાવ ઘટે છે.

ધનિષ્ઠા નક્ષત્ર રવિવારના પહેલા ભાગમાં બેસતું હોય તો પાંચ દિવસની અંદર બજારમાં એકદમ તેજી થાય છે.

કોઇપણ માસમાં સુદી એકમને શનિવાર સાથે ચિત્રા નક્ષત્ર હોય તો બજાર પાંચ ટકા વધે છે.

કોઇપણ માસમાં અમાસ ઉપરાંત સુદી એકમ વધારે ઘટી હોય તો દશ ટકા બજાર ઘટે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

પૂનેમનો ક્ષય હોય તો બજારમાં પચાસ ટકાનો વધારો થાય છે.

શનિનો ઉદય થાય અને બુધ માર્ગી થાય તો દશ ટકાથી પંદર ટકાનો વધારો ઉપરની વસ્તુઓમાં થાય છે.

બુધનો અસ્ત થાય તો મંદી અને પશ્ચિમ દિશામાં ઉદય થાય તો તેજી થાય છે.

કોઇપણ માસમાં દશમી તિથિને ગુરુવાર હોય અને તે દિવસે ઘનિષ્ઠા નક્ષત્ર હોય તથા ધ્રુવયોગ અને ઘનિષ્ઠા બીજે દિવસે થતાં હોય તો સો ટકાનો વધારો હોય છે.

જો મહિનો શનિવારે બેસતો હોય અને સુદી પૂનેમ તે માસની પણ શનિવારે જ આવતી હોય તો તથા પૂનેમને રોહિણી નક્ષત્ર હોય તો બજાર પચાસ ટકા વધે છે.

જો મહિનો શુક્રવારે બેસે અને તેજ દિવસે ચાંદરાત થતી હોય તો બજાર ભાવ તેજ રહે અને રૂનો ભાવ વધે છે.

મહિનો ગુરૂવારે બેસે અને તે દિવસે ચાંદરાત હોય અને તે માસની અમાસ ગુરુવારની જ હોય અને તે વધુ ઘડી એટલે કે અમાસ વધારે ઘટિકા ભોગવતી હોય તો બજારનો ભાવ દશથી પંદર ટકા વધે છે.

☆

રસકસ–ઘી–તેલ વગેરેનાં ભાવ જાણવાની રીત

કોઇપણ માસની છઠને શનિવાર હોય અને સુદી દશેમને ગુરૂવાર હોય તો રસકસ, ઘી, તેલ મોંઘા થાય છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

વૃશ્ચિકનાં ગુરુમાં કપાસ અને ઘી મોંઘું થાય તેનો સંગ્રહ પ્રથમથી કર્યો હોય તો પાંચ માસમાં લાભ હોય છે.

☆

ચાંદીના ભાવ જાણવાની રીત

સોમવતી અમાસ હોય તો અમાસ પહેલાં અથવા પછી ચાંદીમાં મંદી થાય.

પંચક, રવિ, સોમ અથવા શુક્રવારે બેસે તો તેજી થાય.

ગુરૂવારે પંચક બેસે તો સાધારણ એટલે મધ્યમ ભાવ રહે, અને શનિ અથવા મંગળવારે પંચક બેસે તો વધે અને પાછળથી ભાવ મૂકાય એટલે કે મંદી થાય.

☆

સફેદ વસ્તુના ભાવ જાણવાની રીત

માગશર સુદી સાતેમને શુક્રવાર હોય તો ધોળી વસ્તુ તેજ થાય છે.

વૈશાખ સુદ દશેમને રવિવાર હોય તો સફેદ વસ્તુનો સંગ્રહ કરવો લાભકારક છે.

જે મહિનામાં છઠને ગુરુવાર અને દશેમને રવિવાર હોય તે માસમાં ભાવ તેજી થાય છે.

મેષ રાશિએ રવિ આવે તો ભાવ તેજી પકડે છે.

હસ્ત નક્ષત્રમાં બીજનો ચન્દ્ર ઉગે તો ધોળી વસ્તુ તેજ થાય.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

ગ્રહોની અસર

આર્દ્રા નક્ષત્ર પર સૂર્ય–મંગળ હોય તો એક માસ પર્યન્ત અન્ન મોંઘુ રહે. તે બાદ ભાવમાં મંદી આવી જાય.

બુધ, શુક્ર અને મંગળ આ ત્રણે ગ્રહો આશ્લેષા નક્ષત્ર પર સ્થિર હોય તો જન સુખાકારી સારી રહે અને ભાવોમાં મંદી આવી જાય.

ઉત્તરષાઢા નક્ષત્ર પર અથવા પૂર્વા ફાલ્ગુની નક્ષત્ર પર શનિ અને પુનર્વસુમાં સૂર્ય હોય તો વરસાદ પડે નહિ અને દુકાળની સ્થિતિ ઊભી થાય.

શ્રવણ નક્ષત્ર પર કોઈ ક્રૂર ગ્રહની દ્રષ્ટિ પડે તો અન્નનાં ભાવ તેજ બને છે. તેમાંય ખાસ કરીને ઘઉં મોંઘા થઈ જાય છે.

વૃષભ રાશિમાં રાહુ અને મંગળ હોય તો તે પછીના છટ્ઠા મહિનામાં મહાભય અને દુકાળ પડવાની સ્થિતિ ઊભી થાય છે.

મંગળ, સૂર્ય, ગુરુ, શુક્ર એક રાશિ પર સ્થિર થયા હોય તો ભય અને વ્યાધિથી લોકો પીડાય છે. અનાજની મોંઘવારી પણ વધી જવા પામે છે.

સૂર્ય, શુક્ર, મંગળ આ એક રાશિ પર આવે તો ઘી, તેલ, મસૂર આ વસ્તુઓ મોંઘી થાય.

ગુરુ, શુક્ર, શનિ, રાહુ આ ચારે ગ્રહ એક રાશિ પર સ્થિર થાય તો વૃષ્ટિ અધિક પડે અને બધું અન્ન મોંઘું વેચાય.

સૂર્ય, બુધ, ગુરુ, શનિ અને રાહુ આ ગ્રહ જો એક રાશિ પર આવે તો એ સમયે અનાજ સસ્તું થાય છે અને પ્રજામાં સુખાકારી વ્યાપે છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શુક્ર, શનિ, મંગળ, ગુરુ અને બુધ આ પાંચ ગ્રહો એક રાશિ પર સ્થિર હોય તો દેશમાં ઉત્પાત મચે અને પ્રજાનો નાશ થાય તથા વસ્ત્ર અને ધાતુ મોંઘી વેચાય.

સુર્ય, ચન્દ્ર, ગુરુ આ ત્રણ ગ્રહ જો એક રાશિ પર સ્થિર થાય તો ઉત્તર દિશામાં ભય અને પ્રજામાં અશાન્તિ વ્યાપે. જે લોકો આ સમયે મગ, જવ, કપડાં એનો સંગ્રહ કરે અને તેને સાતમે મહિને વેચે તો લાભ થાય છે.

સૂર્ય, ચન્દ્ર, શુક્ર, બૃહસ્પતિ આ બધા ગ્રહો એક રાશિ પર સ્થિર હોય તો વરસાદ વરસે, અને અન્ન મોંઘું હોય.

શનિ અને રાહુ એક રાશિ પર હોય તો બધા પ્રકારનું અન્ન મોઘું હોય છે. રાજાઓમાં પણ ભયથી વ્યાકુળતા ફેલાય છે.

મંગળ, ગુરુ આ બન્ને ગ્રહ એક રાશિ પર સ્થિર હોય તો વર્ષા સમયે વર્ષા થતી નથી એ નક્કી વાત છે.

મંગળ, શુક્ર બૃહસ્પતિ આ ત્રણે ગ્રહ એક નક્ષત્ર પર સ્થિર થાય તો અનાજ સસ્તું થાય છે અને અન્નનાં સંગ્રહને ચોથે મહિને વેચવામાં આવે તો ઘણો જ લાભ થાય છે.

જ્યારે સાતે ગ્રહ એક રાશિ પર સ્થિર થાય ત્યારે ગોલયોગ કહેવાય છે. આ યોગથી દેશમાં દુકાળ આવે છે અને રાજા તથા પ્રજા પીડાય છે.

આગળની રાશિ પર સૂર્ય અને પાછળની રાશિ પર શુક્ર હોય અને બન્નેની મધ્યમાં બુધ હોય તો અન્નનો ભાવ તેજ બને છે.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

આગળ શુક્ર, શનિ હોય અને બુધ આ બન્નેની પાછળની રાશિ પર સ્થિર થયેલો હોય તો પૃથ્વી ધન અને ધાન્યથી પરિપૂર્ણ હોય છે. રાજા અને પ્રજા બન્ને સુખી બને છે.

જ્યારે બૃહસ્પતિથી યુક્ત શનિ વક્રી હોય ત્યારે નવમાં માસમાં ઘઉં, તેલ, તલ મોંઘા થાય છે.

જે મહિનામાં પૂર્ણિમાને દિવસે વરસાદ થાય તો તે માસમાં ઘઉં, ઘી, અન્નના ભાવ તેજ બને છે.

☆

દિગ્દાહયોગ

સૂર્યથી ચન્દ્રમા પાંચમા યા સાતમા સ્થાનમાં હોય અને મંગળ છઠ્ઠા સ્થાનમાં હોય તો તેને દિગ્દાહયોગ કહ્યો છે. આ યોગમાં ઉલ્કાપાત અને અર્થનો અનર્થ થાય છે.

☆

ભૂકમ્પ યોગ

રાહુથી સાતમાં સ્થાનમાં મંગળ હોય અને મંગળથી પાંચમા ઘરમાં બુધ હોય, બુધથી કેન્દ્ર (૧–૪–૭–૧૦) સ્થાનમાં ચન્દ્રમા હોય તો તેવા યોગને મુનિઓએ ભૂકમ્પ યોગ કહ્યો છે.

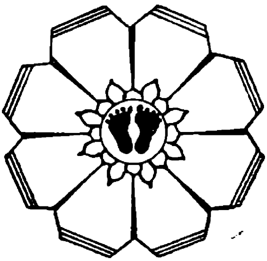

સમાપ્ત.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

સો સુંદર પુસ્તકો

વારસદાર	રૂા. ૩
શ્રીમતી સીતા	૩ાા
અભિમાન	૩
શરદવાણી	૨
પતિ મંદિર	૧ાાા
પારૂ	૨
રૂપમાધુરી	૩
કુળવતી	૨
શરદવંદના	૨ાા
વિવાહિતા	૩
ચાંદમુખ	૨ાા
કમલિની	૩
જયશ્રી	૩
અલકા	૨
જ્ઞાનદા	૨ાા
રેણુનીમા	૩ાા
પથેરદાબી ભાગ ૧-૨	૪ાા
શુભદા	૨ાા
ચરિત્રહીન	૩ાા
શેષપ્રશ્ન	૩
બડીદીદી	૧ાાા
નગર લક્ષ્મી	૨ાા
માધવી	૧ા
વિભાવરી	૨ાા
આનંદી	૨ાા
ભાઇબ્હેન	૨ાા
ભાભી	૨ાા
નાનાફડનવીસ	૧
હેન્રીફોર્ડનું જીવન	૧ાાા
મોક્ષદા	૩
શ્યામલી	૩
પતિ પત્ની	૨
બહેન	૩ાા

અન્નપૂર્ણાનું મંદીર	૨
શ્રીદેવી	૩ાા
મારી નોંધપોથી	૧ાા
કૃષ્ણકાંતનું વીલ	૨ાા
દુર્ગેશનંદીની	૩
અક્કલના ખાં	૨ાા
સનમની શોધમાં	૨ાા
હું રાજા હોઉં તો?	૨
રમતા રામ	૨
સંસ્કારલક્ષ્મી	પાાા
રાસ રજની	૨ાાા
ટોકિઝ ગાઈડ	૨ાા
ભવિષ્યવાણી	૬ાાા
હાથની ભાષા	૫
શરીર સામુદ્રિક	૩
હુન્નર ઉદ્યોગ ને વ્યાપાર	૧૦
બીઝનેસ ગાઈડ યાને વ્યાપારી ભોમીયો	૩
વ્યાપારી નામું	૪
વ્યાપારી હિસાબ	૨
પ્રભાનો ભાઈ	૩
રોહીણી	૨
ઝેરી નાગ	૨
જીવતું હાડપીંજર	૨
ભેદી જાસુસ	૨
પિશાચની પ્રતિમા	૧ાા
ભયંકર પડછાયો	૧ાા
સફેદ શયતાન	૩
સોનેરી સંદૂક	૩
દેવેન્દ્રના પરાક્રમો	૩ાા
શ્રીકૃષ્ણ	૦ા
સીતા	૦)–ાા
ધ્રુવકુમાર	૦)–ાા

હનુમાન	૦)–ાા
આનંદતરંગ	૦ા=
પ્રશ્ન ધારા	૦ા=
પન્નાકુમારી	૦ા=
કિશોર વાર્તાવલી	૦ા=
બીલ્લીરાણી	૦ાા
વાંદરાનો ન્યાય	૦ાા
વાઘ ભગત	૦ાા
દૂધવાળી	૦ાા
રામજીનો ખજાનો	૦ાા
વરૂનું સંગીત	૦ાા
કથામંગળ	૧ા
માનવહૈયાં	૧ા
વિનુભાઈ	૦)≡
નાનકડો કનુ	૦)≡
બહાદુર હંસા	૦)≡
બચુકડો ઉંદર	૦)=ાા
ચાલો ગાઇએ	૦ા=
મૂર્ખ મંડળ	૦)≡
પોચાના પરાક્રમો	૦ા=
અટકચાળા વાંદરા	૦ા=
સહેલી વાતો	૦ા
રસમય કહાણીઓ	૦ા=
ચાલાક ચોર	૦ા–
હસતાં બાળ	૦ા–
વાઘણની બોડમાં	૦ા=
પદ્યકથાઓ	૦ા
ગભાનાં ગધેડાં	૦ાા
બાંડુ શિયાળ	૦ાા
જગતની મહાન–જ્યોતિઓ	૦ા–
બાતાસી	૨ાા
જાતીય દામ્પત્ય જીવન	૨ાા
વાત્સ્યાયન કામસૂત્ર	૬
ભાતભાતનું ભરત કામ	૧

એન. એમ. ઠક્કરની કું. પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ મુંબઇ–૨

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

★

હળવાં નિબંધો, ધાર્મિક સાહિત્ય ચર્ચા ટૂંકી રસપ્રદ વાર્તાઓ રોમાંચક અને સત્ય અહેવાલો સિનેમાની છેલ્લી ખબરો, ભેદભરમો પૂર્ણ સળંગ જાસુસ કથા, સચોટ અઠવાડિક ભવિષ્ય અને બજારોની વધઘટ દર્શાવતું ભવિષ્ય એમાં નિયમિત આવે છે.

★

જાહેરાત માટેનું ઉત્તમ સાધન

છૂટક કિંમત	વાર્ષિક લવાજમ
૦—૩—૦	૯—૦—૦

અગિયાર વર્ષથી

દર અઠવાડિયે નિયમિત

પ્રગટ થાય છે.

રવિવાર

હળવા સાહિત્યનું અગ્રગામી

ગુજરાતી અઠવાડિક

રોમાંચક વાર્તાઓ,

હળવા રમુજી નિબંધો

આ બધું તમને એમાં મળશે.

'રવિવાર' કાર્યાલય : સર મંગળદાસ વાડી, લેમિંગ્ટન રોડ, મુંબઈ ૪.

પાંચ વર્ષથી

દર મહિનાની ૧ લી તારીખે

કિસ્મત

ગુજરાતનું એકમાત્ર

જ્યોતિષ, ભવિષ્યદર્શન

અને ગયબી સૃષ્ટિનું

સચિત્ર માસિક

આકર્ષક સત્ય બનાવો

ભયંકર રસીલી વાર્તાઓ

સંતોના પ્રેરણાત્મક જીવનો

આ બધું તમને એમાં મળશે.

★

યોગ અને ત્રાટક, અગમ્યવાદ, પ્રેતાવાહન વિદ્યા, જાદુવિદ્યા, જંત્રમંત્ર, ઇન્દ્રજાળવિદ્યા, સંતપુરૂષોના પ્રેરક ચિત્રો, ભૂત-પ્રેતવિદ્યા, જ્યોતિષની ચર્ચા, સ્વપ્ન વિજ્ઞાન, આધ્યાત્મિક ઉપચારો અને તેના પ્રયોગો વગેરે અનેક ગયબી પ્રશ્નો ચર્ચતું સુંદર સચિત્ર માસિક.

★

સંખ્યાબંધ ચિત્રો અને

દ્વિરંગી છપાઈમાં

છૂટક કિંમત	વાર્ષિક લવાજમ
૦—૬—૦	૪—૮—૦

'કિસ્મત' કાર્યાલય : સર મંગળદાસ વાડી, લેમિંગ્ટન રોડ, મુંબઈ ૪.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

શરીરના ચિન્હોનો ભેદ જાણવા માટે

એક ઉપયોગી પ્રકાશન

☆

શ રી ર

સામુદ્રિક

☆

પુસ્તકનો ઉપયોગ કરો.

શરીરના સામુદ્રિક લક્ષણોનો ઉકેલ જાણવા માટેનું સંપૂર્ણ વિગતો ચર્ચતું એકમાત્ર ગુજરાતી પુસ્તક.

સુંદર કવર જેકેટ | કિંમત
ઉત્તમ ચિત્રો | રૂ. ૩-૦

એમાં શું છે ?

પૂર્વ સામુદ્રિક, સૂત્ર સામુદ્રિક, મુખકાય સામુદ્રિક, હસ્ત સામુદ્રિક, ફળ સામુદ્રિક, ગ્રહ સામુદ્રિક, રેખા સામુદ્રિક, દેવ સામુદ્રિક, ચરણ સામુંદ્રિક, સ્ત્રી સામુદ્રિક, રોગ, શકુન, સ્વર, પ્રશ્ન, સંકટ, સુખ, શાન્તિ, તલનું રહસ્ય વગેરે વિષયોના ભેદો તથા તેની સમજ સાદી અને શાસ્ત્રીય ભાષામાં આ લેખમાં ચર્ચવામાં આવી છે.

<u>પ્રાચીન અને અલભ્ય સંસ્કૃત ગ્રન્થો ઉપરથી</u>
<u>યોજાયલો આ ગ્રન્થ ગુજરાતીમાં માત્ર એક જ છે.</u>

એન. એમ. ઠક્કરની કંપની : ૧૪૦, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ. ગોવિંદ બિલ્ડીંગ મુંબઈ ૨.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તમારા હાથમાં શું છૂપાયું છે તે જાણવા વાંચો

હાથની ભાષા

ગુજરાતીમાં હસ્તરેખા શીખવા માટેનું સરળ અને
સાદી ભાષામાં આ માત્ર એક જ પુસ્તક છે.

☆

પૌર્વાત્ય અને પશ્ચિમાત્ય બન્ને પધ્ધતિની તુલનાત્મક ચર્ચા.

૨૫૧ ઉપરાન્ત માર્ગદર્શક ચિત્રો
કિંમત : રૂા. ૫–૦
વી. પી. ખર્ચ ૧૦ આના જુદું

રેખાઓ, હાથના ચિન્હો, આંગળાઓ વગેરેનો સૂક્ષ્મ ઉકેલ.

☆

તમારી સફળતા–નિષ્ફળતાનું રહસ્ય શું ? તમારૂં લગ્ન જીવન કેવું જશે ? તમારો ભાગ્યોદય શેમાં છે ? કઇ લાઇન તમને માફક આવશે ? સ્ત્રી સુખ, માતા–પિતા સુખ, દ્રવ્ય તથા કુટુંબીઓનું સુખ છે કે નહિ ? શેર, સટ્ટા લૉટરી કે પછી આકસ્મિક ધન પ્રાપ્તિના સંજોગો, તમારૂં ચારિત્ર્ય, તમારા ગુણ–દોષ અને તમારો સ્વભાવ આદિને જાણવા હોય તો આ પુસ્તક વાંચો.

આ પુસ્તકનો અભ્યાસ કરી હસ્તરેખાશાસ્ત્રી બનો અને તે દ્વારા તમારા, તમારા મિત્રોના અને તમારા કુટુમ્બીઓના જીવન–ભેદો ઉકેલી તમારા, તથા તેમના સંસારને સફળ બનાવો.

હાથની ભાષા ઉકેલો અને ભાવિના ગર્ભમાં ડોકિયું કરો !

☆

એન. એમ. ઠક્કરની કું. ૧૪૦ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, ગોવિંદ બિલ્ડીંગ, મુંબઈ ૨.

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

તમારૂં ઉજ્વળ ભવિષ્ય તમારી રાહ જુવે છે. માત્ર
પુરુષાર્થની જ જરૂર છે. આ પુસ્તક પુરુષાર્થની
યોગ્ય દિશા ચીંધી તમારા જીવનને પલટાવી દેશે!

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com

Shree Sudharmaswami Gyanbhandar-Umara, Surat www.umaragyanbhandar.com